

116
IONEL TEODOREANU

71173s.

TUDOR CEAUR ALCAZ

....

FRUNZĂ 292

ROMAN

EDIȚIA a II-a

Editura „CARTEA ROMANEASCA” București

Nº 07540

Biblioteca Județeană ASTRA

FS011173

TUDOR CEAUR ALCAZ

••••

FRUNZĂ.

IONEL TEODOREANU

TUDOR CEAUR ALCAZ

FRUNZĂ

R O M A N

Editura „CARTEA ROMANEASCĂ” București

11173

IONEL TEODOREANU

TUDOR CEAUR ALCAZ

FRUNZĂ

R O M A N

Editura „CARTEA ROMANEASCĂ” București

1984

2005

2012

81

OPERELE LUI IONEL TEODOREANU:

- ULIȚA COPILĂRIEI, Ed. IV-a
LA MEDELENI: *Hotarul Nestatornic*. Ed. VII-a
LA MEDELENI: *Drumuri*. Ed. VII-a
LA MEDELENI: *Intre vânturi*. Ed. VII-a
TURNUL MILENEI. Ed. III-a
BAL MASCAT. Ed. IV-a.
FATA DIN ZLATAUST. Ed. III-a 2 volume
GOLIA. Ed. III-a, 2 volume
CRĂCIUNUL DELA SILIVESTRI, Ed. V-a
LORELEI. Ed. VIII-a
ARCA LUI NOE. Ed. II-a 2 volume
SECRETUL ANEI FLORENTIN. Ed. IV-a
IN CASA BUNICILOR. Ed. IV-a
IARBĂ. Ed. IV-a
FUNDACUL VARLAMULUI, Ed. V-a
PRAVALE-BABA. Ed. IV-a.
CE-A VAZUT ILIE PANIȘOARĂ. Ed. II-a
INTOARCEREA IN TIMP
TUDOR CEUR ALCAZ. Vol. I. Ed. IV-a
TUDOR CEUR ALCAZ. Vol. II. Ed. III-a
TUDOR CEUR ALCAZ. Vol. III. Ed. III-a

Intreagă operă distinsă de Academia Română cu marele premiu „Hamangiu” în valoare de 100.000 lei în sesiunea 1940.

In preparație:

TUDOR CEUR ALCAZ. Vol. V.

„Dar afară răsuna din ce în ce mai
tutejite detunăturile, exploziile, sirenele.
Toți cei de-acolo ridicară urechea
spre spăimântătoarea zi a omului, —
fără cuvânt.

Și doctorul Munteanu auzi. Se con-
tractă. Mișcarea inimii reapăru în pum-
nii lui, dându-le o convulsie aprigă.

— Asta trebuie! izbucni glasul lui, a-
coperind huetul de-afară și tăcerea din-
lăuntru. Să oprești inima țării...

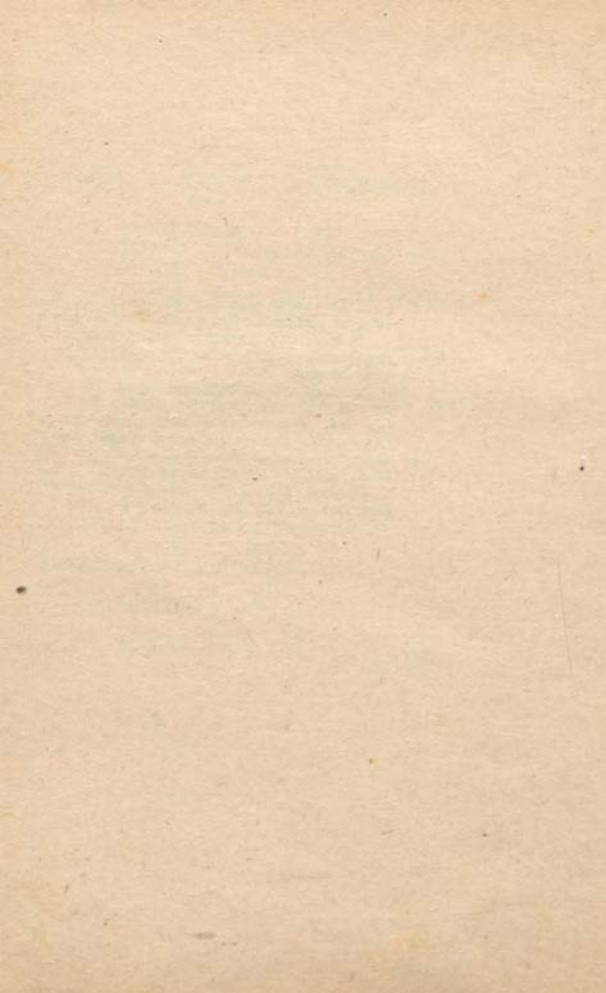
Pumnii lui loviră masa de operație.
Respiră adânc, luminându-se.

— ...Și s'o pornești din nou.”

TUDOR CEAUR ALCAZ

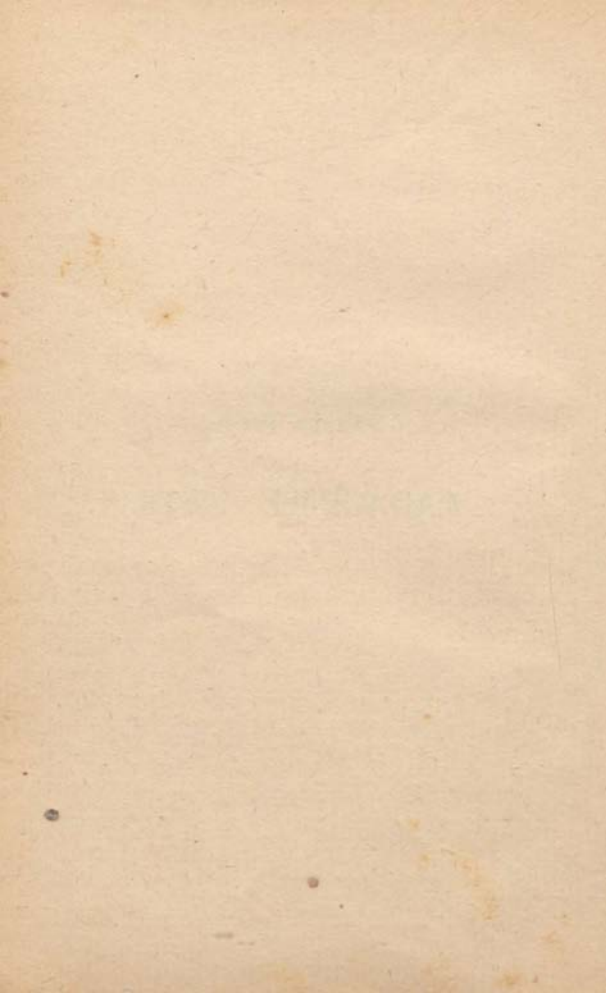
* * *

I n i m a.

PARTEA INTAIA

RĂDĂCINILE VIETII.

CAP. I.

Somnul României era ucis în această noapte de Ianuar a anului 1941.

Și'n casa Dănescu paturile erau goale. Vechea din sufragerie se prelungea, fiecare învecinându-și mușenia cu-a celorlalți. Gândurile nu erau decât un fel de vorbe arse. Nu s'auzea decât tic-tac-ul pendulei din părete, amintind parcă de un alt timp al omului, și picurul ostenit al omătului care se topea pe acoperiș.

Inșelat de tăcere un gândac negru, sinistru ca plasturul celui fără-de-un-ochi, rășări de subt bufet, alunecând pe parchet, sacadat. Se îndrepta desigur spre moartea lui printre atâtea tălpi vrăjmașe. Il auziră și-l văzură, dar nimeni de-acolo n'ar fi îndrăznit să ucidă nimic într'o astfel de noapte. Deci îl lăsară să fie așa cum l-a săvârșit Dumnezeu, ferindu-și văzul din calea lui.

Și iarăși rămaseră cu acele gânduri, cu tic-tac-ul de prisos și cu picurul desghețului.

Unde-i Tudor? Uneori Oana-și scutura capul ceșos, dar nu și obsesia. Incetul cu

încetul, după ce bubuiturile nopții o zmul-seseră din coșmarul în care era văduvă, ca și în noaptea cutremurului, — deslușise de-ajuns ca să se umple de spaimă. Acum știa că Tudor o amăgise ca s'o cruțe, că Buzđu-ghină mințise, cum îi poruncise Tudor, că Alec mințise, cum îl rugase Tudor la telefon, că Tudor nu plecase la manevre și că era în București, în acest București al apocalip-sului, călare pe calul sur, înalt și drept...

— Dreaptă, Oana!

Dar nici Tudor nu mai avea putere asupra ei. Era o biată femeie ghemuită subț destin, alături de alta, la fel și ea, Miruna. Il vedea pe Tudor călare pe calul sur, spăimântător de luminos în noaptea plumbilor ucigași, și mâinile ei nu puteau să-l ajungă, să-l aco-pere și să-l adune mic ca pe un mărtișor al tainei pe inima ei.

Așezat la masa fără de copii — o masă goală, cu o scrumelniță ș'atât —, alături de Malvina care-l ținea de braț, Alec, cu buza de jos ușor răsfrântă, își privea mâinile. Și le apropia, apoi și le depărta, fără dina-dins, ca acei bolnavi uitați în patul lor de suferință, care se uită la mâinile lor ca la ceva totuși, căci altăceva s'apuce nu mai au.

Vilma își așezase oasele pe un scaun mai laoparte, părând că așteaptă sosirea stăpâ-nilor care nu mai vin.

Numai bucătăreasa tot vie era în casa acestei nopți.

Tresăriră cu toții auzind zăngănitul afund, ca din fântână, al caloriferului pornit. Venea căldura dimineților din zilele cu somn. Apoi bucătăreasa se ivi cu pasul ei bărbătesc chiar și'n papuci de pâslă, aducând celor din sufragerie ceva uitat: glasul.

— Haide, Madama Vilma, pregătește de ceai că li se făcu nițică poftă boerilor.

Impinsă de altul, Vilma intră ca un automat în ritualul dimineților, scoțând din dulap față de masă, șervet, pahare, lingurițe, începând să le rânduiească. Sufrageria căpătă treptat un sens — deși oarecum absurd într'o astfel de noapte — sub privirile pasive ale celorlalți. Dar parcă venea dinspre cele neînsuflețite un îndemn la optimism. La urma urmei toate puteau să reînceapă întocmai, ca și după cutremur. Și atunci se regăsiseră cu toții în jurul acestei mese, cu Tudor devenit numai Duduș...

Pe nesimțite începură să aștepte ceaiul, nu fiindcă le era poftă de-așa ceva, dar pentru că ceaiul devenea semnul zilelor normale, puntea lăsată spre speranța lor. Erau pe pragul unei destinderi, al unei înviorări.

Alec aprinse o țigară. Malvina își potrivea părul, lăsând brațul lui Alec, ridicându-se de pe scaun cu un oftat de ușurare.

Apariția bucătăresei care aducea tava cu ceainicele — ar fi putut să intre astfel, dar cu clondire de vin, și într'o pictură flamandă, — era într'adevăr tonică.

CAP. II.

Dar în aceiași clipă cresc năpraznic o desime de împușcături. Ca și în noaptea cutremurului, Alec o strânse în brațe pe Malvina, spunându-le fetelor cu rugămintă autoritară:

— Fugiți din dreptul ferestrei.

La etaj răsună un zăngănit prelung.

Înainte ca cineva s'o fi putut opri, bucătăreasa, lăsând tava pe masă, se și repezise din sufragerie, pocnind ușa, luând-o în galop pe scară. Ii auziră pașii bubuind pe sus. După un timp, în așteptarea enervat sporită a celor de jos, privită de toți ochii cu o intensitate întrebătoare, apărură cu un *obraz care mințea*: întocmai fața cumetrelor când ascund o veste pe care ard de-a o spune.

— Eec! Mare pagubă! Un glonț rătăcit! Niște sticlă spartă!

Vorbea cu Malvina — stăpâna —, mai-mai să facă din ochi, dar se uita involuntar la Oana, căinând-o parcă.

Intr'o astfel de noapte, nimic din casă n'o

interesa pe Oana; și totuși, ca împinsă de o presimțire, porni hotărît spre ușă, fără să ție seamă de strigătele Malvinei și de rugămințile lui Alec. Văzând că totuși pleacă, se luară după ea. Fără ezitare, intră de-a dreptul în odaia ei.

Da. Fereastra ei era spartă. Cea dinspre nuc.

Venea aer rece pe fereastra spartă, pe care intrase Tudor în viața ei, cu dragostea.

Dar și oglinda era spartă! Aha! De asta bucătăreasa...

Glonțul lovise nukul, fereastra, oglinda... O veche superstiție se așchia din adâncul Oanei, ostenindu-i genunchii, umplând-o cu frig dinspre moarte.

Dar nu spuse nimic. Se simțea *privită*. Ridică din umeri și se întoarse în sufragerie, înconjurată de ceilalți ca după o *dramă a ei*.

— Lasă, Oncuța, îți cumpără mama o oglindă mult mai frumoasă.

Oana se uită la Malvina apăsât, c'un fel de mirare severă. De ce mințea? De ce nu tăcea?

Malvina plecă ochii și tăcu.

Apoi mâna lui Alec, abea încumetându-se, desmierdă obrazul Oanei, păstrându-l în mâna lui. O consola pentru ce? pentru fereastră? pentru oglindă? într'o astfel de noapte! Sau pentru ce atunci? Obrazul Oanei

se îndepărtă, neacceptând mâna lui Alec.

Și Miruna de ce-o privea pe furiș, cu atâta îngrijorare?

Și de ce ședea în picioare în jurul ei?

— Dudue Oană, interveni Vilma, după oarecare codeală; asta nu-i oglinda matală, e oglinda veche a Coniței, pe care am scoborit-o din pod după ce te-ai măritat.

— Sigur, Oncuța, încuviință Malvina cu aerul mamei care ia totul asupra ei, jertfindu-se în locul copilului ei.

Și Alec și Miruna păreau luminați până în preajma zâmbetului de găsirea acestei „soluții”.

Ochii Oanei se micșorară, cuprinzându-i pe toți într'o privire urzicător mioapă. De necrezut! Acceptau toți o stupidă superstiție ca pe o lege implacabilă! Și unul nu spunea: Pentru numele lui Dumnezeu! Ce suntem? Babe? Veniți-vă în fire, oameni buni!

Dar toți tăceau. Și nimeni nu găsea nici putere să se scuture de absurd, nici vorbele trebuitoare. Fiindcă niciunul de acolo nu era om întreg: în ochii Oanei.

Acela, omul întreg, călare pe calul sur...

CAP. III.

O cuprindea neconținut frigul, încreștindu-și carnea c'un tremur din adânc.

— Dreaptă, Oana!

O secundă încă și s'ar fi prăbușit, lăsându-l pe Tudor să fie ucis de ceilalți cu cioburile unei superstiții. Dar ea credea în Tudor și în Dumnezeu.

Se scutură, cu fălcile încheștate și pumnii strânși. Fața i se acoperi de o undă de roșeață, ochii se aprinseră. Lăsându-i pe ceilalți alături, acolo unde erau, se desprinse dintre ei, începând să facă pași prin încăperea: până la ușă și de acolo îndărăt, până la fereastră.

Nimeni nu îndrăzni nici s'o oprească, dar nici s'o însoțească. Stăteau însă unul lângă altul, în picioare, *privind-o*, devenind astfel spectatorii Oanei.

Deși nu se uita la ei, Oana-i simțea și o exasperau. Un gând vorbi singur în ea, deodată, ca un om într'o cameră pe care-o crede goală: „Dumnealor nu văd că și Petruș e călare în noaptea asta?” Auzi gândul

ca o vorbă a altuia, și se îngrozi. Căci Petruș era fratele ei și-l iubea. Il iubea? Mai rămânea ceva în inima ei pentru altul decât Tudor?

Și de ce-o priveau mereu? Ii simțea înclieați de ea și-i venea să-i depărteze cu violență și lepădare. Să fie singură undeva. Dar unde? În camera ei, a ei și a lui Tudor, fereastra spartă, oglinda spartă... De-acolo venea frigul pe care trebuia să-l alunge, plimbându-se neconținut, din ce în ce mai iute.

Se opri brusc, adresându-se celorlalți sacadat, extenuat, aproape scrâșnit:

— Vă rooog, stați jos și beți-vă ceaiul. Vă rooog...

Se așezară ca la o poruncă, lăsând-o singură în pașii ei. Miruna turnă ceaiul în cești, puse zahăr, împărțind apoi ceștile. În trei cești lingurițele se rotiră, topind zahărul; a patra ceașcă aștepta, privită de ceilalți. Zăngănitul lingurițelor sună distrat și fără convingere, aproape trist: ca picurul desghețului de-afară.

Alt ceai decât acela pe care-l speraseră înainte de oglinda spartă. În răstimpuri, câteo linguriță, ca o talangă deșteptată din somn, undeva, departe, sporea tăcerea; dar nimeni nu începea corvada ceaiului. Căci toți nu făceau altăceva decât s'asculte pașii Oanei, nemaicutezând s'o privească fățiș. Creștea o atmosferă de constrângere și si-

mulare, penibilă pentru toți. Nimeni nu-și mai găsea gestul și expresia firească. Tic-tac-ul pendulei din părete scanda secunde, actualizând acele tăceri ale meselor încărcate de nervi, atât de cunoscute de toate familiile vremurilor normale. Desigur, ceiace se întâmpla acum, într'o astfel de noapte, depășea nervii meselor de odinioară, învecinându-se cu tragicul. Și totuși, ș'acum, fiecare rămânea singur ca ș'atunci, fiindcă nimeni n'avea curajul să-și lepede tăcerea. Oglinda spartă deșteptase în toți absurdul unei superstiții care le învingea treptat logica, — dar în tăcere. Oglindă spartă într'altfel de împrejurări ar fi provocat poate o scenă — dacă oglinda ar fi aparținut Malvinei —, urmată de o discuție asupra superstițiilor, epilogată de proiecte de daruri compensative. Dar iată că într'o astfel de noapte superstiția căpăta o putere care-i depășea. De altfel Miruna — oricât de echilibrată — și Malvina erau femei: nume delicat al absurdului, cum spusese odată Tudor. Iar Alec, jucător de cărți, plătea vechi tribut superstițiilor. Și nu numai atât, dar o astfel de superstiție devenea parcă umbra patetică a logicei, căci se răsfrângea asupra lui Tudor pe care-l știa brav până la temeritate. Dacă s'ar fi spart oglinda Mirunei ar fi fost impresionanți, desigur, fără să le fie frică însă ca

acum, fiindcă Petruș, iubit deopotrivă, era altăceva decât Tudor.

Fără să-și mărturisească niciunul, așteptau parcă o veste rea, mințindu-se unii pe alții și chiar fiecare pe el însuși, simțindu-se totuși vinovați față de Oana: biata Oncuța! Căci în ochii tuturor, Oana devenea „biata Oncuța!”

Oana lupta. Dacă n'ar fi luptat, s'ar fi întins oriunde pe podea, scufundându-se în întuneric. Căci trupul ei de femeie însărcinată abea mai putea s'o ție. Mergea după călărețul calului sur, cu sufletul adunat în jurul lui, așa cum ții în noaptea Invierii lumânarea de Paști, să nu ți-o stingă vântul.

Credea în Tudor și în Dumnezeu. Trebuia să creadă ea pentru toți, căci ceilalți erau învinși de-o oglindă spartă, vânduți Diavolului, cumpărați de El cu câteva cioburi de oglindă.

Cu toate acestea era prezentă și în sufrage-rie. Și încetul cu încetul, desbinarea de ai ei deșteptă în penumbrele ființei sufletul din timpul crizei, când se hâinisise față de toți, chiar și față de Tudor. Recapitula tot e'un fel de îndârjire punitivă. Iși aminti deodată că nu-l putuse suferi — nu pricepea, dar știa că așa a fost — pe Tudor, din cauza mirosului de tutun; și că Tudor renunțase la plăcerea fumatului din pricina ei.

Din pricina ei? Nu-i adevărat! Din pricina lui, a celui fără nume, din ea, care-i otrăvise liniștea, care-o umfla, deformând-o, slujind-o, făcând din trupul ei o bute abjectă. Nu-și iubea copilul, nu. Il ura ca pe o boală.

Dumnezeule!

— Îți cer iertare, Tudor.

O auziră vorbind singură, cu față de somnambulă și ochi rătăciți. Ii învăluia un straniu apăsător în odaia gândurilor. Așa vorbesc uneori văduvele cu cel care-a tot fost al lor și a rămas, între lumânări aprinse, doar robul lui Dumnezeu.

Incepură să se teamă și pentru Oana.

Dar iată că venea spre ei, calmă, hotărâtă, ca cel care îndeplinește o înaltă poruncă. Văzură și nu-și crezură ochilor. Luase o țigară dela Alec, o aprinsese, și-și reluase plimbarea, fumând.

CAP. IV.

Pentru cei din sufragerie dimineța era tot o noapte: cu ferestre albe ca obrazii Oanei.

Ziua venise, fără să înceapă, căci încheetura dintre noapte și zi numai în cer e răsăritul soarelui; în om însă e deșteptarea. Nesomnul n'are trezie și nici bună-dimineață.

Becurile din sufragerie ardeau de cu noapte, împrejmuite acum de dimineța zilei, dând încăperii oprirea într-o lumină a lumânărilor de moarte. Nu s'auzea decât tic-tac-ul pendulei din părete și picurul streșinei.

Ceaiul nebăut se răcise în cești. Toți erau țintuiți pe scaune, afară de Oana care se plimba mereu dela ușă la fereastră și dela fereastră la ușă. Nimeni nu mai putea ști care va fi capătul acestei veghi istovitoare. Iși auzeau sângele vîind în urechi. Pe fețele tuturor era o umbră ca a lămpilor care încep să fileze. Câteun oftat înăbușit se anina în respirațiile apăsate. Fără să

vorbească glasul răgușea parcă în tăcerea gurii, alterându-se. Mirosea a fum răcit și a mucuri de țigară stinsă în scrumelniță.

În pașii sufletului Oanei, Tudor mergea mereu pe calul sur, înalt și drept, nestins.

Deodată Oana se opri, cu tâmpla în sus, întinsă ca un arc.

Toate capetele se ridicară, ascultând.

Și Vilma intrase, neauzit de încet, ascultând.

— Sst! făcu Alec.

Răsuna un trap de cai pe alee, apropiindu-se, crescând, amplificându-se.

Oana respiră adânc. Fața i se acoperi de strălucirea înaltelor zăpezi fecioare. Se întoarse către ceilalți. Și cu avântul celui care intră în casă cu lumânarea Invierii, le spuse tuturor:

— A venit Tudor! dându-li-l din ea, înainte de-a-l întâmpina.

Ieși îmbrăcată numai cu halatul peste cămașa de noapte, se repezi nebunește la ușa de dinfață, o deschise și alergă spre poartă prin omătul topit, urmată de ceilalți.

Plutonul lui Tudor se oprise la poartă.

Buzdughină descăleca, posomorit.

Dar în lumina dimineții, alb ca iarna, calul lui Tudor nu mai avea călăreț.

Cosite, brațele Oanei căzură. Trupul se încovoia, frânt. Un mal se prăbușea în ea, îngropând-o.

La picioarele ei, câteva picături înroșiră zăpada.

Sângele lui Tudor curgea din Oana.

* * *

Moale, în brațele lui Alec care-o acoperea, Oana ședea totuși pe picioarele ei, cu osul frunții greu ca și al genunchilor.

Buzdughină îi sărută dintâi mâna, aplecându-se adânc, cerându-i parcă iertare pentru cuvintele încă nespuse. Vorbi de altfel atât de încet că doar ochii lui Alec, ai Malvinei ș'ai Mirunei putură ceti pe buzele lui vestea din cioburile oglinzii.

— L-au înjunghiat!

Nimeni nu întrebă: cine? Știa. Totul era simplu și străvechi ca din baladă: cerul, caii, vorba, omul.

Buzdughină nu vedea decât creștetul Oanei, auriu ca lumina candelii aprinsă la icoana Maicii Domnului. Ochii erau cine știe unde, ca și ai Aceleia.

Țăranul dela Vornicenii nu știa să plângă. Dar nici nu mai putea vorbi. Respirația îi fumea printre buzele mute. O tresărire îi bulbuca pielea nerasă, în dreptul fălcilor.

Ochii celorlalți întrebau-întrebau peste creștetul Oanei cuprinsă între ei.

Tot mut, mâna lui Buzdughină își îm-

plântă cuțitul nevăzut în dreptul coastelor din dreapta, lovindu-se.

Buzele lui Alec vorbiră fără sunet, pentru ochii lui Buzdughină:

— Trăește?

— Da, răspunse omul lui Tudor cu semnul frunții și al pleoapelor lăsate.

O semință de viață incolți în Alec. I se uscaseră buzele. Și le umezi ca pentru pornirea vorbei, dar tot muștește întrebă, arătând cu degetul spre coastele din dreapta, în timp ce ochi întrebau: acolo? acolo? Acolo, răspunse mâna lui Buzdughină, — arătând din nou drumul cuțitului.

Alec respiră adânc — c'un fel de Doamne-ajută țărănesc în murmurul gândului — și se porni din nou la întreat:

— Unde-i?

Se vede că și Buzdughină ajunsese până la glas, căci de data aceasta nu numai ochii, dar și urechile auziră răspunsul lui:

— La domnu' doctor Munteanu.

Arătă spre calul lui Tudor mut ca luna în singurătatea lui albă.

— El l-o dus.

Il bătu pe grumaz.

— Acolo-i, la bolnița lui domnu' doctor.

Oftă, cu semnul crucii.

— Să ni-l ție Dumnezeu.

Se aplecă din nou până în preajma în-genunchierii, sărută, fără s'o apuce și ridice, strâmbându-și capul pe-o parte, mâna rece ca cele de argint ale icoanelor, — încălecă, apucă dârlogii calului sur și porni cu plutonul lui Tudor, pierzându-se în iarna lui Cain și Abel.

CAP. V.

O culcară pe patul Mirunei. Oana se lăsa îndrumată, dar nu luată în brațe, îndepărtându-l pe Alec cu o mișcare automată a palmelor, de câteori cercase să o ridice. Și nimeni nu băgase de seamă că nu numai sufletul, dar că și trupul ei sângera mereu, lăsând picuri pe zăpadă. Și iar, de pe pat, cu ochii închiși, vâsli cu palma spre ei, îndepărtându-i.

Alec și Malvina plecară în vârful picioarelor. Rămase numai Miruna la căpătâiul Oanei, neatingând-o decât cu privirea.

Fața Oanei slăbise sever, fără de expresie, ca o soră de piatră a ei, cioplită pe mormântul altui veac.

Fruntea Mirunei se încrețise. Neplânsul Oanei o înfricoșă. Nu îndrăznea nici să respire alături de tăcerea de lângă ea. În răstimpuri, Miruna deschidea gura ca cei care se îneacă, după aer. Ii băteau tâmplele, simțea o fierbințeală în pleoape și ca o împrejmuire stranie de somn cu ochii deschiși. Și ea era desculță în papuci de noapte și

numai cu halatul peste cămeșă. Frigul începuse odată cu glonțul care spărsese fereastra și oglinda Oanei. De-atunci creștea: pe fereastră și din oglindă. Nu-l putea alunga. Se gândi deodată la copilul pe care-l purta în ea — uitat de-alungul nopții numai în carnea ei —, și se temu: delaolaltă și dimpreună, pentru al ei ca și pentru al Oanei. Abea atunci aruncă o privire spre trupul Oanei, văzându-i cămeșa udă de sânge. Sări de pe pat, scuturându-și capul, frecându-și ochii, trează cu ascuțime, dar încă nehotărâtă.

Răsuna o bătae surdă la ușă. Porni într'acolo. Alec aștepta un semn în fața ușii. Dintâi o cercetă pe Miruna din ochi. Miruna ridică din umeri, posomorită, abea stăpânindu-și un oftat. Alec o apucă de mână trăgând-o mai laoparte. Vorbi în șoaptă:

— Am telefonat la Sanatoriu...

— Și ? n'avu răbdare Miruna să aștepte, apucându-l de umăr.

— Trăește!

— Slavă Domnului!

— Slavă Domnului! Am vorbit chiar cu doctorul Munteanu. L-a operat la inimă.

— La i-ni-mă! silabisii Miruna, acoperindu-și gura ca o țărancă.

— Inchipuește-ți! „Operația a reușit”...

Alec reproducea cu evlavie stupidă vorbele laconice ale doctorului Munteanu, ca un om

din popor, când cetește cu glas tare o telegramă.

— „...„Dar prognosticul rezervat. Deocamdată bine”. Ce facem?

— Ce facem?

Fața nerasă a lui Alec se încreți ca a copiilor mici și izbucni în plâns, acoperindu-și ochii cu palma. Plânsul lui îl porni și pe-al Mirunei.

Se revăzură rușinați, ștergându-și ochii cu mâinile.

— Să-i spun? șopti Alec cu umilință, la capătul plânsului care-i cutremura încă vorbele.

— Nu-nu! vorbi cu blândeță Miruna, desmierdându-i obrazul ud. Nu știi ce față ai! Mă duc eu.

Dar și ea trebui dintâi să-și șteargă lacrimile și să-și învioreze fața. Abea pe urmă intră la Oana, punându-i mâna pe frunte:

— Oana, m'auzi? Vești bune. Vești bune, Oana! repetă ea mai tare, învăluindu-i obrazul cu glasul.

Din fundul orbitelor, pe pragul dintre două lumi, ochii Oanei luciră aspru, sălbăciți.

— Tudor trăește! îi implântă Miruna vestea, aplecată asupra ei, apucând-o de umeri.

Se adună în secunde timpul pe care Dumnezeu l-a dat apelor când le vine desghețul. Ș'abea după împlinirea timpului, vorbele a-

junse în urechea Oanei răsbiră până'n depărtarea sufletului pierdut, regăsindu-l, oprindu-l, chemându-l îndărăt. Veni, cale de poveste, până când ochii fură din nou albaștri în dimineața obrazului.

— M'auzi, Oana?

Mâna Oanei îi apucă brațul.

— Papa a vorbit cu doctorul Munteanu. El l-a operat. Trăește. E sănătos. Trăește Tudor, Oana!

O sărută pe obrajii prea albi, cu ochii din nou uzi.

Bărbia Oanei tremura-tremura ca o pasăre în ger.

— Oncuța, îi vorbi Miruna cu obrazul lipit de al ei; ești toată numai sânge. Trebuie să te îngrijești. Hai, Oncuța, cercă Miruna s'o înduplece și s'o îndemne. Gândește-te la copilul tău!

Palma Oanei, automat, avu același gest implacabil de alungare.

Dar Miruna o adună subt braț, ridicând-o.

— Uite!

Ochii Oanei își întâlniră sângele. O tresărare de desgust îi acoperi fața. Ajutată de Miruna, se ridică din pat. O clipă își adună puterile, cu pumnii strânși, cu dinții înfiți în buza de jos. Bărbia îi tremura mereu. Cu aceeași mișcare a palmei o îndepărtă și pe Miruna.

— Ce facem, Oncuța? o cercetă Miruna, gata s'o prindă în brațe la nevoe.

Oana pornise spre odaia de bae, gonind-o pe Miruna dinspre ea. Intră și închise ușa, punând scut între trupul ei și ceilalți. Dar Miruna nu pleca dela ușă. Lipită de lemnul ei, asculta toate zgomotele, gata să dea buzna la nevoe. De câteva ori auzi lucruri căzând, căci mânilor Oanei se desvâțaseră de ale vieții, încă în înghețul drumului pe care pornise. Văzând că întârzie, Miruna plecă dela ușă, începând să-i pregătească un pat proaspăt, cu urechea însă mereu atentă la zgomotele odăii de bae.

După un timp, Oana apărură învelită în halatul de bae al Mirunei.

— Să-ți dau o cămeșă, o întâmpină Miruna.

Nu-i răspunse. Se ducea spre ușă.

— Oncuța!

Cu aceeași mișcare categorică, Oana o îndepărtă, închizând ușa după ea. De data aceasta însă Miruna nu mai respectă voința Oanei. Se luă după ea, oprindu-se iar în fața unei uși închise.

S'auzeau pe scară pașii Malvinei.

— Ce face Oana?

— Las-o. Am s'o culc.

— Știe?

— Știe.

— Bine, vă las, — oftă Malvina cu melan-

colia resemnată a femeilor care n'au știut să fie mame.

Miruna șovăia. Se temea să nu răcească Oana în odaia cu fereastra spartă de glonț; dar nici nu vroia să-și impue prezența nedorită, înțelegând, pe de altă parte, și pudorea Oanei pentru tot ce aparținea numai trupului ei.

Când însă ușa se deschise din nou, sprincenele Mirunei se îmbinară, brațele se desfăcură nedumerite pe cât reprobative. Căci Oana, pe care-o aștepta pentru patul pregătit, era complet îmbrăcată, cu căciulița brumărie, blana, șosonii și mănușile.

— Oncuța, ai înebunit! Ce vrei să faci?

Dar Oana trecu pe lângă ea, ferindu-se. Ținându-se cu mânilor de rampă, cobora scara.

— Oncuța! o ajunse din urmă Miruna, apucând-o de mijloc.

— Lasă-mă, vorbi Oana cu șoaptă răgușită. Mă duc la Tudor.

Miruna se uită zăpăcită înainte și îndărăt, oftă, și spuse cu regret și dojană, solidară totuși.

— Bine. Așteaptă-mă. Merg cu tine.

CAP. VI.

Sorița Prie, Soră-primară a Sanatoriului Munteanu, și Stăncuța Brote, Soră numai, erau amândouă din Săliște unde fetele-s cam dinspre rândunică, și fiindcă-s sprintene, la joc abea ating pământul, și fiindcă-s în vestmânt ca celelalte'n pană, cum spune și strigarea lor:

*Sălișteanca-i rândunică.
Când se'nceinge,
Negrul cade
Albu'nvinge.*

Albul învinsese altfel în Sorița Prie și Stăncuța Brote, căci iată, amândouă deveniseră în straiul Surorilor credincioasele doctorului Munteanu.

Subțiri amândouă, adică subțirele, cu gene năzdrăvan negre și mâni ca aripa de iuți, tot înspre rândunică erau în Sanatoriul cu pereți de faianță albastră, agere în mișcări, fragede în gropițele zâmbirii și ușurele la mers: cu dănțuire parcă în pasul harnic.

Dragi tuturor bolnavilor, pe plac îi fură și lui Tudor decum avu putere să vadă obraji în nourii care-l împrejmuiseră și-l aduseseră din sala de operație. Ele două îl culcaseră în patul camerei No. 3, ridicându-i speteaza mobilă, potrivindu-i perne subt cap și sul subt genunchi, ca să-i fixeze picioarele, să nu lunece.

Totul era simplu, curat și potolit în camera No. 3. Dulce la văz, faianța pereților părea nălbăstrită de clopotele Paștelui. Așternutul și rufele erau atât de albe la miros că păreau împărtășite.

Fruntea lui Tudor nădușea neconținut. Dar Sorița Prie veghea și asupra frunții.

— Cum te numești, Soră? o întrebă Tudor cu glas șoptit, umezându-și buzele uscate.

— Sorița Prie.

Silabele numelui, Pri-e, aminteau de altele, venite când începe primăvara.

Albaștri, ochii lui Tudor se îndreptară cu aceiași întrebare și spre părechea Soriței.

— Eu Stăncuța Brote.

Tudor închise ochii cu zâmbet, lăsându-se pe mâinile lor. Sorița îi puse termometrul în timp ce Stăncuța îi dădea vitamina C. Dar el abea băga de seamă. Și numele Surorilor și încăperea tăcerii albastre îi aduceau în amintire o preajmă de copilărie. Dureri încă n'avea. Nici trecut, nici viitor.

Era acolo după mare furtună, aruncat pe un alt tărâm, fără putere, supus, oprit, abea al lui.

— Cuminte!

Cu-această vorbă căzuse bolnav la Vorniceni sub ochii Domniței, în etacul ei, odinioară. Tot ce se întâmpla acum, deși nou, căpăta vechimea de-atunci, părând că aparține trecutului reluat.

Și doctorul Munteanu era acolo, așezat mai laoparte pe un scaun, dar fără de lenirea celor care se odihnesc după efortare. Tot drept și încordat, cu atitudinea căpitaniilor de văslași la întrecerile de bărci lungi. Privea și ritma mișcărilor conjugate ale Soriței și Stăncuței.

Sorița scoase termometrul, aducându-i-l. 36.8°.

Stăncuța potrivea pe pieptul înfășat împletitura tubulară semirigidă de aluminiu a aparatului de răcire — doctorul nu îngăduia în Sanatoriu nici pungele de gheață, nici sticlele cu apă —, înșurubând un capăt al tubului în robinetul de apă, introducându-l pe celălalt în gaura canalului.

— Soluseptazină.

Doctorul murmură ca pentru el. Fără să întrebe nimic, Sorița apăru peste câteva clipe cu seringă. O flambă. Stăncuța îl descoperi pe Tudor numai în dreptul coapsei. Ințepătura îl făcu să deschidă ochii c'o

strâmbătură. Dar nu văzu decât gropițele Soriței: de fetiță prinsă c'o pozna. Inchise ochii. Doctorul îi luă pulsul, palpând ușor artera radială: 92. Apoi își scoase ceasul, observând ritmul și numărul respirațiilor.

Sorița plecă, suflată parcă de vântul bărcilor cu pânze, lăsând-o numai pe Stăncuța.

În tăcerea deplină, de apă luminos adormită, doctorul Munteanu nu se despărțise de inima oprită, cusută și pornită de mâinile lui. O privea în cutia cu chip a vieții. Nu se uita la Tudor. Ii vedea inima, c'un fel de poruncă ritmică în toată ființa lui încordată, care-l făcea din ce în ce mai asemănător cu Căpitanii echipelor de vâslași.

Doctorul se temea; dar o teamă schematică, ordonată, localizată în creier, paralelă cu vitalitatea lui, care n'o accepta, cum nu acceptase nici moartea lui Tudor când hemoragia se deslănțuise din rana inimii.

Se pornise un straniu dialog între „da” și „nu” în craniul doctorului.

Nu. Nu țin firele de sutură, trei de catgut și unul de mătasă, cedează înainte de cicatrizarea plăgii, provocând o scurgere de sânge în pericard, comprimând inima, îngreindu-i sau oprindu-i bătăile.

Da. Vor ține. Le-am avut în mână. Erau tari. Le-am cusut solid.

Nu. Nu va rezista inima în care a pă-

truns un cuțit murdar. Miocardită, endocardită, pericardită: septice.

Da. Va rezista. Cred în tinereța lui, în sângele lui, mai mult decât în soluseptazină.

Nu. Nu va putea suporta complicațiile de la distanță: pneumonie sau septicemie.

Da. Le va evita sau le va învinge.

Fruntea doctorului nu se încrețea, căci dialogul dintre ego și alter-ego nu era o fermentație a îndoelii, ci lupta dintre categoricul unui concret negativ — nu — care simplifica brutal posibilul, dinamizându-l, și categoricul unui concret pozitiv — da — care-l oprea masiv.

Indoiala e orizontală; lupta e verticală.

Chiar pe marginea faptei, doctorul rămânea tot om de acțiune.

Ridicându-se de pe scaun ascultă îndelung cu stetoscopul care-i atârna de gât, inima lui Tudor: bătea clar, elastic, exact.

Tudor adormise, cu capul înclinat pe-o parte.

Doctorul făcu un gest boltit peste cel adormit, pecetluindu-l autoritar cu ridicarea palmei către Stăncuța Brote care de veghe la căpătâi înțelese porunca de tăcere; apoi ieși în vârful picioarelor, închizând ușa cu gingășie, cum își închide violonistul cutia vioarei, după ce-a cântat.

CAP. VII.

Pornirea Oanei de-a ajunge la Tudor învinse toate piedicile casei: în tăcere. După schimbul de cuvinte cu Miruna, își continuă drumul pe scară, ivindu-se în ochii celor ce-o vedeau culcată, gata de plecare, cu căciulă, blană și șoșoni. Se așează pe un scaun, așteptând-o pe Miruna. Nu spunea nimic. Ochii ei nu se uitau la nimeni; priveau în sus, pe undeva. Venea dinspre ea atâta învăluire de tăcere încât toate amuțeau ca în biserică.

Malvina se uita disperată la Alec, arătându-i prin gesturi că e nebunie să te încumeți pe străzile Bucureștilor într'o astfel de zi. Avea dreptate. Alec știa. În afară de împușcături erau și alte semne. Nici lăptăreasa, nici băiatul cu ziare nu veniseră, deși ora apariției lor zilnice trecuse de mult. Glasurile oltenilor nu mai răsunau, lăsând un gol spațial în viața dimineții. Și nici Franț, șoferul lui Alec — adevărat cronometru — nu venise să pregătească automobilul din garaj pentru cursele zilnice.

Desigur că Malvina avea dreptate. Alec însă o privi din nou pe Oana — biata fețiță! — și renunțând de a se mai rade măcar, porni cu grabă la garaj să scoată automobilul.

Și Malvina renunță la tot, până și la bae. Vilma îi aduse îmbrăcămintea, aleasă după capul ei, și Malvina, pentru întâiași dată în viața ei de femeie, se îmbracă fără oglindă, neștiind ce pune și cum pune pe ea, în antretul casei, cu ochii mereu la Oana care ședea ca într'o gară de refugiu.

Automobilul condus de Alec fără mânuși — un fular înhățat din cuer înlocuia gulerul și cravata —, îi ducea pe toți: Oana în față, lângă Alec; Malvina și Miruna la fund.

De pe la ferestre, vecinii se uitau cu fruntea încrêștită la limuzina în care erau trei femei cu blană și niciun militar. Alec văzu și regretă că nu-și luase revolverul. Dar în definitiv... Era la o limită de sine pe care poate că expresia „*va banque*”, patetic adâncită, ar defini-o.

Străzile erau încordat pustii. Rarii trecători mergeau cu fereală, ca noaptea, pe o potecă de codru. Dă-da, era o noapte în lumina vieții, vecină cu ceasul strigoifului.

La un colț de stradă un camion răsturnat ardea fără de nimeni împrejur.

Tramvaele nu mai circulau. Șinele pustii

sporeau vidul geometric al bulevardului ud în desghețul iernii.

Bolid, o motocicletă apăru și dispăru, detunând.

Dar coșmar fu întâlnirea cu tankul. Apăru ca ura devenită altăceva, dincolo de om și împotriva lui, bloc ghintuit, cu viteză târâtoare, cu priviri de tun, vestind întoarcerea în preistorie sau intrarea în Apocalips.

Malvina-și acoperi ochii cu mâinile.

De pe acoperișul unei case răsună mai o împușcătură. Din goană Alec aruncă o privire. Văzu un braț întins și un revolver automat. Pentru ce trăgea? În cine? Și de ce? Mă omule!...

Dar întrebările erau inutile. Totul se întâmpla pur și simplu, oricum, oricând. Absurdul trăgea o loterie a morții. Și acolo norocul era prezent. Și ghinionul.

Alec evita totuși anumite străzi, abătându-se din calea grupurilor compacte, atent la toate zgomotele premergătoare, gata deopotrivă să accelereze sau să frâneze.

Lângă el Oana abea ședea. Naintea și în jurul ei era numai fum; flacăra, singura, ardea din ea spre Tudor. În coapsele ei viața se svârcolea, dându-i un fel de ruperi dureroase. Dar niciun gemăt nu ieșea din buzele ei. N'avea decât un singur glas pentru un singur cuvânt: Tudor. Tăcerea și gura ei numai pe-acela îl vor spune, peste

odiosul trup. Toată era numai trudă și în-
cleștare. Uneori durerea din șale se așchia
până'n piept. Iși apăsa genunchii unul în-
tr'altul, strângea dinții, pumnii, își ghemuia
spinarea și răbda cu tâmplele ude de su-
doare.

Un zid și o pădure de crengi opreau ora-
șul la hotarul Sanatoriului clădit pe o ve-
chime mai înaltă a Bucureștilor.

Fără să deschidă poarta, portarul întrebă:

— Ce doriți?

— Să vorbim cu domnul doctor Mun-
teanu.

— Pe cine să anunț?

„Pe Oana” răspunse gândul lui Alec în-
aintea vorbei care șovăia.

— Pe doamna Alcaz.

— Așteptați să telefonez.

„Pe doamna Alcaz” repetă cu mirare gân-
dul lui Alec la poarta Sanatoriului. Intr'a-
devăr, pe doamna Alcaz, căci pe Oana —
pierdută alături de el — numai acolo o
putea regăsi, îndărătul porții închise.

— Pofliți.

Poarta se deschise. Automobilul lunecă
pe aleea asfaltată, pe subt crengi care fă-
ceau boltă.

În fund, acoperit o clipă și descoperit de
zborul unui cârd de ciori, Sanatoriul se ivi
ca o Mănăstire.

Se scoborîră. Miruna vru s'o ajute pe

Oana, dar aceeași mișcare a mâinii o îndepărtă. Crispată, dar dreaptă, urcă treptele, în fruntea celorlalți.

Alb din cap până'n picioare, luminos în posomorirea zilei, doctorul Munteanu izbucni pe prag, întâmpinându-i cu brațele în lături, într'un gest de îmbrățișare, cu pieptul bombat și zimțul dinților întrezărit prin buzele întredeschise.

— Tudor doarme. Bine-ați venit. Bună dimineața la toți.

Cu el abea și cu vorbele lui — fumegau încă pe pragul casei albe în care era viața lui Tudor —, dimineața, desprinzându-se din noapte, începu.

CAP. VIII.

— Poftiți în salonul de primire. E și soția mea.

O clipă numai ochii doctorului se opriră asupra Oanei care se îndrepta cu ceilalți încotro le arăta brațul întins.

— Oana rămâne cu mine.

O luă de mână, desprinzând-o din grupul care intra în salon, și așteptă până ce ușa se închise.

— Hai.

Se opri cu Oana în fața camerei No. 3, vorbind brusc.

— N'ar trebui...

Ținând-o mereu de mână, ridică arătătorul celeilalte spre ea, cu dojană afectuoasă.

— Tudor doarme. Are nevoie de liniște absolută. Ne-am înțeles?

Capul Oanei se plecă. N'o mai durea nimic, dar inima devenise cascadă grea peste înghețul subit al sfâșierii coapselor.

Doctorul întredeschise ușa, se încredință

că Tudor doarme și abea atunci îngădui și Oanei să-l privească.

Abea îl văzu în depărtarea palidă a somnului, c'o Soră la căpătâi, o Soră care nu era Oana, — dar îl văzu trăind, cu obrazul lui, cu buzele lui, cu fruntea nădușită; și într'o respirație de înec, sufletul Oanei se odihni o clipă, despovărându-se de viața lui Tudor, pe care ea singură o purtase până atunci.

— Ajunge!

Oana mai avu putere să facă semnul crucii asupra lui, înainte ca doctorul să închidă ușa; apoi trupul i se frânse ca pentru o mătanie adâncă.

— Ce-i, Oana?

Privirea doctorului, prietenoasă, devenea medicală, căpătând altă intensitate, recapitulând toate datele despre sarcina Oanei pe care-o examinase nu de mult, pe la mijlocul lui Ianuar.

Oana se desdoia, cu fața suptă, acoperindu-și buza de jos cu dinții. Un gemăt abea stăpânit îi însoțea efortul de-a fi din nou dreaptă.

— Ai crampe?

Vru să răspundă, dar durerea îi încleștă din nou gura, închizându-i și pleoapele.

Ca oricând Sorița Prie aștepta prin preajma doctorului Era atât de obișnuit s'o cheme numai c'un semn încât îl făcu înainte de-a

o vedea. Sorița răsări lângă Oana, luând-o de braț c'o energie atât de sprintenă că evoca mai mult recreația școlărițelor decât Sanatoriul. Cu ea și cu doctorul, mai mult dusă decât ducându-se, Oana ajunsese în sala de consultație, unde doctorul o întinse pe canapea, cu binișorul, în timp ce Sorița o desbrăca îndemânatec, fără s'o zdruncine.

Și iarăși, ca și întâia oară, când venise la doctorul Munteanu însoțită de Tudor, sufletul Oanei se despărți de trupul desvăluit și cercetat cu de-amănuntul. Durerile creșteau, ramificându-se în carnea vulcanică, dar ciudat, tocmai pe această masă de suferință și umilință sufletul Oanei regăsea un drum pe care întâlnea numai bucuria de-a fi cu Tudor. Il simțea alături, ca atunci când plecaseră dela doctor, îndrăgostiți copilărește unul de altul, zburdând pe străzile ninse. Ii sunau în ureche versurile de-atunci, ca zurgălăii unei sănii de Crăciun:

*Să aprindă un chibrit
Baba dela geam
Ca să vadă cum eu am
Să te compromit.*

Și era o sclipire de răs în nevoia de bocet a trupului chinuit.

Buzele Soriței vorbiră aproape mut, numai pentru ochii doctorului:

— Să prepar pentru evidare?

Capul doctorului avu o tresărire îndârjită.

— Nu.

Intrebarea Soriței articula o iminență. Dar doctorul nu accepta nimic exterior voinței lui. Murmură, tot ca pentru el, un fel de telegramă urgentă.

— Treizeci de picături de pasiflorină. O injecție de troparină. Camera No. 17. Sora Nuți. Liniște absolută.

Iși scoase mănușile de cauciuc.

După ce acoperi trupul convulsiv, Sorița cuprinse pe Oana de gât, ajutându-i să se ridice. Oana deschise ochii, regăsindu-și trupul și pe cei de-acolo. Iși adună suflarea.

— Ce să fac?

Doctorul o apucă glumeț de vârful nasului.

— Ce face și Tudor. Să mi te culci îndată și să dormi.

— Aici? întrebă Oana cu singura preocupare de-a nu fi departe de Tudor.

— Firește c'aici.

— Bine, oftă Oana.

Și parc'ar fi spus: mulțumesc.

CAP. IX.

Telefoanele nu mai mergeau.

Lumea era anunțată prin radio să nu iasă din casă.

Viespuiau semnele de întrebare, posomorînd obrazul vieții.

Obloanele magazinelor erau trase; cafelele, pustii; străzile, moarte.

Straniu, ca și în noaptea cutremurului, clopotul unei biserici bătu prelung și parcă alături de Dumnezeu, fără ca nimeni să știe cine și de ce i-a pornit limba.

Răsunau în răstimpuri alarmele pompierilor. Uneori tăcerea se așeza ca'n toi de noapte, dar fiecare-i asculta adâncul cu atâta îngrijorare încât parcă auzea vuetul de mare al mulțimilor revărsate, care uneori nu-i decât al sângelui.

Sanatoriul plutea ca o Arcă închisă pe apele potopului. Căci acolo viața avea un stăpân absolut.

Imprejmuit de făpturi purificate prin alb, doctorul Munteanu opera: dintâi un bazedov, apoi o vezică biliară, extirpată, apoi

un cancer uterin. În pauzele dintre operații, Sorița Prie îi aducea vești despre Camera No. 3 și camera No. 17. În camera No. 3 era „inima”, în camera No. 17, „hemoragia”. Toate camerile se schematizau astfel, grupându-se simfonic în mintea doctorului Munteanu. Le urmărea simultan pe toate, prin intermediul Soriței și al celorlalte surori, subordonate ei. Sorița însă știa să discearnă. Informațiile ei sumare aduceau doctorului numai faptele care-l interesau, într’o ordine preferențială.

„Inima” se trezise...

— Simte o jenă respiratorie, un junghi în dreptul coastelor rezecate și o arsură.

— Antalgină și dilauidid. O ceașcă de lapte de migdale. Somn.

„Hemoragia” nu adormise.

— Conracțiile uterine nu cedează...

Sorița simțea că doctorul luptă cu imposibilul. Dar cunoștea deopotrivă și îndârjirea lui împotriva avortului. De aceea se abătu — femeeste — dela informația strict medicală, adăugând cu o lucire de zâmbet în genele negre:

— Intreabă mereu de Camera No. 3.

Căci în camera No. 3 era cea mai frumoasă victorie a doctorului.

Gândul doctorului însă nu pleca din camera No. 17. Hemoragia abundentă și tenacitatea contracțiilor uterine prologau un

avort iminent. Dar orificiul intern al colului era încă închis. Incercase o injecție de troparină...

— Hm! Troparină! ricană doctorul.

În gura lui medicamentele erau nume de netrebnici cu care era constrâns să colaboreze. Le evita cât putea, dar n'avea încotro, întocmai ca generalii siliți să accepte imixtiunea diplomaților.

Camera No. 17 — la etaj — îi increțea fruntea. Căci acolo, deoparte a patului era troparina, destinată să frâneze contracțiile uterine; iar de altă parte, chinina și postlobina, gata să precipite avortul, înlesnindu-l. Și'n fața lor — exterior luptei — el, cu două mâni inutile. Vedea cu o intensitate halucinantă orificiul intern deschizându-se, sacul amniotic bombând în canalul cervical, și copilul lui Tudor lepădat ca o simplă tumoare.

— Ce-aștepți?

Intr'adevăr Sorița aștepta ceva dela el: chinina și postlobina, deslegarea suferinței zădarnice, accelerarea inevitabilului.

— Nu-i dai nimic, hotărî doctorul încruntat.

— Suferă! șopti în jos, cu genele plecate, Sorița.

— Să lupte! Să luptați toate pentru copilul vostru! Du-te.

Se spală din nou pe mâni, îndelung, până

la cot. Apoi mânilor intrară ude în mânușile de cauciuc, obrazul dispăru sub mască, și astfel, scafandru alb, se afundă din nou în lumina nesolară a sălii de operație, unde sub ochiul spectral al lămpii scialitice, alt trup întins, simplificat de câmpul operator, aștepta seringă, bisturiul și darul dureros al vieții.

CAP. X.

E o surpriză să găsești o sobă patriarhală într'un Sanatoriu modern. Soba din salonul din primire era de altfel singura din Sanatoriul încălzit cu calorifer. Prezența ei acolo dovedea numai că doctorul se gândise și la soția lui când își construise Sanatoriul. Căci soția doctorului avea trei prieteni: lampa, fereastra și gura sobei, adică lumina și căldura devenite obraz vecin cu tâmpla. Acasă mai avea încă o tăcere: pe Ormuz, motanul de Angora, cu ochi de candelă. La Sanatoriu însă, de câteori împrejurările o aduceau, acolo își petrecea timpul — vara, la fereastra dinspre tei; iarna, la gura sobei — fără grabă. Și doctorul știa că acolo nu-i singură. Căci pentru un om deprins cu cărțile sfinte, o fereastră, o lampă sau gura sobei, mai mult decât ceva, sunt cineva, o prezență, o însoțire întru sine.

La gura sobei o găsiră Alec, Malvina și Miruna în clipa când doctorul Munteanu îi despărți de Oana. Se adunară și ei acolo, căutând o căldură în ziua frigului care 'nee-

puse cu o fereastră spartă și cu cioburile unei oglinzi.

Fotolii adânci cuprindeau trupul, lenindu-l spre odihnă. Nu s'auzea decât frunza de taină a tăcerii. Nimic altăceva. Sanatoriul era tăcut ca o moschee. Pe coridoare, Surorile apăreau și dispăreau ca nourii lunii pline, mișcându-se parcă fără ponderea pasului, purtate de vânt. Ochii vorbeau mai mult decât buzele. Gemetele nu ieșeau din odăile lor.

Cu glas potolit și cuvinte exacte, soția doctorului le istorisi operația lui Tudor — urmărită și de ea dela fereastră special construită pentru studenții la medicină —, comentată apoi de asistentul doctorului. Nu le ascundea nimic. Tudor murise și înviase prin inima oprită și pornită.

O ascultau la gura sobei — locul poveștilor — înspăimântați de peripețiile operației; dar știind mai înainte de sfârșitul povestirii că Tudor trăește, că viața a învins, cioburile oglinzii își pierdeau puterea, lăsându-le însfârșit clipe de odihnă.

Nu întreba nimeni de Oana, căci Oana nu putea fi decât alături de Tudor. Iar Miuna care știa mai mult decât ceilalți, știa deopotrivă că doctorul Munteanu e cu Oana.

Așa că oricum, timpul dela gura sobei venea ca o destindere după o astfel de noapte.

Pe nesimțite Malvina adormi, ca'n tren,
răpusă.

Ceilalți tăcură.

O muscă desmorțită de căldura sobei începu să bâzâe: ca'n vremurile bune când viața, cruțată de gloanțe, se plângea și de muște, dramatizându-le.

Deși treaz, pentru Alec somnul Malvinei era un fel de odihnă. Se'ndepărta treptat de absurd, începând din nou să creadă în logică. Gândul se opri o clipă asupra trupului, regretând că e neras și fără de cravată.

Fleacuri! Dar iată că nu putea renunța la „fleacuri”. Și revenirea acestei futilități în loc să-l nemulțumească, dimpotrivă, îl reconforta, cum se întâmplă cu revenirea gustului de tutun după o maladie care ți l-a luat; pofta tutunului afirmându-ți sănătatea mai mult decât năravul.

Nici Miruna nu putea să doarmă, deși totul era îndemn la somn. Se gândea la Petruș. Numai el mai era în primejdiile de-afară. Parcă îl uitase. Cioburile oglinzii îi abătuse gândul spre Oana și Tudor, absorbindu-i-l. Acum era din nou cu Petruș în necunoscutul de-afară. Gândul se ducea la el — undeva — și iar venea, fără să-i aducă nicio veste, dar nici neliniștind-o. Era o ciudată cumpănă în ea între muștrare și bucurie. Se gândea la halul Oanei de-a lungul nopții și prin contrast „placiditatea” ei

— vorbă de-a Oanei — îi apărea ca o nesimțire.

Să fie oare optimismul, sau mai exact, nepesimismul, nesimțire? Nu-și dădea bine seamă. Oana era mai nervoasă decât ea, mai imaginativă, transmițându-i uneori și ei anxietățile care-o cuprindeau. Poate că cioburile oglinzii o impresionaseră maicuseamă din pricina Oanei. Dacă glonțul ar fi spart oglinda ei, ea ar fi exclamat: Prostii! și ar fi măturat gândurile rele odată cu cioburile.

Oare? Sau poate că în realitate, ușurința cu care acceptase superstiția pentru Oana nu era decât un mod de-a se apăra pe ea, Oana devenind un fel de abces de fixație al adversității...

Fapt e...

Acest „fapt e” punea capăt unui joc de oglinzi fără sfârșit, care pe-o alta decât Miruna ar fi pasionat-o în sine, dându-i — indiferent de natura rezultatului obținut — satisfacția de a fi subtilă și complexă. Sancho Pancho e hotarul dela care începe Don Quichotte. Miruna nu-l încălca.

...Fapt e că evita să-și facă sânge rău. Moștenise darul cruțării de sine dela părinți. Ponoasele nu ocoliseră casa lor modestă. De câteori le cădea câte unul, mama ei ofta: Trece și asta. Și trecea.

Poate că pesimismul temperamental nu-i

decât prelungirea în viitor a unui necaz consumat, iar optimismul e localizarea în trecut a unui rău întâmplat.

În liceu, Miruna își găsisese singură de-
viza cu care să învingă lungimea timpu-
lui școlar. Spunea: După Luni vine Sâm-
bătă. Căci într'adevăr, era de-ajuns să treacă
Luni, cea mai împotmolită zi a săptămânii,
pentru ca zilele cealalte să se învecineze
grabnic cu ajunul Duminicii, devenind
sprintene.

Îi iubea pe Petruș, deși nu tremura pen-
tru el ca Oana pentru Tudor. Căci într'a-
devăr, ea nu tremura decât pentru ceiace
era, nu și pentru ceiace *putea fi*. Și dacă
era, n'avea de-ajuns timp pentru tremurat,
căci atunci mai ales trebuia să facă ceva,
învingându-și tremurul.

Iată: acum Oana era cu Tudor; răul tre-
cuse.

Alta în locul Mirunei s'ar fi gândit: Poate
că acuma vine rândul meu. Ea însă se o-
dihnea cu încredere, așteptând vești dela
Petruș. Își dădea bine seamă că încercarea
de-acum era și o experiență pentru viitor.
Războiul bătea la ușă. Războiul, adică des-
părțirea fără termen de sublocotenentul Dă-
nescu. El lângă moarte; ea acasă. Slavă
Domnului, iată că rezista. Căci ea ca ea,
dar în ea încolțise o viață nouă. De când
știa că va fi mamă, gândul copilului n'o

mai părăsea — deși aproape nu vorbea despre el — lăsând treptat tot restul în umbră. Se hrănea cu stricteță: pentru copil. Se plimba în fiecare zi, pe orișice vreme: tot pentru el. Știa că sănătatea ei e cea dintâi hrană a copilului. Și-o îngrijea cu sfințenie, fiind severă cu ea cum numai o mamă poate fi cu copilul exterior. Știa că în curând maternitatea va deveni vizibilă, oricum mortificând cochetăria bărbatului pentru femeia lui. Vedeă cât o face să sufere pe Oana obsesia balonării caricaturale. Ea însă era altfel. Iși aștepta copilul cu atâta mândrie și cu-atâta nerăbdare încât nu vedeă în creșterea pântecului decât apropierea întâlnirii cu el. Indepărtarea — posibilă — de Petruș, nici n'o preocupă măcar. Pentru Petruș avea de-ajuns timp să fie tânără și frumoasă. Mai aștepte dumnealui!

Trecuse o noapte grea. Slavă Domnului, nu răcise.

Acum toate se limpezeau. Petruș va veni când va suna ceasul acela...

Nimic nu trebuia să tulbure lumina din ea. Sufletul ei era cel dintâi soare al copilului.

Simți deodată mâna lui Alec pe fruntea ei.

— Ce frumos surâzi tu! La ce te gândei?

— La nimic rău!

CAP. XI.

Ca oricare altul, doctorul Munteanu făcea o pauză între munca dimineții și cea de-apoi, acórdându-și exclusiv lui acest răs-timp. Se întâmpla totuși ca cineva din personalul Sanatoriului să-l caute tocmai atunci. Numai Sorița putea ști unde-i. Întrebată, răspundea prin două gesturi: cu capul în lături, ceiace însemna că a plecat acasă; sau cu ochii în sus, ceiace însemna că e în foisor. Acolo nu-l ajungea decât glasul Soriței la telefonul interior, numai în cazuri urgente, care nu puteau fi soluționate de asistent sau de internă.

Și drumul spre foisor era neobișnuit. Te sui ai în pod, urcai apoi o scară din fund, împingeai o trapă, urcai din nou treptele unei scări în spirală, închisă într'un turn întunecos și intrai într'o încăpere de zid gros, vărui, cu podele de lemn, boltă și geamlâe într'o parte. Puținul de-acolo venea din Ardeal: un pat țărănesc, o icoană, o masă, un lămpășel, o biblie și un fluer. Numai luneta astronomică venea din altă parte.

Iar telefonul era acolo, fără să fie de-acolo.

Ar fi putut desigur să-și construiască o încăpere tot dominator înaltă, dar altfel accesibilă decât aceasta: cu ascensor de pildă, sau cu scară ușor de suit. El însă ceruse arhitectului și încăperea și drumul, fără să-i explice. Nici lui, nici altuia.

Podul poate fi un loc al caselor, dar mai e și un drum al copilăriei. O trapă ridicată într'un fund de pod e o taină. Treptele în spirală într'un turn întunecos nu-s decât pașii furișai în clopotnița interzisă copiilor. Iar de-asupra e locul clopotului, de unde ametești privind, la înălțimea vârfului de plop ș'a zborului de pasăre.

Poate că omul fără copii își găsea acolo ființa copilăriei. Luneta astronomică era și ea o jucărie: prin ea ochii copilului mușan vedeau mai de aproape stelele de-acasă.

Și mai era încă ceva în încăperea care puna o tichie de absurd pe casa științei: un fluer din copilărie, uscat de-atâția ani de tăcere și un pumn sculptat în rădăcină de copac, detunător de putere.

Allăceva nimic decât sufletul.

* * *

— Nimeni nu părăsește Sanatoriul.
Cu aceste vorbe care pecelluiau poarta,

doctorul își încheiase munca de dimineață, dispărând din ochii Soriței. Câteo Soră îi auzi pasul cunoscut la un etaj, la altul; apoi intră în pod, despărțindu-se de cei din vale. Ducea cu el, drept merinde, o ceașcă cu lapte.

Aprinzând lanterna electrică, închise trapa la loc, sui treptele întortochiate, fără să găfâe, și ajunse la el.

De obicei se întindea pe pat cu fața în sus, între somn și trezie, stând așa un timp. Apoi își bea cu încetul laptele. Pe urmă nu mai făcea nimic. Stătea locului, neclintit, ca un clopot în clopotnița lui, sau se plimba fără de niciun scop, într'o stare de vacuitate, care dădea anilor transparența apelor de munte, învecinându-l cu orice amintire de-acasă, așa cum voia întâmplării i-o scoțea înainte.

Dar astăzi nu mai era singur.

Înainte de-a porni spre foișor vizitase Camera No. 3. Tudor, după injecția cu antalgină și dilaudid adormise din nou. Dar camera No. 17 delă etaj n'o vizitase. Tocmai fiindcă știa că Oana suferă. Să sufere. Trecuse mai departe. Dar camera No. 17 se agățase de el ca o ață de paianjen, venind cu el în foișor.

Călcându-și deprinderea de-a se odihni dintâi, începu să se plimbe. Dar o plimbare

agitată, pe care spațiul îngust și sonoritatea încăperii boltite o sporeau încă.

Mai ales acolo, în înălțimea de biserică, sarcina Oanei își pierdea caracterul ginecologic, devenind o patetică realitate umană. Un copil, odraslă a lui Tudor și a Oanei, putea să fie sau să nu fie.

Ii veni în minte — c'acolo amintirile-și făcuseră cuib — o vorbă de-a mamei lui, într'o zi când, plod, căzuse cu creangă cu tot din nuc, scăpând teafăr. Dintâi maică-sa nu deschisese gura, dar își făcuse semnul crucii. Abea către seară, la culcare — că era înceată la pornirea vorbei —, îi spusese:

— Și când erai mic era să te pierd. Tot El te-a scăpat.

— Cine?

Maică-sa își făcuse semnul crucii, cu măntanie adâncă, la icoana din părete. Poate că era tocmai icoana asta, venită cu el peste munți.

Maică-sa credea. Copilul din pântec era păzit de puterea unui trup al bisericii. Femeile de azi erau șubrede. Fugeau de suferința sfințită a maternității. Copilul din ele era pedeapsa dragostii, nu răsplata ei. Trăiau fără rădăcini. Bărbații la fel. Vițeza ucidea adâncul. Grăbiți în clipe, își pierdeau eternitatea. Icoana e fereastra lui Dumnezeu în casa de lut. O văd unii, dar cine se uită pe ea?

Da-da, era nevoie de război. Să vie din nou moartea între oameni, să le aducă aminte de viață.

Gândul cerca să fugă de camera No. 17, dar nu isbutea. Auzea gemetele Oanei. O vedea zvârcolindu-se, suferind durerile facerii, fără ca la capătul lor să înceapă o viață. Pașii doctorului fugeau. Dar auzea și vedea mereu ce se întâmplă în camera No. 17. De câteva ori dădu să întindă mâna spre telefon, dar se opri, interzicându-și acest gest de învins.

Două camere, No. 3 și No. 17, două tale: într'unul Tudor, într'altul Oana. Lui Tudor îi oprise moartea cu mânilor. I se părea că i-ar da-o tot cu mânilor lui dacă nu oprea avortul Oanei. Și nu putea face nimic decât s'aștepte și să sperie — cu ochii la icoană, nu la mânilor lui — în timp ce Oana se zvârcolea.

Telefonul sună.

Știu, înainte de-a ridica receptorul.

— Da. Ascult.

Glasul Soritei se înalță în foisor cu sânge, cași palma ridicată a lui Tudor, când se oprise călare la poartă.

— Hemoragia a crescut...

— Bine. Vin, îi curmă el vorba începută.

Cu o singură privire își luă rămas bun dela cele de-acolo. Și nimic nu-i păru mai trist în această zi a sângelui vărsat, decât fluerul de pe masă, uscat subt ochii icoanei.

CAP. XII.

Tudor se deșteaptă fără de nicio durere, odihnit, înviorat, nou.

Dacă Madama Lența i-ar fi văzut lucirea ochilor, ar fi bătut din palme către fetele Domniței, spunându-le lor:

— Hai, fetelor, că s'o trezit Coca Duduș.

Iar dacă ochii lui Tudor ar fi văzut-o pe Madama Lența Panțâr, fără 'ndoială c'ar fi spus:

— Cântă, privighetoare, că de nu îl chem pe Jupân Sami.

Dar era între alții.

— Bună-dimineata, Sorița Prie.

— Bună-seara. Nu-s decât Stăncuța Brote.

Tudor o privi c'un ochi; Stăncuța însă cumându-i. Era atât de sprintenă că parcă abea atunci se oprise legănarea crengii pe care-și împlinise zborul.

— Dacă te-ași crede, ți-ași spune bună-seara, spuse cel din pat.

— De ce să nu mă crezi?

— Cine-i atunci Sorița Prie?

— Sora-primară.

— Fie. Și Stăncuța Brote?

— Eu.

— Soră?

— Desigur.

— Sora mea?

— Da.

— Parcă aveam două!

— Când una, când alta.

— Bună-dimineața, bună-seara, când Sorița Prie, când Stăncuța Brote. Nu te cred să fii numai una decât dacă-ți vine și jumătatea.

— Că-i seară crezi?

— De loc!

— De ce?

— Arată-mi dimineața s'am să cred că-i seară.

— Cum să ți-o arăt dacă s'a dus! Vine noaptea.

— Ducă-se! Bună-dimineața, Sorița Prie.

— Crede-mă că-s Stăncuța Brote!

— O cred pe Sorița Prie că poate fi și Stăncuța Brote: una după alta.

Lăsând în umbră încă toate întâmplările recente, inima lui își căuta ritmul dela Vorniceni, de pe vremea Domniței, de-acolo vrând să pornească spre cele de curând.

— Soră șugubareță, vrei să te cred Stăncuța Brote?

— Dac'așa mă cheamă!

— Vrei? am spus.

— Sigur că vreau să-mi dai numele.

— Atunci uită-te cu patru ochi la obrazul meu și spune-mi vorba năzdrăvană...

— Vrei să te faci frumos.

— Parc'o aud pe Stăncuța Brote.

— Bine c'o auzi, că de văzut nu te'nduri! Iți aduc de ras.

— Te-aștept să vii, Stăncuța Brote, ca să-ți spun bună-seara.

După ce plecă Stăncuța, Tudor se ridică încet de pe pernă, lunecându-și picioarele spre marginea patului. Dar vrând să plece, se simți oprit, înhămat. Văzu hamul tubular, care-l lega cu două capete de robinet și de canal.

— Ei, drăcie!

Ajutându-se cu mâinile, se dădu jos. Nu-l preocupa decât „evadarea” din pat.

Amorțit, prea mare și stângaci în desfășurarea verticală, se regăsea captiv ca Gulliver cusut în țara piticilor. Porni spre lavoar, păzându-și echilibrul pașilor, închise robinetul, trase capătul tubului din robinet, așteptă să se scurgă toată apa din celălalt, și scoțându-și c'un fel de scârbă glumeață hamul apei, îl depuse în lavoar.

Așa îl surprinse Stăncuța.

— Na-na-na! Cine ți-a dat voe? exclamă ea, c'o sprinceană'n sus și alta'n jos.

— Sorița Prie, o înfruntă Duduș, reze-mându-se de lavoar.

— Vorbă vicleană! Vezi că te răstoarnă!
 — Atunci milostiva Stăncuța Brote!
 — Stăncuța Brote-s numai eu!
 — Numai când nu te superi ești și Stăncuța Brote.

— Iar începi! Nu te mai rad.

— Iaca alta! Mă rad singur. Dă-mi sabia.

— In ruptul capului. Eu te rad.

— Ii fi știind?

— Briciul e flambat.

— Vrei să mă tai?

— Se mai întâmplă și la Domni!

Venise cu de toate: pomătuț, săpun de ras, burete, șervet, pulverizator, cremă emolientă, pudră, pieptene, perie.

Il așeză pe scaun cam cu de-a-sila'n-șagă, îi legă șervetul de gât, îl săpuni, clăbucindu-l cu zor și spor.

— Asta ce șopârlă mai e? tresări Tudor simțindu-i mâna cu ceva rece subțioară.

— Termometru: ca să stai liniștit.

Mai lipsea numai Madama Lența să-i ție hangul.

— Vai de vorbulița și de negreața zilelor mele, prințișorule! Să-ți dai bunătate și scumpete de obraz pe mână de muere! Haram de ce-ai ajuns!

Dar și cu briciul, mâna Stăncuței tot aripă era. Gravitarea cu care făcea treaba zisă de bărbat, îi lua vârsta pe de-a'ntregul, dându-i istețimi de veveriță și ifos de copil.

— Și „contra”?

Știa și asta!

— Mă rog!

Nu uita nimic briciul ei ager.

Se lăsa ras, gândindu-se cu mirare că *azi dimineață* se lăsase operat. Minteia porni într'acolo, dar îndată reveni. Il pândeau din multe părți gânduri înourate.

— Stai cuminte! Era să te tai!

— Ce-oi fi făcut?

— Ai dat din cap.

— Bine-am făcut!

— Te rog să nu mai faci astfel de bine decât la dușmani!

Ii ridică vârful nasului cu două degete, ca să-l poată rade meticolos de-asupra buzei de sus: punte acrobatică a iscusinței briciului.

— Stăncuța Brote!

— Ce mai e?

— In loc de bravo! Numele complimentului e Stăncuța Brote.

— Râzi de Stăncuța? Ia uite...

Ii luă mâna, punându-i-o pe obrazul ras.

— Spune...

— Pipăi obrazul Soriței Prie?

— Ba îți pipăi singur obrazul ras de Stăncuța Brote.

— Câte mâni ai?

— Două, după cât m'ajută vederile!

— Și cu două la Sorița, patru. Pe toate patru le sărut, Surată Stăncuță!

— Fără supărare, dar Sorița nu știe să rădă.

— Ce mi-i Sorița, ce mi-i Stăncuța? Una'n două, două'n una.

*Uite-așa se'ncurcă ița!
E Sorița? Nu-i Sorița?
Și s'a răsturnat căruța
Cu Sorița sau Stăncuța.*

*Cine vrei să le mai știe,
Dacă e Sorița Prie
Sau e soră-sa Stăncuța,
Când tot albă li-i hăinuța!*

*Haide dar să ne dăm huța
Cu Sorița și Stăncuța
Una Brote, alta Prie
Dumnezeu să le tot ție.*

Stăncuța zâmbea, întinzându-i cremă pe obraz, masându-l dela nas înspre urechi cu vârful degetelor.

— Compresă vrei?

— De asta, da!

Ii pregăti și compresă fierbinte, aplicându-i-o cu grijă să nu-i astupe nările, sculptându-i obrazul cu palmele.

— Frige?

— Baba-Oarba!

— Doamne, de când nu m'am mai jucat
oftă Stăncuța, luându-i termometrul.

— Cât? întrebă cel fără ochi.

— 36.8.

— Stăncuța Brote.

Îi descoperi obrazul rumenit, ștergându-î
luciu cremei. Apoi luă pulverizatorul, ridi-
cându-l ca pe-o pușcă, ochindu-i obrazul.

— Ce ai acolo: acid fenic? se apără Tu-
dor, acoperindu-se cu palma.

— I'auzi vorbă de poet! Apă aleasă: lă-
mâiță.

Îl stropi, îl pieptăne, îl pudră, se ndepărtă
trei pași, îl cuprinse într'o privire de foto-
graf și exclamă c'o reverență:

— Te-am făcut frumos ca un mire! Ce
mai vrei?

— Mireasa!

Doar care alt cuvânt putea fi mătasă pen-
tru Oana, după un pas de moarte, cu cel
dintâi spre viață.

CAP. XIII.

În camera No. 17 patul era un rug pe care se zvârcolea o ființă. Ardea de vie pe dinlăuntru. Iadul era acolo, venit din fundul pământului deschis. Căci iad era în trupul Oanei și iad în ochii doctorului.

Când se dăduse jos din foișor chemat de Sorița, o examinase din nou pe Oana, în pat. Fața i se contractase. Aruncase o căutătură aspră către Sorița, dând scurt din cap. Avea atâta oroare de acest verdict încât nici nu-i articulase vorbele: chinină și postlobină, care însemnau accelerarea avortului incipient.

Ajutată de Sora Nuți, Sorița administrase Oanei o doză masivă de chinină, făcându-i totodată și o injecție de postlobină. Amândouă Surorile așteptau plecarea doctorului, să fie singure cu sora lor de carne, însoțind-o în durere, dându-i mâinile și vorba lor.

Dar doctorul nu se clintise de pe scaunul de lângă pat. Ședea mut între ele și Oana, punând o boltă de tăcere peste patul iadului.

Glasul Oanei își pierduse vorbele; ca gea-

mandurile, nu mai avea decât un vaet care creştea sau scădea, după valul ridicat, rostogolit şi iar pornit al durerii fără de hotar, mereu vie, mereu alta. Părul pe tâmple-i era ud. Cearcăne vinete-i cuprindeau lumina ochilor rătăciţi. Ca la femeile nebune, gura se hâise convulsiv. Braţele se îndoiau ca trupul şerpilor decapitaţi; iar uneori, cumplite, mânilor şipau cu zece degete, ca zece limbi, blesteme'n sus.

Doctorul se mistuise — fum — odată cu Ingerul gonit de vorbele lui. Acolo pe scaun, la căpătâiul Oanei, nu era decât un om din Ardeal, fiu de preot şi nepot de preot. Ani de-a rândul în copilăria lui văzuse iadul sufletelor păcătoase, zugrăvit cu verde coclit şi roş aprins la intrarea în biserică. Il şi visase de nenumărate ori, rămas în sufletul copilăriei ca pe un zid. Il revedea întocmai. Trupul din pat era cuprins de iadul acela, în furci, în smoală şi în limbi de foc, împrejmuit de coarne şi copite.

Surorile rămase în picioare îndărătul doctorului nu-i recunoşteau spinarea. A lui era dreaptă în totdeauna, cu ceafa implantată vertical şi capul straşnic. Cestălalt şedea încovoial, cu ceafa îndoită.

Timpul trecea cumplit de greu, fărămişat în cioburi ascuţite. Numai tăcere. Nicio vorbă. Gemetele-s alteeva. Ca uitul sobelor în casele pustii, când bate crivăţul.

Pe fruntea Oanei nicio mână. Curgea sudoarea singură, ca un desgheț al osului fără de gând. Curgeau și lacrimi, grele ca de plumb topit, de-a lungul nasului, spre buzele spuzite.

— Au-auuu...

Parcă latră un câne prins de turbă în trupul părăsit.

Și toate se'ntâmplau într'o topire înceată a luminii. Fereastra parcă se îndepărta, lăsând doar fumul, umbra ei treptat învinețită.

— S'aprind lumina? întrebă Sorița, dar în șoaptă.

Cașicum nimeni n'ar fi fost acolo să audă și răspundă, întrebarea se îndepărta și ea, întunecând cu straniu încăperea umbrelor.

Surorile se strânseseră una într'alta, căutându-și vecinătatea, cum fac copiii când s'apropie de cimitire. Erau deprinse cu suferința, dar ceiace vedeau și auzeau era mai mult și altfel. Căci doctorul parcă plecase, înșelându-le cu umbra lui, rămasă numai ea pe scaun.

Era sau nu era acolo doctorul Munteanu? În ochii lor doctorul era numai lumină și viață ca fereastra dimineții. Atunci de ce? De ce tocmai el care putea tot, nu făcea nimic? În dimineața aceleiași zile săvârșise o minune: inima. Acela era doctorul Munteanu. De ce nu mai era? Și dacă nu putea să fie, de ce nu pleca de-acolo, lăsându-le

pe ele să se apropie cu inima de patul părăsit? Căci nu mai puteau răbda. Erau la capătul puterilor. Din patul acoperit de umbră și din vaetul neconținut creștea în carnea lor spăimântătoarea suferință a femeii, pe care bărbatul — flămând numai de trupul ei — nu o cunoaște. În spinarea care le împiedeca să fie lângă suferința celeilalte, nu mai vedeau pe doctorul lor, ci pe bărbat. cel care dă odată cu plăcerea împărțită o suferință de care e străin. Il urau. Sorița își aducea aminte cu pumnii strânși de vorbele lui:

— Să lupte. Să luptați toate pentru copilul vostru.

Dar el de ce nu lupta să curme o suferință zădarnică? Ședea ca un lup lângă sângele femeii...

— S'aprend lumina? îndrăzni din nou Sorița, c'un tremur în glas.

Niciun răspuns. Intunericul tăcea ca o fântână închisă.

Cu ochii mari deschiși asupra trupului din iad bărbatul din Ardeal plângea. Și suferința lui din iad era. Intunericul creștea din el. Și mila. Il dureau brațele de dorința de-a-i sări într'ajutor. Dar câteun preot creștea de-asupra fiecărei mâni, ținându-i-o acolo, țintuită: bunicul de pe ceia lume și preotul rămas la Târgu-Mureș.

Și nu pleca de-acolo.

S'auzeau unghiile zgâriind patul și mai pătrunzător decât gemetele, scrâșnirea dinților.

— Dumnezeule, nu mai pot!

Tăcerea se încordă ca o fiară. Țipătul izbucni:

— Tudor!

Doctorul își trecu palmele peste obraz, ridicându-se brusc de pe scaun.

— Lumina.

Parcă abea atunci intrase în camera No. 17, odată cu lumina, înspre trupul spart.

— Asistentul.

Sorița plecă în goană.

— Pregătește-te.

Și subț privirea uluită a Sorei Nuși, doctorul ieși, — ca o simplă rudă masculină.

CAP. XIV.

— Bună seara, Tudor!

Stăncuța se ridică săltat. Juca țintar cu pacientul: să treacă timpul.

— 37.1, începu ea, prezentându-i temperatura ca pe un al treilea.

Privirea doctorului îl cuprinse pe Tudor, inventariindu-l. Dădu din cap c'o undă de zâmbet.

— Imi pare bine că te-ai ras!

— Meritul Stăncuței.

Dar doctorul nu acordă Stăncuței nicio privire. Luă pulsul lui Tudor, îi numără respirațiile, îi ascultă inima.

— Bine. Ce-ai mâncat?

— Piurea de cartofi și compot de mere, răspunse Stăncuța.

— Ceva dureri?

Tudor ridică din umeri, evaziv.

— O arsură, vorbi doctorul pentru el, și un junghi la respirație.

— Cam da!

— Bine. O injecție de novalgină. Aparatul de răcire.

Il privea numai pe Tudor, deși vorbele se adresau Stăncuței.

— Dezagreabil, dar necesar, se scuză doctorul.

Cu ceafa rezemată de speteaza fotoliului, Tudor îl urmărea atent. Avea ciudata impresie că în odaie a intrat numai suprafața plastică a doctorului, nu și volumul lui vital.

— Vești rele, doctore?

— Vești rele! tresări doctorul. Ce fel?

— De-afară, răspunse Tudor, arătând cu mâna spre fereastra acoperită de stor.

Doctorul îi urmări mâna, privi câțva timp într'acolo, c'o încrețire, ca într'o carte la care te uiți negăsindu-ți ochelarii, și reveni la Tudor.

— Nu. Nimic nou. Toate-s în curs de lichidare. Țara are nevoie de liniște. O va avea, izbucni el cu mânie. S'au luat măsuri. Armata ascultă. Și tu ai nevoie de liniște.

— Ce am?

— Nu mai ai nimic. Te-am pus la loc.

— Grav?

Mâna doctorului îl bătu peste obraz.

— Uită-te'n oglindă și vezi.

Așa ar fi răspuns și Fițig, de pildă.

— Ce mai vrei?

— Să telefonez acasă.

— Telefoanele nu mai merg... Stai liniștit, îl potoli doctorul. I-am văzut pe toți și pe Oana.

— Știu?

— Știu că ești sănătos.

— Oana?

— Și ea.

— Ce-o fi având cu mine? întrebă Stăncuța cu glas tare după plecarea doctorului, pregătind seringă.

Aceiași întrebare și-o puseră toate surorile pe care le'ntâlni doctorul, dela camera No. 3 până la camera No. 17, în fața căreia se opri, fără să intre, așteptând lângă fereastra coridorului. Afară s'auzeau iarăși împușcături, rafale de mitralieră, lovituri de tun. Dar nicio tresărire pe fața doctorului nu arăta că aude. Căci n'auzea dela fereastra nopții, ci *vedea*. Și om și țară erau în iadul bisericii din Mureș. Un preot la dreapta, bunicul mort, un preot la stânga, tatăl rămas dincolo, și la mijloc iadul.

Intr'un târziu ușa camerei No. 17 se deschise. Ieșiră pe rând, cu unelte și urme, asistentul, interna și Sorița. Pe ușa deschisă mirosul de ether se prelungi până la fereastră. Toți trei se opriră lângă spina doctorului, așteptând.

Nici față, nici cuvânt. O spinare care-l despărțea de oricine și orice.

Ceilalți se uitară unii la alții, mirați, și c'o mișcare de nedumerită resemnare, porniră de-acolo, abea călcând. Numai Sorița rămase lângă spina doctorului, fără să știe

până când. Se răsuci atât de brusc spre ea încât tresări, ca lovită.

— Sără...

Sorița vru să spue „sărăcuța”, vorbă de femeie pentru suferința alteia, dar doctorul goni cu mâna silabele ei. Subt ochii lui Sorița redeveni Soră-primară, articulând atât:

— Băiat.

Doctorul intră în camera Oanei.

Fața ei era atât de albă, că ochii albaștri păreau ai pernei de Sanatoriu.

Doctorul se așeză pe scaun la căpătâiul ei.

Dintâi fu tăcere, o tăcere atât de adâncă încât fiecare putea să-și audă sângele și inima: viața. Apoi, ochi în ochi cu doctorul, buzele Oanei se târîră spre o vorbă:

— Tudor...

— Doarme. S'a ras, s'a plimbat prin odae, a jucat țintar cu Sora, a mâncat și acuma doarme.

Doctorul vorbea rar, cu pauze, dând răgaz ochilor albaștri să vadă ce spune.

— Și Oana trebuie să doarmă.

Fața Oanei se acoperi de tresăriri, un tremur îi cuprinse din nou bărbia, genele se plecară peste ochi și lacrimile începură. Doctorul o lăsă în voe. Apoi deschise ochii și încercă să suradă: fără putere. Genele căzură iarăși. Sorița stinse lampa din tavan, aprinzând-o pe cea dela căpătâi. Doctorul

o luă de pe măsuța de noapte, așezând-o jos, îndărătul patului.

Totul era din nou curat și potolit ca un lac de munte, în care-a căzut o piatră. Numele pietrei era „băiat”. Băiatul lui Tudor.

Sorița și Sora Nuți se așezară pe câteo margine de scaun. Erau frânte. Li se închideau pleoapele de grele ce erau. Dar așteptau să le treacă, știind că și somnul trece, ca și foamea, ca și durerea. Auzeau și ele bubuiturile nopții, dar mintea nu mai avea putere s'ajungă până acolo. Și le era spre bine, căci aveau și ele frați și alții de-un sânge cu ele în acea noapte a sângelui dintre frați.

Numai ochii bărbatului vegheau nepotoliți, căci pentru ei nu pogorîse pacea.

Prin somn, Oana scânci. După un timp scânci din nou, mai din adânc. Chemați parcă de-afară, ochii albaștri veniră pe hotarul somnului.

— Dormi, Oana!

Dar ochii opriți, creșteau dilatați de spaimă. Se'nchiseră ghemuit. Un gemăt despică buzele. Mânile izbucniră convulsiv. Zguduit, trupul porni din nou într'un galop adânc, care creștea văzând cu ochii. Respirația se învălmășea.

Și iară, sinistru, lătratul buzelor porni.

— Au-auuu...

Sorița și Sora Nuți săriră în picioare, scuturându-se.

— Lumina.

Doctorul o descoperi pe Oana. O palpă, o cercetă, închise o clipă ochii ca un om care se roagă în tăcerea lui, și spuse scurt:

— Căruciorul. In sala de operație. Pentru evidare.

Astfel, în acel miez de noapte al vieții, ochiul spectral al lămpii scialitice, care în dimineața zilei văzuse inima lui Tudor murind și înviind, văzu în noaptea ei al doilea băiat, tot al lui Tudor, gemăn de moarte al celuilalt, purces din cea care născu de două ori, fără ca niciodată să fie mamă.

CAP. XV.

Cât dormise doctorul Munteanu numai i-coana din părete putea ști, care-i ținuse to-vărășie de și mai sus. Dar cel dintâi tot el se deșteptă. Iși bău laptele uitat dela a-miază, începându-și ziua de cu noapte. despărțindu-le numai c'un duș rece și c'un alt halat.

Somnul surorilor de noapte îl ghicea. Cum deschidea o ușă, Sora se și ivea spre el, cu diagrama unei nopți, așteptându-i dispozi-țiile. Din ușă'n ușă, ca o gamă subt dege-tele acordului de pian.

Redevenise calm. Pasul, pe scări și cori-doare, suna egal și plin.

Intredeschise ușa camerei No. 17, fără să cheme, așteptând-o pe Sora Nuți dincolo de prag.

— Bună-dimineța, domnule doctor. La început a dormit agitat. Acum doarme a-dânc. 37°.

Porni mai departe, lăsând la urmă camera No. 3. Inspectă subsolul, trecând pe la ca-zanul caloriferului, pe la spălătorie și pe

la bucătărie. Cum îl zăreau, cei de pe-acolo luau poziție de drepți, într'un îngheț vertical, care-amintea cazarma. Nu întreba nimic. Numai se uita: când la cele neînsuflețite, când la omul lor — mașinist, bucătar, econom, spălătoreasă — și era de ajuns. Sancțiunile veneau de sus, prin alții. Se abătu și pe la sala de operație, care inhala aer curat, cu toate ferestrele deschise. În sala de pansamente o găsi pe Sorița care steriliza.

— Bună-dimineața, domnule doctor.

Și fără să aștepte întrebarea, începu:

— Azi avem patru apendicite, două hernii, un ficat, două ulcere, o tumoare la sân, un chist și prostata.

Lăsase înadins la urmă prostata, cunoscând aversiunea doctorului pentru ceiace numea: treabă de măcelar, deși numai un virtuos ca el putea face gingașul raclaj în care unghia operatorului scurmă direct.

Una câte una și toate laolaltă în ochii lui nu erau decât o hartă operativă a dimineții.

— Bine. La opt prezinți apendicitele.

Ar fi putut să iasă de-a dreptul pe coridor, dar mai trecu încăodată prin sala de operație. Acolo era ogorul și plugul lui. Numele grâului era altul, dar fiecare ființă sculată de pe masa de operație dădea vieții încă un spic.

— Doamne-ajută!

Intră în vârful picioarelor în camera No. 3. Ardea numai o lampă albăstrue. Sora Stăncuța îi întinse termometrul: 37.5°.

Doctorul se așază pe scaun la căpătâiul lui Tudor. Nu-i grăbi cu nimic deșteptarea, cașicum ar fi avut timp de pierdut. Ca un țăran de prin părțile Mureșului, care așteaptă pe-o bancă la gară să vie țugul.

Lampa albăstrue nu era decât o candelă sporită; mai mult limpezea decât lumina.

Pe fața lui Tudor, nu era destindere sleită a somnului convalescent. Mișuna ceva surd dar activ, dându-i o expresie necunoscută, un fel de pândă cu zâmbet. Uneori și buzele i se deschideau, dar nu spunea nimic. Mereu apărea zâmbetul, un zâmbet viclean, fanariot, gândi doctorul mirat că tocmai pe fața lui Tudor poate descoperi astfel de strâmbătate.

Se înșela puțin doctorul, căci vedea fața lui Coca Duduș, culcat tot în pat, bolnav asemenea, dar înconjurat de mulți alții care erau acolo în spațiul somnului, fără ca cei vecini cu ei, în spațiul camerei somnului, să-i poată vedea.

Era Domnița, înconjurată de toate fetele care îngenunchiaseră la spatele ei, ascultând vorbele Evangheliei.

Obrazul Aidei, cuprins de un fel de înghet care o îmbătrânea, fără s'o schimbe, slăbise sever, evocându-și străbunicele.

Madama Lența, cuvioasă.

Cuviosul Alfeu, cu Evanghelia și glasul.
Fratele Ciubeică lângă el, smerit.

Ardeau șase lumânări, în două tricheluri de bronz, dând umbre marei încăperi. Sfârâia mukul vreunei lumânări, dând ca o spaimă flăcării care se zbătea, izbucnind apoi cu aur ascuțit. Era prea cald. Inmulțirea celor din odae sporea dogoreala sobei și a lumânărilor, dându-i acea îmbâcseală care o face amețitor de grea. Plutea migrena. Incepeau batistele. Și era din ce în ce mai stranie această oprire a vieții într'o odae fără mort, această intrare neașteptată a bisericii în încăperea cu lumânări aprinse și umbre îngenunchiate, unde din când în când se auzea o tusă...

Și doctorul Munteanu o auzi.

...și se vedea o frunte a cărei paloare interzicea gândul glumei și bănuiala șotiei.

Andronic Ceaur Alcaz asculta cu fruntea plecată: ha-ha!

Și Samuel Fițig asculta, dar părea că cește pe fața lui Duduș vorbele călugărului care ajunsese la „Ispitirea lui Isus”.

*„Diavolul i-a zis: Dacă ești Fiul
lui Dumnezeu, poruncește pietri
acesteia să se facă pâne.
Isus i-a răspuns: Este scris: o-*

*mul nu va trăi numai cu pâne,
ci cu orice cuvânt care iese din
gura lui Dumnezeu".*

— Tinere, ce-a fost asta? îl întrebă doctorul pe Duduş, cu un zâmbet acru-dulce, luându-i pulsul.

— Evanghelia lui Luca.

— Cum ai dormit, Tudor? îl întrebă doctorul Munteanu.

Tudor îl privi mirat, recunoscându-l cu încetul printre ceilalți care erau încă în el, fără să fie și'n fața ochilor.

— Credeam că mă prefac că dorm, dar văd că dormeam.

— Ai visat.

— Da, am visat mult.

Domnița muri din nou. Taina s'acoperi în el.

Se deșteptă de-a binelea.

Doctorul Munteanu îi lua pulsul: 112. Apoi tensiunea care după operație era 11, acum era 13. Apoi îl ascultă cu atenție. În partea dreaptă constată o ușoară aspirare a murmurului respirator. Apoi îi scoase singur fașa din jurul pieptului. Nu-și putu ascunde un zâmbet — copilăresc — văzând plaga: curată, netă, fără reacție inflamatorie, fără niciun semn de infecție, putea s'o iscălească.

— Pansament, mastizol.

Stăncuța porni în grabă, deîndată înfățișându-se cu cele cerute. Doctorul îndepărtă capsele de pe plagă, aplicând un ușor pansament, fixat cu mastizol.

— Pahare în partea dreaptă, cardiazol-chinină, vitamina C., soluseptazină, aparatul de răcire.

— Bae, intercală Tudor.

— Oprită, adaugă doctorul. Fricțiune cu alcool.

— Barba?

— Rade, zâmbi doctorul pipăindu-și obrazul neras.

— Alimente?

— Ușoare.

Tudor strâmbă din nas.

— Plimbare?

— Om vedea.

— Țintar?

— In pat.

— Sora?

— Stăncuța, i-o dădu doctorul și cu vorba și cu gestul.

— Sora Oana?

— Acasă. Ei, ce mai vrei? îl cercetă el cașicum i-ar fi dat tot.

— Să scriu.

— Memorii?

— Încă nu. O scrisoare.

— Cui?

— Oanei, bine înțeles.

— ...Bine, încuviință doctorul după o scurtă șovăire. Numai două vorbe. Eu i le duc și sunt tare grăbit.

— Plaivaz!

— Poftim și hârtie.

Desprinse o filă dintr'un carnet minuscul, dându-i-o dimpreună cu stiloul.

Tudor se uita cu jale la dimensiunea hârtiei — adevărată fițuică — și la nerăbdarea doctorului. Oftă și scrisese:

Bună-dimineața, Oana!

Tudor.

— Ce-i acolo? izbueni el cu spaimă.

Și doctorul și Stănceuța tresăriră, răsucindu-se în sus.

— Nimic! O părere! vorbi Tudor cu obrazii roși.

Căci simulase o spaimă, numai ca să poată săruta, școlărește, bilețelul Oanei.

CAP. XVI.

Abea atunci doctorul găsi o clipă pentru soția lui și pentru musafiri.

— Bună-dimineața, doamna mea.

— Bună-dimineața, domnul meu.

Veneau cu zâmbet și cu brațe tinerești unul spre altul, în salonul de primire, unde soția doctorului era singură, tot la gura sobei. Deși subț același acoperemânt, nu se văzuseră de-o zi și-o noapte.

— Cum poți? o cerceta uneori câte o cunoștință iscoditoare pe doamna doctor Munteanu. Asta-i viață?

Ea însă accepta. Și era viață: altă viață decât a vecinătăților izolate; o viață a însoțirii paralele.

— Ai tăi ce fac? o întrebă doctorul.

Se'nțelegeau fără lungimi de vorbă. În pluralul atributiv „ai tăi”, era cu drept cuvânt familia Dănescu, incredințată ei.

— I-am liniștit, i-am hrănit, i-am distrat, le-am explicat că nu-i prudent să circule, și au rămas la noi. Probabil că dorm încă. Al tău?

— Ai mei, rectifică doctorul, vestind-o indirect.

— Și Oana?

— Da, se posomorî doctorul. A avortat. Doi gemeni. Băeți!

Soția doctorului îl apucă de mână, bătându-l ușor cu palma.

— Sunt tineri. Or să mai aibă. Oana ce face?

— Doarme.

— Tudor?

— 37.5.

— Congestie?

— O tentativă.

— Il scapi. N'am nicio grijă.

Mâna doctorului îi mulțumi, strângându-i mâna.

— Am nevoie de Miruna.

— Pentru Oana?

— Da, pentru ea.

— Vrednică fată Miruna! Om întreg.

— Tocmai de asta.

— E în camera No. 30.

— Cu bine.

— Cu bine.

* * *

La fereastra deschisă a camerei No. 30, Miruna, cu paltonul pe umeri și pledul pe genunchi, împletea.

— Bună-dimineața, Miruna. De unde mi-ai scos lână și andrele?

Miruna zâmbea cu dimineață.

— Dela o Soră. Mamele gălesc...

— Bravo! Minunat om!

O luă de obraji ca pe un ulcior, sărutând-o pe frunte.

— Ce face Tudor?

— Ași spune că bine, dar e un drum cu cotituri.

— Și primejdii?

— Numai ale cotiturii. De el însă mă ocup eu. Il am aici.

Arăta Mirunei pumnul închis. Miruna dădu din cap.

— Dar am și pentru tine o însărcinare...

Miruna puse deoparte hăinuța începută, așteptând, oferindu-se.

— Oana a avortat azi-noapte.

— Mă temeam! oftă Miruna, dar imediat se limpezi — atentă la doctor, nu la ea —, gata să asculte și să facă.

— Vreau să stai cu ea. De Sora Nuți nu mai are nevoie.

— Ce cameră?

— No. 17. Are și un bilet dela Tudor. I-l dai.

— Ceilalți știu?

— Nu-i nevoie. Părinții incurcă, fără s'a-jute. Le-o redăm sănătoasă. Și lui Tudor și celorlalți. Îți mulțumesc, Miruna.

— Eu îți mulțumesc. Numai ceva te rog să-mi spui: câteo nimica toată despre ziua lui Tudor.

Zâmbi.

— Cucurigu, boeri mari, dați punguța cu doi bani. Știi, să nu mă duc la Oana cu mâna goală.

Doctorul îi spuse. După care, sprinten ca un om care și-a lepădat poverile, porni spre sala de operație, unde îl așteptau patru apendicite...

CAP. XVII.

Erau două mirări în camera No. 17, de când dimineața intrase pe fereastră. Intâia era Sora Nuți care abea atunci descoperise că Oana e frumoasă: cum? — nespus — și cât? — asemenea —, deși o îngrijea de-o zi și-o noapte, mereu cu ochii la ea. Dar aceasta era alta decât aceia, atât de alta, că parcă Sora Nuți se'ndoia c'ar fi aceiași. Cum de n'o văzuse?

Sora Nuți, moțată și isteată ca o pupăză, n'avea timp să cugete decât prin exclamații și interogații — ca la cinematograf, Duminica — așa că nu-și putea da seamă că paroxismul suferinții unui om, dacă și tu ești om, nu-ți dă răgaz să-i vezi frumusețea sau slujenia, oricât ar fi de evidente.

Oricum, Sora Nuți nu se mai sătura privind-și pacienta. Ardea de nerăbdare să vadă pe celelalte „fete” și să le arunce vestea:

- Am o vedetă la 17!
- Nu zău?
- Precis.

„Vedetă” și „precis” erau hotarele Sorei Nuți, cuprinsul lor uman însă depășindu-le oprirea periferică. Doctorul Munteanu nu-și alegea Surorile după distincțiune, ci după destoinicie. Și așa cum observase el odată către o „apendicită” năzuroasă, se vede că oamenilor distinși le e lene să fie și vrednici.

A doua mirare a camerei No. 17 era însăși Oana. Deșteptându-se, văzuse că n'a murit, că nu l-a pierdut pe Tudor. Și gândindu-se simplu, cu cifre parcă — $1+1=2$ — la acestea, își dăduse seamă că poate gândi, fiindcă nu suferă. Copleșită deodată, se resemnase să fie fericită. Trupul n'o durea, gura nu gemea, — și era tot ea, Oana, din cap până'n picioare, în patul cu care se scufundase în coșmar.

Dacă ar fi fost singură, ar fi spus cu glas tare: Sunt fericită! Dar fiindcă era cu Soră care n'o slăbea din ochi, surâdea cașicum ar fi băut din nou vin, în noaptea când îl cunoscuse pe Tudor.

Amețea. Inchise ochii. Și un alt gând îi spori bătaia inimii. Nu mai era însărcinată! Ii veni să bată din palme. Așa dar rochiile pregătite pentru Oana-sferică... Gândul le risipi pe toate, așa cum fac școlarii cu cărțile, când a sunat ceasul vacanței. Afară cu ele! Trupul Oanei intra în vacanță!

— Soră, te rog...

— Sora Nuți.

— Soră Nuți, n'ai cumva o oglindă?

— Precis.

Scoase din buzunarul halatului o oglindioară ovală, pregătind-o pentru cinstea de-a oglindi un astfel de obraz. O aburi, ștergând-o cu batista. Apoi o potrivește în dreptul ochilor Oanei.

Obrazul Oanei se încreți repulsiv, dându-și abea atunci seamă că o astfel de noapte lasă urme. Era palidă, cu orbitele scobite, nasul subțiat, buzele spuzite: mască de spital. Oftă înăbușit.

— Mulțumesc, Soră Nuți, mi-ajunge.

Pentru nimic în lume nu s'ar fi dus la Tudor c'un astfel de obraz.

— Doamnă dragă, interveni Sora Nuți, vă spune Nuți: mâne nu se mai cunoaște nimic. Unde dă Dumnezeu să vă semăn la chip! Na, mă jur, ași plăti c'o sută de avorturi. Precis!

Oana avu o ezitare, căci de când era însărcinată, tot ce se lega de trup îi inspira numai repulsie; totuși, trecu peste, întrebând:

— Soră Nuți, spune-mi drept: ceiace s'a întâmplat lasă urme?

— Cum adică?

Oana făcu un gest spre trup.

— Doamne, că tânără și neștiutoare mai sunteți! exclamă Sora Nuți, pocnindu-și palmele. Urme la domnu' doctor Munteanu!

Unde s'a mai pomenit una ca asta? Să vrei numai și vă face și domnișoară cu trupșorul pe care vi l-a dat Dumnezeu!

Sora Nuți se pornise. N'avea talentul tăcerii. Gura ei putea da replică și Madamei Lența. Incepu deci să vorbească despre „Domnișoarele artiste”, care, ehei!... Că doar nu degeaba absolvise ea școala de moașe...

Și pe măsură ce vorbea, gândul Oanei se îndepărta de ea, într'un vag în care totuși zgomotul vorbelor o ajungea, împingând-o pe nesimțite spre Madama Lența Panțâr.

Și deodată Oana revăzu C.D.-ul dela Vorniceni, casa copilăriei lui Duduș, pregătită pentru'un alt copil. Care copil?

Dumnezeule! Copilul lui Tudor și al ei! Până atunci nu existase pentru ea.

*„Sculați, sculați, boeri mari.
Florile dalbe...”*

Iși aminti tot. Căsuța deșteptată din somnul de moarte, podul cu jucării, grijitura, Andronic venind printre fulgi, sus, în odaia unde era singură cu versurile lui Duduș, ca să-i spue cu blândeță:

— Îți mulțumesc. Știu. Am să fiu bunic.
Hăinuțele de lână. Ea și Miruna împletind.
Fetele Domniței în jurul lor. Poveștile.

Abea acolo, în iarna dela Vorniceni, ceiace fusese și nu mai era în ea, deveni copilul.

Copilul dela Vorniceni nu mai era. De geaba îl aşteptau Andronic cu barba lui albă, fetele Domniţei, Madama Lenţa, Conăşelu, grădinarul trandafirilor, Ilie-vezeteul, Troia, Alfeu, Ciubeică, pădurarii, jucăriile, poveştile, hăinuţele, — şi satul Vorniceni.

Oana simţea cum creşte tăcerea Vorniceniilor care-aşteptau Copilul, pe noul Alcaz.

De-acolo, gândul ei veni cu mare umilinţă şi cu mare osteneală pe patul Sanatoriului.

Intrebă ca o oarbă:

— Ce era?

Sora Nuţi, dintre vorbele ei, se uita nedumerită la buzele Oanei. Nu pricepea. Oana nu ştia cum să-i spue altfel, ce s'o întrebe. Cu o mişcare naivă, puse mâna pe pântecul ei, întrebând din nou:

— Ce era?

Căci Acela — aşteptatul dela Vorniceni — acolo nu era decât ceva.

— Aha! se dumiri Sora Nuţi, revenind la moşit: doi erau.

— Doi?

— Doi gemeni,

— Gemeni!

— Băeţi.

— Băeţi!

Obrazul Oanei devenise dulce ca lumina înspre stea, când zarea soarelui îşi culcă rana peste munţi.

Și straniu — atât de straniu că auzindu-și vorbele îi veni să plângă, — întrebă:

— Și ce-ați făcut cu ei?

Gestul profesional al Sorei Nuți luă înaintea vorbeii care de altfel deveni inutilă; mătură cu palma ceva spre altăceva. Și mai făcu și pe de-asupra — cu inimă bună, ca să-și ia omul de-o grijă — și semnul crucii. Amin. „S'a dus, să nu mai vorbim de ea”, cum ar spune versul de-atâtea ori fredonat de Nuți, după vreo întâmplare de-a inimii.

Oana închise ochii cu-atâta ducă încât Sora Nuți crezu c'a adormit din nou.

Miruna deschise ușa cu binișorul, cerce-tând cuprinsul încăperii înainte de-a intra. Sora Nuți se ridică de pe scaun, cu un deget la gură:

— Ce vreți? Pacienta doarme.

— Sunt cumnata ei. M'a trimis domnul doctor să stau cu ea. A spus că poți să pleci.

Sora Nuți pâlpoi, luminându-se.

— Dacă aveți nevoie de mine, sunați odată. Eu sunt Sora Nuți. Sunați și-am și venit. Precis.

CAP. XVIII.

Miruna intră în Camera Nr. 17. Mirosul eterului mai stăruia. Miruna se așeză pe scaunul lăsat de Sora Nuți, își încrucișă brațele a veghe și se lăsă în voia gândului. Sarcina o făcea blândă ca un sat nins. Nicio grabă, nicio nervozitate, nicio stridență. Totul se potolise și se rotunjise în ea, odată cu pântecul care adăpostea. Și vorba ei devenise mai rară și mai înceată. Era un „sst! nu faceți sgomot, doarme!”, în ființa ei. Somn lin, lână, omăt, candelă. Privea cu-atâta desmierdare spre adâncul ei de taină, încât și către ceilalți ducea aceeași ocrotire. Mamă! Prag al mamei: cuvânt dela începutul lumii. Cea dintâi biserică a vieții.

Oana știa că tăcerea Mirunei a luat locul Sorei Nuți, dar n'avea puterea să deschidă ochii. Ședea în ea ca în frigul și întunecimea unei case părăsite, într'un fel de somn resemnat. Târziu, abea după ce uită și de Sora Nuți și de Miruna, deschise

ochii, neștiind de ce, cum cade frunza fără vânt.

Ochii Mirunei se întâlniră cu ochii Oanei.

Nicio vorbă. Mâna Mirunei veni pe fruntea Oanei. Acolo rămase, caldă, prietenă, solidară. Astfel și cu'nctul numai, Oana se deprinse cu prezența Mirunei, acceptând-o fără silă.

— Oncuța, ți-am adus un cuvânt dela Tudor.

*„Bună-dimineața, Oana!
Tudor”.*

Atât era în bilețel. Dar Oana vedea în oglindirea cuvintelor lui Tudor tot-tot-tot, dela Vorniceni până la București, și ninso-rile iernii se înegreau în sufletul ei, acope-rindu-l cu funingini.

Intinse Mirunei rândul dela Tudor:

— Uite: cetește...

Miruna îi dădu ascultare.

— „Bună-dimineața, Oana”, spuse Oana cu glas care tremura. Și eu... eu..., asta-i dimineața! hohoti ea cu fața zbârcită de plâns, arătând spre trupul ei. Doi băeți gemeni! Spune, Miruna.

Plângea, privind-o pe Miruna cu ochii deschiși.

Miruna se așeză pe marginea patului, mângâind c'un ritm de nani-nani fruntea

Oanei. Indelung, până când plânsul se potoli, ostenit de el însuși.

— Tu Oncuța, trebuie să te faci bine... și frumoasă...

Era ceva tare bătrânesc — moștenit poate dela o bunică — în cadența „bine... și frumoasă...” — cu care s’apropia de ochii Oanei.

— ...înaintea lui Tudor...

Ochii Oanei erau eu „mai spune”.

— Tudor se plimbă prin odăe, mânâncă, se rade, joacă țintar cu Sora Stăncuța...

Cucurigu, boeri mari, dați punguța cu doi bani!

Ochii Oanei ascultau o poveste de pe vremea lui Făt-Frumos.

— ...îți scrie telegrame de dragoste.

Oana zâmbi, strângând bilețelul la piept.

— Vrei să te găsească în pat?

Capul Oanei protestă.

— Atunci și tu trebuie să fii vitează.

Oana oftă adânc.

Miruna o privi c’un fel de severitate a blândeții.

— Oncuța mea, tare te prăpădești cu firea! Eu știu că ai de ce să fii amărâtă...

Se uită la ea și apoi la Oana, cerându-i parcă iertare că ea nu-i.

— ...Numai că tu te lași înecată, fără să ’ncerci să te ridici de-asupra apei.

CAP. XIX.

— Dumnezeu ți-a dat c'o mână viața lui Tudor; cu alta ți-a luat...

— Doi băeți gemeni! șopti Oana.

Mâna Mirunei îi acoperi ochii; apoi îi dezmierdă fruntea.

— Săraca Oncuța!

Dar Oana se scutură.

— Tu nu știi! Eu sunt vinovată.

— Nu spune prostii! Spaima e vinovată. De când cu blestemata ceia de oglindă nu știi în ce hal erai!

— Știu! Știu! o opri Oana. Dar tu nu știi! Nu l-am iubit niciodată...

Se opri, căci parcă vorbise despre altul.

— Săracii! Erau doi! Aceștia sunt ai mei și nu-i mai am. Acela era în mine și-l uram!

— Oncuța, taci!

— Tu m'ai învățat să nu tac. Spun. Înțelegi? Mă spovedesc. Înțelegi?

— Bine. Spune.

— Sunt un monstru! O femeie anormală! Nu merit să fiu soția lui Tudor. Il iubesc, dar nu-l merit. Pe copil l-am urit: pe-acelal

arăță ea departe, vorbind parcă despre un al treilea; de când am știut că sunt însărcinată. Il lăsam în mine ca pe-o boală ascunsă, care numai pe mine mă rodea...

— Nu i-ai spus lui Tudor?

— Abea când am venit la București, după cutremur. Dar am făcut un efort ca să-i mărturisesc. Înțelegi?

— Nu, răspunse Miruna cu sinceritate și energie.

— Fiindcă tu ești normală și eu nu. Tu îl iubești pe-al tău, te gândești la el, trăești pentru el. Petruș a rămas laoparte.

— Nu, protestă Miruna calm; și copilul și Petruș sunt în mine.

— Sigur că-l iubești și pe Petruș, dar eu nu-l iubeam decât pe Tudor.

— Altăceva.

— Pentru tine, nu pentru mine. Tu nu poți înțelege.

— Iartă-mă, Oncuța, dar cred că tu nu te'nțelegi.

— Vorbe! Ce știi tu! Te-a preocupat pe tine vreodată cum vei arăta într'a noua lună în ochii lui Petruș? Spune drept.

— Drept: nu.

— Eu sufeream. Știi. Adă-ți aminte.

— Mi-aduc.

— Și? Asta nu înseamnă nimic?

— Ba da. Înseamnă că ești mai cochetă decât mine și că eu sunt un fel de mamă

precoce, dacă vrei, dar nu înseamnă că tu nu-ți iubeai copilul.

— Miruna, ori minți, ori nu pricepi.

— Pricep și spun adevărul. Numai că tu mă iei prea repede. Lasă-mă să răsufliu.

— Sigur. Vezi! Și când discuți te gândești la copilul tău: să nu-l tulburi. Nu?

— Ba da. Ai dreptate. Eu sunt cloșcă din Moldova.

— Nu amesteca iar Moldova!

— Asta e specialitatea ta! zâmbi Miruna fără supărare. Nu glumeam. Noi moldovencele dela munte suntem mai potolite decât voi muntencele dela șes. Voi sunteți mai iuți, mai nervoase. Voi când doriți apă întindeți paharul la robinet. Noi așteptăm s'o scoată din fântână.

— Mi-rună! o dojeni Oana; unde-ajungi?

— Zău, Oncuța, că unde trebuie. Tu nu vrei să pricepi, nu eu. Ai pornit-o că ești mamă rea și ții morțiș să-ți iasă dreptatea. Dar întreabă-te tu în adâncul tău de om: crezi? Ș'ai să vezi că nu crezi. Ș'acolo ai dreptate.

— Greu e să discuți cu tine!

— Mai greu cu tine, Oncuța! Vorbele te iau înainte și nu te mai lasă să scobori în pivniță, să scoți de-acolo adevărul.

— Care-i? exclamă Oana exasperată.

— Eu îmi iubesc copilul într'un fel. Lasă-mă pe mine laoparte. Tu nu știai că-l iu-

bești pe-al tău. Ai aflat acum. Ia cerce-tează-te de-a'ndoaselea și vezi care dintre noi două are dreptate? Tu Oana, ești om bun, ca și Petruș. Când l-ai aflat pe Tudor l-ai iubit cum nu iubesc femeile de duzină. Mint?

— Nu minți. Spui adevărul.

— Slavă Domnului că m'am învrednicit și eu! O femeie care iubește astfel pe un bărbat, oricât ar fi ea de copil, cum erai tu, nu simte că-i al ei cu totul și cu totul decât atunci când...

— Eu, nu! se apără Oana. Aici începe prăpastia dintre noi două.

— Știi ce vroiam să spun?

— Sigur.

— Spune tu atunci.

— ...decât atunci când e însărcinată.

— Nu, Oana. Tot ou, dar nu al lui Columb... Decât atunci când știe — când simte, apăsă ea, — ce înseamnă sarcina din pânțele ei.

— Pentru mine nu era decât abcesul, balonarea, slujirea.

— Fiindcă nu știai încă. Tudor te preocupa în așa măsură încât nu mai aveai răgaz și pentru tine. Înțelegi, Oncuța, tu nu trăiai în casă, în casa ta, ci numai pe pragul ei, cu ochii după Tudor. Când pleca, îl așteptai. Când venea, te temeai că pleacă. Mereu: să nu-l pierzi. Ba cutremur, ba con-

centrare, ba proces la București. Tu nu mai erai acasă. Acasă era numai trupul tău în care creștea un adevăr pe care aveai să-l afli mai târziu, când te vei fi întors acasă. Abea acuma te-ai întors. Te doare: pentru amândoi copiii. Măsoară-ți dragostea — pe care n'o știai — cu durerea: pe care-o simți acum.

Oana-și șterse ochii din nou porniți.

— Nu l-am iubit, protestă ea din plâns, mai mult ispășind decât adevărind.

— Ba da, Oncuța. Când am venit la Vorniceni, ai început să-ți aduci aminte de puiul tău, — vorbi Miruna cu-atâta blândețe încât din nou sufletul Oanei revăzu florile dalbe de atunci. Adă-ți aminte, Oncuța: drumul nostru la C. D. Acolo te-ai întâlnit cu copilăria lui Tudor. Ș'abea atunci te-ai întâlnit și cu copilul tău. Căci prin tine, Oncuța, copilăria lui Tudor s'ar fi întors din nou la Vorniceni. Cum să nu-ți fie dragă?

— N'am știut.

— Ba ai început să știi atunci. Și ți-a fost drag copilul, nu așa cum era în tine, ci așa cum îl vedeai în casa copilăriei lui Tudor. Poveștile pentru cine erau?

— Pentru el.

— Hăinuțele pentru cine erau?

Oana dădu din cap, cu ochii din nou uzi.

— Il iubeai, proasta de tine, dar îl iubeai

În viitor, fără să știi c'ai început să te legi de el.

Oana plângea și asculta cu sete vorbele Mirunei.

— Cine știe, Oana, continuă Miruna după o pauză meditativă, privind-o cu adânc și gravitate; poate că răul e un bine. Ai timp, slavă Domnului, să fii mamă, să ai câți copii pot încăpea în cogeamite casă de creștin. Până acuma n'ai știut. De-acum înainte vei ști. Când vei cădea grea din nou — vorbi Miruna cu poveste și iarăși cu accente de bunică — vei avea grijă de trupul și de sufletul tău, știind ce porți în tine și pentru ce te aperi. Asta ți-a lipsit: păstrarea ta. Nu te-ai cruțat, nu te-ai închis, te-ai lăsat de-a sloboda în bătaia vântului... Ai suferit mult?

— Ingrozitor, dar nu de-ajuns.

— Și mie îmi vine rândul.

— Te-ai gândit la nume?

— Petruș și cu mine vorbim de multe ori, mărturisi Miruna. Știi, îl deprind, zâmbi ea cu șagă și cu adevăr. Bărbații tineri sunt ca tine: nu știu încă. La început Petruș spunea: Dacă-i băiat, Nastratin am să-i spun; dacă-i fată, Ciuboțica.

— Așa ne botezasem noi niște păpuși, când eram mici.

— Vezi, Oana. Nu-ți spuneam? El nu știe. Dar eu aștept dintâi să vie pe lume. Să-l

văd. Să-i știu ochii, gura. Și numele am să i-l aflu atunci. Eu nu mă joc de-a copilul. Nu-l vreau păpușă, că doar nici în mine nu-i păpușă. Mișcă, Oana! E un miracol! În mine începe o viață!

— Pe tine te-a bine-cuvântat Dumnezeu.

— Și pe tine, Oana. Tudor e tatăl copiilor tăi: care vor veni.

— Ce-am să-i spun? o întrebă Oana cu spaimă, apucându-i mâinile.

— Adevărul.

— Și Tudor?

— Tudor are să te strângă și mai tare în brațele lui.

— Ah, Miruna, dac' ai ști cât mi-e de dor de el! Cât o să ne mai despartă doctorul Munteanu?

— Fă-le bine și frumoasă și răspunsul e ușa Camerii Nr. 17 și ușa Camerii Nr. 3.

— Adevărat?

— Sigur. Locul tău e acolo. Numai să fii tu, nu umbra ta. Ș'acuma, fetițo, am vorbit de-ajuns. Și tu ai nevoie de odihnă, și eu.

— Tata și mama știu?

— Nu. Așa a hotărât doctorul.

— Mai bine. Bietul papa! Ce fac?

— Sunt și ei captivi în Sanatoriu.

— Au ce le trebuie?

— Oana, Oana, tare vă răsfățați voi! Trăiesc, Oana, trăiesc cu toți ai lor, într'o

vreme când oamenii seucid pe uliți. Ce vrei să le mai dai? Casă au, mâncare au, căldură au. Alec n'are cravată, dacă vrei să știi. Suferă: dar eroic. Iar Malvina n'are obiectele de toaletă de-acasă. Noroc, Oana, că oamenii mai au și astfel de pișcături de fânțar. Altminteri ar uita că trăesc.

— Aspră mai ești!

— Nu, Oana. Dreaptă și nefățarnică. Mi-s dragi Alec și Malvina: dar cașicum ei ar fi copiii mei. Tu, Oana, n'ai avut părinți. Ai crescut lângă alți copii, într'o continuă recreație. De-acolo vin toate relele. Tu însă trebuie să înveți să fii mamă, ca să n'ai și tu copii orfani.

— Tu ești mama mea. Nu?

— Sigur. Culcă-te.

— Poruncă?

Miruna o sărută pe frunte.

— Nani!

CAP. XX.

Alec și Malvina intrau într'a doua zi de naufragiu. Naufragiu confortabil desigur, căci îndeobște insulele naufragaților n'au nici calorifer, nici salon cu sobă și fotolii, nici bae, nici lumină electrică, nici ascensor, nici pune-te, masă, scoală-te, masă, — dar naufragiu totuși. Căci aruncarea din zilele normale fusese într'adevăr năpraznică. Viața se oprise ca un vapor lovit de ghețar, și ceiace urmase de atunci însemna un fel de drum cu barca de salvare spre un loc necunoscut: Sanatoriul.

Dar, slavă Domnului, erau toți laolaltă, — mai puțin Petruș, singurul rămas între primejdii. E foarte curios, dar așa e: liniștea Mirunei, soția lui Petruș, parcă le aducea o veste bună dela Petruș, lor, părinților lui, cașicum ea ar fi știut mai mult decât ei. Aceasta era singura logică — exterioară logicei — grație căreia și Malvina și Alec nu mai aderau dramatic la soarta copiilor lor. Tudor era salvat. Oana era cu Tudor. Petruș era în siguranță, fiind mi-

litar. Miruna era cu ei, la Sanatoriu. Familia Dănescu își plătise tributul de sânge, prin Tudor.

Deci, și Alec și Malvina erau oarecum liberi să fie numai ei: dar acolo, în Sanatoriu. Căci după ce dejunaseră în salonul de primire, soția doctorului le comunicase indemnul dat prin radio, arătându-le că circulația pe străzile încă tulburi e primejdioasă, și că n'are nici un sens să se despartă de copiii lor.

— Aveți aci tot ce vă trebuie, le spusese ea. Pentru dumneavoastră, Sanatoriul va fi un hotel de-o noapte.

Se resemnaseră să rămâe, oarecum constrânși. Malvina, în ruptul capului nu l-ar fi lăsat pe Alec să circule singur pe străzile Bucureștilor, căci detunăturile, mai rare sau mai dese, integrău și această zi în amintirea cutremurului, actualizând aceiași nesiguranță. Cât despre ea, tankul întâlnit pe stradă îi dădea chiar și între zidurile Sanatoriului nevoia de-a închide ochii și de-a-și astupa urechile.

Așa că în fond era bine așa cum era, Sanatoriul fiind singura soluție a unor astfel de zile anormale.

Și totuși, Malvina, lăsând laoparte evidența și realitatea, se compătimea, socotindu-se pedepsită. De-a lungul nopții și dimineții uitase de ea, gândindu-se numai la

Oana și la Tudor. În salonul de primire, liberată de obsesia dramei și învinsă de oboseală, adormise: buștean. Dar se deșeptase cu conștiința că somnul într'un fotoliu e incomod. Deci suferise. La dejun mâncase cu poftă. Dar era nespălată. Nu îndrăznise să întrebe dacă n'ar fi chip cumva să facă o baie, căci era în casă străină și cuviința o împiedeca să ceară lucruri care presupun intimitate cu amfitrioana. Deci acceptase să petreacă o după amiază întreagă într'un salon, fără să fi făcut baie și fără să fie îmbrăcat convenabil. Evident, simulase o bună dispoziție — reală de altminteri, dar Malvina prefera să-i dea sensul de voită, — datorită doamnei care se silea să-i distreze. Seara mâncaseră tot în salonul de primire, la gura sobei, mulțumitor, căci bucătăria Sanatoriului era ca a unui vapor, nu de lux, dar corect și impecabil sub raportul curățeniei. Totuși, Malvina botezase în sinea ei această masă, „mâncare de spital”. O mâncase cu poftă, dar Malvina hotărîse c'o mâncase cu noduri. Apoi venise noaptea. Se despărțiseră de Miruna care avea o cameră într'altă aripă, Malvina și Alec intrând, după un drum cu ascensorul, în Camera Nr. 12. Două paturi, balcon, odaie de baie alături, dulap, măsuta de noapte, faianță albastră.

Săpun?

Era.

Periuță de dinți?

Nu era. Firește. Dar acest „firește” lipsea din trusa psihologică a Malvinei, ca și periuța de dinți.

Papuci de noapte? Nu.

Halat de noapte? Idem.

O mie și una de lipsuri numai într'o singură noapte!

În schimb domnea în Sanatoriu o liniște care ducea gândul la vilegiaturi unde numai o frunză sau o talangă dau zvon tăcerii și îndemn odihnei.

Bine înțeles și Malvina și Alec dormiră ostășește într'un așternut de-o albeață alpină.

Se deșteptară pe rând, Alec pe la nouă jumătate, Malvina pe la zece. Alec sfârșise țigările. Iar Malvina, după ce căscă, lichi-dând somnul, își contabiliză toate întâmplările, toate lipsurile, epilogându-le cu of-tatul: Noapte de spital!

— Nu te simți bine? o cercetă Alec, vă-zând-o că tace.

Sigur că nu se simțea bine. Ce știi băr-bații!

— Nu știi! Mi-e frig.

— Îi fi răcit ieri.

Nici batistă nu mai avea.

— Poate! consimți Malvina, renunțând și la batistă.

— Să-ți pun termometrul?

Adevărat! Era în Sanatoriu! O clipă Malvina și-l atribui — Sanatoriul — integrându-se în el, oarecum damocamelizându-se.

Alec se îmbracă pe nespălate — căci n'avea nici pijama, nici halat, nici papuci — pornind în căutarea unui termometru. Abea la ușă se răzgândi. Intr'adevăr: era sonerie. Căci și Alec în fond se socotea atât de naufragiat încât până și soneria îi apărea ca un atribut al altui tărâm.

Sună. Imediat apăru o Soră: proaspătă ca o nalbă.

— Bună-dimineata. Ce doriți? Cafea cu lapte? Ceai? Șocolată? Bulion?

— Spune, Malvino, o îndemnă Alec.

Malvina îi aminti ofensată că dorea din-tâi un termometru și apoi o șocolată: cu pâne prăjită.

— Domnișoară, începu Alec având o vagă impresie că a sosit undeva în Elveția.

— Sora Kiki, se prezentă ea.

Se numea Clara, dar la Sanatoriu așa i se spunea.

— Soră Kiki, rectifică Alec, n'ai putea să-mi găsești niște țigări?

— De care fumați?

— Mihai, Virginia, Regale, de care sunt.

— Vă trimit imediat.

Cu o promptitudine care depășea cu mult viteza indolentă a serviciului de hotel, o

servitoare apăru cu o tavă pe care era tot: dela șocolată până la termometru.

— Când aveți nevoie de mine sunați de două ori; odată, pentru Sora Kiki.

Malvina aspiră expert aburul căniței cu șocolată: nu era de lepădat! Unt, marmeladă, pâne prăjită, șervete albe, lingurițe și cuțite de argint. Totul era îmbietor. Malvina se temu deodată să nu fie bolnavă, amenințată de vreo dietă. Amână deci termometrul pe care și-l puse abea după ce isprăvi de mâncat și băut. Alec aștepta rezultatul fumând cu poftă sporită, ca după teama că n'ai să ăi ce. Temperatura Malvinei era 36.6.

— Perfect! exclamă Alec, frecându-și palmele.

Dar Malvina se răsuci pe-o coastă, cu spatele la Alec, botoasă, cașicum termometrul numai din spirit de contrazicere ar fi arătat o astfel de temperatură, ca să justifice buna dispoziție a lui Alec.

Căci un bărbat nu poate pricepe că o femeie are și temperaturi mai imponderabile de cât acelea pe care le înregistrează un termometru stupid într'un Sanatoriu al trupului.

Decând cu șocolata și cu termometrul, Malvina era din nou predispusă la suflet.

CAP. XXI.

Abea pe la amiază Malvina și Alec plecară din odaia lor.

Sora „Kiki-la-Doucette” cum o botezase Alec, era o comoară a camerei numerotate. Le găsisese și periute de dinți — bine înțeles, noi — și mașină de ras și pieptene și perie. Până și hainele lui Alec, fără să fi fost întrebat, luaseră o altă înfățișare, bine călcate. După multe încercări în fața oglinzii, Alec izbutise să-și construiască din fular un fel de guler-cravată care dădea o notă extravagantă ținutei lui, dar nu lipsită de pitoresc. Malvina, neavând rochie de schimbat, își schimbase pieptănătura, ridicându-și părul în sus, ceiace o întinerea.

Astfel se prezentară în salonul de primire, întâlnindu-se cu soția doctorului, tot la gura sobei.

Ii puse la curent cu sănătatea lui Tudor, suprimând temperatura.

— Dar Miruna unde-i?

— Stă cu Tudor și cu Oana.

— Nu ne-am putea duce și noi?

— Doctorul se opune. Tudor are nevoie de liniște. Oana și Miruna îi țin tovărășie fără vorbă. Ele tricotează. El doarme. Lăsați-l în grija doctorului.

— Din oraș se mai știe ceva?

— Așteptăm...

Soția doctorului incarna firese acest su-părător cuvânt, „așteptare”, la gura sobei, în salonul tăcut, c'un motan de Angora care chiar când nu-și deschidea la picioarele ei ochii de candelă, tot își aduna acolo tăcerea de Angora.

Dar Malvina și Alec, odihniți, îmbăiați, abea veniți din odaia lor, simțeau nevoia să înceapă ceva și nu știau ce. Naufragiul se metamorfoza într'o plictiseală de vilegiatură, când încă nu ești adaptat la necunoscutul locului nou.

— Nu vreți să treceți în bibliotecă? le propuse bine-voitor soția doctorului.

Malvina cam n'ar fi vrut. Cuvântul „bibliotecă” îi evoca o penumbră gothică, cu cărți legate și oameni care tac.

— Hai, Malvina, o îndemnă Alec într'o doară.

Acolo-i aștepta surpriza: întâia, căci mai era încă una, oarecum în prelungirea acesteia. Biblioteca era o vastă încăpere c'un perete de geamlâc dublu, înspre grădină. Câteva dulapuri cu cărți, o masă cu reviste și ziare, și mese rotunde, fiecare cu lampa

ei. Acolo era locul de întâlnire recreativă a ridicărilor de pe masa de operație, când începea întremarea. Stăteau pe scaune, în fotolii, pe chaise-longues-uri, cu acea lene zâmbitoare a pasagerilor care-au renunțat la agitația pasului terestru, lăsându-se purtați de elicea vaporului. Unii ceteau, cam din vârful ochilor. Alții discutau, tot cam din vârful buzelor, respectându-și fragilitatea. Alții jucau cărți, dar fără să fumeze și fără de cordiala vrăjmășie a meselor verzi. Alții practicau hipnotismul paralel al jocului de șah, alții zgomotul intim al tablelor. Alții priveau pur și simplu la ceilalți, jucându-se de-a privitul: un fel de pescuit leneș. Joacă de copii cuminți.

Vase cu flori înviorau lumina fumurie a dimineții de Ianuar. Răsunetul glasurilor era mai potolit decât aiurea, mișcările mai încetinite.

Alec descoperi un coleg de Club. Se re-gășiră cu mânilor întinse.

— Tu, Alec? Ce cauți la „noi”? De când? Apendicită? Hernie?

— Nu-nu! se apără Alec. Am venit pentru ginerele meu; evenimentele de afară m'au silit să rămân.

— Ginerele tău?

— Sublocotenentul Alcaz.

— Băiatul lui Andronic? Dar ce are?

— A fost rănit pe stradă ieri dimineață...

— Aa! „Inima”! Așa spune! Extraordinară operație!

— Dar tu ce ai?

— Eu, dragă Alec, mai modest: un ulcer duodenal.

Și Malvina fu recunoscută de o Piatră-la-Ficat. După exclamațiile de rigoare — iar „Inima”! — o introduse într'un grup de Apendicite.

Alec și Malvina fură absorbiți de această atmosferă, ca de un bal costumat al anatomiei. Numerotarea timpului-care-nu-trece dispăru. Și naufragiul. Căci din ce în ce senzația vilegiaturii devenea mai pertinentă. Un fel de vilegiatură curativă, în care fiecare își recita boala, operația și tratamentul. Orașul era foarte departe: subiectiv. Căci între cei de-acolo și orașul trecut și viitor se interpunea hotarul trupului renovat.

Deși nu erau operați, Alec și Malvina beneficiau de celebritatea „Inimii”. Mai nici-unul de-acolo nu-l știa pe sublocotenentul Alcaz; unii chiar pronunțau, în loc de Alcaz, Aslan, iar alții, Alcazar. Agasată, Malvina rectifică apăsător, silabisind: Al-caz. Dar înima i-o cunoșteau toți, ca pe-o piesă de teatru la ordinea zilei, scrisă de un necunoscut în colaborare cu doctorul Munteanu. Biografia titularului inimii precum și evenimentele premergătoare bisturii, nu erau

decât pretextul, rămas în urmă, al operației. Malvina era mortificată; Alec, intrigat. Alte criterii prezidau acolo, determinând alte ierarhii.

— De ce nu profiți că tot ești aici, o îndemna pe Malvina Piatra-la-Ficat; scoate-ți apendicita.

Categoric.

— Ce apendicită? N'am nimic! se apăra Malvina.

— Și eu spuneam că n'am nimic! Și iată c'aveam! Ascultă-mă pe mine.

Și grupul lui Alec se aplecase asupra lui ca asupra unei ape încă necercetate de undiță.

— Alec dragă, nu-ți fă iluzii de țaran ignorant! La vârsta noastră toți avem câte ceva.

Recomandările acestea însă erau amicale, izvorite dintr'o afectuoasă solidaritate. Nimic pesimist sau rău-voitor. În oraș, verbul „operează-te” are și o nuanță îndulcită de cimitir; acolo însă n'avea decât elasticitatea unei voltije. Pudoarea ceda dela sine, ca haina la plajă. Toți își mărturiseau operațiile cu un fel de mândrie epică, nesfiindu-se să pue în vitrină — ca pe-o colecție de trofee — organele cusute sau extirpate.

A doua surpriză fu sufrageria comună, inovație de-a doctorului Munteanu, cu scopul de-a socializa convalescența postope-

ratoric. Biblioteca și sufrageria — în afacți de solarium, limitat anotimpic — constrângeau pe timorați să se îmbrace, să umbre, să fie cocheți, stimulându-i spre viață, solicitându-i vertical.

Fiecare-și alegea locul după plac. Se întâmpla de pildă ca un ulcer să se învecineze idilic sau numai amical cu o grațioasă apendicită. În genere însă intervenea afinitatea electivă a organelor operate, apendicitele grupându-se între ele, herniile la fel, și așa mai departe, cu excepția Cancerului care e solitar.

Rudele „Inimii” fură solificate de grupări osebite, despărțindu-se. Malvina, cu Piatra-la-Ficat, trecu la masa apendicitelor, iar Alec la masa duodenală.

Nu lipsea din sufragerie nici pofta, nici vinul, nici gluma și chiar nici farsa, căci mesele între ele nu aveau distanța și rezerva celor dela restaurant.

Către sfârșitul mesei, pe la cafea — în genere cafea „Hague” — un glas unanimită cunoscut întoarse capetele spre ușă.

— Să vă fie de bine la toți!

Il priveau cu aplauze pe doctorul Musteanu care abea își isprăvisese ultima operație. Se ducea în foișor cu ceașca de lapte.

După masă se risipiră, îndreptându-se fiecare spre odaia lui numerotată, pentru siestă, nu înainte de-a fi plănuț întâlniri

și distracții comune pentru restul zilei: exact ca în stațiunile balneare într'o zi ploioasă.

— Știi că nu-i rău la Sanatoriu! exclamă Malvina în ascensor, deîndată însă dramatizându-și c'un oftat stoic sinceritatea antecedentă.

Alec zâmbi c'un ușor dispreț indulgent, care n'o adnota numai pe Malvina, dar și pe el.

Jules Renard a exclamat dintr'un fel de subsol al pesimismului: „C'est l'homme que se suis qui me rend misanthrope”.

Alec ar fi putut exclama din ascensor: C'est l'homme que je suis qui me rend sociable.

CAP. XXII.

Miruna se mutase cu totul în camera No. 17, cu „buceluța”, adică haina de lână începută la Sanatoriu, cu de împrumut, căci altăceva n'avea. Cu încuviințarea doctorului — fără de știința căruia nimic nu se putea clinti —, servitoarea instalase încă un pat, asistată de Sora Nuți: Coana Moașă, cum o poreclise Miruna, dându-i în fond numele exact, căci asta era, cum bărbierul aceia este. Sorița Prie însă, care le vizitase, era altăceva: „Sălișteanca-i rândunică...” De-acolo venea și Bucureștii n'o alterase, cum nici pe Stăncuța din camera No. 3.

Oana n'avea poftă de mâncare. Mâncase totuși, supunându-se Mirunei. De când își pierduse copiii, o privea pe Miruna cu alți ochi. Cuvântul „mamă” începea cu Miruna, așa cum „Dreaptă, Oana” începuse cu Tudor. „Taina dimineții e în noi”. În orișice — dragoste, muncă, durere, bunătate, Dumnezeu — e o suprafață care ascunde un adânc. Adâncul începe cu o dimineată pe

care i-o dă omul aplecat asupra-i. Ceiace n'a fost decât un cuvânt știut, devine o taină aflată.

Cu acești ochi o privea pe Miruna care era aceeași. Alături de Miruna, sufletul Oanei se simplifica, dramele recente dându-i conștiința unei tranziții. Apele dulci se vârsaseră în mare, devenind amare. Moartea și viața erau alături: gemene. Cuvântul era din ea, nu dinafară: purtase în ea, fără să știe, doi gemeni. Ii pierduse, dar acum știa. Prin ei și prin Tudor vedea că viața și moartea sunt alături, și că uneori moartea n'are cimitir, ci rămâne numai în tine, așa cum mai erau gemenii duși. Nu-i venea să plângă după ei. Numai când se gândea la Vorniceni, la jucăriile și hăinuțele de-acolo. simțea un gol vecin cu plânsul. Dar sufletul căpătase altă densitate — parcă altă vârstă, mai potolită, mai gravă. Căci iată nu se mai gândea la Tudor cu graba dorului de-a fi cu el, ci numai cu dorința de-a nu-l face să aștepte. Dorea să redevie sănătoasă și frumoasă numai pentru el, sănătatea și frumusețea devenind un fel de energie de-a-l servi, de-a-i fi de folos, de-a deveni iar mamă: prin el. Viitorul lor căpăta alt înțeles, depășindu-i lăcomia de dragoste de până atunci.

Vecină cu mânilor Mirunei care împletea, Oana începu să facă proiecte de viitor. Până

atunci la Vorniceni ea nu fusese decât Domnița-Oana, sau Oana-Doamna, așa cum o alinta Tudor. Zilele de-acolo erau în inima ei. Dar ea ce însemnase pentru Vorniceni? Nimic. Absolut nimic. O grațioasă prezență decorativă, răsfățată de Tudor și respectată de toți ceilalți în frunte cu Andronic, din pricina lui Tudor. I-adevărat că din clipa când se aflase că e însărcinată, ochii tuturor, începând cu-ai lui Andronic, o consideraseră mai altfel, dar nu din pricina ei — rămasă tot Oana-Doamna — ci din pricina copilului din ea. Oana-Doamna și locul copilului: atât. Fără de Tudor și fără de copil nu era decât o străină: o fată din București, devenită Alcaz prin alianță. Și totuși mai existase acolo o Domniță — moartă când venise Oana —, care deși Alcaz tot prin căsătorie, își depășea sângele și moartea, fiind prezentă în toate și pentru toți, din sat și până la moșie. „Fetele”, deși cu altă stăpână, erau ale Domniței. Madama Lența era „dela Domnița”. Andronic era bărbatul Domniței; Tudor, fiul ei iubit; trandafirii, „ai Domniței”, ca și Conășelu, grădinarul lor.

Abea acum vedea Oana în cuvântul care până atunci nu fusese decât o grațioasă și arhaizantă denumire, Domnița, — *un drum*: singurul pe care pasul Oanei putea s'o ducă la Vorniceni.

Deci, va deveni și ea o Domniță la Vorniceni. Va conduce casa, așa cum știa, fără să pară, Miruna, și la nevoe și moșia. De ce nu? În ultimii ani, premergători întâlnirii cu Tudor, se refugiase în literatură, abdicând dela viață, ajungând pe nesimțite la o criză din care o salvase dragostea venită — simbolic parcă — pe fereastră, pe fereastra nukului, nu pe ușă. De-atunci iubea, găsind în dragoste o plenitudine absolută, care însă o făcea oricând fragilă. Viața ei alături de Tudor era numai frenzie de-a-l avea și panică de-a-l pierde. Iși dădea seamă că un astfel de paroxism nu poate dura, și că ea singură își pregătește drama, — dar n'avea putere să caute și să găsească și altăceva. Totul se limita la Tudor: rugă adorat. Logica o vestea firește, uneori, că o astfel de dragoste poate deveni apăsătoare, că bărbatul nu poate trăi captiv în nimic, nici chiar în fericire, mai ales când e viu ca Tudor. Dar acea Oană — alta decât logodnica lui Tudor, dar alta și față de aceasta dela Sanatoriu —, trăia numai în prezent, acoperindu-și ochii — cu Tudor — în fața viitorului. Astfel, viitorul căpăta semnificația unei primejdii. Teama de război colora și mai întunecat acest aspect al viitorului.

De astăzi înainte, Oana se hotărî să accepte prezența viitorului: cu război, fără

răsboi, oricum. Să lupte singură, pentru a-l merita pe Tudor prin truda și rezultatele luptei, nu prin norocul — trecător și reversibil — al frumuseții.

Deci...

Dacă ar fi auzit-o gândind, Miruna ar fi ridicat ochii dela lucrul ei, spunând: așa da!

Deci: 1) Se va ocupa de gospodărie, luând cu delicateță dar și cu energie conducerea casei;

2) se va iniția la toate treburile moșiei, cunoscându-i pe țărani, ocupându-se de ei, făcându-se iubită, stimată și ascultată;

3) va deveni mamă;

4) nu va mai căuta să-l absoarbă pe Tudor, dar nici nu se va lăsa absorbită numai de el;

5) Tudor va deveni o taină a ei;

6) Jură că se va ține de cuvânt.

— Miruna, suntem în Ianuar 1941.

— Da!

— In Ianuar 1942 te invit la Vorniceni.

— Mulțumesc și mă bucur c'ai reușit să ieși din 1941.

— Deocamdată am reușit foarte puțin, sau poate foarte mult. Nu știu încă. Dar dacă în Ianuar 1942, când ne vom întâlni la Vorniceni, voi fi aceiași Oană...

— Cum aceiași?

— Cum mă știi de-ajuns. Cum am fost

până acum. Umbră! Umbra lui Tudor și poate umbra unei Oane care nu se deșteptase din somn. Auzi, Miruna, dacă voi fi ca acum, să știi că mi-am călcat un jurământ și să nu-mi mai întinzi mâna.

— Eu ți-o întind de pe-acum, zâmbi Miruna, dezmierdându-i mâna.

— De ce? Crezi că m'alint?

— Nu, Oana. Eu cred în tine. Dar mă bucur c'ai început să crezi și tu.

CAP. XXIII.

Un pas străin de tăcerea Sanatoriului le tulbură, făcându-le să ridice ochii înspre uşă, deşi n'avea nimic de-a face uşa lor cu bocăneala nedelicată a unui astfel de pas. Dar se opri chiar la uşa camerei No. 17, abia acolo devenind tăcere, aşteptare şi mult pe urmă ciocănitură abea simţită.

Miruna-şi lăsă lucrul, pornind într'acolo. Deschise uşa şi văzu... văzu...

— Măi!...

Mai mult n'ajunse să spue, căci cogeamite „măi” o săruta ca un flăcău întors de pe zonă, îmbâcsindu-i nările cu draga lui duhneală odioasă de tutun.

— Petruş, ce surpriză! exclamă Oana cu voioşie, ridicându-se într'un cot şi fluturând mâna spre el.

Un oftat de uşurare liberă pieptul lui Petruş, dându-i dreptul de-a se bucura fără de mască. Până atunci, după cele aflate dela doctorul Munteanu, nu ştia cu ce faţă să se apropie de Oana. In Petruş bucuria însănătoşirii lui Tudor acoperea masiv pier-

derea gemenilor Oanei, odată ce și Oana era sănătoasă. Căci pentru el copiii Oanei erau și mai abstracți decât al lui.

O înșfăcă deci și pe Oana, sărutând-o cu răsunet, aplecat asupra ei.

— Măi omule, îl trase Miruna, cuprinzându-l de mijloc. Oana a fost bolnavă!

— Știu, oftă Petruș, neștiind cum să fugă dinspre cele ce puteau urma.

Dar se vede că Oana nu degeaba era sora lui Petruș. Ridică palmele, ea însăși interzicând întrebărilor această direcție. Era inutil să-l oblige pe Petruș să simuleze un doliu care nu-i aparținea.

— Spune tu, Petruș, îl îndemnă ea, așteptând vești dela el.

— Dragă, am tras o spaimă! Ce să vă spun!

Vorbea prea tare — și cu „dragă”, ca Malvina cu care semăna izbitor —, era prea rumen, prea concret, prea duhnea a tutun în atmosfera acestei odăi. Prea dulău și prea cazon în ținuta de campanie, miro-sind a apă de toaletă — pe violete! — pulverizată pe semne de bărbierul regimentului, — și totuși era Petruș: și pentru Miruna și pentru Oana.

— Voi ce-ați crezut? le întrebă el pe amândouă, așezându-se cu Miruna de mână pe patul liber.

— Am crezut că se prăpădește pământul!

vorbi Miruna cu zâmbet în dilatarea nărilor și'n ridicarea sprincenelor, amintind-o de departe pe vara ei Nina Tomaș.

N'avea nicio rațiune începutul ei de zâmbet. Adică avea un pic, fiindcă prezența lui Petruș redeștepta în ea nevoia de bucurie, chiar și de-a'ndoaselea, când n'ar fi trebuit.

Se uită la Oana, cașicum s'ar fi înțeles cu ea. Oana zâmbi, solidară cu Miruna, dar și amuzată de expresia lui Petruș care se uita la ele cu accentul „ca la poarta nouă”. Căci nu înțelegea de loc Petruș ce poate să le facă să zâmbească. Se întâmplaseră — și încă nu erau cu totul limpezite — ciocniri dramatice pentru țară cât și pentru familia lor. Atunci?...

— Are expresia ordonanței căpitanului, care-a intrat din greșală la coloneleasă! suflă Oana către Miruna, pur și simplu școlărește.

Amândouă izbucniră în râs tânăr, cel cu hohote, care exasperează pe oamenii maturi ca o necuviință față de ei. Amândouă aveau nevoie de sănătatea acestui râs. Dar Petruș cădea din cer tocmai în fața unui astfel de râs. I-adevărat că de câteva zile trăia numai între bărbați, la Regiment, în atmosfera specială a ultimilor evenimente. Poate că acolo pierduse deprinderea mobilității feminine. Dar oricum, nu pricepea

deloc ce le poate face să râdă cu-atâta poftă tocmai când se revedeau prin surpriză într'un Sanatoriu c'un pat pentru Tudor și altul pentru Oana, după astfel de întâmplări! Desigur, nu venise cu intenția să le sperie, dar nici să le distreze pe socoteala țării. Vroia să le vorbească bărbătește, grav, dar nu apăsător, despre ceasurile trăite. Și iată că dumnealor râdeau cu hohote!

Un bărbat supărat pe-o femeie care râde— fiindcă râde — are o expresie care îmbină demnitatea ofensată, în ce are mai crah-molit, cu botoșenia copilului gata de plâns. Efectul e atât de bufon încât râsul în loc să fie potolit, e dimpotrivă, stimulat.

Așa se întâmplă. Oana și Miruna râdeau copilărește, prostește, oricum, dar *râdeau de el*.

Cogeamite ofițerul cu sabie nu era decât amplificarea unei cocuțe cu săbiuță.

— Măi prostunule! curmă Miruna starea de dramă, luându-l de gât și sărutându-l. La Regiment nu râdeți ca noi?... Atunci, Petruș? îl dojeni ea afectuos, cu timbru de contraltă, care-o făcea și mai proaspătă în îndulcirea de hulub a glasului lăsat în gușă.

Petruș se luminează, cedând.

— M'am bolovănit între bărbați! Și fără de voi și fără de Tudor! Viață e asta? De m'ăși întoarce-odată!

— Te mai țin mult la Regiment? îl întrebă Miruna, calm.

Petruș ridică din umeri.

— Să vedem ce se mai întâmplă! În tot cazul în două-trei zile se isprăvește cu consemnarea în cazarmă și mă'nfățisez acasă.

— Atunci e bine, hotărî Miruna. Ce să-ți dau?

Era toată Miruna în acest „ce să-ți dau?” Privirea lui Petruș stăruia o clipă asupra ei, cu regăsire și recunoștință: „om bun e cel care încălzește pe altul cu sufletul lui”. Apoi își consultă ceasul.

— Și Colonelul care mă așteaptă! N'am timp! Am venit aici pentru sublocotenentul Alcaz, doamnele mele. Probabil c'or să-l propue la decorație și avansare. E foarte iubit Tudor, spuse el către Oana. Când Buzdughină a adus vestea, soldatul care ne servește la popotă a exclamat în fața ofițerilor: „Mama lor de câni!” Ertăți-mă. Dar asta e. Colonelul așteaptă jos cu doctorul să se trezească Tudor. Eu am profitat de ocazie și am dat o raită pe la voi: să vă văd, să vă pup și gata. Că mai am și părinți, după cât se pare, în acest Sanatoriu al surprizelor. V'am văzut, v'am pupat și...

— Măi căpcăunule, nu mă ucide! se zăbătea Miruna în brațele lui.

— Știi tu ce femei ai? îl întrebă Oana.

Taci! Nu te lăuda că știi! Eu, dacă eram bărbat, nu ți-o lăsam!

— Și dacă Tudor era femeie? ripostă Petruș din prag.

— Tudor nu putea fi decât bărbat.

— Ș'am plecat! le salută Petruș cu mâna la cască, sunându-și pintenii.

CAP. XXIV.

Petruș ajunse în cabinetul doctorului Munteanu odată cu Sora Stăncuța.

— Am sosit, domnule Colonel. La ordinele dumneavoastră.

— 38.2^o, anunță Stăncuța temperatura pacientului din camera No. 3.

— Bine. Vin, vorbi doctorul, ridicându-se.

— Să mergem să-l vedem, se grăbi Colonelul care aștepta mai bine de-o jumătate de oră, ridicându-se de pe scaun.

— Regret. Nu se poate.

Cravașa Saumur era pe scaun, dar gestul ei dădu o scurtă tresărire mâinii autoritare.

— Cred că nu l-ar supăra să-și vadă camarazii! stărui colonelul, măsurându-l pe doctor prin monoclu.

— Sunt convins. Dar nu se poate. Temperatura s'a ridicat. Ați auzit. Repetă, Soră.

— 38.2^o.

— Totuși...

— „Totuși” e moartea disciplinei, domnule colonel.

— Am intrat într'o cazarmă?

— Mai mult: pe-un câmp de luptă, domnule Colonel.

Petruș dădu să intervie, dar vecinătatea ierarhică a colonelului îi interzicea inițiativele neautorizate.

— Sora Stăncuța Brote e sentinela camerei No. 3, adăugă doctorul. Spune, Soră, e voe?

— Nu.

— Lupti c'un colonel? o cercetă glumeț colonelul, îmbrăcându-și dolmanul.

— Domnul Colonel nu luptă c'o Soră.

— Și dacă?...

Grațioasă, Stăncuța-i oferi cravașa rămasă pe scaun.

— Am onoarea.

Colonelul se înclină și ieși, urmat de sublocotenentul Dănescu.

Doctorul ridică din umeri și se îndreptă spre camera No. 3, urmat de Stăncuța.

— Cum a dormit?

— Cam agitat.

— Tusă?

— Nu.

— Pahare?

— I-am pus.

— Ii mai pui o serie tot pe dreapta... Bun găsit, Tudor. Ce noutăți?

Văzându-l pe doctor, Tudor își descreți fața apăsată de un început de migrenă, umezindu-și buzele uscate.

— Noutăți?

Le căuta în vidul geometric al febrei și al camerei în care mai stăruia de la pahare mirosul de vată arsă.

— Ciocnesc „pahare” cu Stăncuța.

— Vine și vinul! replică doctorul, luându-i pulsul.

— Când?

Ii ascultă inima: bătea ritmic, plin, egal.

Plămâni: aceeași ușoară asprire a murmurului respirator în dreapta, parcă mai puțin pronunțată decât dimineața.

— Când? Odată cu Oana.

Cum era cu urechea pe pieptul lui — de-acolo vorbindu-i — auzi tresărirea de strună zmuncită a inimii.

— Când? repetă Tudor.

Săraca inimă!

— Când? reluă doctorul întrebarea, deslipindu-și urechea de pieptul lui Tudor; când toate vor intra în ordine.

CAP. XXV.

O vilegiatură începe cu bagaje și se isprăvește cu bagaje. Alec și Malvina însă veniseră și plecau fără de nimic din hotelul care de fapt era un Sanatoriu al acestor trei zile paradoxale. Aflaseră că pot pleca în ajun, la masa de seară din sufragerie. Adică nu că pot, ci că trebuie. Căci doctorul Munteanu nu întrebuița mănușile decât în sala de operație. Apăruse brusc, ca adus de-o trapă, pe pragul sufrageriei:

— Poftă mare la toți. S'a anunțat la radio că viața a reintrat în normal...

E curios cum aceste vorbe bine-cuvântate de toți și mult dorite, se colorau în fundul nemărturisit al sufletului altfel. Reintrarea în normal căpăta acolo semnificația „începe școala”. Cam așa era: pentru mulți, între care și Alec cu Malvina, se isprăvea subit o vacanță intempestiv ciudată, vacanță totuși în substanța ei.

— Mâne dimineață, continuase doctorul, cei sănătoși sunt rugați să plece la casele lor. Bolnavii au nevoie de camere.

Noaptea ajunului plecării devenise noapte lungă: de rămas bun. Cam toți erau bucu-reșteni, și cei mai dinainte cunoscuți și cei de-atunci, dar și unii și alții știau că despăr-tindu-se, nu se vor mai regăsi ca acolo. In-tocmai ca în vilegiaturile autentice. Ce-a fost rămâne numai în amintire. De unde, accentul melancolic al despărțirilor.

— Doctore dragă, am vrea să ne vedem copiii! protestase Alec, amical.

— Pe Tudor hotărît nu. Vi-l dau întreg. Până atunci e numai al meu. Pe Oana însă o s'o vedeți mâne dimineață, la plecare.

Prin Surori vestea ajunse până în camera No. 17.

— Ce facem? se sfătuisse Miruna cu Oana.

— Tu pleci cu mama și tata.

— Să te las singură?

— Eu rămân cu Tudor. Rostul tău e acasă. De altfel ai să-mi trimiți o serie de lucruri: pentru Tudor și pentru mine. Ne-am în-țeles?

Miruna o privise atent.

— N'are să-ți fie urât singură?

— Poate că da, încuviințase Oana, veri-ficând în ea temerea Mirunei. Nu, revenise la categoric. Am încă multe răfueți cu mine înainte de-a mă întâlni cu Tudor.

Dimineața, un șir de automobile aștepta la peronul intrării.

Forfotă mare în vestibul. Surori, servi-

tori, bagaje, rude, regăsiri, exclamații, recomandații. O atmosferă de peron de gară intimă, în așteptarea trenului.

— Oncuța, ia să te văd...

Alec vru să spue: ai slăbit. Intrebuiță însă un eufemism:

— Te-ai schimbat, fetițo! Parcă-ți șade și mai bine.

Mânile doctorului Munteanu, de la spate, se lăsară pe umerii Oanei.

— Nu mi-o deochiați pe Oana!

— Tudor ce face? o întrebă Alec.

— Se odihnește, răspunse doctorul pentru Oana care aprobă.

Miruna era acolo. Dar Malvina întârzia, deși n'avea nimic de făcut. Apăru precipitat, urmată de Piatra-de-Ficat și de servitoare care-i aducea sacoșa uitată pe scaun, ca un simbol al bagajelor.

— Dragă, bine că vă mai văd! Spune-i lui Tudor că-l sărut și că-l aștept. Și să te mai îngrași puțin. Ce zile, Dumnezeule! exclamă Malvina cu brațele ridicate.

— Au trecut, doamnă, vorbi încet doctorul Munteanu. Și țara noastră iese din spital, ciungă săraca...

— Lasă, doctore, să uităm, îl imploră Malvina gata să-și astupe urechile.

— Hai, Malvina, o luă Alec spre ușă, schițând încă o sărutare, de departe, spre Oncuța.

Unul după altul, automobilele porniră, făcându-și semne între ele și spre cei ieșiți pe la ferestre.

Alec conducea, tot cu fular și fără mănuși, dar fără de obrazul Oanei în coada ochiului.

— Ce-o fi făcut Vilma în lipsa noastră? oftă Malvina către Miruna. Sper că n'o fi fugit de-acasă? E în stare! Asta ar mai lipsi! Cum ți s'a părut Petruș?

— Bine.

— S'a îngrășat! se supără Malvina. Soră-sa slăbește și el se'ngrașă!

Miruna zâmbi indulgent: pentru Malvina.

— Așa li-i felul.

— Și când mă gândesc că iar încep telefoanele! găsi Malvina un alt năduf. Oare-or fi mergând? se opri ea deodată, alarmată de gândul c'au rămas înghețate.

Străzile erau din nou pline. Oamenii se reintâlneau cu orașul, măsurând casele de jos în sus, ca după cutremur. Patrulare militare controlau circulația. Unele călări, altele în camioane sau în automobile polițienești cu bănci. Guri de mitralieră priveau străzile.

Un vânzător de ziare trâmbiță o ediție specială. Lumea îi zmulgea foile. Alec opri automobilul, licitând și el un ziar. Il obținu — fără să mai aștepte restul dela sută — călcat pe picioare de ceilalți concurenți. In-

torcându-se la volan aruncă o privire pe foaia tipărită numai pe o față, umedă încă. Mai nimic în ea, dar era întâia oglindă a celui întors acasă.

Se apropiau. Revedeau străzile intime din preajma casei, unde băcanul, fructarul, tutingiul, colonelul pensionar, doamna-cu-pekinezul, băbuța-cu-pisica și domnișoara-cu-gamele își aparțin parcă, incorporate ochiului care le știe acolo, fără să le vadă anume.

Oprirea automobilului la poartă găsi îndată pe cel care atâta aștepta. Franț, vechiul șofer al lui Alec, stătea ca Penelopa împletind fum de pipă. Deschise poarta. Automobilul odiseei intră.

— Vai, Conașule! făcu Franț, bătându-se cu palma peste față.

— Căci eleganta limuzină își pierduse culoarea subt cruste de noroi.

Vilma și bucătăreasa năvăliră la ușa stăpânilor întorși.

Călătorii intrară cu alai, regăsind mirosul casei, respirându-l.

Alec își lepădă fularul ca pe-o compresă a celor trei zile.

Miruna porni pe scări, cu lista Oanei, să pregătească valiza cu cele cerute.

Iar Malvina, fără să-și dea o clipă de răgaz, vorbea dintr'odată cu Vilma, cu bucătăreasa, cu Alec și cu cineva la telefon.

Așa se întâmpla de-a lungul și de-a latul țării: gândacii întorși pe spate câtva timp, își regăseau echilibrul întrerupt, pornind cu nou elan spre vechile firimituri.

OANA CĂTRE ANDRONIC CEAUR ALCAZ.

Dragă Tătușă,

Îți scriu din Sanatoriul doctorului Munteanu, unde mă aflu împreună cu Tudor. Niciodată nu m'am simțit mai aproape de viață decât acum, după ultimile întâmplări. De aceia îți scriu fără înconjur lucruri pe care înainte de aceste întâmplări cred că ți le-ași fi ascuns, așteptând să le aflu din gura lui Tudor.

Tudor a fost grav rănit în timpul tulburărilor. Cineva i-a implântat un cuțit în piept. Așa cum era, a găsit totuși putere în el să vie călare la prietenul nostru, doctorul Munteanu: cel cu procesul în care-a pledat și Tudor și Petruș. Doctorul l-a operat imediat, salvându-l dela moarte. Căci cuțitul pătrunsese până în inimă. Bisturiul doctorului a mers pe urma cuțitului până la rana inimii care abea atunci a început să-și piardă sângele. Doctorul a oprit-o, a

cusut-o și a pornit-o din nou. Abea astăzi, doctorul mi-a istorisit toată operația, făcându-mi cinstea să nu mă crușe. Mi-a mărturisit încă ceva, emoționant în gura unui doctor: că după ce s'a încumetat să oprească inima și s'o coase, în pauza care-a urmat, înainte de-a ști dacă inima va porni din nou, s'a rugat lui Dumnezeu. Mă-am adus aminte, Tătuță, de o scrisoare de-a matală către noi, înainte de cedarea Transilvaniei, în care ne spuneai că „treaba făcută numai cu mâinile n'ajunge până la rădăcina vieții”. Ne vorbeai atunci de grădinăritul trandafirilor, pe care-l învățai dela Conășelui. I-am spus aceeași vorbă și doctorului Munteanu care și el poate, numai cu mâinile, oricât de iscusite, n'ar fi ajuns până la rădăcina vieții lui Tudor, redându-ni-l.

Acuma despre mine. Mai slabă decât Tudor, eu n'am știut să păstrez ceiace viața mi-a incredințat. Copilul pe care-l așteptau Vornicenii în frunte cu bunicul lui, nu mai e. Erau doi, Tătuță, amândoi băeți, și i-am pierdut în Sanatoriu, fără ca Tudor să știe nimic. El lupta pentru viață; eu, fără putere, o lasam să plece din mine.

Sunt vinovată? Înainte vreme nici nu mi-ași fi pus o astfel de întrebare. Ași fi acceptat faptul împlinit, atribuindu-l destinului, simțind poate o melancolie care să-mi îndreptățească nevoia de consolare și răsfăț.

Dar astăzi îmi pun întrebarea fără ocol. direct, bărbătește: sunt vinovată? Cred că da. Dacă ași spune că-s sigură că da, ași exagera, numai pentru voluptatea mortificării. Dar eu nu caut decât o edificare. De aceea nu vreau să dramatizez nimic, nici chiar această pierdere care abea acum aflu ce gol lasă în mine.

Copilul — vorbesc la singular, căci pluralul realității lui, acum descoperit, atunci îmi era străin —; copilul, deși în mine, îmi era exterior. Nu era cineva care să ne prelungească pe Tudor și pe mine; era ceva interpus între Tudor și mine. N'ajunsesem la rădăcina vieții. Altăceva decât Tudor — decât Tudor în raport cu mine — nu exista. Viața care începea în mine era orfană. Mama nu se născuse în Oana-lui-Tudor. În așa măsură încât m'am sfiit să-i împărtășesc lui Tudor bunavestire. Abea după cutremur, când am avut o clipă presimțirea vieții și recunoștință pentru Cel care ne-o păstrase, i-am mărturisit lui Tudor — dar ca o jertfă — taina trupului meu. Înțelegi, Tătuță? N'ași vrea ca tocmai pe mama, bunicul, pregătirile de la Vorniceni să te înșele și acum. Ți-aduci aminte de zilele din ajunul Crăciunului? Ningea la toate ferestrel ca pentru un nou Bethleem. Miruna și cu mine și pe urmă toate fetele Domniței, desgropam casa copilăriei lui Tudor. M'ai găsit acolo și mi-ai

mulțumit. „Știu. Mi-a spus Tudor. Am să fiu bunic”.

Te amăgeam. Căci drumul spre bunic trece dintâi pe la o mamă. Și mâna pe care ai sărutat-o cu recunoștință nu era a mamei, ci a unei fete care se juca de-a mama, ca să-i treacă de urât în așteptarea venirii lui Tudor. Și casa și poveștile și toate celelalte legate în mintea celor dela Vorniceni de venirea noului Alcaz, nu erau decât înșelarea timpului unei fete îndrăgostite. Copilul venea pentru ceilalți, în frunte cu bunicul, care-l așteptau; pentru Oana nu venea decât și numai Tudor.

Apoi am plecat din nou la București, din pricina concentrării lui Tudor. De-atunci nu ne-am mai văzut. N'a trecut nicio lună, căci am plecat după Bobotează, dar s'au îngrămădit atâtea, că mintea mea abea le mai poate cuprinde.

La București sănătatea m'a constrâns să mă gândesc la copil. Devenisem nervoasă, din cale-afară de sensibilă la toate mirosurile, ferindu-mă de toți, chiar și de Tudor: din pricina mirosului de tutun. Știam că-l iubesc, dar puterea dragostii amorțea din ce în ce, devenind o absență, ca trupul degerat. Imi aduceam aminte că-l iubesc: pe Tudor! Ingrozitor! Și nici nu sufeream măcar. Eram acră, rea, crispată, ostilă. Copilul devenise numai cauza acestei boale. Il uram.

Mă îngrozea gândul că în curând va începe diformarea maternității, făcându-mă respingătoare și pe dinafară.

Tudor nu-mi spunea nimic, dar suferea. Imi dădeam seamă. Și suferința lui nu făcea decât să-mi crească vrăjmășia pentru om și viață. Toate mă desgustau. În orice simțeam mirosul respingător al cărnii crude, al sângelui. Până când starea aceasta a ajuns la un paroxism din care se putea naște ori nebunia, ori teama de nebunie. Teama a învins. M'am dus cu Tudor la doctorul Munteanu care mi-a redat încrederea în viață. Tudor s'a lăsat de fumat și am redevenit doi copii nebunește îndrăgostiți unul de altul. Dar al treilea: copilul din mine? Pe-acela iar îl uitasem. Căci nu mă întâlneam cu el decât înafară: la Vorniceni, în decorul copilăriei lui Tudor, sau la București, devenit prăpastie între Tudor și mine.

Astfel mă pregăteam să fiu mamă. I-adevărat: îpleteam și la Vorniceni și la București hăinuțe de lână pentru el. Dar lâna acestor hăinuțe, impletită cu mâinile mele, nu era a rădăcînilor vieții. Fără de vecinătatea Mirunei în mâinile căreia lâna era o răsfrângere a vieții copilului din ea, desigur că mi-ași fi trecut timpul cu cărți de cetit, așteptând ca alții să-i facă sau să-i cumpere hăinuțele de-a gata.

Intretimp au început semnele rele din-

colo de mine. Fermentarea morbidă de care scăpasem, o regăseam în atmosfera oraşului. Aceiaşi boală creştea în oameni, spăimântătoare, despărţindu-i pe unii de alţii. Înainte de-a răsună puştile, ţevile lor erau în ochii oamenilor întâlniţi. Mă plimbam cu Miruna în fiecare zi, şi tot ce vedeam mă înfricoşa. Corurile de pe străzi ascundeau un urlet. Marşurile pregăteau o năvală. Simţeam că apele cresc în om şi că acuşi începe năvala mulţimilor. Şi'n mine sufletul nu mai era decât un strigăt oprit, gata să izbucnească. Nu mă gândeam decât la Tudor, militar, înconjurat de primejdii, fără ca eu să-l pot acoperi cu trupul meu.

Aşa m'a găsit îngrozitoarea noapte. Mulţimea răsvrătită lua locul pământului cutremurat. N'a fost noapte pământeană pentru mine, ci iad. Ceasuri de-a rândul m'am plimbat prin casă, adunându-mi toată puterea sufletului în jurul lui Tudor: să-l ridic de-asupra primejdiei, să-l păstrez. Simţeam că-s la capătul rezistenţei, dar gândul cruţării îmi era tot atât de străin caşi somnul, caşi poarta de mâncare. Dimineaşa, când am văzut la poartă calul lui Tudor, şinut de dârlogi de Buzdughină, şi când Buzdughină a spus că Tudor e înjunghiat, am simţit că sângele lui Tudor curge din mine. Curgea. Aşa am ajuns la Sanatoriu. Aşa mi-am pierdut copiii.

Ințelegi, Tătuță? Rănit în inimă, Tudor a avut puterea de-a veni călare până la doctor. Și a învins. În el, rana a însemnat viață. În mine, rana lui a dat moarte.

Ți-am spus tot, fără să-ți ascund nimic. Trupul meu a suferit spăimântător, dar când m'am deșteptat, eram fericită că nu mai sufăr, că trăesc, că Tudor e viu, că va fi numai al meu, că voi fi numai a lui, fără de nimic străin între noi. Am cerut o oglindă să văd dacă nu m'am slufit. Și-mi venea să bat din palme la gândul că rochiile pregătite pentru lunile din urmă ale sarcinei, au rămas ca o temniță în care nu voi mai intra. Eram liberă să iubesc din nou, cu certitudinea frumuseții regăsite.

Și abea din întâmplare — cineva de la Sanatoriu evocându-mi-o pe Madama Lența — mi-am adus aminte de Vorniceni, de Crăciunul de-acolo, de pregătirile pentru copil, de toți cei de-acolo, care-l așteptau în frunte cu bunicii, — ș'abea atunci mi-am amintit de copil. Am întrebat. Mi s'a spus că erau doi, gemeni, băeși. Băeșii mei!

Ințelegi, Tătuță?

Eu abea acum înțeleg. Abea acum mâinile mele au ajuns la rădăcinile vieții. De asta-ți scriu, mărturisindu-mă. S'a întâmplat azi-noapte ceva care mi-a adus aminte de scri-soarea matală, despre care și-am mai pomenit. Spuneai acolo că într'o noapte ai

*visat un trandafir galben pe care l-ai scăpat
dela moarte. Parcă-ți făcea semn, spunea.
Și adăugai: am simțit o mare bucurie și
m'am deșteptat ca după rugăciune, spunân-
du-mi mie: Iată răsplata, Andronic. Tranda-
firul a venit în somn până în sufletul tău.*

*Și eu am visat azi-noapte că eram la Vor-
niceni, la fereastra C.D.-ului. Ninge. Mata
te uítai de dincolo, dela fereastra odăii, iar
în ogradă s'adunaseră fetele Domniței, Co-
nășelu, Ilie-vezeteul, Madama Lența și toți
ceilalți, privind fereastra la care eram. Ș'a-
tunci am luat gemenii mei în brațe, ară-
tându-vi-i.*

Iată răsplata, Tătuță.

Iată pedeapsa.

Sunt singură în mine.

*Infund mânilor goale spre Vorniceni și vă
spun tuturor: Iertați-o pe Oana. Căci abea
de-acum înainte mânilor ei se vor îndrepta
cu umilință și credință spre rădăcinile vieții.*

Oana''.

CAP. XXVII.

Pentru pacientul din camera No. 3 ziua a treia o repetase atât de exact pe a doua — Stăncuța, temperatura, 37.5°, doctorul, pulsul, urechea doctorului pândindu-i cele din piept, injecții, pahare, toropire, migrenă, termometru, 38.4°, pahare, Stăncuța, somn —, încât într'un târziu, când se deșteptă din somn, n'ar fi știut să spue care-a fost anume ziua și care noaptea. Trecuse încă o zi — poate! care nu știa — și venise încă o noapte, aceiași parcă, fără să fi plecat de-acolo, uitându-l și pe el, cum și pe ea o uitase.

Totuși, într'aceasta se întâmplă ceva, cam pe la miezul ei.

— Nădușești! șopti Stăncuța răsărind asupra lui, fără s'o fi auzit, ca un reflex lunar.

— Mulțumesc! îngăimă Tudor cu lehamete, lăsându-se împachetat în șervete.

Iar începu noaptea somnului.

— Soră!

— Ce-i?

— Scoate hamul, arată mâna lui cu exasperare spre aparatul de răcire de pe piept.

— Asta nu se poate!

— Curge. S'a spart țava.

Stăncuța, cu lanterna electrică în mână, verifică aparatul de răcire.

— Nu s'a spart nimic. Nădușești.

— Uf!

— Nu-i nimic. Dormi.

Cum să doarmă înțeleiat în sudoare?

Ii era dor de-o fereastră deschisă...

— Nu te mai frământa. Incearcă să dormi.

— Spune ceva.

— Ce?

— O poveste.

— Dormi.

— Uf!

Și iar începu noaptea mută, lungă și apoasă ca o mlaștină.

— Tot nu s'a făcut ziuă?

— Tare n'ai astâmpăr!

— Uf!

Stăncuța îi scotea în răstimpuri șervetele, înfășurându-l cu altele proaspete, pe cele ude punându-le la uscat pe calorifer.

Dar și perna era udă. Pe tâmpile și pe ceafă apa curgea șiroae. Stăncuța îi întoarse perna pe dos, făcându-i dintr'un prosop gros, turban.

— Dormi. Ai să te răcorești.

— Când?

— Cu încetul.

— Uf!

Ploua din toți porii, într'un fel de arșiță jilavă care-i fumega până'n creer. Și cu buzele-și simțea sudoarea.

— Soră!

— Tot nu dormi?

— De ce nu dormi?

— Eu să dorm? Eu te veghez.

— Și când dormi?

— Pe apucate.

— Asta-i viață?

— Viață de Soră!

— Nu ești sătulă?

— Viclean mai ești! Vrei să mă ispitești la vorbă! Nu mai deschid gura. Fă bine și dormi.

— Uf!

Orice gând îl făcea să asude și mai tare. Pori = nori. Il ajunsese blestemul apei. Unde era Maestrul Troia și Cuviosul Alfeu să-l vadă!

— Soră!

— Iar!

— Șterge-mi ochii. Mă ustură.

Parcă uitase că și el are mâni! Dar și mânilor-i erau împachetate în pled, cearșafuri și prosoape. Numai obrazul rămăsese descoperit. Și urechile-i erau ude. Și cu ele

auzea cum picură. Le simțea răcindu-se, ca în curent.

— Uf!

Doi purcei
Mititei
Și alți patru
Măricei
Tot purcei

Asta ce mai era?

Și „asta”-i picura în cap, fără să știe de unde vine.

Doi purcei
Mititei...

Uitase restul.

Incepu din nou:

Doi purcei
Mititei...

— Uf-uf-uf!

Niciun răspuns. Sora Stăncuța adormise. Săraca! Viața era asta? Să stai o noapte întregă lângă un om care asudă, uscându-i prosoapele...

Un-doi
Un-doi

*Hai să mergem la răsbœi!
Am o rață târță-pârță
Ș'un rățoi târțoi-pârțoi.*

Sora Stăncuța dormea pe scaun. Săraca!

*Fata popii din Săliște
Șade'n tur și'mpușcă găște.*

Cum vine asta?

— Soră!

— Ce-i?

— Cine cântă?

— Nu cântă nimeni. Dormi.

Cânta asurzitor fanfara țiganilor dela Volovăț: târțai-târțai, târțai-târțai... Și deodată țiganii se opriră, ridicându-și instrumentele de alamă, care începură să se balige. Colossal! Fanfara din Volovăț se bălega!

Râse cu sunet și-l cuprinse mirarea auzind și altăceva decât apele. Dar și afară se desgheta. Auzea cum picură streșinele. Era atât de copleșit de lenea apelor că-i venea să scâncească.

Iși drese glasul, gros, cum fac copiii când se joacă de-a ursul.

— Uf!

Apoi își găsi altăceva: calul. Cercă să-l încalece. Dar nu putea. Se turtea ca un omăt în soare. Calul aștepta degeaba, tot alb. Și el se topea, micșorându-se.

— Ho-hoo!

Tresări, deșteptându-se.

Sora Stăncuța îi schimba prosoapele.

— S'a făcut ziuă?

— Mai este! Mai este! Dormi.

— Mâne mă rad.

— Sigur, mâne. Până mâne, dormi.

— Azi nu e mâne?

— Iar începi?

— N'a trecut de miezul nopții?

— Culcă-te, omule, odată!

Vorba „omule” i-o aminti brusc pe Miruna. O văzu. Și cașicum Miruna n'ar fi fost decât o ușă după care aștepta altcineva, Oana izbucni spre el cu atâta realitate încât inima zvâcni spre ea, lovindu-i pieptul, re-deșteptând toate durerile de-acolo ca pe un cuib de viespi.

Iar năduși, cu alte valuri. Și în acest des-ghet al ființei îl cuprinse panica morței. Vru să strige „Soră”, căci acolo buzele atâta știa, dar le opri, impunându-le tăcere.

Cuțitul îi intrase în partea dreaptă. Cu cotul brațului drept își apăsase locul de subt coaste. Deci cuțitul intrase numai în plămân. Nu vărsase sânge. Dar simțise că i se des-pică respirația. Ș'acum simțea cum se des-face'n așchii care-l împung pe dinlăuntru. Dacă moare? Oana, copilul lor...

Și ochii începură să lase ape, delaolaltă cu toți porii.

— Pinge!

Gu! Hi! Şu!

Maimuţele, Domniţa, Oana, copilul... Băiat? Fată? Il va vedea vreodată?

Toate se învălmăşeau. Ostenea. Il învăluia leşinul. Cădea. Se îneca în întunerec. Rămasă'n urmă, viaţa licărea departe, mică, abea cât o scântee desprinsă...

— Bună-dimineaţa, Tudor!

Venit cu lumina, şi parcă din ea, doctorul îl privea ca pe un curcubeu al potolirii apelor.

CAP. XXVIII.

36.5°.

— 36.5°, spuse tare doctorul, s'audă toți de față și viitori.

— 36.5, se mândri Stăncuța.

— 36.5, aprobă Tudor.

Puls 74, egal, plin, ritmic.

Tensiunea arterială 14/7.

Respirația 18 pe minut, fără de jenă respiratorie.

— Respiră adânc, îl îndemnă doctorul cu urechea lipită de pieptul lui. Simți ceva?

— Azi-noapte, începu Tudor, mirat ca de-un parcurs făcut cu patul, căci parcă ajunsese într'altă parte.

— Acuma'treb, nu azi-noapte.

— Nu simt nimic decât urechea care mă gădilă! Aerul intră și iese ca la el acasă: bravo lui!

— Bravo ție! exclamă doctorul, deslipindu-și urechea.

Îi scoase pansamentul. Plaga superbă — doctorul o privea cu ochi de grădinar —

fără de nicio reacție inflamatorie. Ii aplică un nou pansament cu mastizol.

— Cardiazol-chinină...

— Iar!

— ...vitamina C. și soluseptazină. Fricție cu alcool. O pastilă de piramidon. Ai scăpat de răcițor, vorbi doctorul către Tudor.

— Hamul!

— Așa-i spuneai?

— Așa-l simțeam! Bieții cai!

— Poftă de mâncare?

Tudor păru că ascultă un zvon îndepărtat.

— Depinde...

— Compoț...

— Boerii nu-s acasă!

— ...lapte de pasăre...

— De ce laptele și nu pasărea?

— ...mușchi.

— Așa da! Asta-i muzică!

— Bine, domnule Tudor Ceur Alcaz, îl reabilită doctorul, ai dreptul să te plimbi.

— Unde?

— In odae, bine înțeles. Dela pat la fereastră și delo fereastră la ușă.

— Și de-acolo?

— Indărăt la fereastră. Joci țintar, de pe scaun.

— Doctore, n'o mai vreau pe Stăncuța.

— Ce ți-a făcut?

— Nu doarme.

— E deprinsă.

— Nu-s deprins eu să dorm lângă nesomnul aceleiași Sore!

— Bine, conveni doctorul, îi dăm deslegare de-o zi.

— O zi și-o noapte, stărui Tudor.

— Bine. Auzi, Stăncuța? Ești liberă.

— Cine-mi ține locul?

— Nimeni! protestă Tudor. Am devenit major.

— Cu'nctul. Du-te liniștită, Stăncuțo; o rog eu pe Sorița să-l ție din scurt. O găsești în camera 17. Comunică-i tot ce ți-am prescris.

— Și cine te rade? îl sfidă Stăncuța pe Tudor.

— Singur.

— Dă voe domnul doctor?

— Și pe domnul doctor îl rad! Sabia! Noapte bună, Stăncuța, o salută Tudor. Du somnului din partea mea o caldă sărutare.

— Și Soriței? zâmbi Stăncuța ca un copil care tot nu vrea să recunoască evidența somnului.

— Încă una. Una'n două, două'n una, cum e coaja și aluna!

— Incep să te-aud, domnule Tudor! a-prôbă doctorul.

— Așteaptă numai, ș'ai să mă dai afară din Sanatoriu! Când?

— Când nu te-oi mai putea suporta. *Usque ad finem.*

CAP. XXIX.

Astfel pornită ziua a patra fu atât de plină încât Tudor simți nevoia de-a o organiza. După ce Sorița îi făcu fricțiunea cu alcool, în timp ce servitoarea îi primenea odaia, subț severul control al Soriței, își puse la cale treburile, combinându-le în tot felul. Ba așa, ba nu așa, ba altfel. Când odaia fu gata cu de-amănuntul, Tudor ostenise. Trebui s'aștepte — cu toată graba care-l îndemna, nelăsându-l s'adoarmă — până pe la amiază. Abea atunci se dădu jos din pat, începându-și dimineața. Toate acțiunile întreprinse — ras, spălat pe dinți — se descompuneau în amănunte, complicându-se cu popasuri. Rasul ținu cât un galop dus și'n-țors dela Vorniceni până la livada Domniței.

— Hodorog! se apostrofă Tudor în numele Madamei Lența Panțâr.

Căpăta oarecum experiența bătrâneții impotente. Ii venea să meargă încovoiat. Tovărășia unui băț nu i-ar fi displăcut. Și mâinile erau nesigure. Scăpau tot ce-apucau,

și nemereau alături. Pieptănatul îl făcu să nădușească. Il lăsă neisprăvit și iepurește fugi în pat, temându-se să nu răcească, deși odaia — cu geamuri duble — era ermetic închisă și temperatura — acordată cu termometrul — mereu egală.

Entuziasmul pentru mușchi se dezumflă în furculiță. Efortul masticăiunii transforma plăcerea de-a regăsi un gust, în corvadă. Gândi: Mult mai dau oamenii din fălci! Așa că preferă, în numele lenii, laptele de pasăre — mai mult lichid decât mâncare — și compotul. De vin uitase. Și cu atâta se simțea prea plin.

Sorița venea și pleca, așa cum intră și se duc cele pe care le amintea subțimea ei de alb și negru.

O regreta pe Stăncuța care-i ședea umbră la căpătâi, lăsându-l să fie singur, însoțit totuși. Ar fi vrut să joace un țintar; dar iuteala aparițiilor Soriței depășea viteza lui de a-i propune o partidă de țintar. Așa că stătea cu mâinile goale, ca un pescar cu undița cufundată ntr'un lighean cu apă. Nu aștepta nimic. Și totuși parcă spera ceva. Se uita mereu la ușă.

Incepu să-i fie urât. Căscă. Venea somnul. Dar se temea că dacă adoarme ziua, nu mai poate ațipi noaptea. Se sculă din pat ca un copil care fuge de-acasă fără de știrea părinților. Tutelarea fiecărei mișcări, de

când era în Sanatoriu, îl desvătășe de spontaneitatea libertății. De câte ori făcea ceva, se mira că n'are cui să-i ceară voie. Se ridică totuși din pat, temerar, începând să se plimbe, respectând însă itinerarul fixat de doctor: dela pat la fereastră, dela fereastră la ușă și de-acolo îndărăt la fereastră. I se părea că dac'ar face altfel, rău ar face, ș'ar risca.

— Hai, iepurașule! se apostrofă el în numele Madamei Lența Panțâr.

Se gândi că dacă cineva i-ar fi adus un cal— gloabă chiar —, s'ar fi uitat la el ca la o piramidă instabilă și ar fi amețit. De altfel numai gândul calului îi dădu nevoia de-a se așeza. Nu se sui în pat, cum îl îndemna prudența. Se așeză în fotoliul dela fereastră, măgulit în fond că are curajul să stea lângă fereastră care, principial, înseamnă și curent. Nu-l simțea — curentul — fiindcă nici nu era, dar verbul curentului deriva din substantivul ferestrei, conferind acțiunii lui de-a sta acolo un accent imprudent. Mai c'ar fi dorit să intre cineva — Soră, Doctor — și să-l trimită în pat.

Sorița intră, văzu:

— Bravo! Ajunge cu statul în pat.

Il îndispuse. Dar ce-i păsa Soriței de sănătatea lui! Poftim! Plecase! Bravo îngrijire!

Trecuse ora somnului. Acum se apropia ceasul altui eveniment: termometrul. Știa unde-i locul termometrului, dar nu cuteza să aibă o astfel de inițiativă. Cine știe? Poate că punându-și-l singur, ar fi avut ghinion. Căci începea să creadă că temperatura e și ea un capriciu de zar al hazardului.

Cât?

Anxioasa dorință de a-și ști temperatura îl absorbi în așa măsură încât timpul își pierdu minutarele, căpătând grade și mercur de termometru. Simțea că-i vin căldurile. Se temea. Și era convins că teama de temperatură i-o va da.

Timpul trecea: tot la fereastră. Acolo aștepta verdictul termometrului. Și Sorița tot nu venea! Il uitase. Ce mizerie! De ce renunțase la Stăncuța? Ea săraca era mereu acolo, la datorie. Dar și Stăncuța? Ce Dumnezeu! Dormea de azi dimineață? Putea să-și mai aducă aminte și de el: să vie, să-l vadă, să-l întrebe...

— Și Sorița asta care nu mai vine!

Oftă! Incepu să bată un tact cu degetele pe genunchi.

Era indignat. Nimeni nu se mai ocupa de el: nici Sorița, nici Stăncuța, nici Doctorul! Ce Dumnezeu! Era într'un Sanato-

riu, nu într'un pustiu. Noțiunea de pustiu — vecină cu Sahara — îi aminti din nou temperatura. Iși simțea obrajii fierbinți. Iși pipăi mânila una cu alta: parcă frigeau!

— Uf!

Simțea că vine seara și că acuși începe încă o noapte de sudori și spasme. Ii se urca un nod în gât.

Mai era încă ceva în el, în fundul lui, dar nemărturisit, mereu acoperit, mereu ocolit: Oana. Un cutremur al inimii — u-neori — îi vestea prezența ei. Dar nu vroia să se gândească la Oana, fiindcă nici în gând n'o putea întâmpina cu necaz. Și era supărat pe ea. Nedumerit și supărat. Adică trist. Unde era Oana?

Logica-i spunea: Dar Oana nu trebuie să iasă din casă pe vremea asta. Bine face că stă acasă. Ar fi o nebunie să circule pe străzile Bucureștilor. M'ași face foc dac'ași vedea-o.

Și totuși se mira și se'ntrista că Oana nu-i acolo. Fugea și de mirarea și de întristarea asta, nemărturisindu-și-le. Din care pricină evita să se gândească la Oana. Dar se ridica din el o amărăciune. Și poate că, în fond, evita să se gândească la Oana și din pricina inimii: zvâcnea, deșteptând în el dureri care-l înfricoșau până la nădușeală.

Gândul fugi din nou la termometru.

Și nimeni nu venea! Trecea ora! Sigur, temperatura se lua la 5. După 5 nu? De ce la 5 anume?

— Asta-i ora ei!

In sfârșit, Sorița!

— Ce mai spune pacientul nostru?

Tudor o privi pieziș: furios de bucuros că în sfârșit venise.

— Aștept termometrul.

— Asta te interesează? zâmbi Sorița, punându-i-l.

— Stai, Soră, nu l-ai scuturat! observă Tudor, pătruns.

— Nu-i nimic! Mai puțin decât azi dimineață tot n'ai să ai!

— Și dacă am? sări Tudor ca la o insultă.

— Bine, poftim, îl scutur. Acum stai liniștit. Mă duc și viu să ți-l scot.

Iar plecă.

— Uf!

Fierbea. Cum să n'aibă temperatură cu așa îngrijire!

Ținu cât ținu — secunde — și ne mai putându-se stăpâni, scoase termometrul. Era așa de convins că are temperatură mare încât se uită la 38° de-a dreptul. Dar nu-l ținuse de-ajuns. Nu se urcase decât până la 35.5°. Il puse din nou, cu băgare de seamă, strângând bine brațul, — tot atât

de încordat ca și atunci când venise călare la Sanatoriu, după cuțit.

Numai că acesta — de pe scaun —, uitase de celălalt: călare. Erau doi, despărțiți unul de altul, în două planete, unul cu rana și dârlogii, celălalt cu Sorița și termometrul.

Așa îl regăsi Sorița: robul termometrului. I-l luă. Văzu. Il puse la loc în tubul de metal.

Tudor o urmărea cu ochi shakespeareieni.

— Cât?

— N'ai temperatură.

— Să văd.

— Bravo! Nu mă crezi! Poftim, vezi...

I-l arată, scoțându-l din teacă.

— 37°, ceti Tudor încrunțat. Febricitez! Azi dimineață aveam 36.5^o. Unde-i doctorul?

— Lasă că vine! zâmbi Sorița. Nu ești viteaz la boală, domnule ofițer!

Și plecă, lăsându-l umilit, furios, indignat. Nu putea s'o sufere pe această Soriță! Cine l-a pus? Stăncuța era pânea lui Dumnezeu! Auzi! Să-i facă lecții de vitejie! Poftească dumnezei să-l vadă călare...

Era atât de departe de el însuși încât invocarea călărețului părea o lăudăroșenie. Aproape echivalentul aceluși „am să-ți arăt eu!” cu care toți poltronii își amenință adversarul absent.

CAP. XXX.

— Bună-seara, Tudor. Ce-i cu tine? Mi-a spus Sorița că „febricitezi!”

— Viespe!

— Ia să te văd. Intinde-te.

Il întoarse, îl răsuci, îl pipăi, îl ascultă. Tudor se supunea cu evlavie, executând toate poruncile — respiră, nu respira, tușește, mai tare, mai încet — cu o seriozitate anxioasă.

— Te pierd!

— Cum? sări Tudor.

— Din Sanatoriu! zâmbi doctorul, ridicându-și fața de pe pieptul lui, acoperită de strălucirea victoriei.

— Sunt bine? stărui Tudor.

— Incepi să fii. N'auzi cum îți nechează nervii!

— Și ce trebuie să mai fac?

— Nimic. Să mănânci și să dormi.

— Medicamente?

— Te-ai deprins cu înțepăturile? îl măsură doctorul, dând din cap. Gata! își scutură el palmele ca de firimituri. Mâncare

și somn. Altăceva nimic. Ți dau dreptul să mă visezi la noapte călare pe un cal alb! Scapi de mine! Scap de tine! Noapte bună, Tudor. De mâne îți fac alt program.

Plecă, lăsându-l fără de nimeni.

La ceasul mesei o servitoare îi aduse tava cu cele recomandate de doctor. Le măncă, dar mahmur. Il apăsa singurătatea. Când veni aceeași servitoare să-i ridice tava, o întrebă:

— Ce Soră stă cu mine la noapte?

— Eu nu știu. Nu v'a spus domnul doctor?

— Intreabă-l dumneata.

— Eu să vorbesc cu domnul doctor? apăsă femeia vorbă cu vorbă, suind scara imposibilului. Și nici nu-i.

— Unde-i? sări Tudor.

— A plecat acasă.

Plecă și ea.

Vrasăzică...

Venise noaptea. Dar nicio Soră nu apărea. Sigur! Vrașiște!

Aștepta totuși, cu ochii când în tavan, când la ușă. În sfârșit auzi pas ușor: dea Domnul să fie Stănceuța. Dar intră tot „viespea”.

— Nu te-ai culcat?

— Stănceuța ce face?

— Mai răsuflă și ea. Haide, dormi.

Ii stinse lampa și-l lăsă în întuneric ca

pe un copil pedepsit, singur, botos, ursuz. Iși strânse pleoapele c'un fel de ciudă neputincioasă. Lupta cu Sorița lua proporții de eveniment copleșitor. Era în tăcerea lui ghemuită un fel de „s'o ia dracul!” Dar și atâta era prea mult pentru slăbiciunea trupului. Căci somnul se apropia concentric, cuprinzându-l în cercuri de umbră îndesită.

Auzi ușa: visa? Cineva alb intră la el.

— Stăncuța?

— Eu. Dormi.

Respiră ușurat și se cufundă cu fericire în somn.

O mână-i veghea fruntea. După miezul nopții începu să nădușească, mai ușor însă decât în noaptea trecută. Un șervet îi uscă fruntea.

— Stăncuța?

— Eu. Dormi.

În răstimpuri simțea o mână care-i atingea fruntea. Ar fi vrut s'o sărute, căci din ea îi venea pacea și rotunjimea somnului. Dar n'avea puterea decât s'o știe și să doarmă la umbra ei.

Dormi până târziu. Când deschise ochii, lumina zilei ajungea prin stor până la pat.

Albastrul pereților acoperiți cu faianță

era ca un declin de noapte cu adânc de lună plină pe ape limpezi.

— Ah, Stăncuța, ce noapte bună!

— Bună dimineața, Tudor.

Albă în haina Surorilor, Oana era la căpătâiul lui.

PARTEA A DOUA
UMBRA INIMII.

CAP. I.

Tolea Kirilova nu se temea nici de bărbați — deși cel care-i lăsase numele drept singură moștenire, de câte ori se îmbăta cu votcă, adică în fiecare zi, o ajungea și pe ea cu mâna, confundând-o pe semne cu alte porțelanuri sau cristaluri pe care le spărgea fie în dinți, fie în pumni —; și nu se temea nici de evenimente, deși trecuse prin ultimile ale Rusiei țariste, lăsând acolo sângele părinților și fraților ei, înainte de-a scăpa în Basarabia.

Bărbații erau nebuni, fiindcă așa trebuie să fie; iar evenimentele, la fel cu bărbații: războaie, revoluții, beții, bătăi, masacre. Pentru toate Tolea n'avea decât ochii ei albaștri — azur al transparenței mai mult decât culoare a opacității — și obrazul ei rotund de Betty Bub. Fetiță la toate vârstele, deși de timpuriu femeie prin voia bărbaților: nebuni! La pensiunea dela Paris, unde o cunoscu pe Nina Tomaș, un student-poet spunea: „Mai mică decât Tolea nu-i decât steaua”. Cam așa era: un fel de stelută mi-

rat albastră printre bărbați nebuni și evenimente la fel.

De-o singură ființă se temea: de prietena ei Nina Tomaș. Cum devenise prietenă cu Nina, mai ales Tolea n'ar fi putut ști, fiindcă era îngrozitor de distrată. Bărbații și întâmplările o anexau, fără să bage de seamă. Se trezea într'o bună zi în patul unui bărbat sau într'altă țară, fără să știe bine cum și de ce. Astfel și cu Nina.

— Nina, tu să știi: eu nu sunt rudă cu tine.

Asta era o revoltă cu lacrimi în ochi, dar liliputană.

— Nina, eu pot să plec dela tine.

Altă revoltă.

Nina o lăsa să spue ce-i vine, dar de făcut nu putea face decât ce vroia Nina, ca un minutar pus la ora hotărîtă de degetul care-l răsucește pe cadran. Tolea era așa de distrată încât nici nu ofta. Nina era o formă a destinului ei.

Astfel venise Tolea după Nina dela Paris, călătorind printre răsboaele bărbaților Europei, fără să le ia în considerație, ajungând tocmai la Predeal haziaca Ninei la pensiunea „Nina”.

Printre munți Tolea era și mai mică: ea cât tremurul secundeii lângă eternitatea lor masivă.

— Ei Tòlicica, nu-i așa că te simți la tine-acasă? o pecetluse Nina în vila Nina.

Când Nina-i spunea Tòlicica, Tolea nu mai știa pe ce lume este. Și într'o ladă cu gunoae s'ar fi simțit acoperită de roze.

Grație ei, într'o nimica toată de timp, noua pensiune căpătase relieful invidiat al celebrității subite. Nicăeri nu se mânca mai „să-ți lingi buzele” decât acolo. Căci mâ-nile ei miniaturale știau o mie una de mâncări, așa cum buzele celeilalte umpleau o mie și una de nopți. Bucătăria franceză alterna sau se îmbina cu cea rusească, grecească și turcească, suprapunând clasicismului culinar tot pitorescul și toate extravagantele exotismului. Nina se ocupa numai de pivniță, adunând floarea podgoriilor pentru grădinile pungii plăitoare.

Pensiunea devenise o afacere excelentă, de o rentabilitate alarmanță pentru concurenții predeleni. Nina o cumpăraseră pe nimica, speculând oportun leșinul averilor evreești la poalele munților verzi. Simplificase mobilierul, greoi și îmbâcsit, vânzând cu încetul, la juste prețuri, ceiace prisosea, reținând numai strictul necesar, combinat cu alte mobile alese de Nina după placul ei. Totul era luminos, îmbrăcat în cretone grațioase, cu odăi de bae sporite, cu biliard, sufragerie cu mese ovale franțuzești și tablouri aduse tot din Franța, cu flori

la toate ferestrele și oglinzi „optimiste”: adică bune. Căci celelalte, atât de des întâlnite în vilegiaturi, deprimă ochiul și înouărează sufletul. Tot Nina alesese personalul. Servitoarele, dincolo de șorț și bonetă, ar fi putut aspira și la balet. Firește, nu lipsea nici terasa pentru băi de soare, pe care Nina proiecta s'o desăvârșească printr'un basen înconjurat de dușuri.

Desigur, Nina cumpăraseră, organizaseră și valorificaseră zidurile botezate cu numele ei. Dar fără de Tolea, vila Nina n'ar fi fost decât una dintre altele, nu unica.

Pentru această unicitate — știută dela București până la Brașov — Tolea muncea de dimineață până târziu noaptea. Dacă n'ar fi fost atât de distrată, ar fi spus că salahorește.

— Tòlicica!

Și iar roiau trandafirii.

Tolea se scula la cinci dimineața, puneă o nimica toată de haină pe ea, și începea să facă una și alta fără întrerupere, participând în sufrageria comună la mesele de ea pregătite — fie direct, fie sub privigherea ei —, așezându-se pe scaun abea pe la zece jumătate, pentru a ține la curent socotelile Ninei. Registre severe, în care încasările și plățile trebuiau scrise până la centimă. De pe cadranul orelor, minutarele se uitau cu mirare la Betty Bub:

Ce faci? Nu dormi? Și Micky Mouse e'n pat! Dar mereu distrați, ochii ei nu observau dojana minutarelor. Abea închidea ochii și altă dimineață începea, neagră la ferestrele munților, de aur în soba bucătăriei, congestionând prea tare obrajii de porțelan subțire.

Tolea avea ceva ani, dar de mică ce era nimeni nu-i observa. Vârsta ei parcă se oprise ca mingea căzută'n iarbă: alături de condurii ei.

— Tòlicica!

Și condurii iar porneau cu Betty Bub.

Ochiul Ninei era mereu acolo ca cel de pe bolta bisericii, deși ea ședea la București. Uneori nu venea decât pentru câteva ore, dar prezența ei rămânea pentru o săptămână. Venea cu automobilul — fie cu limuzina condusă de șofeur, fie cu roadster-ul Bentley, pe care-l conducea ea —, vedea tot, știa tot, dispunea, corecta, retușa, încasa banii și pleca lăsând-o pe Tolea cu resortul întors pentru alt fragment de viitor, sub același clopot de sticlă.

Atunci de ce se temea Tolea de Nina? Ei iată că! Avea și Tolea ale ei. Uneori, în pauzele bucătăriei, cu obrajii aprinși de dogoreala plitei, Tolea se uita afară, vedea munții și ofta. Dacă Măriile-lor ar fi știut, ar fi cules-o în palmă și ar fi lăsat-o la București în fața unei vitrine. Căci altăceva

nu dorea. Să-și treacă timpul uitându-se la vitrine. Vitrinele orașelor mari erau pasiunea ei, beția ei. Acolo începea raiul: cu ele. Poate că nostalgia paradisului pierdut o îndemna pe Betty Bub într'acolo, căci și ființa ei tot de pe-acolo era.

Acesta era oftatul opririlor Tolei Kirilova.

Dar n'avea voie să părăsească pensiunea. Vorba Ninei ridica ziduri între Betty Bub și vitrinele Bucureștilor. Și totuși Betty Bub, cu resortul întors numai de Nina, se încumeta uneori să le sară.

— Tolea...

Nimeni dela pensiune nu-i spunea doamnă, cum era, nici domnișoară, cum părea. Dimensiunea ei nu ajungea la buza omului decât cu silabele intime: Tolea.

— Tolea, am un loc în automobil.

Toți îi știau slăbiciunea. Și toți i-o stimulau, simțind c'o chinuesc, ademenind-o. Așa pătesc cei mici — copii, pisici, căței, mieluți —: mâna care-i desmiardă îi și pișcă, îi și mai strânge prea tare.

Uneori Tolea ceda. Se îmbrăca în goana mare, mai mult cu bătăile inimii decât cu mânilor, se dichisea, dându-și un fel de șfichi vestimentar și hop la București. Acolo, în fața vitrinelor, începea Crăciunul cu păduri de pomi, în care Tolea se pierdea ca o Scufiță.

Toți deveneau complicii ei, acoperind trup

lângă trup evadările ei la București, ferindu-le de ochii Ninei.

Nu se temea nici de bărbați, nici de războaie, nici de revoluții, nici de avioane, nici de nimic lăsat de iad și'ngăduit de Dumnezeu. Numai de Nina Tomaș se temea. La Predeal, între zidurile Ninei, îi aștepta ochii verzi și glasul — Tòlicica — așa cum râvnești la dimineața primăverii când îngheți de iarnă. Dar la București, Nina nu mai era pentru Betty Bub decât fiorul din spate, pe care ți-l trimite iadul, ajungându-te în fața Porților de Aur.

CAP. II.

Intâia dimineată a Ninei după zilele rebeliunii avea numai itinerarii stricte, precedate în ajun de câteo convorbire telefonică: dintâi dentistul, la ora opt fără un sfert, ca să nu aștepte; apoi croitoreasa, în vederea sezonului de primăvară, ca să n'o surprindă anotimpul cel mai cochet; apoi vizită la două Bănci, unde o aștepta câteun alt demnitar bancar, ca să se edifice asupra fluctuațiilor monetare în raport cu evenimentele; apoi la Palatul de Justiție unde trebuia să verifice singură — n'avea nicio încredere în secretarii prea sclivisiți ai Maestrului angajat de ea — procedura procesului de daune intentat pentru apartamentul dela Carlton; și în sfârșit, ședința pentru păr și unghii la „Ionică”.

Natural, își făcu toate cursele cu superba limuzină neagră pe dinafară și roș burgund pe dinlăuntru. „Ca Infernul, Nina”, îi spusese cel care i-o dăruise, sperând că numai așa va obține drumul spre rai.

Nicăeri nu pierdu timp, deși dentistul —

evreu — avea explicabil chef de vorbă; deși croitoreasa, limbută, dorea să descoase pe toate clientele „informate”: Doamna Tomaș, cu limuzina ei, părea dintre acestea; deși financiarii vizitați la Bancă sperau să obție și altfel de întâlniri, mai puțin diurne; deși Palatul de Justiție e un năvod masculin pentru clientele seducătoare; deși...

Cu cele mai bune intenții, mulți oameni își pierd timpul din pricina obstacolului „deși”. Tocmai pe acesta Nina-l învingea mai ușor: deși era femeie.

Era încărcată de energie, căci în timpul evenimentelor nu-și părăsise apartamentul. Știa că jos, în oraș, a început un fel de joc de popice, cu viața și cu moartea. Dar dela fereastra ei înaltă întâmplările de jos, gândite cu rigoare, meditate atent, deveneau un joc de șah pasionant. Așa își trecuse timpul, urmărind cu binoclul, dela fereastră, tot ce merita să fie apropiat de ochi; iar cu urechea, la aparatul de Radio deschis maicuseamă spre Londra, tot ce putea întregi indirect ceiace vedea. Dar pentru un om ca Nina nu e lucru ușor, sănătos fiind, să te limitezi la un apartament. Așa că întâia dimineată peirecută în oraș nu însemna numai o racordare la zilele sociale întrerupte, dar și o voluptate compensativă. Într'adevăr, se simțea odihnită, bine-dispusă, limpede, permeabilă cu optimism.

La „Ionică” își încredință părul și mânilor degetelor experte, recapitulând pentru metodizare toate informațiile culese în cursele precedente.

Ș'acolo era plin cași în toate locurile de întâlnire ale orășenilor, căci coafeurul, cași croitoreasa, nu reprezintă numai anumite nevoi practice, dar și răspântii ale limbuției. Și toți bucureștenii suferiseră de tăcerea-în-familie impusă de recentele evenimente. Fiecare era cuprins de nevoia exuberantă de-a afla și de-a informa. Răsunau toate magazinele Bucureștilor, ca niște simple sucursale ale cafenelelor. „Ionică” la fel. În așa măsură încât vorbele deveneau tumult sonor, vecin cu trepidația batraciană. Nina nu asculta, preocupată de ale ei. Ii spălase părul. Acum i-l usca. Dansa în jurul capului ei, răscolit de pistonul cu aer-cald. Izolați de trup prin prosoapele albe, obraji ei sprinten ovali aminteau adolescența băeților care nu se rad încă, dându-i o încântător de echivocă feminitate. Prin jocul oglinzilor, multe priviri se'ncreușau stăruiitor asupra ei, cercând să-i ghicească după linia obrazilor și a cefeii descoperite conturul trupului. E o șaradă pe care bărbații caută s'o deslege involuntar, fie dela glezne'n sus, fie dela obraji în jos, îmbrăcând cu nuditate pe femeile insuficient descoperite de haină.

Clientelă cosmopolită cași țigările fumate. Unii vorbeau nemțește, alții vorbeau italie-nește, alții spaniolește, alții limba croată. Era și-o tăcere japoneză acolo. Se mai au-zea și câte ceva românește, dar pigmentat de franțuzisme. Și mirosurile variau dela scaun la scaun, deseori cu nuanțe naționale, germanii, de pildă, preferând loțiunea „Por-tugal”, iar alții loțiunea de apă de chină, de violete, de vervenă, de lavandă, sau cu parfumuri mai pronunțate, pe bază de mosc și santal, care hotărnicesc regresiv nuan-țele dintre occident și balcan.

Nina era vecină cu o vaporizare de „Por-tugal 4711” care amestecă suav mirosul coa-jei de portocală cu parfumul fagurilor. Poa-te că tocmai acest parfum, respirat incon-știent, încetul cu încetul o scoase din gân-durile ei, făcând-o să participe mai puțin vag la cele împrejmuitoare.

Deși același parfum chemă o vorbă, „por-tocală” în care era o amintire: „Fată cu miros de portocală”. Nimic mai mult decât o asociație. Iși aminti, mirosi parfumul cu dinadins și rămase oarecum pe pragul ei: între parfumul ofițerului german și amin-tirea evocată. Nu e curios că se gândi la Duduș, fiindcă el era autorul poeziei; curios e că în aceeași clipă, chemat parcă de gân-dul ei, numele lui Tudor fu rostit de ci-neva. Avu o tresărire lăuntrică — intrigată,

nu emoționată — și plecă urechea într'acolo.

— Da-da. Îți spun precis. Tudor Ceur Alcaz, băiatul lui Andronic dela Vorniceni. A fost ucis de rebeli. L-au și îngropat cu onoruri militare, decorându-l post-mortem.

Nina întoarse capul. Domnul care vorbea — gen „bătrân distins” de pe vremea ilustrațiilor romanelor lui Bourget —, văzu obrazul „fetiței”, întrebarea ochilor și „punându-se la dispoziție” cu o înclinare curtenitoare, se aplecă spre Nina:

— Il cunoșteți pe tânărul Alcaz?

— Da...

— Bietul băiat! A fost ucis!

— Când?

— In prima zi. L-au și îngropat.

Atribuind, explicabil, și altor urechi începutul lui de surzenie, repetă tot, dela început.

— Mulțumesc, domnule.

— N'aveți pentru ce.

Acesta fu epitaful indirect al lui Tudor Ceur Alcaz, la „Ionică”.

Dar „mulțumesc” al Ninei exprima un adevăr. Desigur, formal, mulțumise domnului pentru amabilitatea lui de-a o informa. Dar singurul cuvânt pornit din adâncul ei, după ce afluase vestea, era „mulțumesc”.

„Îți mulțumesc Tudor Ceur Alcaz că ai murit.

Îți mulțumesc Tudor Ceaur Alcaz că am scăpat de tine.

Ai fost mojiu cu mine, odios. N'ai să mai poți fi. Ești mort. Dacă din întâmplare îmi auzi glasul, de-acolo de unde ești, să știi că din adâncul inimii, leal, cinstit, îți mulțumesc. Mi-ai dat și o ușurare și o satisfacție. Căci înainte de-a muri m'ai ofensat îngrozitor. M'ai făcut tu, omul bine crescut, vulgară. Mi-ai spus că „în crâșmă cu trupul meu argumentat”. Mi-ai arătat toată morga ta aristocratică, lăsându-mă să vorbesc ca o paiată, să mă comport ca o femeie isterică, să te insult, să te pălmuesc, să-ți calomniez mama, — fără ca tu să-mi faci cinstea unei replici măcar”.

O! cât era de mulțumită! Respira în sfârșit. Singurul om care o umilise era mort. Singurul martor al slăbiciunii ei dispăruse. Cât era de liberă! Dacă ar fi crezut în Dumnezeu, I-ar fi spus și în biserică: Îți mulțumesc, Doamne, că m'ai scăpat de Tudor Ceaur Alcaz.

Dar nu credea în Dumnezeu. Și era singură, căci n'avea cui alt să-i exprime o astfel de jubilație. Ea singură nu-și era de ajuns. Dorea încă o ureche pe care n'o avea.

Dar era oare adevărat? Gândul c'ar putea să nu fie o umplu de spaimă. Nu-nu! „Bătrânul” care-i dăduse informația era un

domn bine, magistrat la Casație sau general în retragere, om care nu vorbește ușor. Și apoi preciziunile: îngropat cu onoruri militare, decorat post-mortem. Astfel de lucruri nu se inventă.

Uf! Intra un aer nou în plămâni ei, abea acum măsurându-și, cu jubilaria pe care i-o dădea moartea lui, mortificarea ei, ingenunchierea ei. Niciodată nu făcuse unui om cinstea de a-l urî. Tudor era singurul om care mobilizase în ea paroxismul urei. Cu mâinile ei nu l-ar fi ucis. Nici pe altul nu l-ar fi pus să-l ucidă, fiindcă... Fiindcă aceasta era o limită a ei. N'o socotea ca o virtute morală, ci numai ca o limită. Dar numai moartea lui Tudor o îndestula și o liniștea. Simțea lămurit că abea de acum încolo e liberă să fie ea, netributară nimă-nui, spre viitor. Iși recăpăta mândria, conștiința puterii.

Ceața de îndoială și nedumerire pierise odată cu moartea lui Tudor, limpezind-o, întinerind-o.

Se ridică de pe scaun stăpânită de un nou ritm. Dădu bacșișuri îndoite: de sufletul răposatului. Afară respiră aerul iernii bucureștene ca pe o mare atunci ivită, cu o mie de corăbii victorioase.

Limuzina o aștepta. Nu. Nu mai putea *sta*. Trebuia să meargă pe jos. Să-și simtă mușchii, sângele, elasticitatea pasului.

Făcu semn șofeurului să plece.

— Până la patru ești liber. Fă ce vrei. Poftim pentru o sticlă de vin. Bea-o pentru mine.

Porni pe jos.

Când se gândea că niciodată-niciodată nu va mai întâlni pe niciun drum al pământului pe Tudor Ceaure Alcaz, îi venea să cadă în genunchi melodramatic, și să sărute pământul dispariției lui de veci.

CAP. III.

Nu știa pe unde merge. Mergea pur și simplu, ritmând înafară o neconținută creștere de bucurie. Nici nu se uita pe unde calcă, deși nu era îmbrăcată și mai ales nu încălțată pentru curse pe jos.

Ziua era umedă, cu zăpadă topită, uneori amestecată cu noroi.

Pantofii erau uzi, blana stropită, ciorapii pătați. Nu băga de seamă. N'o preocupa nimic alt decât nevoia de-a cheltui o izbucnire de vitalitate. Ar fi suit și munți, chiuind. Mergea din ce în ce mai repede. Pe o stradă laterală, în dreptul unei florării, zări cu nedumerire o siluetă familiară. Se înșela? Se opri brusc, uitându-se cu o încordare care pentru cei cu ochi normali e echivalentul ochelarilor.

Asta-i bună! Tolea! Tolea Kirilova! Ii spuse mintal numele întreg, numai așa parcă izbutind să se convingă că o vede acolo pe Tolea-de-la-Predeal.

Cum își permite? Nina — Nina de totdeauna — tresări mânios și autoritar chiar

și'n această zi festivă, dându-i o clipă impulsunea s'o strige ca pe-un câne și s'o bată cu cravașa.

Dar nu făcu nimic. Se opri, privind-o din spate.

Betty Bub se uita la flori: camelii, mimoze, garoafe, lalele, trandafiri, violete, lăcrămioare, panselle, crini roșii, fuxii, begonii, tuberoze, liliac alb...

Betty Bub era tulpina unor prea-mari ochi albaștri. Locul ei în vitrină era, printre acelea; Dumnezeu însă hotărîse s'o lase alături.

Stătu acolo secundă după secundă, minută după minută, zâmbind, poate spunându-și versuri sau cântând, — și în sfârșit se hotărî să intre. Plecase pe apucate dela Predeal, anexată de automobilul unui colonel dela pensiune. Așa că mai mult n'avea decât avea pentru cumpărături. De altfel nici acasă nu era mai bogată, fiindcă Nina nu-i lăsa decât firimiturile. Totuși intră. Și după lungi desbateri cu ea însăși — cu corul de păpuși din ea — se resemnă să n'aibă decât o crenguță de liliac alb. Ieși cu pachetul, ținându-l delicat la piept ca pe un pui de înger, fericită, gata de-a ciripi. Dădu cu ochii de Nina, clipi, din nou văzu, și din mică fu și mai mică, topindu-se.

— Tòlicica! Ce cauți aici, Tòlicica?

Auzi și nu-i veni să creadă. Nina era? sau cine? Nina vorbea? sau cine?

— Ce-ai amuțit, Tòlicica? Haide...

Nina venea spre ea cu mâinile amical întinse.

Ochii lui Betty Bub se aburiră, buzele — mici cât un as de cupă — se crăpară mute. Și drept singur răspuns, întinse mâinile spre Nina, dându-i liliacul cumpărat.

— Ninoșca!

Atât izbuti să spue.

Nina o luă de braț și porni cu ea.

Multă vreme nu vorbiră nimic. Tolea înviase cu o mie de vorbe gata să izbucnească spre draga ei Ninoșca, dar niciodată nu vorbea cu ea, neinvitată.

Nina o uitase lângă ea. Lichidase, deocamdată, întâlnirea cu Tolea la București. Va vedea mai târziu cum și ce fel. Acum era mulțumită că cineva e lângă ea, pasiv, tăcut, dar viu: ființă. Cu această prezență însoțitoare începu să recapituleze iară injuriile lui Tudor Ceur Alcaz. Nici într'o astfel de clipă — postumă — nu-l numea Tudor, necum Duduș. Il îndepărta solemn, cu un fel de pompă funebră, dându-i tripticul numelui sonor: Tudor Ceur Alcaz. Rostit astfel căpăta un fel de flagelare integrală.

O jignise la Vorniceni, când îl văzuse a doua oară, după cinci ani de despărțire. Venise în odaia ei pe fereastră, noaptea,

violând-o. Cu consimțământul ei desigur, dar zmulș de trupul lui puternic. Iar ziua o ocolea, dându-i ei, Nina Tomaș, semnificația acelor femei cu care te culci numai biologic, repudiindu-le social. Căci la lumina zilei o evita, nu-i adresa cuvântul, îi ocolea privirea, — lepădându-se vizibil de intimitatea nopților, cu desgust abea mascat. Iar când în sfârșit izbutise să-l întâlnească și ziua — cu vorbele, nu cu trupul — Tudor Caur Alcaz îi spusese cu toată morga neamului:

— Pentru oamenii vulgari nuanțele sufletului vor fi în toldeauna literatură.

— Sunt vulgară?

— Da, Nina, ești vulgară.

Il auzea vorbind, viu, cu toate că-l știa în mormânt. Și sângele fierbea din nou în ea cu clocote de viespi.

— Tu, Nina, îți crâșmă cu trupul tău argumentat. Te disprețuesc.

Și o disprețuia. A! nu mințea nemernicul! În dispreț era boer. Și'n fața unui astfel de dispreț ea devenea slugă. Căci el o silise să se poarte ca o slugă după aventura cu imbecilul de bărbat al Mirunei. Auzea și acum — peste mormântul lui Tudor Caur Alcaz — delirul ei verbal, incoherent, vulgar, trivial, insultele și delațiunile ei de slugă dată afară de stăpâni, palma dată lui Tudor Caur Alcaz, — și tăcerea lui, refuzul

lui de-a reacționa față de ea. Stătea mut ca un portret din sufrageria neamului Alcaz, și ea îl înjura, sperând să-l scoată din ramă...

A! dar uitase! Mai era ceva! Șantajul. Milionul luat dela Andronic Ceur Alcaz sub amenințarea divulgării secretelor Domniței. Tot slugă fusese și față de acela. O congediase fără discuție, dându-i o cambie pe care o onorase prin jidanul familiei: Samuel Fișig.

Slugă! Slugă! Slugă! Toate portretele Alcaz slugă-i spuneau, din ramele lor. Iar cei vii la fel.

Ii ura. Pe ei toți adunați în Tudor Ceur Alcaz. Ar fi vrut să-i calce țărâna mormântului cu picioarele. Să-i spue: Na! Na! Na!

— Ce-i, Nina? îndrăzni Tolea. Ești supărată?

— Eu? Supărată? Tòlicica! Sunt atât de bucuroasă încât vom destupa șampanie franțuzească.

— Ninoșca!

CAP. IV.

Din cât erau, ochii lui Betty Bub creșteau mai mari pe măsură ce trecea timpul alături de Ninoșca. N'o mai recunoștea. Nici la Paris, la începutul prieteniei, n'o văzuse astfel. Nina avea cincisprezece ani! Numai cu bulgări de omăt nu se bătuseră că'ncolo toate nebuniile fetițelor erau de față între ele și în jurul lor.

Dejunul fusese un pretext pentru băutură încă înainte de-a începe. Dintâi Pernod, apoi vin alb, vin roș, șampanie. Nina istorisea amintiri din liceu, din universitate, alegându-le numai pe cele care duc la răs. Profesoare comice, colege cu tot felul de porecle și ntâmplări bufone. Odată cu șampania Nina ajunsese la bărbați: din România și din Franța. Defilară puzderii de paiațe trase cu sfoară, păcălite, batjocorite, bune s'aducă numai veselia pe obrajii unor fete. Se porni între ele răsul nebunesc. Spuneau ceva, o nimica toată, și izbucneau, stimulându-se reciproc.

— Nina, am întâlnire cu colonelul. Mă

duce cu automobilul la Predeal, vorbi ca prin vis Betty Bub, recitându-și vechiul rol față de Nina.

Nina făcu un gest de lepădare.

Betty Bub îi sărută obrazul, gata să-i sărute și mâna. I se părea că Ninoșca e complicea cu care o înșală pe temuta Nina. Aceia nu era acolo, cum ar fi trebuit să fie, după cum nici Tolea nu era la Predeal, cum ar fi trebuit să fie.

Dar toate erau altfel, din vin amestecat și din șampanie.

Tolea-și aducea aminte de nebunia bărbaților din Rusia, o vedea pe Ninoșca la fel nebună, și mereu se pișca, temându-se că-i la Predeal în patul somnului.

Dar era numai la București cu Nina, în apartamentul ei, fără de nimeni altul.

— Nu primesc pe nimeni, oricine-ar fi, spusese Nina servitoarei.

Erau dar singure ca două poze într'o carte. Și mai era mult înainte, căci Nina hotărî că Tòlicica nu mai pleacă la Predeal — „descurcă-se fără de tine!” —, că doarme la ea și că vor pleca împreună la Predeal cu automobilul Ninei.

Mai neînchipt de bine nu se putea. Betty Bub căzu în genunchi sărutând sticla de șampanie.

— Ce faci, nebuno?

— Ninoșca!

Dar Nina mai vroia ceva: muzică. Tòlicica bātu din palme. Dădură drumul alternativ la Radio și la patefon, alegând numai dansuri. Dansară împreună, ele două, fără timp, fără popas, ajungând de-acolo la altă sticlă de șampanie. Apoi cafele negre făcute de Tolea după o rețetă rusească, amestecate cu rachiu și boabe de piper.

Dacă i-ar fi spus Ninoșca: Aruncă-te pe fereastră sau intră în sobă, s'ar fi supus cu entuziasm. Fără glumă! Căci Tòlicica avea spontaneități slave în elanurile inimii.

Pe urmă Nina o puse să-i cante, cu glasul ei de greer, cântece rusești. Cântă.

Dar se făcuse târziu noaptea, și Nina tot nu-și găsea somnul. Tolea nu știu că-l caută decât atunci când îi spuse:

— Imbracă-te. Ieșim.

O ascultă fără să se mire, fără să întrebe. Cu ea la braț cutreeră orașul adormit, clătinându-se, căutând ce dorea Nina, fără ca Tolea să bănuiască ce. În sfârșit Nina găsi o farmacie de serviciu. Ceru un somnifer puternic pentru tatăl ei, care avea o criză de ficat. Il obținu. Veniră acasă cu somnul cumpărat la farmacie. Nina luă o doză masivă, se culcă, o chemă pe Tolea

lângă ea, își puse capul pe genunchii ei și o rugă să-i cânte pentru somn.

Supusă, Betty Bub îi cântă pe rusește singurul nani-nani pe care-l mai știa, cel cu care-o adormise mama ei ucisă: Baiușky-bayu...

CAP. V.

La cinci dimineața Tolea se deșteptă la Predeal, cu brațele încolăcite de gâtul Ninei. Așa dar nu era la Predeal!

O dorea capul și era fericită. Zâmbi migrenei ca unui dar dela Moș Crăciun, și adormi din nou. Tot ea se deșteptă dintâi, strecurându-se din pat, făcând ordine în sufragerie și pregătiri pentru deșteptarea Ninei. Disolvă o linguriță de bicarbonat într'un pahar cu apă, așezându-l la îndemână. Apoi pregăti o citronadă savantă la soba electrică, punând-o apoi la răcitor. Pe urmă prepară un filtru energetic. Apoi se ocupă de bae, făcându-și dușul rece, pregătind pentru Nina cada cu săruri de lavandă și prosoapele.

Nina se deșteptă tăcută, dar băuturile Tolei o înviorară. Apoi Tolea o însoți la bae, făcându-i un masaj la tâmples și la ceafă.

Odată îmbrăcată, Nina, fără să fie exuberantă ca în ajun, deveni bine dispusă.

— Plecăm la Predeal, hotărî ea, cașicum

n'ar fi avut nimic de făcut la București.

Avea mai multe întâlniri date, dar trecu peste, fără să-i pese. Dorea să plece la Predeal cu Tolea: idee fixă. Plecară numai ele două, în roadster-ul condus de Nina. Viteză mare, temerară uneori. Dar Tolea — maicuseamă alături de Nina — ar fi privit și izbucnirea unui vulcan, fără ca ochii ei să-și schimbe azurul fericit.

Lăsară în urmă Ploeștii. Viteza păru lacomă de-a înghiți, de-a ajunge.

Munții le întâmpinară, albi.

La Sinaia cerul părea încruntat.

Înspre Predeal se limpezi.

Deodată întâlniră soarele, rotund, auriu, viteză și tânăr în razele lui.

— Ninoșca!

Mirosea umed a tămâie de brad. Munții erau în gloria zăpezilor, sfinți în înălțimea cerului lor.

S'apropia Predealul. Dar Tolea tot nu se'ntrista, fiindcă acesta care le venea în față era un alt Predeal, nu cel din care plecase fără voia Ninei.

— Am ajuns.

— S'a'tors Tolea! Tolea! Tolea! Tolea!

Se deschideau ferestrele pensiunii întâmpinând-o coral pe Betty Bub întoarsă din escapadă cu calăul alături. Toți parcă vroiau s'o culeagă dela ferestre, s'o ascundă undeva, într'o cutie de chibrituri sau într'o

pudrieră, să nu-i mai dea de urmă cea dealături, cu ochii ei severi, fixși.

Intr'adevăr, Nina ajunsese la Predeal, fără să ajungă nicăeri. Nici acolo nu se putea opri. Se dădu jos din automobil, primită de ai casei ca o stăpână neînduplecată, trecu prin încăperi fără să ia act de nimic, se duse în odaia Tolei — nu-și rezervase niciuna pentru ea, din cupiditate —, se întinse pe pat, fără să se desbrace, văzu tavanul, tavanul, tavanul... și se ridică, gonită și de-acolo.

Ieși pe dindos, strecurându-se fără s'o simtă nimeni, și se urcă pe terasa băii de soare. Omăt. Munți ninși. Soarele. O bancă de pe care omătul nu fusese curățat.

Cuprinsă de-o subită osteneală, Nina se așeză pe bancă, în omăt, ca un drumeț la capătul puterilor.

Văzu munții, soarele, cerul. Și măsură deodată golul în fața căruia ședea.

Nu mai era nimic!

Murise Tudor!

Pământul care-i mai rămânea ei nu era decât mormântul lui: întregul pământ.

Gemu ca o creangă ruptă și rămase așa la poalele munților.

CAP. VI.

Cerul se acoperise. Incepu să ningă. Munții se posomorîră. Ninsoarea se îndesea. Cădea și pe Nina, cum cade și pe crucile din cimitire, într'o tăcere albă.

Poate că fulgii pe obraz o deșteptară, chemând alți fulgi ce vin din om dinspre trecut, când bătrîneța sau când suferința închid viitorul.

Incetul cu incetul Nina se gândi. Deprinderea de-a fi logică n'o părăsea nici în prăbușire. Vroia să priceapă. Acum știa că-i așa și nu altfel. Dar cu un ultim efort creierul încerca să apuce și să cuprindă strania inimă care-l răsturnase.

Nu se duse, deocamdată, în trecutul mai îndepărtat. Se opri la clipa când aflase că Tudor a murit.

Cine spusese acele vorbe fioros de simple? Un domn bătrân dela spatele ei. Il revăzu. Se revăzu. „Tudor Ceaur Alcaz, băiatul lui Andronic, a fost ucis de rebeli. L-au și îngropat cu onoruri militare, decărându-l post-mortem”.

Acestea erau vorbele. Ii aduceau moartea lui Tudor Ceur Alcaz. Și ea se *bucurase*. Sincer, leal. Nu era deprinsă să se mintă pe ea însăși. Atunci?

Și totuși uitase ceva... Se gândi, se gândi. Adună tot. Revăzu tot: oglinzile cu felurimi de capete care se bărbiereau, auzi tumultul vorbelor...

Dar mai era ceva, încă ceva, ce?... Și deodată, absurd, trivial de concret, mirosul de „Portugal” îi reveni în nări. Ofițerul german de-alături. Miere și portocală. „Fată cu miros de portocală”.

Dar acum înțelegea! Era de-o stranie simplitate. In aceiași clipă începuse Duduș — în inima ei — în timp ce creererul lichida prin moarte pe Tudor Ceur Alcaz. Și de atunci ea fugea, și inima o ajungea din urmă cu toate amintirile despre Coca Duduș, până când Duduș muri în Tudor, răsturnându-i inima pe mormântul lui.

Toate răsăreau în ochii ei, rămase cași munții, eterne. Întâlnirea cu Fratele Tudor care se'ntorcea din munți, pe banca dela Stejarul Chioaiei.

— Ce-i tinereța?

— Ce rămâne'n urmă, când îți vine să te mai uiți, întorcând capul peste umăr.

Poemul adus de Madama Lența, pe tablaua cu trandafiri:

*Să-mi întinzi un fruct de aur moale
Să văd ochi și dinți de lup răsând
Să ghicesc în tine portocale
Calul să necheze, brațul, blând,*

*Să te ia în fruct ș'aproape goală
Calul să pornească înainte
Să fii tânără, să fii fierbinte,
Fată cu miros de portocală.*

*Și să vadă astfel dimineața:
Tinereță de'Impărat călare,
Portocală dulce, fată mare,
Prin cetăți unde s'aprinde viața.*

Nu venea nimic spre ea. Toate erau.
Erau în ea ca munții. Și nu-i văzuse.

Nebuneasca plimbare în trăsură cu Domnița și Duduș pe capră, în picioare, chiuind sălbatec. Oprirea în fața livezii de aur.

— Mulțumesc Fratelui Tudor.

— Impăratul mulțumește Doamnei.

Apropierea plecării dela Vorniceni. Tudor descoperit de ea în umbra livezii luminată de lună.

— Noapte bună, Frate Tudor. Nu-mi răspunzi?

— Tomnița va auzi la timp răspunsul Fratelui Tudor.

Și dimineața, când se deșteptase din somn,

Tudor bătut de brumă, ca un călugăr de argint, spunându-i:

— Bună-dimineața.

Apoi din nou, la capătul vacanței, întâlnirea lor pe banca dela Stejarul Chioaiei. Ce oroare! Se auzea din nou vorbind, argumentând, învingându-l pe cel de-alături cu vorbe, în timp ce glasul lui, încântător tânăr, spunea:

*Pleacă cea mai mică fată
Vine cea mai lungă toamnă...*

Versurile se șterseseră, dar glasul era în ea, cu ele, pierdute însă.

Ș'apoi târziu, la ceasul stelelor, băiatul învins de vorba ei, spunând totuși patetic:

— Cine-a ucis stelele? Cine-a ucis drumul spre viitor al celor din morminte? Și toamna din Stejarul Chioaiei va ofta: o fată înțeleaptă.

De ce?

De ce fugise de singurul om pe care-l iubise?

— Du-te. Mi-e frică de tine.

De-atunci trăise cu trupul și cu mintea, crezând că l-a uitat. Il revăzuse după cinci ani și inima ei bătuse din nou, regăsită. O călcase în picioare. De-atunci începuse batjocura. Abea acum înțelegea vorbele lui în zori, după întâia noapte a trupului:

— De ce-am ucis cântecul?

Și de-atunci mereu se'ndepărta de el și de ea, „cu trupul ei argumentat”. Așa era: „ținuse crâsmă cu trupul ei argumentat”.

— Mi-e tare milă de tine, biet om sterp!

Ultimile lui cuvinte, fără să știe nici el ce nu știa nici ea: că-l iubea pe Duduș, că nu-l iubise decât pe el, că-l păstrase în inima ei, dincolo de trup, dincolo de creier, simplu, adânc, înalt, omenesc.

Simplu! Simplu!

Dragoste!

Il iubea.

Murise.

Și o altă amintire izbucni în ea, îmbinând trivialul cu tragicul. În noaptea când îl îmbătase pe Petruș, cumnatul lui Tudor, înainte de-a fi amanta lui jos pe covor, recunoscuse în gura lui o vorbă de-a Fratelui Tudor. Il întrebase ce-i vinul.

— Vinul, Doamnă tânără, e un drum luminat de o lampă. Lampa din urmă arde atât de dulce, că pașii calcă pe umbra inimii...

Tudor murise. Și abea acum, când el nu mai era, vedea că pașii trupului ei călcaseră pe umbra inimii.

CAP. VII.

Acolo o găsi Tolea, cu omătul nescuturat pe umerii și pe spinarea ei.

— Nina, ce faci aici? Ce-ai pățit? Spune, Ninoșca.

Veni lângă ea pe bancă, apropiindu-și ochii de obrazul ei.

Nina părea absentă.

— Haide, Ninoșca, o rugă Tolea. Ai să răcești. Haide, Ninoșca.

O ridică încet, cu blândă silă. Dar Nina se lăsa dusă fără de împotrivire. Mergea ca somnambulii, palidă, cu fruntea grea, fără să știe pe unde trece. Așa ajunse în odaia Tolei care o desbrăcă de blană, de șoșoni, scoțându-i pantofii, punându-i papuci calzi, schimbându-i rochia udată la poale, punându-i un halat gros. O întinse pe pat, acoperind-o cu două pleduri până la bărbie. Ii aduse un ceai cu rom, i-l dădu cu lingurița, ca la copiii bolnavi. Nina se lăsa. Apoi îi luă din nou capul în brațe, legănându-i-l. Și așa cu încetul, Tolea se trezi din nou căutându-i, dar abea, cân-

tecul de leagăn din țara ei. Era atâta părăsire și supunere în Nina încât adormi cașicum n'ar fi avut ochi verzi.

Tolea nu se deslipi de ea nici de-alungul somnului cu lacrimi pe obraji. Când Nina deschise ochii, o revăzu.

— Ce să-ți fac, Ninoșca mea? O cafea.

Acceptă. Accepta orice. Trupul ei își pierduse puterea de-a cere și de-a refuza. Știa că în fund, acolo de unde vin visurile, creștea ceva spăimântător. Dar nu se uita într'acolo.

Cafeaua adusă de Tolea — tare și amăruie — o deșteptă. Se ridică din pat. Incepu să meargă prin odae.

— Vreau să mă plimb.

Tolea îi aduse îmbrăcămintea uscată, dar nu din pricina lui „vreau”. În gura Ninei „vreau” era poruncă pe care nimeni de-acolo n'ar fi discutat-o. În gura acestei biete Ninoște, „vreau” nu era decât o rugămintă umilă.

— Merg și eu, Ninoșca.

Tot rugăminte, dar duios autoritară.

— Nu, drăguță, vreau să fiu singură.

Regăsi ninsoarea așa cum o lăsase. Intoarse capul spre cele din urmă și văzu prin desimea fulgilor „Pensiunea Nina”. Străbunica ei ținuse crâșmă. Și ea ajunsese tot pe-acolo. „Pensiunea Nina” nu era mult altăceva în timpul actual. Dar Nina nu se

uită cu sarcasm la casa ei, la negoțul ei, ci cu o încolțire de speranță. Căci lupta. Greu rănită, dar lupta, cercând încă să-și lingă rănile.

Știa că nimic nu-i iremediabil. Că rănile celui sănătos se închid. Și chiar dacă lasă cicatrice, sunt totuși învinse. Fiecare om avea în urmă morții lui, și totuși mergea mai departe. Tudor murise și ea totuși avea puterea fizică să meargă singură pe pământul în care-l știa mort. Se ducea oare spre el? Sau căuta să se îndepărteze de el?

Dar însăși întrebarea aceasta nu dovedea că poate lupta?

Mergea: cu pașii trupului. Mergea: cu pașii minții.

Știa că buzele lui sunt vinete și reci, și totuși ea putea respira. Și aerul munților între adânc în ea, înviorând-o. Ea era vie. Știa că-i vie și totuși accepta să fie. Până când?

Putea să fugă?

Fugi.

Putea să strige?

Strigă.

Putea să râdă?

Râse cu glas tare.

— Tudor!

Cuprinzând un brad în brațe începu să plângă cu hohote la pieptul lui.

CAP. VIII.

Era îngrozitor de singură. Numele singurătății ei era pe un mormânt: Tudor. Vedea: aci hodinește Tudor Ceur Alcaz. O cruce și un nume.

Munții. Ninsoarea.

Urletul murise cu tragedia antică. Dar tăcerea dela poalele munților își aducea aminte.

Și dacă exagera?

Să nu uite că e femeie! Se descoperise și prin inimă femeie, dar tocmai asta dovedea că e capabilă de surprize: ca toate femeile. Instabilă, discontinuă, afectivă. În definitiv trăise atâția ani fără de Tudor, departe de el, convinsă — poate! — că nu-l va mai întâlni. Și totuși trăise în credința că e fericită. Și nu era.

Acum era convinsă că-i nefericită. Oare era?

Ce s'ascunde dedesubt? Timpul. Adică viitorul. Trecutul nu poate învinge viitorul decât în literatură. Și'n religii: altă literatură.

Numai bătrâneța e victoria trecutului: a fostului viitor.

Dar ea era tânără. Tânără, frumoasă, atrăgătoare. În trupul ei o așteptau mii de bucurii neincepute. Cunoscuse toate frenezile trupului, administrându-le ce-i drept cu luciditate, dar le trăise. Era deșteaptă, nu frigidă. Și trupul nu murise. Era acolo, tânăr, puternic, plin de sevă. N'avea în el un prieten, un aliat, un viitor inclus?

Ș'apoi nu trebuia să uite că e plebeiană: strănepoata unei crâșmărițe. „Vulgară” o numise Tudor. Desigur că era. Mai aproape de instinctul frust decât boerii. Ii era drag banul până la duioșia zgârceniei. Lupta pentru el cu toate vicleșugurile, niciun scrupul neavând puterea s'o împiedece de-a-l câștiga oricum. Credea în această luptă superbă. O avea în sânge.

Putea oare moartea inimii să-i schimbe sângele.

Nu știa dacă ar fi în stare să se sinucidă. Asta o afli numai când te suprimi: în acea clipă când *îți dai moartea*. Până atunci aparenta hotărâre nu-i decât un proiect revocabil.

Așadar să aleagă altăceva. Ar fi fost în stare, de pildă, în durerea ei, cuprinsă de dorința ispășirii, să dăruiască „Pensiunea Nina”? sau măcar automobilul? sau apartamentul dela București? Simțea categoric

că nu-nu-nu. Și această rezistență o reconfortă.

Iar începuse să meargă mai repede.

Da, inima! Suferea. Dar nici inima nu-i unitară. Câte mari iubiri n'au fost urmate de altele? O iubire adâncă ară inima, n'o usucă, pregătind-o pentru semințele viitoare. Literatura minte atribuind inimii iubiri unice, simplificând-o liric. Totul e plural: dreptatea, frumuseța, inima. Pe ea o înspăimântase descoperirea inimii, fiindcă până atunci o negase. Acuma n'o mai nega. Dar de ce să-i atribue altă substanță umană decât a tuturorora? Toți au iubit de mai multe ori. Chiar și Tudor! A iubit-o pe ea, apoi, poate, pe altele, și acum pe Oana!

Suferi până la gemăt.

Oana! Fetița aceia sarbădă, prietena Mirunei! A putut ea să umple inima lui Tudor? Să-l facă să uite pe „fata cu miros de portocală” dela Vorniceni?...

Dacă revăzându-l pe Tudor, când se înapoiase din Franța, în loc să-i ofere trupul, i-ar fi dat inima?

— Tudor, eu am plecat în Franța cu orgoliul stupid al inteligenței mele, și cu trupul meu păcătos. Dar inima mea, crede-mă, Tudor, a rămas aici, pe banca dela Stejarul Chioaiei...

Ș'acolo era. Acum nu mai mințea. De ce nu i-a vorbit așa?

Dar dacă i-ar fi vorbit astfel, ar fi lăsat-o Tudor pentru Oana?

— Nu!

Afirmă cu vehemență, ridicând glasul. Un abur rămase pe urma vorbei, în văzduhul fulgilor.

Nu! Și inima lui acolo așteptase, pe banca dela Stejarul Chioaiei, unde-i răsărise dragostea odată cu „fata cu miros de portocală”.

Și totuși se strecurau ciudățeni.

— Du-te. Mi-e frică de tine.

„Mi-e frică de tine”, înțelegea.

Dar de ce „du-te”?

Nina Tomaș, strănepoata crâșmăriței cu ochi verzi, nu putea respinge iubirea lui Tudor Ceur Alcaz. Trupul ei îl dorea de pe-atunci. De ce nu cedase? De ce plecase? Fiindcă ambiția ei de-a-și lua doctoratul la Paris și de-a-și croi o viață mai înaltă, era mai puternică decât restul. Da, dar amândouă erau conciliabile. Putea să-l întâlnească pe Tudor la Paris. Căci tot ea o determinase pe Domnița să nu-l mai trimită pe Duduș în străinătate. De ce n'o lăsase să-l trimită? Deveneau amanți, se căsătoreau — după împlinirea majoratului lui — și îl avea și pe Tudor și titlul pentru care credea că lupta atunci...

Nu-nu. Totul era încâlcit, nesigur, contradictor. Nimic n'are punct. Totul e cu virgulă. Și dragostea și durerea la fel.

Și totuși suferea.

„Totuși”?

Păi asta nu însemna c'a renunțat la moarte? Căci altminteri ar fi spus: Și totuși nu pot să trăesc.

Trăia.

Acum. Azi.

Dar mâne, poimâne, va mai putea trăi?

Deci amânase!

Amânase? Sau nici nu se gândise la sinucidere? Presupusese că s'a născut în ea, necercetat, gândul morții. Dar nu cumva gândul acesta se rezuma numai la moartea lui Tudor? apăsându-i inima, fără să i-o oprească, deprinzându-i-o numai să bată și apăsată.

Și deodată, fără nicio logică aparentă, dar violent și imens, un gând o cutremură: Dar murise Tudor? Cine-i dovedea că murise? Il văzuse mort? Il văzuse mormântul?

Vorbele unui domn? Dar câte și câte lucruri „auzite” și „văzute” se dovediseră inexacte, scornite de imaginația febrilă a născocitorilor de vești!

Fără nicio pauză începu să alerge spre vilă. Ajunse acolo cu obrazii aprinși, cu ochii strălucitori, fără suflare.

— Tolea, cere Bucureștii, casa Dănescu...

Vorbea gâfâind, la capătul puterilor. Dar comanda din nou.

— ...caută numărul. Taxă de urgență. Alexandru Dănescu, avocat.

Betty Bub caută, găsi, ceru.

Incepu, cumplită, așteptarea.

Nina era din nou palidă, crispată, cu inima în dezordine.

Soneria răsună. Cu mână de ghiață, Nina ridică receptorul.

— Allo. Casa Dănescu? Aci Pred... Nu-nu! Aci Vornicenii. Da...

Ostenise. Stomahul zvâcnea dureros.

— ...Da, Vornicenii. Cine întreabă?... Madama Lența. Da. Ce e cu stăpânul nostru?

Nu putea rosti numele.

— E..., răsună glasul de dincolo.

Nina închise ochii, ghemuindu-și spinarea.

— ...la Sanatoriu.

Broboane de sudoare îi acoperiră, fruntea, tâmplele, ceafa. Respiră adânc, trăgându-și vorbele spre buzele uscate.

— Care Sanatoriu? Munteanu? Gorea Munteanu. Bine. Mulțumesc. Da. Ne bucurăm.

Căzu pe scaun, strivită.

Nu pricepea încă. Știa că știe, dar atât, într'un fel de depărtare a minții.

— Tu...

„Tu” era Tolea. Glasul Ninei apucase vocativul monosilabic, neputând mai mult.

— ...caută Sanatoriu Gorea Munteanu București. Urgență.

O tăcere cu flăcări care filează.

Sonerie.

— Allo. Aci Predealul. Da. Doresc să comunic ceva important domnului Tudor Ceur Alcaz.

— Cine dorește?

— Sora dumnealui, Aida.

— Așteptați, vă rog.

Sunau stranii plângeri în receptorul de ebonit: văzduhuri cu glasuri, oceane...

— Allo. Vorbește Tudor Ceur Alcaz. Tu ești Aida? Te-ai întors din Franța? Când? Cum?

— ...

— Allo, Aida!

Cu o mișcare foarte ostenită, Nina puse receptorul la loc.

— Cine era? Sora ta? îl întrebă Oana pe Tudor.

— O femeie... a închis.

Oana zâmbi cu blândeță.

— Vezi, Tudor, au și început femeile!

— Farsele, Oncuța. Totuna!

— Și eu?

— Tu ești, în numele Tatălui, al Fiului ș'al Sfântului Duh, amin, — Oana!

CAP. IX.

De cum se întoarse la București, Nina își reluu activitatea zilnică, întocmai ca înainte. Cu o singură deosebire: nu mai primi niciun bărbat. Ultimii doi, găsiră o ușă închisă și un consemn implacabil.

— Doamna nu primește.

Câteva zile telefonul nu mai conteni la orele când Nina, în mod obișnuit, era acasă. Nina ridica receptorul, verificând dacă nu cumva e glasul cuiva cu care avea afaceri, și după ce recunoștea vocea, închidea fără să răspundă. Ar fi găsit ce să răspundă fiindcă avea și experiența și aptitudinea înăscută a unor astfel de lichidări. Știa deopotrivă să ademenească și să alunge. Înainte vreme, jocul acesta cu bărbații — uneori îmbinat cu scopuri lucrative, alteori preludând numai agrementul trupesc —, o stimula, solicitându-i feminitatea inteligenții. Aproape echivalentul unui dans cu văluri care cad treptat, desvăluind o nuditate.

Nu știa ce se va întâmpla în viitor. Dar simțea că nu poate sta de vorbă, maicu-

seamă la telefon, cu amanții îndepărtați. Discuțiile posibile cu aceștia — insistențe, reproșuri, bănueli, acuzațiuni, amenințări alternate cu îngenunchieri, promisiuni de daruri pentru a îndupleca —, implicau un ton și un vocabular cu explicabile stridențe, pe care Nina nu l-ar fi suportat. Avea nevoie de armonie. Nu în afaceri. Acolo lupta cu mijloacele obișnuite, fără de nicio molenșire. Dar tot ce era contingent cu dragostea, chiar și cea localizată trupește, deștepta în adâncul ei o muzică dulce pe cât tristă, care o îndepărta de zgomot, de brutalitate, de „vulgaritate”.

Apăruse în ea deodată un nou criteriu: vulgaritatea. Dorința de posesiune, pe care o viață întreagă o stârnise în bărbați, orchestrând-o în folosul sau pentru plăcerea ei, — acum o îndepărta de toți bărbații, izolând-o ca femeie. Trupul devenise cast. Mult mai cast decât al fecioarelor — oricât de pure — care doresc vag, ipocrit sau inconștient, trupul bărbatului, astfel explicându-li-se tulburările pentru o strângere de mână prelungită, pentru o privire apăsată.

Nina pierduse această sonoritate a trupului, care o prelungea înainte spre generalitatea bărbat.

Mintea explica perfect această nouă fază a trupului. Era îndrăgostită: de cineva. Numai acela... Dar nici spre acela nu se'n-

dreapta cu trupul, căci trupul nu se poate întoarce în timp, și Duduș era numai la Vornicenii de pe vremea Domniței. Sufletul Ninei acolo se refugia între amintiri, retrăind tot: *visând*.

Da. Ea, Nina Tomaș, visa ca o simplă bretonă logodită cu un marinăr plecat fără întoarcere. Căuta singurătatea, ca să poată visa. Acasă, între bărbații posibili și ea, se interpunea — mai inaccesibilă decât ușa închisă — această singurătate îndrăgostită.

Altfel mânca fără de efort, dormea bine, asculta muzică la Radio, — dar singură, fără de nimeni împrejur, bărbat sau din-spre bărbat. Trupul se călugărise, depășindu-și sângele tânăr, într'un fel de rugăciune.

Nu renunțase câtuși de puțin la cochetărie. Croitoreasa, pantofarul, lenjera și ceilalți colaboratori ai cochetăriei regăseau în doamna Tomaș pe aceeași clientă exigentă, lucidă și expertă în calitate și în prețuri. Această permanență era și un atribut profesional al Ninei: una dintre condițiile victoriilor materiale, pe care tot prin bărbați le obținea, seducându-i, măgulindu-i, stimulându-i. Dar mai era încă ceva: dorea, absurd, să placă „aceluia care”, dacă hazardul i-ar fi pus din nou față în față. Nu-l urmărea pe Tudor Ceaure Alcaz în prezent. Nici nu știa dacă e în București, sau dacă

a plecat în altă parte. Dar tocmai acest necunoscut din jurul lui, respectat de Nina, dădea vieții de toate zilele o preajmă de miracol posibil. Spera, fără să știe ce anume. Dacă l-ar fi întâlnit deodată, știa atât: că inima ei s'ar fi prăbușit. Numai gândindu-se, ostenea. Vorbe pentru el, pentru acea întâlnire posibilă cu el, n'avea.

— Tudor!

O exclamație urmată de tăcere.

Elocvența ei se transformase într'atâta.

Să-l „seducă”! Vorba însăși părea abjectă, proiectată înspre Tudor. Cunoștea perfect realitatea acestei vorbe, conținutul ei experimental. Bărbații puteau fi captați, învâluiti, seduși. Dar tocmai asta repudia Nina: lupta. Iși dădea seamă că nu poate lupta pentru Tudor. Ea pe Duduș îl aștepta, care o iubise, venind spontan spre ea. Căci sufletul ei de-acum vedea în luptă un atribut exclusiv al bărbatului. În lupta dragostii firește. Și în această luptă ea devenise exclusiv femeie, capabilă numai să iubească și să aștepte.

Incetul cu incetul ceasurile de singurătate ale Ninei — de taină, ar fi spus un altul, rămas la Vorniceni cu toamnele de odinioară —, deveniră mai active, prelungindu-se și dincolo de apartamentul ei. Incepu să se plimbe pe jos, dar fără de itinerarii deliberate, care să se integreze în activitatea

practică. Se plimba în absurd, fără de scop mărturisit.

Pe nesimțite însă pașii ei se îndreptară spre cartierul familiei Dănescu. Nu văzuse niciodată casa, dar știa adresa.

Pe măsură ce se apropia de locul acela, creșteau în ea muzici grave, frăgezind-o, dându-i prospețimea unei vârste depășite, naivitățile ei și spaimile ei.

Dar avea un scop: să vadă casa lui Tudor.

Treceau zilele, și tot încă n'o văzuse. Se apropia, dădea târcoale străzilor vecine, dar până *Acolo* nu se încumeta. Incepură s'o cunoască Oltenii locului, băcanul, cerșetorii, tutungiul, sergenții și ceilalți care au un ochi asupra străzii.

„Mă cunoșteau vecinii toți”...

Se apropia, fără să știe, de versul lui Eminescu, aparent de romanță, dar simplu ca tot ce-i etern.

Așa s'apropie oricine, în clipele de taină ale ființei, de Eminescu, de Beethoven, de Shelley, aceste transparențe sfinte.

CAP. X.

Trecu și peste acest prag magic. Văzu aleea în fundul căreia albea lângă un nuc un zid de casă.

— Acolo!

Vorba era a inimii: acolo începea.

Reveni. Vedea, privea lung și pleca.

Intr'o zi căzu la mijlocul aleei din mâna ei un buchet de violete.

— Doamnă, vă rog, ați pierdut florile.

Domnul i le dădu, după ce le șterse cu batista de noroi, respirându-le, respirând-o și pe doamnă.

Și Nina n'avu curajul să arunce din nou ofranda anonimă. Nu era primită.

Văzu automobilul lui Alec. O văzu pe Malvina. Dar n'avu curajul să-i privească fățiș. Se uita cu coada ochiului, pe furiș, dându-și aere de trecătoare preocupată.

— Căutați pe cineva? o cercetă sergentul.

— Nu. Mă plimb.

Dar după câteva zile sergentul începu să o măsoare cu ochii de detectiv.

Nina acceptă să fie umilită de căutătura gardianului public, de privirile tutungiului, de bărbații care-o măsurau dela ferestrele caselor dela începutul aleei. Căci era greu să n'o observe. Prea era elegantă și atrăgătoare ca femei. Știa toți pe-acolo că văd în fiecare zi o femeie îndrăgostită, care se plimbă pe loc, așteptând pe cineva care nu vine niciodată.

Așa era. Dar nu pleca. Nu renunța la trista bucurie de-a cerși nimic pe la poarta casei care poate că era goală.

O zări și pe Miruna într'o zi. Fugi din calea ei. N'avea curajul s'o înfrunte.

Intr'altă seară îl văzu la câțiva pași pe Petruș Dănescu în uniformă. Tresăriră amândoi de-opotrivă de vizibil — Petruș deveni incandescent — și se feriră unul de altul cu o stângăcie simetrică, fără să-și dea seamă că s'au otrăvit reciproc. Intr'amândoi, revederea neașteptată evocase carnea sexuală, mănjindu-i. Înainte de-a suna la ușă, Petruș stătu mult timp afară, neînfrăznind să se apropie de Miruna cu toate amintirile reapărute ca o inscripție pe un zid dinspre gunoae.

Și Nina fugi de-acolo, gonită de apariția lui Petruș. Nu putea suporta gândul că acela, masculul de pe covor, intra în casa albă.

Abea atunci gândul Oanei reapăru. O revăzu femeie, trupește, alături de Tudor. Și puritatea ei suferi. Căci prin femea-Oana, și cel de-acolo devenea trup, trup de bărbat, cunoscut și de trupul Ninei, pe care sufletul ei de-acum îl depășise.

Și iar fugi — și mintal — de casa albă, refugiindu-se la vechii Vorniceni, de pe vremea lui Coca Duduș ș'a Ninei-Doamna.

Tânără Doamnă!

Amintirea se așeză din nou pe banca dela Stejarul Chioaiei, în fața văii Moldovei ș'a munților albaștri.

De pe acea bancă sfâșietoare Nina putea să-și măsoare toată singurătatea.

Banca sufletului întors în trecut.

*Ochii care te-au privit,
Doamnă dulce, care pleci
Sunt găoace de culbeci
Cu osul strivit*

*A trecut în lung arcuș
Șirul de cocori
Vei rămâne pentru ciori,
Bătrâne Duduș!*

— Furi inima fetelor, prințișorule! Noroc c'o venit Lența cu lumină.

Și pleca din nou, cu ochi care cerșeau milostenia somnului, spre odaia nopților dela Vorniceni, unde în fiecare seară o așteptau la căpătâi trandafirii Domniței.

CAP. XI.

Cu toate acestea, diminețile Ninei erau practice, energice, fără de moleșire și fără de vag. Iși conducea singură toate treburile, la ministere, la bănci, la tribunal, ca un bărbat. Femeia o aștepta acasă: singură. Și aceia goșpodină destoinică, neîngăduitoare pentru nicio slăbiciune femeiască a slujnicei, impunându-și cu stricteță voința. Dar și aceia pleca de acolo, ca o somnambulă, irezistibil.

A doua zi după întâlnirea cu Petruș, către ora patru începu neliniștea. Nu vroia să-l mai întâlnească pe „amantul-de-pe-covor”, soțul Mirunei, fratele Oanei. Prin el, casa albă se altera, devenind numai transparență desvăluită pentru perechi trupești, pierzându-și zăpada de pisc inaccesibil.

Nina se înșelă pe ea însăși, hotărîndu-se să plece de-acasă — simțea că nu poate renunța la plimbarea pe jos — dar să cutreere alte străzi. Așa făcu vreme de un ceas. Rezista. Până când pașii trupului o arestară parcă, silind-o să meargă încotro

hotărîseră, înafară de ea. Ajunse din nou, învinsă, pe subt ochii vechilor ei cunoscuți: sergentul, băcanul, cerșetorul, moșneagul cu flașneta.

— A venit! spuneau ochii lor, întâmpinând-o c'un fel de refren optic.

Căci toți o priveau la fel, în cor, schimbând și între ei o privire care tot pe ea o comenta.

Se simțea mai rău decât cei legați în lanțuri, expuși văzului public cu o pancartă edificatoare. Dar nu renunța nici la această suferință care o lega de locul inimii.

Trecea prin dreptul aleii, îndepărtându-se cât putea mai mult, se întorcea prin dreptul ei, zărea o clipă — ca o fluturare de baptistă — casa din fund, trecea mai departe, cât mai departe, și iar se întorcea.

De data aceasta îl văzu din capătul opus pe sublocotenentul Dănescu, și el cerceta strada înainte. Nina intră într'o curte necunoscută, refugiindu-se, și rămase acolo până când un domn — scos din casă de hămăitul cânelui din lanț — o întrebă ce dorește. Invocă o greșală de adresă, se scuză și ieși. Petruș dispăruse.

Nina n'avea de unde să știe — mai ales într'o astfel de stare — că provoca o a doua noapte de insomnie lui Petruș. „Ce-o fi căutând?” se întrebase el după întâia întâlnire, pierzându-și bucuria de-a fi cu

Miruna, pofta de mâncare și apoi somnul. Căci o femeie ca Nina Tomaș — își spunea el — nu vine degeaba. O noapte întregă se chinuise să deslege șarada. Vroia să-l compromită? Să-l șantajeze? Să-l înfricoșeze dintâi?

Nu! I-ar fi telefonat, i-ar fi scris. Poate că nu era decât o simplă întâmplare! Dar mintea cuprinsă de panică se deslănțuise, atribuind Ninei Tomaș toate uneltirile posibile.

După a doua întâlnire Petruș deveni palid. Vrasăzică nu se înșelase. Nina Tomaș îl pândeă, uneltea ceva. Simțea că totul se prăbușește în jurul lui. Nădușise. Nu mai putea intra în casă. Stătu în ogradă câțva timp, zăpăcit, scuturându-și uneori capul ca cineva care vrea să se deștepte. Nu-i venea să creadă că-i posibil, și totuși așa era. Vedea catastrofa. Ce va spune Miruna? Simțea c'o pierde, idiot, stupid, fără de niciun sens.

— Idiotule! Idiotule! Ce-ai făcut?

Se bătu cu pumnii în cap.

Și deodată se văzu pe el însuși: lamentabil! Asta era reacția unui bărbat? Muere, nu bărbat! Se batjocorea și se temea în același timp, o teamă abjectă, degradantă, dar irezistibilă.

Fără să știe ce vrea anume, se întoarse, căutând s'o descopere din nou pe Nina

Tomaș. Se întâlniră nas în nas, la capătul aleei, după casa din colț.

— Doamnă...

O salută militărește, dar c'o mână care bâlbâia ca și glasul.

— ...mă căutați?

Nina îl privi înspăimântată: ce mai vroia dela ea?

— Nu caut pe nimeni, se apără ea c'un fel de umilință.

— Doamnă, vă cer scuze...

— ...

— Sper că n'aveți nimic împotriva mea?

— ...

— Soția mea nu știe nimic...

— ...

— Doamnă...

Era un paroxism de desperare și de jenă în Petruș.

— ...îmi dați voe să vă sărut mâna?

I-o dădu, fără să priceapă nimica, Petruș i-o sărută — mânușa, — o salută apoi din nou militărește și plecă, îngrețosat de el însuși și totuși fericit, simțind că și infamia ridicolului poate fi o ispășire.

CAP. XII.

Dar nici această scenă penibilă n'o alungă pe Nina de acolo. Iși reluu plimbarea, îndepărtându-se de amintirea lui Petruș.

Văzu automobilul Dăneștilor: în el numai Malvina care se întorcea dela o partidă. Automobilul ieși din alee de-a'ndăratelea și plecă din nou. Peste vreo oră iar apăru: Alec venea dela Club. Automobilul rămase în garaj. Nina îl văzu pe Franț răsărind din alee cu pipa aprinsă.

Apoi începu noaptea fără așetplare.

Și totuși Nina nu pleca. Luându-și inima în dinți intră în alee, ducându-se până în fund, oprindu-se în fața porții. O deschise hoțeste și intră în ogradă. Nu s'auzea nimic. Nici glas de om, nici glas de câne. Dinspre subsol venea abur de supă.

Nina stătu câtva timp cu ochii închiși, fără de gând, alături de zidul umed al casei închise pentru ea. Apoi își scoase mână și cu mâna goală, în timp ce un zâmbet pueril îi acoperea obrazii — și trist și vesel — desmierdă zidul casei.

Porni spre casa ei, fericită. Avea ceva. Luase ceva.

Acasă o aștepta singurătatea ei perfect gospodărită. Masa pusă, patul făcut, dispozițiile ei executate întocmai. Înainte de-a se așeza la masă se spăla pe mâni. De data aceasta însă se întoarse de pe pragul odăii de baie, se așeză la masă fără soț, își privi mâna, așa cum fetițele se uită la păpușa lor, și o sărută: aproape roșindu-se.

Dimineața însă, după somn adânc, nu se mai întâlnește ca de obicei cu logica preocupărilor materiale, ci cu altă logică, surprinzător ivită la această oră.

Dacă Tudor a plecat?

Căci luciditatea dimineții îi arăta evidența speranței ei că Tudor e la București. N'o atrăgea casa Dănescu, ci locul unde putea fi Tudor.

De atâtea zile stătea la pândă, întâlnindu-i pe toți ai casei, fără să-l fi văzut pe Tudor. Admitea — ipotetic — că Tudor convalescent să nu fi ieșit din casă. Dar nici pe „soția lui” n'o întâlnește. „Soția lui” îi părea mai acceptabil decât Oana. Căci „soția lui” părea un atribut social al lui Tudor, pe câtă vreme numele Oana avea răsunetul femeii iubite.

Nici pe soția lui n'o întâlnește. Și dacă Tudor ședea acasă, constrâns de doctor să

nu iasă, logic era ca soția lui să alerge după comisioane: dacă nu pentru ale lui, măcar pentru ale ei.

Dorea să știe imediat. Căci diminețile Ninei izgoneau vagul. Dorea imperios să afle dacă Tudor e sau nu e la București. Să-i telefoneze Mirunei? Nu îndrăznea. Miruna-i cunoștea glasul. N'avea curajul s'o înfrunte. Pentru orice, da. Dar nu în legătură cu Tudor care-i dezarma combativitatea obișnuită.

Lăsându-și toate întâlnirile, Nina porni într'acolo. Automobilul o aștepta pentru cursele dimineții. Dar Nina plecă tot pe jos, spunând șoferului s'o aștepte acasă. Nu se putea duce într'acolo — deși grăbită — decât pe jos, știind numai ea unde și de ce se duce. Locul acela era o taină a ei.

Porni deci cu mare grabă, reîntâlnindu-se cu cei deprinși s'o vadă acolo numai pe la asfințit. Dimineața schimba înfățișarea locului. Totul era altfel decât seara: mai evident, mai energic, mai cotidian.

Apăru o patrulă militară.

— Actele, vă rog.

I le dădu: erau în regulă.

— Vă rog să ne scuzați, dar avem ordin să facem și percheziții corporale.

Palmele militarului o pipăiră cu delicatețe, dar riguros, căutând relieful armei posibile. Ii controlă și conținutul poșetei. Bri-

cheta nu era marcată. Militarul zâmbi — nu-l privea — restituindu-i poșeta.

— Vă mulțumesc.

Militarul aruncă o privire suveran disprețuitoare către sergentul mofluz, și porni cu patrula după el.

Nina zâmbi. Dimineața toate erau altfel: până și raporturile dintre ea și cei de-acolo. De-atâtea seri vedea și tăcea, lăsându-se pipăită și comentată de privirea lor, pasivă, culpabilă, iepure. Acum veni lângă sergent, dominându-l.

— Ți paream suspectă?

— Mă iertați, doamnă. Vremurile... vedeți, în casa din fund stă un domn sublocotenent care-a fost rănit de rebeli. Mai știi? mi-am zis. Mă scuzați.

— O țigară?

— De ce să vă deranjați?

Nina îi dădu pachetul de „Camel” neînceput. I-ar fi dat numai o țigară, dar îi tremurau mâinile atât de tare că n'ar fi putut deschide pachetul. Și inima se zmuncea în piept, nebunește.

Vrasăzică Tudor era acolo! Nu plecase.

Văzu soarele dimineții de iarnă. O cuprinse cu toate razele.

— Dați-vă laoparte, doamnă, o protejă sergentul reconciliat, împingând-o binișor din calea automobilului care ieșea din alee, ducând pe Tudor alături de Oana. Brațul

Oanei flutura încă pe fereastra deschisă, către cei rămași în fund, la poarta casei.

Tudor pleca! Il pierdea din nou!

Fără să știe ce face, porni aproape în goană după automobil, cașicum ar fi vrut să-l ajungă, să-i spue ceva.

Cu ani în urmă, după trăsura care ducea la gară pe Nina-Doamna alături de Domnița, așa venea și Tudor călare, s'o ajungă, aducându-i inima lui care pleca după ea.

Opri întâiul taximetru întâlnit.

— La gara de Nord. In goană.

Abea ședea pe banchetă, pe marginea ei, cu pumnii strânși, îndemnând cu ochii spinarea șoferului. O prinse deodată altă spaimă. Și dacă Tudor călătorește cu automobilul? Atunci l-a pierdut! Ii venea să plângă. Ajungând la gară, nu mai așteptă restul dela șofer. Sări din taximetrul abea oprit, fugi ca cineva care scapă trenul, rugă pe un domn să-i scoată bilet de peron — îi tremurau atât de tare mâinile încât nu putea decât să dea și să ia — și izbucni spre peron, adunându-și gândurile risipite. Cu care tren? Spre Moldova. Și ea plecase c'un tren de dimineață, altădată. Văzând trenul, își încetini mersul, inventariind pe călătorii dela ferestre.

Ingheț! Oana zâmbea la o fereastră. Tudor creștea spre zâmbetul ei, fără s'o vadă pe Nina. Cumpăraseră niște ziare și reviste.

Nina fugi înainte, cât mai departe, pierzându-se în forfota peronului. Ajunse unde, pe lângă locomotivă, într'un miros înecăcios de cărbune, nevăzând nimic la fereastra depășită, dar știind că acolo-i Tudor. Că pleacă Tudor.

*„Pleacă cea mai mică fată,
Vine cea mai lungă toamnă...”*

Locomotiva porni, luându-și vagoanele.

O fereastră trecu pe lângă Nina, fără s'o vadă.

Nina plângea, cu obrazul descoperit, mușcându-și buzele.

— A plecat, duduică? o cercetă părintește un bătrân dintre aceia care hrănesc vrăbiile.

Se uită la el cu ochii plânsului și spuse:

— A plecat.

CAP. XIII.

Plecarea celui iubit e o moarte pentru celălalt. Nina trăia ceiace exprimat devine o platitudine de flașnetă. Dar în Nina se adunau toate flașnetele. Era ostenită din genunchi până'n spinare. Se sui într'un tramvai, neavând putere să caute un taximetru. Lua ce-i ieșea înainte, fără să aleagă. Vidul ei ascultă vorbele străine ale celor din orașul rămas după plecarea lui Tudor. Asculta și privea astfel, oameni străini, case străine, străzi străine.

Ce nu era străin pleca mereu, pleca neconținut, alături de alta.

Dimineața o aștepta neîncepută, cu automobilul lăsat în fața casei. Il văzu fără să spue nimic. Se sui în apartamentul ei, întinzându-se pe divan, fără să-și scoată nici blana, nici șoșonii murdari. Ședea în casa ei ca un geamandan uitat. O jale vecină cu bocetul țărăncilor, și o învăluire coplesitoare de vid.

La ce bun? Toate itinerariile dimineții erau părăsite. La ce bun?

Nu mai avea ce căuta în București. Trebuia să plece de-acolo. La ce bun? Dar tot absurdul învinse, deși toate acestea se întâmplau în zodia dimineții. Iși pregăti o valiză pentru câteva zile, și fără să telefoneze nimănui, fără să lase niciun răspuns servitoarei, fără să-i dea nicio explicație, se sui în limuzină cu valiza — singurul tovarăș — se duse la garaj, luă roadster-ul pe care-l conducea singură și plecă la Predeal.

Sosi pe la sfârșitul prânzului celor dela pensiune.

De câteori apărea la poartă, automobilul Ninei dădea o tresărire și o crispare întregului personal. Înainte de-a se da jos din automobil, toți o știură, cu alarmă. Tolea o întâmpină, urmată de alaiul celorlalți. — Betty Bub nici nu-și pusese paltonul, cu toate că afară era ger. Numai în bluză, cu părul blond roind, venea în goană:

— Nina!

N'o mai văzuse de „atunci”.

Dar tot Ninoșca venise. Tolea știu, privind-o numai, înainte de-a o ajunge. O luă de mână, cald, ducând-o de-a dreptul în odaia ei rămasă negrijită.

— Iartă-mă, Ninoșca. Indată fac curat.

Nina o privea ca pe o păpușă regăsită.

Nu chemă pe nimeni Betty Bub. Singură făcu tot, năzdrăvan de repede, înviorând

c'un fel de cochetărie și focul din sobă, înflorindu-l parcă.

— Ai mâncat?

Nina dădu din cap.

Betty Bub dispăru și apăru cu de toate, ajutând-o apoi pe Nina să se desbrace, dându-i de spălat pe mâni, așezând-o pe scaun și îndemnând-o la mâncare cu vorbele și cu mânilor ei mici.

Dar Tudor plecase!

— Ce facem, Tòlicica?

Intrebase atât de ostenit, atât de resemnat, încât ochii lui Betty Bub se aburiră.

— Ce-i cu tine, Ninoșca? Ai o bubă, afirmă ea afectuos, apucându-i mânilor. Hai să te culc.

O întinse pe pat, rămânând alături de ea, aplecată asupra ochilor verzi.

— Mi-e urât! șopti Nina, deschizând gura cu silă.

Ii venea să plângă. Scânci: între gemăt și surâs.

Betty Bub îi cuprinse obrazul cu palmele, apăsându-l, cașicum ar fi vrut să-l spargă, să vadă miezul amar dinlăuntru. Era atâta devotament pasionat în ființa ei mică încât amintea pe acei cățeluși afectuoși, care se uită la tăcerea stăpânului, dând din coadă, tremurând, înaintând puțin câte puțin, apropiindu-se, elanul lor spre om devenind pragul patetic al cuvântului.

CAP. XIV.

Nina ar fi vrut să-i spue tot. Să-l aibă pe Duduș măcar astfel: povestit altuia de buzele ei. Dar nu putea. Tòlicica pricepea tăcerile suferinței, dar nu și vorbele ei. Și Nina simțea că tot ce are în suflet nu-i decât singurătate fără leac. Nu era ureche pentru gândurile ei, nici vorbe nu erau. Căci totul se reducea la atât: iubea pe un om care era al alteia. Dramele inimii încap în câteva cuvinte, dar inima rămâne dincolo de ele, în singurătatea ei amară.

Închise ochii, căutând măcar prietenia somnului. Adormi. Și se visă pe ea, fără de nimeni împrejur. Ședea pe treapta unei scări, plângând. Și pe alături, în sus și'n jos, suiau și coborau ghete, cizme, pantofi. Plângea printre încălțăminte, fără de niciun obraz alături, fără de nicio mână. Se deșteptă plângând, cu Tolea rămasă în același loc. Și Betty Bub plângea, privind-o, ca o fetiță părăsită la marginea pădurii.

Nina se scutură.

— Hai, Tòlicica, ajunge.

Incepu să se îmbrace, cu un fel de grabă.

— Pleci, Ninoșca? vorbi cu spaimă Betty Bub ștergându-și ochii, gata să nu plângă, să zâmbească și să râdă chiar, numai să nu i-o ducă Nina pe Ninoșca iar la București.

— Nu-nu, fii liniștită, o consolă Nina. Vreau să mă plimb numai.

Plecă dela pensiune undeva. Se uită în dreapta, în stânga, în sus, în jos, văzând că niciun drum n'o cheamă. Toate se duceau de-acolo singure, fără de ea, lăsând-o ca pe malul lor. Era o zi numai și numai de argint. Tinereța cu skiuri chiuia pe munți. Mai multă veselie decât primăvara. Cu skiuri pasul devenea rândunică, săgetând argintul fumegos. Răsunau glasuri, cântece, râsete, de pe munte pe munte. Totul era unit ca într'o horă albă în care viața era glumă trimisă din munte'n munte.

Dar Nina era înafară, uitată de bucuria muntelui ca și de-a omului. O luă în sus, spre Cioplea, de rușine numai, ca să nu se'ntoarcă iar acasă, să se culce'n pat, să'nchidă ochii și s'o roage iar pe Tòlicica să-i dea ceva de dormit. Atât dorea: să doarmă și să uite. Ii veni deodată să plece la București. Acolo măcar avea casa în care fusese Tudor. Amintirea plimbărilor dinspre asfințit începea din nou s'o cheme acolo, deși Tudor plecase. Dar acolo Tudor fusese mă-

car. Predealul era și mai străin de Tudor decât Bucureștii. N'avu energia să plece la București, dar se întoarse în gând, recapitulând toate plimbările din ultimile zile. Revăzu, c'un fel de înduioșare nostalgică, sergentul, cerșetorul, flașnetarul, băcanul — „mă cunoșteau vecinii toți” — intră din nou în ograda casei Dănescu, desmierdă zidul casei, își aminti până în preajma lacrimilor aburul de supă care venea dela subsol, — și se gândi la zilele de-atunci ca la o fericire pierdută. Atunci nu era singură. Atunci spera. Cine știe! Dacă l-ar fi întâlnit pe Tudor singur, într'o seară, la poarta casei, — s'ar fi oprit, văzând-o:

— Tu, Nina! Ce faci aici?

— ...

— Plângi, Nina! Tu?

— ...

— Nina!

Ar fi luat-o de braț, ducând-o cu el de acolo.

— Te las, Nina. Mă așteaptă acasă. Nu-mi spui nimic?

— ...

— Mi-e milă de tine, Nina!

Nina plângea la poalele bucuriei de argint a munților, mulțumindu-se și cu-atât: cu mila lui Tudor.

Dar unde era mândria ei? Și-o pierduse cu totul?

Iar se scutură, grăbind pasul.
Treceau niște copii c'o săniuță.

— Mă luați și pe mine?

O priviră, fără să-i răspundă. Sania se duse la vale c'un răs copilăresc.

Le era indiferentă tuturora. Ori îi avea prin carnea ei, ori nu-i avea deloc. Sluga lor! Îi ura pe toți. Munte, i-ar fi prăvălit c'o avalanșă.

Dar nu era decât o biată femeie fără putere.

Ca să n'o vadă bucuria celorlalți, își acoperi ochii cu batista.

Un om de omăt se uită hlizit la ea, dându-i onorul cu lopata.

CAP. XV.

Nina scria o scrisoare. Iși vedea mâna, stiloul și fiecare cuvânt, umed încă de cerneală.

Dar de aici înainte începea straniul. Căci scria Domniței, din odaia ei, dela biroul ei. Toate erau acolo, la locul lor. Caetele de note provizorii la dreapta; caetele definitive, la stânga. Nicio pată de cerneală, nicio hârtie ruptă sau îndoită. O disciplină severă, în care Nina se regăsea. Iar în jurul ei, odaia Domniței, mare cât un salon de dans. Șaluri, covoare, oglinzi, tablouri, fotografii nenumărate, reprezentând-o pe Domnița la toate vârstele și în toate costumele rolurilor ei, fotografii de scriitori, actori, cântăreți, compozitori muzicali, actrițe, toate cu dedicații vizibile; apoi tot felul de perne și pernute, de broderii, vrafuri de cărți poștale și de cărți de vizită adunate într'un enorm Galé; teancuri de ziare pariziene cu articole despre ea, toate revistele ilustrate ale epocii, legate'n piele, și alte

mărunțișuri care dădeau încăperii accente de bazar.

Nu s'auzea decât tic-tac-ul pendulei de porțelan din tinerețea Domniței: un păstor albastru întindea peste cadran un buchet de roze unei păstorite albastre.

Tic-tac, tic-tac...

„Scrisoarea pe care ți-o scriu acum, abea sosită din Frantța, parcă nu eu o scriu, ci numai o recitesc, adusă de călărețul care ne-a ajuns din urmă în apropierea gării...”

Dar unde era Domnița?

Cu întrebarea, straniul creștea, devenind și mai apăsător cu fiecare tic-tac al pendulei de porțelan.

„Râzi, Domniță!”

Era atâta tristeță în Nina încât se mira că mâna ei înghețată poate scrie totuși.

„... Nina nu mai stă la biroul de lângă fereastra deschisă spre C. D...”

De ce mințea? Nu pricepea. Acolo ședea, la biroul de lângă fereastra deschisă spre C. D. Vedea tot: C. D.-ul cu scufă țuguiată, odaia Domniței și până și prezența de tutun și cafea prăjită a Madamei Lența din odaia de alături.

Totuși scria mereu.

„...cu spinarea implacabil aplecată asupra muncii ordonate; acum, Nina e și ea o lecură de Domniță care n'are cui își dicta memoriile și care, cu fruntea pe genunchii

Domniței dela Vorniceni, spune c'o bucurie ostenită: M'am întors, Domniță. Dar nu m'așteaptă nimeni".

— Ninoșca!

Cine vorbise? Ea?

De ce scria Domniței din odaia ei dela Vorniceni? Unde era Domnița? Auzea tăcerea odăii prin tic-tac-ul pendulei de porțelan albastru, îi bătea și ei inima la fel — tic-tac, tic-tac — și nu putea să miște capul să vadă cine e în etacul Domniței.

E îngrozitor să știe ca *Cineva* e sau nu e la spatele tău! Și să nu poți întoarce capul!

Cine-i?

Se deșteptă cutremurată. Iși auzi inima bătând în tăcerea dintre munți a Predealului.

Ș'abea atunci știu că Domnița a murit.

Că Tudor plecase.

Că între ea și Tudor era moartea Domniței.

— Ninoșca!

Tolea o chema de-alături, din întuneric. Ii veghea somnul agitat. Nici nu se desbrăcase. Nina plângea. Ii simțea lacrimile cu mâinile, cum simt orbii ploaia. Era atât de sfâșietor încât Betty Bub aprinse lumina.

— Stinge! vorbi Nina, acoperindu-și ochii cu palma.

Intre ea și Vorniceni visase moartea Domniței.

Tolea aprinse lampa de cap, acoperind-o c'o basma colorată, dând astfel și umbră și lumină Ninoștei.

Tăcură mult timp: Betty Bub, numai ochi; Nina, cu mâna peste ochi, ca un bolnav.

— Culcă-te.

Betty Bub se dezbracă neauzit de încet, venind în cămașă de noapte și desculță la picioarele Ninei. Acolo se adună, semănând cu toate fetițele care fac o vizită de noapte unui alt pat din dormitorul fetelor.

S'auzea numai desfrunzirea leneșă a jărului din sobă.

Treptat, straniul plecă din gândurile Ninei, lăsându-i numai o sfâșietoare melancolie. Trăise în vis atât de intens la Vorniceni, în etacul Domniței, de unde se vedea casa lui Duduș, încât ș'acum, treaz, sufletul tot acolo era. Cașicum nici n'ar fi plecat, deși moartea Domniței punea între Nina și Vorniceni o distanță mai inaccesibilă decât oricare a spațiului. Ochii ei închiși vedeau înainte odae după odae, sufrageria cu portretele Alcazilor, cerdacul unde mâncase întâia oară cu Fratele Tudor redevenit Duduș, odaia ei, cu fereastră spre livadă, grădina cu trandafirii Domniței, trăsura trăgând la scară cu mustețile lui Ilievezeteul, fereastra de unde privea Coca Du-

duș în strai de șiac călugăresc, plimbările, zilele, nopțile, munții, banca dela Stejarul Chioaiei... Ca o insulă scufundată Vornicenii se ridicau din adâncul ei amar, cu absolut tot. Vedea ș'un trandafir galben care se desfoia la căpătâiul ei în preziua plecării. Toamnă mai dureroasă decât moartea trandafirului galben nu putea fi.

Și Nina dori nebunește, irezistibil, să revadă Vornicenii.

Ii nădușiră mânilor de emoție. Respiră adânc de câteva ori.

Era imposibil!

De ce imposibil? Se suia în automobil și pleca. Vreme de iarnă! Ei și? Drumurile! Ei și? Automobilul era puternic.

Dar acolo?

Acolo era — îl simți cu saltul inimii — Tudor!

Sări din pat, cu vârsta nebunească a celor care țâșnesc dintr'un pat de dormitor, în toiul nopții, gata de o năstrușnicie.

— Tòlicica! Tòlicica! Sunt fericită!

— Și eu, Ninoșca! se oferi Betty Bub, sărind după ea.

— Câte ceasuri?

— Două.

— Vai, Tòlicica!

— E prea târziu?

— Prea devreme.

— Spune, Ninoșca! așteptă ea numai ochi și urechi.

— Plecăm!

— Cu mine? explodă Betty Bub.

— Cu tine, sigur.

— Când?

— Mâne dimineață.

— Unde?

Obrazul Ninei se acoperi de soare.

— Tu nu știi!

Nu știa, dar și obrazul ei s'acoperi de soare.

— Și ce să fac?

— Nu mai dormim, hotărî Nina.

— Sigur că nu!

— Așteptăm dimineața.

— O așteptăm...

— ...Ne suim în automobil...

— ...și plecăm!

Dialogul copiilor treziți noaptea, când fac proiecte tainice — luăm vaporul, tu ești căpitan, eu amiral, dăm drumul pânzelor și mână — nu e prea departe de al lor.

Căci această călătorie născută noaptea dintr'un vis, dura punte peste moarte, peste timp, magică, spăimântător de posibilă și imposibilă, dând inimii acel polei de feri-

cire uitat în pozele lui Robinson Crusoe, Don Quichotte sau Albă ca Zăpada.

Erau acolo, focul — cel din sobă, cu rubine —, lampa, în broboadă, dragostea, cu ochi de noapte, Betty Bub, și peste ele Timpul: și cu toamnele de ieri, și cu primăverile de mâne.

CAP. XVI.

Plecară disdedimineată, înainte ca cei dela pensiune să se fi trezit.

Betty Bub nu îndrăznea să întrebe nimic, de teamă să nu se deştepte în pat: singură, în pensiunea dela Predeal, de unde Nina nu-i dădea voie să plece.

Se furişase de lângă Nina, trezise servitoarii, punându-i la curent cu plecarea ei, lăsând bani pentru cumpărături, întocmind un program de mâncări pentru câteva zile, organizându-şi absenţa meticulos, caşicum Nina dela Bucureşti i-ar fi putut cere socoteală, pregătise baia pentru Nina, apoi ceaiul cu de toate, îşi luase o valiză plată cu câteva lucruşoare şi aşteptase cu ochi de zorele alunci deschise să intre în cartea cu poveşti, deschisă de Ninoşca.

Singure ele două, una lângă alta. Farurile! Munţii de argint în ger de dimineaţă.

Poveste-poveste, că'nainte mult mai este...

Tăceau. Priveau drumul şerpuit cu ochii de aur ai farurilor. Totul apărea, creştea,

dispărea, alb, fabulos, mut, ca întâmplat în gând, subt pleoapele închise.

În răstimpuri, mâna lui Betty Bub apuca umărul Ninoșcăi. Atât numai. Era fericită. Nu dormea. Drum bun, Tòlicica. Vezi să nu te mănânce ursul care face mor-mor-mor!

Așa făcea și bunul și dragul motor care torcea, ducându-le ca un motan încălțat, cu ochi de aur și musteți de abur.

Dimineața începu din ger dintâi, apoi din soarele care venea dela cireși cu panerașul rumenit de boabe.

— Bună-dimineața, Ninoșca. Soarele!

— Bună-dimineața, Tòlicica. Soarele!

Și-l arătau una alteia, dăruindu-și-l, ca pentru cercei perechi după urechi.

Îl întâlnește și pe Moș Crăciun care venea în car cu boi, acoperit cu un suman, alb din căciula țuguiată până'n aburul suflării, boii albi și ei în și mai alba dimineață.

O biserică uitase că-i biserică într'atât omăt; numai o cioară îi mai aducea aminte, sus pe cruce, neagră cioara, albă crucea.

Alb și negru. Când pădure, când omăt, când gând alb și când gând negru.

Albul învingea mereu, de-atâta iarnă și de-atâta dimineață.

— Uite!

Degetul lui Betty Bub îi arăta o altă Betty Bub, cu coadă, care veveriță ci-că se

numea în bradul ei c'o sută de musteți, una subt alta, scuturate în surâs de veveriță.

Incepeau oamenii. Dar motanul încălțat fugea de toți și de toate, știind atât: că la un capăt de creangă și poveste e un fruct de aur spre care sufletul se întindea din adâncul de copilărie al speranței.

Nina venea spre Vorniceni, încă în somnul de pe vremea Domniței. Nu mai primea nimic altăceva. Uitase tot. Pleoape de soare îi acopereau ochii deschiși, dându-i vitralii și iluminări feerice.

Logica dimineților ar fi sfătuit-o: Intoarce-te, Nina. Ce cauți acolo? Ce aștepti?

Dar logica dormea la București în patul Ninei. Tovarășe, o viață întreagă, se despărțiseră deodată, alegând drumuri osebite pentru mersul lor.

Alături n'o avea decât pe Tòlicica; și'n față numai Vorniceni.

CAP. XVII.

Intâlniră un convoi german. Răsboiul!
Trecură pe lângă el.

Incepea Moldova. Nina se opri. Luă benzină, ulei, plăti, plecă.

Amiaza. Ochiul de raze le privea. Nina opri din nou. Mâncară pe apucate, la un birt cu oameni nerași, care sugeau scobitori lângă o litră oțetie și un sifon albastru.

Plecară.

Omătul se muiase. Cutremurul lăsase urme. Ferestrele s'acopereau cu stropi respingători ca ploșnițele. Cerul se înourase, mai mult a ploae decât a ninsoare.

— Tòlicica!

— E bine!

Betty Bub zâmbea ca noaptea la Predeal, cu-același soare.

— E bine! repetă și Nina, atingând superstițios ceva de lemn.

Totul era înafara ei; în ea, numai înge-nunchierea spre miracol a unei așteptări. Nourii, oamenii, copacii, casele, treceau me-

reu, rămânând în urmă ca o fumegare. Ferestrele se închinau la altceva.

Dar se adunase prea multă tăcere în jurul tâmpelilor fierbinți.

Ciudatul vis dela Predeal o ajungea din nou. Ea scriind la biroul Domniței, fără să știe dacă Domnița e acolo, sau e moartă: cum era. Numai în spațiul somnului morții își regăsesc viața.

— Tòlicica, te rog cântă ceva.

— Ce vrei?

— Ceva vesel.

Betty Bub cântă cu vorbe neînțelese ceva poate vesel, dar mereu neînțeles, într'altă limbă. Astfel, glasul ei subțire întrista ca ploaia într'un oraș străin.

Mâna Ninei îi acoperi gura. Betty Bub renunță la cântec, sărutând mâna care i-l lua.

Omățul își arăta din nou obrazul de călugăriță: luminos, oval și blând.

Ca și la Predeal, iarna se clădea numai din puritate albă sub un cer albastru.

Betty Bub nu știa; dar Nina vedea acele locuri, cu pieptul apăsător, alți ochi și altă respirație. Mânile aveau un tremur, tresălțări, cașicum ar fi ținut un hăț, nu un volan.

Nimic nu se schimbaseră. Dar Domnița murise.

Goni prin satul Vorniceni. Apoi încetini,
la pas, căci inima-inima...

Iată stejarii! Unul câte unul...

Casa! Fumurile casei subt un cer albastru.

Opri brusc.

— Tu stai.

Porni singură prin omătul neatins de pas.
Se opri lângă banca dela Stejarul Chioaiei.
Un stol de ciori zbură din stejar, înegrind
văzduhul.

Soarele apunea roșu pe culmile de argint
suav.

Pe văile ninse plutea ca o pasăre de ape
albastrul vastelor singurătați.

Ardea luceafărul.

Asta era Banca.

Asta era Nina.

Dar Domnița murise.

Acolo erau Vorniceni: Tudor și Oana.
Fumuri, fumuri...

Nina plecă bărbia în piept.

Era pe alt tărâm: numai ea. Inchise ochii.

Ș'abea atuncea pricepu că ceiace căuta
nu mai avea loc pe pământ, ci numai a-
mintire.

Deschise ochii din acea moarte. Văzu tot
încăodată, își luă rămas bun dela locul fără
cruce, și porni spre automobil, întâlnindu-și
urmele pașilor.

— Ninoșca, acuma unde mergem?

— Unde vrei...

CAP. XVIII.

Povestea dela Predeal era numai în ochii lui Betty Bub; într'ai Ninei, nici lacrimă, nici viață. Trecuse hotarul tristeții, rămânând un simplu lucru printre altele: pădure, drumuri ninse, asfințit. Știa că se duce spre Mănăstiri, fără să le fi dorit. Acolo erau locurile copilăriei. Le revedea, străină și de ele. Iși pierduse minutarele, rămânând cu un cadran gol.

Din nou ochii lui Betty Bub văzură cu ochii de aur ai farurilor aprinse. Tot ce era — omăt, casă și om — era dăruit de mâna Ninoșcăi. I-o sărută pe volan.

Nina o privi cu mirare. Nu mai înțelegea de ce un om poate săruta pe altul.

Trecură prin Târgul-Neamț la ceasul de aur al lămpilor.

Nimeni nu se'ncumeta spre Mănăstiri. Creșteau în beznă ochii lupilor. Dar Ninei îi era atât de egal orice, că s'ar fi oprit și în pădure, știind că nimic n'o poate găsi. Nina nu mai era: decât pentru Tolea. Vecinătatea ei îi aducea aminte că Nina Tomaș

există într'un automobil care vrea să ajungă la Agapia, de pildă. Avea rude acolo acea Nina Tomaș. Ii era indiferent. Agapia, Varatic, Neamț, oriunde. Un pat pe care să-ți întinzi trupul, așteptând să se întâmple ceva: somn, ploae, ninsoare, moarte. O întâmplare pământească.

Agapia dormea închisă ca un sipet cu măicuțe, al lui Moș-Omăt.

În ochii de aur ai farurilor noua jucărie apăru: căsuțe'n vată ș'o biserică la fel.

Intrară într'o jucărie. Mirosea a busuioc uscat și foc de cucuruzi de brad. Un motan și o Maică le privea. Nu vorbi motanul; o lăsă pe Maică.

— V'ați rătăcit?

Nina dădu din cap, acceptând.

— Vă dau eu un pat. Cu lemnele-i mai greu, ca la Mănăstire! Da' mâncare-aveți?

— Ne culcăm, răspunse Nina, alegând drumul cel mai scurt.

— Nu-ți mânca? le cercetă cea c'un neg în colțul gurii ș'un motan lângă papucii cât opinea unui moș.

Nina ridică din umeri.

— Da'-ți fi bocnă, sărăcuțele de voi! O supă să vă dau.

Bătu din palme spre văzduhuri.

— Soră Aglae! Soră Aglae! Iar ai surzit?

— Iacă-mă, Maică.

— Iaca ne-o venit niște belele.

Sora Aglaia străluci cu ochii la „belelele” Maicii Sofronia.

— Să fie bine-venite, Maică.

— Mă rog, dacă zici mata! îi repezi Maica o încruntare. Da', mă rog, ceva marafeturi nu-ți fi având? le cercetă ea. Hai, Aglăiță, n'auzi! Vezi de adă cu degraba ce-o ramas pe-afară.

Sora Aglaia porni cu Betty Bub, scoțând geamandanele și aducându-le.

— Ei, da' să nu-mi feșteliți dușamelele, c'acuşi mă supăr! dădu în clocot Maica Sofronia, îngroșându-și sprincenele. Aglaio, unde ți-s mințile, fato, că te vede motanul și râde de tine. Așa-i, Hulubașule?

Motanul se uita rotund ca luna la Maica Sofronia.

Sora Aglaia veni cu măhuriță, cu petică și faraş pentru picioarele „duduilor”. Bine mai amiroseau belelele în nările Aglăiței, deprinse numai cu busuiocul!

Maica Sofronia privea, înșirând mătăniile.

— Da' nu vă lepădați chielea ursului?

Blănille, adică.

Tot Aglăița le jupui cu evlavie, vârîndu-și nasul în blănille cu parfume.

— Măi fată-hăi, neam de măță ești tu, că nu te lași până ce nu-ți vâri nasul în tăt-locul!

— Maică...

— Să nu-ți aud gura, că te fac clopot la Scaraoțchi! M'ai înțăles? Eh! noi ca Maicele! oftă ea către belele, cașicum ar fi răspuns la o întrebare. Da' de unde veniți?

— De la Predeal, răspunse Betty Bub.

— Doamne, că albaștri ți-s ochii! Ptiu! Aglăițo, adă-mi ochelarii.

— Ii ai pe frunte, Maică!

— Doamne, că uitucă-s! De răul tău, diavolițo! Ia să mai văd, se îndemnă ea, scoborînd ochelarii pe cogeamite năsoi voi-nicesc în răsucirile și negii lui. Una cu ochi verzi — ptiu, diavole! — alta cu ochi albaștri, nu te deochi! Dragile Maicii! Copchile, nu alta! Da' nu-ți fi cu barbat?

Dădură din cap.

— Mai bine! Iaca noi trăim între noi și nu ne plângem. Mă mai otrăvește ea diavolița de Aglaia, da' noroc de motan. Nu-i așa, Hulubaș?

— Așa îl cheamă? se interesă Betty Bub.

— Ba nu! Și de ce să-l cheme altfel? Nu-i așa, Hulubaș?

— Motan?

— Că doar n'o fi cioară! Auzi, Hulubaș? Măi Aglăițo, unde Iadul te-o'nghițit?

— Iaca am făcut focu', să nu degere du-duițele.

— Ai dat iama în lemnișoarele mele? Pacatele mele cele grele!

— Lasă că ai, Maică, nu te mai jălui!

— Și oasele mele cu ce se'ncălzesc? Cu vorbele tale?

— Da' picioarele cine ți le freacă, Maică?

— Ce-i drept îi drept! oftă Maica către belele. Da' să nu-ți iei nasu' la purtare, fato, că-l dau la motan.

— Să nu se'nece, Maică, că dumnealui nu-i deprins cu zgârcei!

Și râzi!

— Lasă răsul, fato, m'auzi, că nu-i treabă de Soră! Arată drumul.

Aglaiia ridică lampa, dând umbre tuturora.

Intrară pe urma Maicii Sofronia care-și târa picioarele, ajutându-se c'un băț, într'o încăpere lungă, cu masă și bufet bătrânesc. Duduia focul în sobă. La gura sobei, cu spatele la lume, un tânăr cetea. Intoarse capul, văzu, dădu din cap și se cufundă iar în lectură, căutând cu mâna, orbește, capul motanului. O mână slabă, palidă, cu degete lungi și fine. Și ceafa era bolnăvicios subțire, dând presimțirea altor oase.

Fără să știe de ce, Nina, care era absentă dela tot ce se'ntâmpla, rămase cu ochii la mâna care căutase capul motanului. Acum atârna, fără viață, părăsită. Un

val de milă se ridică în Nina, înviorând-o deodată spre amintirea lacrimilor.

„Probabil un tânăr tuberculos”, gândi ea, cu ochii la mâna lui. Apoi băgă de seamă că un șal îi acoperea spinarea. Un șal de-al Maicii, se vede, căci arăta tare bătrân și ros.

— Ai pus? întrebă Maica Sofronia, privind-o pe Aglăița chiondorăș.

— Ce să pun?

— Pe una ca tine n'oi tae capul?

— Tae-mi-l, Maică!

Ceafa Aglăiței se aplecă. Bățul Maicii se ridică; dar numai cu atingere.

— Pune tacâmuri, fato, c'au intrat suflete creștine, cu dor de supușoară! Că altă — se opri ea, întorcându-se către belele — ce să vă dau...

Nimeni n'ar fi știut dacă finalul e întrebare sau căinare.

— Ei, Doamne, iartă-mă, ceva tot oi mai scutura eu! Că-i place și motanului să umblu la cămăruță. Nu-i așa, Hulubaș? îl întrebă ea, zăngănind cheile.

— Vreau, făcu motanul cu miau.

— Ați auzit? Aista-i mai mintos decât omul. Făptură de-a lui Dumnezeu. Aglăițo, unde te-ai mistuit?

— Spăl tacâmuri! zvonii glasul de dincolo.

— Acuma ți-ai găsit? Lasă că te botez eu pe tine, măi fato, cu bățul.

Masa începu cu supă aurită de lumina lămpilor cu gaz. Dela camară, Maica Sofronia apăru șchiopârc-șchiopârc, cu unele pentru motan și altele pentru belele.

— Ca la Mănăstire! Nu-i așa, Hulubașule?

Dumnealui mânca niște slăninuță, lingându-se spre colțul botului, într'o parte și alta, ca boerii cu mustăți de altădată, după ce-și beau supa.

— Ia mai luați. Ce stai, Aglăițo?

— Ce să fac?

— Indeamnă-te la treabă, fato, că te'mping cu fluerașul! zâmbi haiducește Maica Sofronia, ridicând bățul de corn cu noduri. Da' tăcute mai sunteți! se minună ea cu ochii la belele. Ia mai luați. Aglăițo, se înoură ea deodată, unde-i măliguța?

— Zici mata, Maică, da' 'ntreabă-mă: unde-i focul?

— L-ai lăsat să se stingă, afurisito! Lasă că s'aprinde el în Iad și pentru cărnita ta! Iaca nu-i! oftă ea către belele. Da' ia mai spuneți ceva. Ziceați că dela Predeal?

— De pe-acolo.

— Și ce-i, mă rog, pe-acolo?

— Iarnă, răspunse Betty Bub.

— Iarnă! oftă Maica. Dac' așa o lasat Dumnezău! Iaca eu abè mă târii de șali și de'ncheeturi. Mă țin numai cu bățu' și

cu pahare. Mi le pune Aglăița. Ce torni, fato?

— Pentru paharu' matale, Maică. Parcă te-am auzit...

— Așa câteun păhărel! suspină Maica, dându-l dușcă. Băătură cu burueni, pentru vătămătură! explică ea bețelelor rostul cestuilalt pahar. Cum spuneam, mi le pune Aglăița. Da' tot nu mă dau eu pe două ca Aglăița. Zi, Aglăițo!

— Așa-i, Maică.

Și'n șoaptă:

— Parcă cine ti ie!

— Ce'ndrugi acolo?

— Părere, Maică! Joacă lampa pi buza me!

— Să nu joace bățu, Aglăițo! Și mă rog o fost foc mare pe la dumneavoastră? le cercetă Maica.

— Ce foc? tresări Nina, întorcându-și ochii dela gura sobei, alături de care atârna mâna.

— Răzmirița! se cruci Maica, oftând din adânc.

— Ce-a fost a trecut.

— Ducă-se pe pustii! Pacată! Iaca eu mă rog la biserică pentru iertarea pacatelor. M'auzi, Virgil?

Tânărul întoarse fața spre Maică. Chip de lumină de lună, cu frunte înaltă, ochi

negri și gene cu umbră. Dădu din cap, c'un surâs blajin. Apoi se întoarse la cartea lui.

Nina simțea atâta milă pentru tânărul necunoscut, că parc'ar fi dorit ca șalul de pe umeri ea să i-l fi pus.

CAP. XIX.

— Maic'ăi! Maic'ăi! năvăli Aglăița.

— Nu mă surzi! Ce ți-o văzut vârful limbii?

Aglăia bufni, ascunzându-și vârful.

— Hai și-ți vidè! le îndemnă ea ca la mare ce minune.

Bățul Maicii și porni, cu Maica și motanul după el. Betty Bub nu rezistă.

— I-ute, Maic'ăi!

Ningea!

Dar cum?

Ningea numai cu rochițe albe la Mănăstirea Agapia. Atât de legănat că parcă toate se dădeau în scrânciob.

Mânile lui Betty Bub se'mpreunară.

— Ai căpchieț, Aglăițo! o detună Maica, slobozind ș'un strănut. Mă scoli tu pe mine, Maica ta, dela masă și căldurică, să-mi arăți că ninge? D'apoi că te-ajunge el bățu' meu la pahonț!

— Ce-ți vine Maică, Doamne iartă-mă! Mata nu vezi că vor să-l îngroape! arătă ea

cu degetul spre automobilul dintre fulgi.

— Așa da! zise Maica. Văd că ți-o venit mințile la loc.

— Ce ne facem? zise Aglăița.

— Iar ți-o ieșit mințile pe gură! Du cotiuga la cotlon. Deschide poarta și împinge.

— Poarta o deschid eu, da' m'ajung ele pi mine puterile mele de fată să împing la cotiugă!

Maica bătu din palme ca pentru altă Aglăiță. O chema însă pe Nina, tot un fel de Aglăiță pentru palmele ei, cum și automobilul tot un fel de cotiugă era.

Betty Bub transmise Ninei vestea de-a-fară. Nina veni, porni motorul, întoarse automobilul cu botul spre poarta deschisă de Aglăița și intră. Roțile lunecau, luptând din răspuțeri, cu rotații îndârjite. Motorul se opintea, c'un fel de vâjâiri scrâșnite. Aglăița bătea din palme, chiuind. Farurile aprinse luminară împărătește omul de omăt făcut de Aglăița fără de știința Maicii, în ogradă.

— Aglăițo, unde ești? că te-aud dar nu te văd la treabă! o zmunci din joacă glasul Maicii. Pune umărul, fato, ia, fato, lopata, fă, drege, împinge! Ce stai ca la nunta soră-ta din Humulești!

Maica Sofronia cu glasul și motanul; Aglăița mai cu umărul, mai cu lopata; Betty

Bub și ea cu cât putea, și de-asupra lor o mie de fulgi cu încă o mie de aripi.

În acest tumult nimeni nu observă că încă cineva mai împingea.

Cu chiu și vai automobilul ajunse în cotlonul Maicii. Dându-se jos Nina văzu pe tânărul dela gura sobei, și mai alb la față decât în lumina lămpilor, cu respirația tăiată, cu fruntea nădușită și șalul căzut în omăt.

— De ce-ai ieșit afară? îl întrebă ea cu dojană afectuoasă.

Numai același surâs blajin îi răspunse.

Venită sprinten la spatele lui, Betty Bub îi ridică șalul căzut, punându-i-l în spate.

— Mulțumesc.

Se întoarse și văzu: pe Betty Bub mică și cu ochi albaștri între fulgii mari.

Văzu și înc'odată spuse:

— Mulțumesc.

CAP. XX.

— Iaca strănut, Aglăițo! zise Maica.

— Oi fierbe oleacă de vin cu scorțișoară.

— Ba să faci paturile, fato, c'avem musafiri: două fete cucuete! Pe urmă om vidè noi și de-ale sufletului.

— Le-oi face, Maică, numai să văd cu ce!

— Ba nu-i fi crezând c'am să mă las pe grija ta! Iaca asta-i cheia, Aglăițo, ține minte, nu aiastalaltă, deschide ochii bine și urechile. Umbli în sipet, scoți două ochiari, le'nfeți, scoți și două fețe de pernă, înfeți două perne și zici c'ai făcut și tu o treabă!

Zis și făcut. Gura Maicii n'o slăbea pe Aglăița.

— Ia mai taci, fato, se stropși Maica, ridicând urechea spre glasuri: ale tăcerii, căci alt nimic nu răsuna.

Ba da: un greer. Cri-cri, cri-cri!

— Cântă, saracu! zâmbi cu mustețile ei Maica. Dac'așa l-o lăsat Dumnezeu! Iaca și Virgil...

Dar nu mai continuă decât greerul des-

pre Virgil; vorba Maicii se abătu la Aglăița.

— Ce-i, fată-hăi? Ți-ai și găsit lăutar pentru lene! Bine, fato, se vede că te-am tocmit ureche la Țârâilă! Am să mă tocmesc și eu rândaș la tine!

În odăița musafirilor ardea o lampă cu fes de porțelan, o candelă c'o vișină de foc la icoana cu mâni de argint și un foc în sobă adâncă: parcă venea de tare departe, scârțind, ca un car cu boi pentru pitici.

Abea se desmorțea frigul adunat din toamnă, dar ș'acolo mirosea a brad, a busuioc și a gutue: câteva, ca niște capete tăiate de Chitai.

— Gata, Maică, răsări Aglăița, bătându-și palmele una într'alta.

— Măi, nu te mai fuduli ca găina, că doar nu li-i fi ouat!

Râzi, Aglăițo!

— Ș'acuma ce stai? o buzdugăni Maica. Ai isprăvit?

— D' apui cum? că doar n'am să le desfăț la loc!

— Te desfăț eu pe tine, Aglăițo, unde trebuie! Unde-i dulceața? Unde-i apa? Și unde-i, fato, se ridică zmește Maica la capătul enumerării, cum ai spune „Munții”; unde-i, fato, ceiace știi tu că trebuie tot-omului?

— Cumarul? întrebă, numai de rouă, Aglăița.

— Zi-i cum te duce capul, da' adă-l! grăi Maica îngroșându-și glasul până la strună de contrabas.

Zis și făcut: cu bonetică!

— Acuma lipsește din ochii mei, Aglăițo! Fato, o'ntoarse Maica Sofronia din drum, să nu uiți rugăciunile! Ș'asa! oftă Maica Sofronia către belele. Ca la Mănăstire! Aveți de tăti! Numai visuri berechete s'aveți, că tinere sunteți și tare desmierdate de mâna lui Dumnezeu. Ce dulceață v'o pus zărghita de Aglăița? Iaca măi! De nucă! Numai s'o gustați că înghițiți și lingurița! Hop și tu!

Venise și Hulubaș.

— Mă chiamă la culcare, zâmbi ea către belele, scărpinându-l cu bățul pe spinare. Pe Hulubaș nu vi-l lăs, protestă ea, cașicum cineva i l-ar fi cerut. El doarme cu mine. Măi motănoiule, se stropși ea; te tragi la fete! Ei, eu vă lăs cu bine și cu Dumnezeu. Foc aveți — o pus Aglăița ca dela Maică! —, lampa arde — Doamne! unde-i limba Aglăiței s'o fac fitil? — exclamă ea, potrivindu-l; dulceți aveți, ceia aveți, arăta ea cu bățul spre luna-plină-cu-bonetă. Și vă cântă și Zdrăngănilă! zâmbi ea, plecându-și urechea, spre cel mai dulce greer de iarnă.

Cri-cri, cri-cri!

Se desbrăcăară, stinseră lampa, văzură candela, se acoperiră până la bărbie cu oghialul căptușit cu fulgi aleși.

— Ninoșca, tare-i bine! o sărută pe ureche glasul lui Betty Bub.

— Noapte bună, Tòlicica.

— Noapte bună, Ninoșca.

Rochițe albe se dădeau în scrânciob la ferestrele înguste.

Cri-cri, cri-cri!

Nina nu mai știa dacă e trează sau în somn. Vedea mereu, poate în vis, aceeași mână slabă, care atârna din noaptea întregii lumi.

CAP. XXI.

Dimineața, omățul cu clopote se numea Agapia. Căci alt nimic nu mai era decât omățul cu numele amintit numai de clopotele rămase de-asupra.

Ninsese toată noaptea peste Mânăstirea albă, peste fumul caselor, peste somnul Maicilor. Lumina la ferestre tot cu fulgi era. Glasul Maicii Sofronia lupta pe-afară cu lopata Aglăiței. Dar cum să dovedească o lopată un norod? Ce pleca pe ușă — gonit — se'ntorcea pe fereastră — venit — și iar toate erau la fel de albe în dăspirea adormită. Creștea omățul încând pădurile și drumurile, dând zărilor paenjeniș de poduri neumbrate.

— Nu mai plecăm! bătu din palme Betty Bub. Oh! Ninoșca!

Veni'n genunchi la patul ei, cu-atâta dimineață și cu-atâta bucurie încât Nina zâmbi, trecându-i mâna peste creștet. Iar vedea lucruri în lumină, într'o depărtare a sufletului. Ea era trează, dar viața ei dormea, oprită. Nici trecut, nici viitor. Doar

clipe cu ochii deschiși, printre lucruri, oameni și zile care se vor aduna, trecând și ele. Nu era nici la București, nici la Predeal, nici la Agapia. Nicăeri. Intr'un pat din care nu s'ar mai fi sculat dacă n'ar fi intrat cu bățul și motanul Maica Sofronia.

— Bună dimineața, boeri mari! Să vă trăiască aghioasele. L-ați întrecut pe Hulubaș. Aglăițo, unde-mi umbli?

— S'aduc și lopata? întrebă de-afară glasul nevăzutei.

— Las-o acolo, că pentru tine am alt băț! Fato, m'auzi?

Aglăița apăru cu obraji de dimineață în ninsoare. Fulgii de-afară îi sclipeau în dinți și pe spinare. Mărgean de ger pe la urechi.

— Iți arde de șuguit! Lasă că te'nțarc eu! Ce face omu' când se trezește?

— Bine-cuvântează pe Cel de Sus.

— Lasă asta! Mai face el și altele. Da' soba ce-așteaptă?

— 'Nealor dormeu! se vicleni Aglăița către ele.

— Da' lemnele dormeu și ele de ț'o fost frică să le-aduci?

— Iaca le-aduc.

— Mă oftigește! oftă Maica ridicând ochii spre icoană. Aglăițo! tună glasul ei venind dela icoană.

— Nu m'ai trimes la lemne? se jelui A-

glăița intrând c'un braț de lemne ș'o poală de cucuruzi.

— Da' unt dinaftul candelii de ce-o scăzut? L-ii fi bând tu Aglăițo, că numai oțăt ai pentru mine!

Dar Aglăița se luase cu focul, în genunchi la gura sobei.

— Aglăițo! izbucni iar glasul Maicii, chemând-o parcă de pe-afară.

— Vă-leu, Maică, cum m'ai spăriet! I-ote cum mi se bate inima! Ia pune mâna: zdup-zdup-zdup!

Râdea, cu mâna pe bucuria sânilor.

— Și laptele nu-l simți că dă în foc?

— Cum să-l simt când nici nu l-am pus!

— Piei, Satană! Vrei să m'afuriscă musafirii? Că, dă! Ce alt să vă dau? Ca la Mănăstire. Nu-i așa, Hulubaș? Lăptică! Hai, fetelor, că vă râde Aglăița!

Dimineața începu cu lapte și cu fulgi.

— Ninoșca, pune tricoul alb! o imploră Tolea, punându-i-l. Vai, Ninoșca, ce bine-ți stă!

— Măi că împielitată mai ești! răsări și Maica Sofronia dusă de băț unde nu te așteptai. Cum ai spus că te chiamă? Iaca am uitat. Așa-i de când cu Aglăița: mă surzește!

— Nina Tomaș, spuse Nina.

— Mai zi că n'am auzit?

— Nina Tomaș.

— Iaca drace! Fata lui Axinte?

— Da.

— Da' pe mine cum m'o fi chemând?

— ...?

— Ca și pe tine, nepoato! Hai să-ți deschid brațele și să te pupe mătușă-ta de bucurie că ș'o găsit o nepoată pricopsită.

Zis și făcut.

— Atunci și cu Virgil ești vară de-al doilea! Eh! făcu Maica dând din cap. Băiet năcăjit! Nici tu părinți, nici tu pământ — haram de păcătosu de tatu-su, că bețiv mai era, Dumnezeuul să-l ierte! —, lețcae'n pungă și sticleți în bostan! Și pe de-asupra și asta...

Arătă cu degetul spre piept.

— E atins, spuse ea, scăzând glasul. Imi fac o pomană și-l mai țin pe lângă mine. Da' mult n'o mai duce! Cât is eu de bătrână, da' tot eu îi mânânc coliva. Ei, ce să faci? Domnul dă, Domnul ia. Toate se fac cu voia Lui. Numai Aglăița... Unde ești, Aglăițe?

— Aici-s, Maică!

— Te-ații cu urechea la vorbele mele, fato? Noroc că are Maica ochi și la spate! Ia pleacă la treabă. Hait!... Și zi așa, își reluă ea firul. Da' unde mă oprisem?

— La Virgil, spuse Nina.

— Nu-ți spuneam? Iți vine văr. Da' ia

mă rog, întinse ea gâtul ca o broască țestoasă, ești căpătuită?

— Da.

— Adică ai de tăți? că te văd îmbrăcată, cu blană și cotiugă la scară.

— Da.

— Că doar nu li-i fi moștenit dela unu' ca Axinte, Dumnezeu să-l ierte, nepricopsitul!

— Nu.

— Nici plozi?

— Nu.

— Mai bine. Nu-i așa, Hulubaș? Și zî ai? Tare-i bine să ai de unde da! Văd că ești chibzuită! Poate ți-i face o pomană și de bietu' văru-tău, să-l mai iei de pe capul meu, că eu, dă! ca la Mănăstire, o duc greu. Și dacă vine vara mai aleg și eu un pitac dela mosafirii dela Ieși. Numai că Virgil, sărăcuțul, îi alungă. Știi — le'ncredință ea cu glas și mai scăzut — când l-apucă răpciuga crezi că-i gata. Altfel nu se plânge și-i tare bunuț. Cetește, scrie: nici nu-l auzi. Numai dacă n'ar tuși!

— Unde-i odaia lui? întrebă Nina, ca din întâmplarea vorbei.

— Unde să fie? Unde se poate! Ca la Mănăstire! Este o cămăruță prin ogradă. Acolo nici nu-l auzi... Și zî ai de toate? Dacă-i așa, Dumnezeu să te bine-cuvânteze. Văd eu că ești bună la inimă. Așa-i neamul

nostru, nepoato! vorbi ea ridicând bățul cum ai ridica degetul.

— L-a văzut vreun doctor? întrebă Nina.

— Ce-i mai trebuie moașă! Nu l-ai văzut! Pielea și oasele! Ii mai dau eu câte ceva: niște zahar di ghiață, niște unt dinaft. Dă, ca la Mănăstire! Aglăițo, unde-mi ești?

— Aici, răsuna glasul de undeva.

— Rămâi acolo, că vin eu.

— Ninoșca..

Betty Bub abea aștepta să isprăvească Maica Sofronia, ca s'o întrebe pe Nina: Ce facem? Adică: Ne plimbăm? sau stăm acasă?

Spuse aceleași cuvinte, privind-o pe Nina, dar cu alt ton.

— ...ce facem?

— Il luăm cu noi.

— Ninoșca!

— Numai să vrea!

— Dacă vrea Nina!

Nina auzi. Dar mai era Nina?

CAP. XXII.

În incinta Mănăstirii ninsoarea era și mai albă de câteori trecea o Maică spre biserică.

Intrară și ele. Tolea Kirilova cumpără lumânări de ceară galbenă, aprinzându-le la icoana Maicii Domnului. Apoi se închină în genunchi, bătând mătănii.

Nina se uita la ea, cu gândul într'altă parte.

Mâna de lângă sobă devenise un om: Virgil. Vărul ei? Asta n'o interesa. Nimic n'o lega de rudele ei. Virgil există cu totul altfel pentru ea. Când îl întâlnise — numai o mână — la lumina lămpilor, Nina era o moartă care se mișca. Mâna aceia o ră-nise, revărsându-i mila ca un sânge cald, amintindu-i astfel o căldură a vieții. De atunci trăia numai prin milă: *pentru altul*. Dar o milă neputincioasă, resemnată să-i ridice șalul căzut și să i-l pună pe umeri cu mânilor ei. Tolea îi luase înainte. Poate c'ar fi plecat dela Mănăstire cu rana deschisă, dar fără de nimic alt. Vorbele Mai-

cii Sofronia însă, chemaseră treptat în ea o nouă trezie. Maica era din neamul crâșmăriței cu ochi verzi. Iși ținea nepotul, dar numai pentru sicriul apropiat, în „cămăruța din ogradă”. „Acolo nimeni nu-l aude”.

Și iată că pe marginea milei, Nina-și recăpăta puterea de-a gândi. Recapitulă tot, cu de-amănuntul. Revăzu fața lui Virgil: paloarea lunară, ochii și mai ales fruntea. Zâmbetul era blajin, dar fruntea mândră. Și fruntea și paloarea și ochii — amari — îl despărțeau de lume. Nu-l lega decât mâna întinsă pe nevăzute după motan, și zâmbetul acela distrat, absent, concesiv.

Un astfel de om — tânăr — nu acceptă milă.

Așa dar...

Ziua Ninei căpătă îndemnul unui semn de întrebare.

Ieșiră din biserică. Incinta Mănăstirii era pentru fulgi ceiace piața San-Marco e pentru hulubi. Zburau la ei acasă, roind cu veselie leneșă în jurul Maicilor, niciunul altfel decât alb, fiecare și mai alb decât celălalt. Ochii clipeau într'o orbire de mărgăritar.

Cutrereră Mănăstirea, salutându-se cu Maicile care păreau că nici nu văd de-atâta gene plecate; dar cum treceau oleacă mai departe deveneau îndată numai ochi: aud? Așa-i la Mănăstire: vorba Maicii.

Betty Bub nu se mai sătura. Nici pensiune, nici Predeal. Și la Predeal era iarnă, dar pentru alții. La Agapia însă iarna nu era decât pentru Ninoșca și Tòlicica. Se uita la toate ca la vitrinele unui Crăciun dela Paris. De data asta însă și ea era'n vitrină, printre cele de acolo. Dacă Betty Bub n'ar fi fost atât de mică — urmele ei prin omăt abea dacă'ntreceau pe-ale păpușei —, ceiace era în ea s'ar fi putut numi fericire. Și poate că era. Și zurgalăul e un început de clopot.

Bang-bang...

— Auzi, Ninoșca! Bang-bang-bang...

Il trăgea o călugăriță care văzând străini, uită o clipă clopotul, scoțind din clopotniță o gămălie de cap. Betty Bub, de jos, îi făcu semn să tragă mai departe.

Bang-bang...

Ieșiră din incinta mănăstirii. Nina o luă spre deal. Luptau din greu cu omătul. Dar Betty Bub scăpa de înec, cu mișcări iuți de gâză.

Cu tot omătul, brazii își cadelnițau mirosul de tămâie vegetală.

Ajunseră la și mai multă pace. O cioară se uită pieziș la cele care cutezau să stea acolo fără ca să fie cruci.

— Hai, Ninoșca, e trist aici.

Poate c'acolo pregătise Maica Sofronia tăcere pentru tusa lui Virgil.

Se îndreptară spre casă. Nina o lăsă pe Tolea în cerdac, să-și scuture omătul, și se duse în ograda Maicii. Dar nu pentru automobilul lăsat în „cotlon”. Căuta „cămăruța din ogradă”. O văzu. Fum nu ieșea din horn. Șovăi mult în fața clamei ruginite. Lemnul ușii era crăpat. Ciocăni ușor,— amintindu-și deodată de poemul lui Edgar Poë : Corbul.

Un glas mirat, după o pauză, o pofti să intre.

Și mai mirați fură ochii spre care se îndrepta.

Soba rece; odaia rece. Un pat, un mindir umplut cu pae; Virgil în pat, acoperit peste picioare c'un cojoc nișos, și peste haina de șiac cu nelipsitul șal.

Un creion stătea într'un caet. Mânile erau înghețate. Și le încălzea, suflând în ele. Cum o văzu pe Nina și le ascunse în mânicele hainei de șiac, încrucișându-și brațele.

O privi mirat, apoi întrebător. Așa cum era, orice icoană l-ar fi primit pe lemnul luminat de candelă.

— Mă ierți c'am îndrăznit, începu Nina, nehotărît.

O privea mereu, cercetând-o, invitând-o parcă să se uite numai la obrazul lui, nu și la rest.

— Am aflat că suntem veri.

I se ridicară sprincenele.

— Am vrut să te cunosc. Mă numesc Nina Tomaș.

— Mă numesc Virgil Dumitru.

— Ești student?

— Am fost... Adică tot mai sunt.

Ridică din umeri, dând a înțelege că n'avea importanță.

— Văd că scrii...

Versuri. Caetul deschis, cu creionul rămas în el, destăinuia natura conținutului prin gruparea rândurilor.

Și el se uită la caet, urmărind privirea Ninei îndreptată într'acolo. Revăzu și restul și avu o încrețire repulsivă, convertită de îndată în surâs blajin.

— Imi trec timpul.

Incăperea mirosea a mucegai. Păreții aveau tumoarea ciupercilor.

Tăcură jenați.

Incăperea există și mai puternic prin tăcerea lor. O lădiță de lemn. Un cui de care atârna un palton ros, destrămat. Un scaun de bucătărie c'un lighean ruginit, pe care mai era o periuță de dinți, un brici, un săpun de rufe și atât. Nici pomătuf de ras, nici tub cu pastă de dinți. Săpun de rufe: și pentru dinți, și pentru ras.

— Să nu răcești. Du-te. Ne vedem mai bine sus, vorbește Virgil. Dimineața îmi fac cura de aer.

Nina plecă.

Și tot Nina se întoarce cu un braț de lemne și un farăș plin ochi de jar. O dogoreală de tablă încinsă umplu odaia, ducând poate gândul la castane coapte: la miracolul lor.

Nina făcu focul fără să spue nimic, autoritar, firesc.

Virgil o urmărea atât de mirat încât uitând de frig își scoase mâna din mânecă, luă creionul din caet și începu să-l răsucească întocmai ca în clipele premergătoare versului. Fața i se acoperi de o ușoară roșeață.

După ce isprăvi cu focul, lăsându-l cu răsunet în sobă, Nina aruncă o privire de recapitulare prin toată încăperea.

— Te-aștept sus, Virgil.

— Îți mulțumesc, Nina Tomaș.

CAP. XXIII.

Maica Sofronia ședea în capul mesei, având în spate pe Aglaia — unde ești? — bufetul și cămara, iar alături pe Hulubaș. La dreapta Maicii ședea nepoata ei; la stânga, prietena nepoatei, *Tolea*, cum îi spunea Maica Sofronia când o apuca să-i spue altfel de cum îi venea. Iar în celălalt capăt al mesei, hăt-dincolo, căci masa era lungă — pentru mosafirii dela Ieși —, Virgil. Venise fără șal. Cu toată sărăcia straiului de șiac — un surtuc-tunică, cu guler închis la gât, niște pantaloni de postav țărănesc și ghetecrăpate, dar bine lustruite —, avea înfățișarea unui om îngrijit. Ras, pieptănat cu părul pe spate — eminescian — amintea tinereța veche a nu știu cui, poate pe-a lui Eminescu, oricum dinspre poezii adunați de Dumnezeu înainte de cules. Cine i-ar fi văzut fotografia, astfel cum era, pe-o cruce de cimitir, s'ar fi oprit, înduplecat să caute și inscripția, și l-ar fi luat în amintire.

Deși găsit acolo, părea foarte musafir la

masa Maicii Sofronia, unde Hulubaş, dela piciorul Maicii, era boerul casei.

— Ia.

Aşa spunea Maica, după ce-şi umplea farfuria cu mâncare de caracatiţă de pildă, — împingând blidul spre musafiri. Şi după ce luau toţi oaspeţii, spunea către cel din hătcapătul celălalt:

— Ia şi tu, Virgil.

Virgil trebuia să se scoale ca să ajungă până la blidul împins de mâna Maicii, căci Sora Aglaia, de planton la spate, nu se putea mişca de-acolo decât numai la bucatărie.

Mai iute însă, mâna Ninei luă blidul, ducându-i-l lui Virgil.

Avea şi rachiul Maica Sofronia, de la călugări — ca la Mănăstire — şi chiar şi nişte vin roşu dela Stăreţia Neamţului.

— Virgil, dă şi tu paharul.

Virgil ştia să fie şi vesel. Glumea ca oricare, dând replică celorlalţi.

— Nu-l cunoaşteţi pe Virgil al Maicii! Zi, Hulubaş!

Dar nimeni nu spusese că-l cunoaşte.

— Virgil e vesel! Ce credeţi?

Auzind vorbele Maicii — cu pomana veseliei — Virgil se înroşi o clipă, înghiţi în tăcere, readucându-şi pe faţă acelaşi zâmbet blajin al depărtării. De-atunci până la sfârşitul mesei nimeni nu-i mai auzi cu-

vântul. Nici nu era nevoie de altfel, căci Maica Sofronia vorbea cât zece, tot astfel mâncând și bând.

Când nu erau musafiri, după masă Maica se ducea în odaia ei, cu bățul și motanul. Dar când avea străini, tocmai la același timp o apucau șalele.

— Văleu-văleu, sărăcuța de mine! Of, cum mă ține! Ce stai, Aglăițo, ca lumânarea'n colivă! Ajută-mă la ridicat. Ei, eu vă lăs cu bine să benchetuiți, că eu mă duc să bolesc. Vai de bătrânețile mele!

Nina așteptă să plece. Apoi se ridică și ea.

— Haidem și noi.

Virgil se aplecă, pornind spre ușă.

— Nu vii la noi? îl întrebă Nina.

Și fără să-i aștepte răspunsul, îl apucă de-o mână, pe Tolea cu cealaltă, și cu ei deoparte și de alta intră în camera lor.

Ardea foc și mai mare decât cel adus de Aglăița cu știința Maicei.

Odaia mirosea a brad, busuioc și gutue, dar mai simțai, de cum intrai, și ființa mătășos dulce a femeilor nemănăstirești.

Nina se așeză pe divanul dimpotriva ferestrei cu gratii, luând-o pe Tòlicica la stânga ei, poftindu-l pe Virgil la dreapta. Veni cu sfială, dar se așeză, cu fața dusă spre fereastră.

— Dormi, Tòlicica.

Betty Bub se culcă, strângându-se covrig,

cu capul pe genunchii Ninei, și închise ochii ca o păpușă răsturnată. Mâna Ninei îi desmierdă obraji, vâslind somnul asupra ei.

— Stai bine, Virgil?

Ii potrivi o pernă la ceafă. O acceptă, mulțumindu-i cu privirea.

Focul din sobă punea un șal de purpură pe umerii și pe genunchii fiecăruia.

Iarna era numai afară, la ferestre, curată ca rufele aduse dela călcat. În casă era numai căldura iernii, divanul moale — bun cotlon pentru oase — și tăcerea unor tineri vecini: veri. Plutea și un ușor miros de gaz care ducea gândul — într'atâta tăcere — spre lanterna-magică. Se'ntâmplă uneori, copil — băiat, adică — să stai în întuneric de lanternă-magică alături de părul unei fete. Miroase și a gaz — dar de lanternă-magică —, miroase și a păr de fată, și-i atât de bine că ai vrea să nu mai ai părinți și tot acolo să rămâi, frate c'o soră și cu o lanternă-magică.

CAP. XXIV.

— De ce-ați venit?

Era ceva nedeslușit în întrebarea lui Virgil. Nu se uita la Nina. Parcă vorbea cu el sau cu fereastra.

— Am venit, răspunse Nina tot nedeslușit, privind și ea afară, la ninsoare.

Căzură mii de fulgi pe vorbele lor, îngropându-le în albul care nu vroia nimic alt decât alb și numai alb.

— Uitasem locurile, spuse Nina într'un târziu.

— Ai să le uiți din nou. E bine să uiți.

— E bine să uiți, repetă Nina, însușindu-și vorbele lui Virgil pentru tăcerile ei.

De-atâta tumult nu știai bine dacă ninge'n sus sau ninge'n jos. Sunt și cristale, bulgări, fără de nimic, pe care dacă le răstorni ninge la fel: din toate părțile. Uneori e și o bancă în transparența lor iernatică. Stau doi bătrâni pe bancă: în ninsoare.

Pe banca Ninei însă, ninsoarea cădea pe nimeni, pentru nimeni și de-apururi.

— Ai fost copil? o întrebă Virgil de-acolo, din ninsoare.

— Ca toată lumea.

— Altfel nu.

— Nu sunt poet, zâmbi Nina spre el.

— Mai bine. Altfel te trezești mereu.

— Îți place somnul?

— Te deprinzi cu toate... Știi că n'o să puteți pleca?

— Nu-i nimic. Așteptăm.

Virgil întoarse capul deodată, venind acolo din ninsoare. Se uită la Nina, la capul cu zulufi aurii de pe genunchii ei, la sobă, la candela care dădea obraz de aur întunericului din icoană, la geamandanele așezate pe câteun scaun. Era în ochii lui amari privirea celui care strânge amintire. Nu lua decât atât, c'un fel de respirație mai adâncă a întregii ființe.

Apoi avu spre capul cu zulufi de pe genunchii Ninei, același gest — de orb — pe care îl avuse și la gura sobei căutând motanul. Se opri, fără s'atingă. Dar mânilor Ninei îi dăruiră fructul de aur. Desmierdă, numai cu vârful degetelor, părul lui Betty Bub.

— Prietenă?

— Da. Tolea Kirilova. Tòlicica!

— Tòlicica! repetă el, zâmbind c'un fel de mândrie. Azi nu tușesc.

— Tușești mult?

— Tòlicica! zâmbi el mai departe, jucându-se cu pietrișica numelui găsit. Are ochi albaștri, foarte transparenți...

Vorbea, privind din nou afară, printre fulgi.

— ...N'am văzut niciodată marea. E așa cum o dorim, Nina?

— E mai frumoasă decât vorba. Nu încapă în nimic.

— Ce vorbe năzdrăvane: cerul, marea. Te uiți la ele și speri.

— Le și vezi.

— Speranța e mai mult decât văzul. *Dincolo*: asta-i tot. Ași vrea să am o soră cu ochii prietenei tale. Tòlicica! Spun numai așa. N'ași vrea să am nimic. Când eram copil spuneam: Vau să fiu împălat.

— Și erai.

— Vezi că știi?

— Știu numai ce-i cu „vreau”.

— Ești așa cum ai vrut?

— Credeam. Mi se pare că m'am înșelat.

— Toți ne trezim alături de patul în care dormeam. Numai oamenii de frunză ajung unde trebuie...

— Ce-i asta „oamenii de frunză”!

— Iartă-mă. Gândeam. M'am desvâțat să vorbesc cu altul. Oamenii de frunză sunt haragii viei. Am stat cu ei într'o toamnă, la o vie. Așa îi botezasem. Ei nu se mișcă. Și ajung la struguri.

— E frumos, Virgil.

— Ce cuminte doarme Tòlicica ! Şi ea e un strugure. N'o înveleşti ?

— E cald.

— Adevărat. E cald. Uitasem.

— Îţi lipseşte şalul ?

— E prietenul meu. Înţelegi, Nina ? Un lucru poate să-ţi fie prieten. Un băţ, un şal, o cutiuţă. Când eram copil am avut un băţ gros pe care l-am găsit în pădure. Pentru mine nu mai era *un băţ*; devenise *băţul*. Cineva. Nume. Şi când dormeam îl ţineam alături. Eram cu el: înţelegi ? El era în monologul meu. Intr'o zi cineva l-a pus pe foc. Am plâns, Nina. Şi am rămas singur. Orice poate muri.

— Adevărat. Orice.

— Acuma am găsit şalul.

— Şi versurile ?

— Le văd, dar nu sper. Eu nu caut decât prietenia lucrurilor. M'am depărtat de oameni.

— De mult ?

— Cu încetul. Cred că până la urmă voi şti să fiu prieten şi cu lemnul sicriului. Nu-nu ! protestă el, simţind parcă dezaprobarea Ninei. N'am spus asta cu înţeles melodramatic. Nici n'am de ce ! Mi-a trecut asta prin cap mai de mult. Mă plimbam la margina pădurii. Acolo am văzut nişte scânduri albe. M'am aşezat pe ele. Era

soare. Venea din scânduri un miros bun de lemn de brad. M'am gândit la o masă de brad. Eminescu e mereu printre noi. Și de-acolo gândul s'a dus și la sicriu: patru scânduri de brad. Nu știu dacă mă fac înțeles? Spui de pildă: femei. Unul se gândește la mamă, altul la soră, altul la soție, altul la iubită. Dar alții nu se gândesc la nimic. Femei! Un cuvânt ca ploaia de primăvară. Cu el începe curcubeul. De ce să nu fii prieten cu un asemenea cuvânt? Tòlicica! Iată o femeie cu ochi albaștri și păr de aur. N'o cunosc. Dar sunt prietenul ei.

— Cauți numai „lucruri” în toate?

— Mi-a fost frică de oameni, după ce i-am dorit și i-am cunoscut. Vreau să-i uit în tovărășia lucrurilor.

— Stai de mult la Agapia?

— Ți-ași putea răspunde. Dar la ce bun? Stau. Adică aici *sunt*. Vecin cu brazii mai mult decât cu Mănăstirea. Cu ploile tot nu m'am deprins. Când încep — cele lungi — îmi vine să oftez. Mi se pare că Bacovia a exprimat în versuri acest oftat. Dar eu am Șalul.

— Și iarna?

Virgil avu o ezitare.

— Iarna-i acolo, arată el spre fereastră.

— Dar „dincolo”, stărui Nina.

— Dincolo fac cură de aer. Imi face bine.

Și Nina avu o ezitare.

— Nicio revoltă?

Intoarsă spre el deodată, cu mișcarea ei de pui de uliu, îl privea, vie ca o flacără.

Un val de sânge acoperi obrajii lui Virgil, transparentți cași ochii Tòlicicăi.

Apoi fața i se învălui în zâmbetul blajin: alt șal.

— S'au trezit ochii albaștri. Uite-i!

Betty Bub venea din somn ca ceiace 'n-florește din pământ în amintirea cerului.

CAP. XXV.

— Bine-am dormit, Ninoșca!

— Ninoșca! zâmbi Virgil, căpătând un nou cuvânt.

Betty Bub se scutură, sări de pe divan, își potrivi părul și rochia și deschise geamandanul, venind de-acolo cu pachete: turtă dulce, șocolată, caramele acre, praline. Incepură să ronțăie, toți trei călători pe același divan, la aceeași fereastră a fulgilor.

Betty Bub mai puse lemne în sobă, întinzând focul. Apoi se duse și veni cu un coș întreg de cucuruzi. Incepu explozia aromată a arderii lor, după care rămân faguri de miere. Lăsară fereastra fulgilor, privind gura sobei descântată de Betty Bub care se așezase acolo în felul țigăncilor florărese, cu aur în poală.

La Mănăstire noaptea vine ca o Aglăiță chemată de glasul Maicii Sofronia, când nu te-aștepți. Veni, trezind învinețiri de topo-rași la fereastra fulgilor. Betty Bub își găsi deci o nouă treabă: lampa. O aprinse, potrivindu-i fitilul.

— Ninoșca, faci iepurași!

— Iepurași?

— Umbre chinezești, îi aminti Virgil care pricepuse.

— Atunci stinge lampa și aprinde lumânarea.

Așa făcu Betty Bub. Dar nu era de-ajuns întuneric, adică încă de loc; abea preajma albastră. Deci așteptară noaptea, fără de lumină, chemând-o la fereastră ca pe-un tovarăș cu ochi mari. Venea. O văzură de pe divan cum crește, cum s'adună, cum se'ncheagă, dând sineliu ferestrei de argint, ș'apoi o catifea de fluture cu puncte albe.

Joaca începu.

Betty Bub aprinse lumânarea potrivind-o în dreptul Ninei care în genunchi pe divan începu să facă umbre chinezești pe perețele vărui. Apărură iepurașul, lupul, capra.

Virgil știa și cu batista. O scoase pe-a lui, dar degrabă o strecură în buzunar, renunțând.

— Ce cauți? îl întrebă Nina.

— O batistă, răspunse Betty Bub mai știutoare, dându-i-o pe-a ei. Virgil o înodă, sculptând în ea tot felul de forme, care cu bot și care cu coarne, înmulțind cu alte dihanii umbrele păretelui magic.

Apoi Nina ținu lumânarea, Betty Bub arătându-și la rândul ei iscusința la umbre.

Când nimeni nu-l văzu, Virgil îndrăzni

s'apropie de nas batista rămasă în mâna lui. Mirosea ca fumul lemnelor aromate: vetiver. Virgil nu știa numele tainei lui Guerlain. Dar zâmbi, cașicum s'ar fi îmbogățit cu încă ceva: nici nume și nici lucru. Ceva tulburător, nostalgic, preajmă de muzică. Emoția îi curmă respirația, aducându-i tusa. Se ridică de pe divan cu grabă, ducându-se toemai în colțul odăii. Acolo tuși cu batista la gură și fața la părete.

Totul încetă.

După ce-i trecu tusa, Virgil mai așteaptă; apoi veni spre ele, congestionat, cu ochi osteniți, încercând să-și readucă zâmbetul pe față.

— E târziu. Trebuie să plec.

— Nu pleca! îl rugă Betty Bub.

— Nu pleci, hotărî Nina, energetic pe cât afectuos, apucându-l de mână.

— Vă mulțumesc, Tòlicica și Ninoșca. Dar m'aude Maica și se supără..

Destăinuise pe negândite un secret penibil. Nina, care-l ținea de mână, simți că vrea să fugă.

— Nu, Virgil. Dacă pleci dela noi, plecăm și noi dela Maica Sofronia.

— De ce?

— Așa vreau.

— Bine, Nina. Fie așa cum vrei. Uitasem acest cuvânt; mi l-ai adus.

— Voi! îi chemă Betty Bub exclamativ, ca un copil uitat de ceilalți.

— Ce-i, Tòlicică?

— Ne mai jucăm...

— De-a ce?

— De-a ascunselea.

— N'avem unde.

— Atunci de-a Baba-Oarba.

Il legară pe Virgil cu un tulpan. Dar fiindcă odaia nu era de-ajuns de mare și pe de-asupra îi mai pândea și primejdia lămpii de gaz, care se putea răsturna, Betty Bub îi învătă ceva și mai de taină: Baba Oarba în genunchi.

Toți trei deci în genunchi. Virgil cu mâinile întinse, căutând; ele cu mâinile la spate, oarecum ferindu-se.

Fără de ochi, numai cu mâni întinse după două fete, și târîndu-te'n genunchi, ești dincolo de tine, în ceva doar presimțit la altă vârstă, înspre adierea fetelor cu cozi. Miros de gaz — ca al Lanternei Magice —; miros de fum, al unui lemn încântător de aromat, dar fără nume; cald în casă — se revărsa aur de pâne scoasă din cuptor — și cu mâinile întinse după două fete: una cu ochi verzi și păr cum e castana lui Septemvrie, cealaltă aurie și cu ochi albaștri.

Cum se târa'n genunchi, fără să știe bine încotro, Nina-i văzu o clipă tălpile: de cer-

șetor. Gheata mai înșela, dar talpa spunea tot.

Virgil apucă ceva: un umăr.

— Sst! făcu Betty Bub, cu degetul pe buze, înspre Nina.

— Tòlicica! spuse Virgil.

— N'ai ghicit! răspunse Nina, liberându-și umărul din mâna lui.

De la început ghicise. Dar redevenit copil, dorea să fie încă întunericul acela.

Timpul trecu astfel, cu altă vârstă, până când bățul Maicii răsună la ușă.

— La cine vă rugați, mă rog?

— Tu știi, Virgil? îl întrebă Nina rămasă în genunchi alături de Betty Bub.

Virgil își desfăcu legătura de pe ochi. Obrajii îi ardeau. Se ridică, fără să răspundă.

— Acuma că v'ați închinat, poftiți la masă, îi mătură spre ușă bățul Maicii.

Rămas cel din urmă, Virgil stinse lampa acestei zile și porni după ceilalți. Nina îl aștepta pe coridor, în dreptul ușii. Acolo era întuneric c'o dâră de aur dinspre sufragerie. Virgil se opri lângă Nina, șovăi o clipă, îi apucă mânilor și i le sărută pe rând.

— Vă mulțumesc, Nina. Și-mi iau rămas bun dela voi...

— Tu?

— Da. Eu rămân. Dar voi trebuie să plecați.

— De ce?

— Fiindcă eu rămân, Nina, vorbi el în felul copiilor ajunși la paroxismul plânsului.

— Și de ce să rămâi?

O privi. O privi. Nu pricepea.

— Aglăișo, se răcește supa! izbucni glasul Maicii, uitând că supa n'o aștepta pe Aglăișă care era de altfel la spatele Maicii.

— Venim, răspunse Nina. Da, Virgil, reveni ea în șoaptă apăsată; de ce să rămâi?

Și apucându-i mânilor, i le pecetlui într'ale ei.

CAP. XXVI.

— Aglăițo, unde-mi umbli?

— Am treabă cu nepoata matală.

— Iaca! Abè îmi gădesc nepoata și hop și tu cu treabă! Da' ce fel de treabă ai?

— De-ale noastre, tinerești! veni ca bulgărul omătului răspunsul.

— Aglăițo, vezi că te-aud!

— Aud eu că mă vezi!

— Ce-o spus? întrebă Maica pe Virgil și Tolea rămași cu ea la masă.

Betty Bub zâmbea.

Virgil era absent.

Maica-și lăsă ochelariu pe nas. Când asculta îi muta pe frunte; când privea mai de-aproape, îi readucea pe nas, c'un deget, cum lovești o clapă. Dar nu pentru convivi își scoborise ochelarii, ci pentru sticlă: cea de vin, căci cea cu apă o împinsese înspre oaspeți.

— Imi face bine la șăli, le explică ea restul paharului dat dușcă. Hulubașul Mai-chii! Aglăițo!

— Iaca am venit, Maică. Nu mai strica mândreță de glas pentru una ca mine.

— Ți-i grijă de glas? De băț, nu?

— Cum o lasat Domnul!

— Măi fato, tu ți-ai luat nasul la purtare de când ne-au venit mosafirii! Lasă că pleacă ei, Aglăițo, și tot cu mine rămâi!

— Cu mata, Maică, în vecii vecilor, o asigură Aglăița cu devotament.

— Ia nu mai clămpăni, că doar nu ești la biserică! Ce mi-ai moșmonit acolo?

— Intreabă-ți mata nepoata, că eu îs mai înceată la cap.

Mirosea Maica Sofronia că se întâmplă ceva, că se uneltește ceva, dar nu prindea firul. Dormise cam mult și când era cu somnul nu mai avea nici ochi și nici ureche asupra Aglăiței.

Cum o văzu pe Nina, Virgil se ridică de la masă, sărută mâna Maicii, își luă rămas bun de la Tòlicica, ș'apoi se înclină adânc în fața Ninei.

— Noapte bună, Virgil, il opri ea, strângându-i, mânila cu putere.

— Aglăițo, iar fugi?

— Las-o, Maică, am să-ți vorbesc ceva: între noi.

Maica întinse gât de broască țestoasă, uitând-o pe Aglăița care-l opri pe Virgil tocmai când vroia să iasă din casă.

— Domnu' Virgil, îi șopti ea cu taină; te-o mutat.

— ...?

— Să nu mai ajung! Duia Nina! Tare-i drăcoasă! Ii vine ea de hac și Maicii, că nu degeaba i-i nepoată.

Și-l duse după lampa luată din cui într'altă odaie de musafiri, unde iarna nu stăteau decât gavanoasele cu dulceți. De dimineață ardea focul în sobă — după ce Nina-l aprinsese și'n „temnița” lui Virgil. Patul era pat, cu oghial de puf; perna, pernă, curat înfățată; și tot calabalâcul lui Virgil, grijit și ordonat, pus cu rost la locul cuvenit.

Virgil se uita la toate, fără să priceapă de-ajuns. La începutul amiezii, vorbind cu Nina, o întrebase dacă marea e așa cum o dorim. Nina-i spusese:

— E mai frumoasă decât vorba. Nu încapă în nimic.

Iată și el vedea ceva care nu încăpea în **nimic**.

Iși acoperii ochii, nu ca să nu vadă el, ci ca să nu vadă Sora Aglaia ce nu încăpea în ochii lui.

CAP. XXVII.

— Maică și mătușă dragă, inceptu Nina turnându-i vin în pahar.

— Nu m'oi întrece oare? se pregăti Maica Sofronia, coborîndu-și ochelarii.

— Lasă că face bine. Un doctor de la Paris...

— Ț'o umblat picioarele și pe-acolo?

— Am stat câțiva ani.

— Și ce-ai căutat? o chiti Maica întinzând capul.

— Să-mi câștig viața.

— Așa da! Văd eu că nu sameni cu tat-tu! Și ce spune doftoru'?

— Spune că de la patruzeci de ani în sus apa strică...

— Și la spalat.

— Numai la băut.

— Saracu vinișor! Doftorie, nu știu eu?

— Să trăești, mătușă.

— Să trăești, nepoată.

— Mătușică dragă, cămăruța lui Virgil...

— Știu! făcu Maica. Dă! ca la Mănăstire!

— Știu! făcu Nina. Dar mai știu eu tot la Mănăstire, o odae de musafiri...

— Iaca una! Toate li-i fi vrând! Acolo cine mai intră? Ghețarie!

— Dacă faci foc se mai înfierbântă...

— Hei, drăguță, ce știi mata! Acolo-i frig de o sută de ierni, drăguță, dela Maica Demie tocmai! Numai căldura soarelui dacă te mai amăgește. Și nici vara nu l-ași culca acolo. Nu-ți spun că nu mai iesă iarna! Tocmai de la Maica Demie...

— Ba eu, mătușă dragă, se vede că-s bună de mână. Am scos iarna de-acolo.

— Ce-ai scos? sări Maica.

— Frigul dela Maica Demie. Dulcețile-au rămas.

— I'auzi, Hristoase Mântuitorule! Mi-o sărit inima din loc!

— Ș'așa, dragă mătușă, continuă Nina; am făcut foc bun și l-am culeat pe Virgil acolo. Am avut grijă și de oghial. Nu te speria, Maică! Pe răspunderea mea: doar sunt vară cu Virgil. Dacă răcește, eu îl îngrijesc.

— Maica me, maica me! Unde-i Aglăița să-mi frece picioarele că le-aud cum îngheață. Auzi, Hulubaș?

— Ce-i făcut, făcut rămâne. Nu-ți mai fă sânge rău, că te știu bună la inimă.

— Asta da, nu zic.

— Atunci alungă frigul picioarelor c'un pahar de vin, și mai stăm la sfat.

Ii turnă înc'un pahar. Maica-l dădu dușcă, strâmbându-se după canon.

— Și zi te-ai făcut stăpână în casa me! Să-ți dau și ochelarii?

— Săru' mâna, mătușică, stau tare bine unde stau: ca și Virgil, adăugă Nina potrivându-i zâmbetul drept în miezul ochelarelor.

— Da' la aiasta te-ai gândit? o întrebă Maica, arătând cu degetul la piept.

— Cum adică?

— Boala! N'are boala dihaniiile ei? Mi le-ai adus în casă!

— Parcă mata, mătușică, nu ne-ai poftit cu Virgil la masă?

— Ce se potrivește? Tacămu' nu prinde boală. Il speli cu apă clocotită și gata.

— Și cearșaful îl speli, mătușică. Iți dau eu bani să-ți iei două lăzi cu săpun.

— Zău? o măsură Maica.

— Zău.

— Iaca-mi placi! Ai inimă bună.

— Nepoata matale, Maică. Și ca să nu te superi că ți-am tulburat liniștea sobei și a gavanoaselor, stau gata să-ți plătesc.

— Iaca vorbă! Zău?

— Ca toți musafirii. Eu nu-s musafir?

— Ba ești. Ce-i drept îi drept.

— Lemne consum, la masă mânânc. Munca matale, maică.

— Vorbă dreaptă, că m'am oftigit de-atâta muncă! Și iaca m'o ajuns beteșugul bătrâneții!

— Vezi, mătușă, vorbim aceeași limbă. Cât ceri, atâta dau: peșin.

— Dumnezeu să te bine-cuvânteze.

— Maica-și potrive ochelarii pe frunte: pentru gând. Apoi iar îi coborî pe nas, ascuțindu-și ochii.

— Și cât am să-l țin ca musafir?

— Cât rămân și eu.

— Cum asta?

— Nu ne-am vorbit să-l iau cu mine?

— Așaa! se lumină ea ca în noaptea Invierii.

— Inc'un pahar, mătușică.

— Ceasu' cel bun și Doamne-ajută. Te vede Dumnezeu, nepoată!

Dușcă.

— Mătușică...

— Spune că te-aud. Mă'ncearcă el șălili, da' nu mă dau.

— Mătușică, îți trimit eu de la București leac mai de soi pentru șale.

— I'auzi! Tot roș?

— Și alb și roș. Am la pivniță.

— Tare ești vrednică! Unde-i bietu tatutău să-i crească inima, văzându-te? Că tare bun mai era, saracu!

— Mătușică, tot îi sticla pe fund! Se oțetește dacă nu-l bei!

— Dă-l încoace că mă oțetește de-ajuns afurisita de Aglăița.

— Tocmai despre ea vroiam...

— Zi-i, că te-aud.

— Ea n'are nicio vină. I-am spus că toate-s cu voia matală.

— Cu voia Domnului, sughiță Maica.

— Aglăiță!

— Ce-i, due Nină?

Căci de data aceasta n'o chemase Maica.

— Iertate-s pacatele! clipi Nina către ea, cu înțeles poznaș. Ajută-i Maicii să meargă la culcare. Hai, Hulubaș, du-te și tu, porumbișo, du-te! îl îndemnă și pe el noul glas al casei.

CAP. XXVIII.

Ninsoarea le zidise la Agapia. Nici de mers pe-afară nu era chip. Lopețile Maicilor nu mai puteau lupta cu nămeții Domnului. Iarnă cum o visează copiii, cea care-i împiedcă pe părinți de-a-i mai trimite la școală. Viața Mănăstirii se oprise, fiecare Maică rămânând la gura sobei, c'un motan, c'o bucoavnă, c'un colțun de lână și cu ochelarii când pe frunte, când pe nas, dacă o Soră mai drăcoasă nu-i ascundea pe undeva, lăsând-o pe Maică numai cu urechile: și ele vătuite, cum se cuvine într'ășa prăpăd de iarnă.

Toaca și clopotele tot mai răsunau din înălțimea lor, dând glas de dincolo acestei scufundări. Alt glas nu mai era. Ningea mereu, ș'atât, secundele căzând cu fulgii.

Numai camera Maicii Sofronia se topea. Maica ofta și scotea, ofta și mânca, ofta și bea.

— Ca la Mănăstire!

Căci intrase și camera și bucătărie pe mânilor lui Betty Bub.

— Măi fato, tu ai să mă'ngropi!

Aşa-i spunea Maica Sofronia când o vedea la plită și cuptor.

— Tu ești un fel de boscar cu fustă! mai spuneau ochelarii ei, văzând la treabă mâinile lui Betty Bub.

Scădeau și gavanoasele.

Veniseră ca două fete cucuete în casa Maicii Sofronia, cu coliuaga fără cai, subțirele amândouă, una mai năltuță, cu ochi verzi, alta înspre Statul-Palmă și cu ochi albaștri, — și iată că intrase Maica la stăpân. Cea cu ochi verzi poruncea în casă, fără să ridice glasul; cea cu ochi albaștri jefuia camera și ducea de nas bucătăria, nu cu mâni de haiduc, ca ale Maicii, ci cu mâni de abecedar, de-o samă cu acele care scriu pe tablă: o, i, oi, b, o, i, boi.

— Vezi, Hulubaș!

Sora Aglaia, dacă ar fi avut musteață, ar fi zâmbit pe subt musteață. Dar nu avea. Deci surâdea pe față.

— Unde ești, Aglăișo?

— Cu duia Nina.

Și Maica amușea. Nu era ea Aglăișo numaidecât și'ntotdeauna cu nepoata Maicii. Duia Nina devenise mai curând numele neascultării. Totul în viața mică sau în viața mare e ca neascultarea să aibă și alt nume.

Odaia gavanoaselor devenise „odaia-luidomnu'-Virgil”, cașicum așa ar fi fost de-

când lumea. Cu toate că niciun gavanos nu se mișcase de-acolo, încăperea ieșise de subț puterea Maicii, fiind mai înafară de casă decât „cămăruța din ogradă”: fosta cușcă adică. Acolo focul era adevărat desmăț. E drept că și ferestrele — mici, cu zăbrele — erau mereu deschise. Dar căldura aducea atâta primăvară în odaie încât, într'adevăr, ca'n versul lui Vasile Alecsandri, fulgii intrau ca fluturii, dând de lucru Sorei Aglaia care venea cu mătușița și farașul după „dumnealor”.

Virgil nu mai trăia printre „lucruri”. Era atât de mirat încât ochii lui sporiseră într'o dilatare copilăroasă. În ochii lui, mări! se ivea speranța care e mai mult decât văzul.

— Bună dimineața, Virgil.

Betty Bub îi prepara cafeaua cu lapte, aducându-i-o în fiecare dimineață pe o tăblăluță încărcată cu surprize. Se așeza pe marginea patului și nu pleca de-acolo până ce Virgil nu mânca tot.

Zorelele acestei bune-dimineți erau ochii lui Betty Bub.

— Tòlicica !

Așa-i spunea, ca Nina, bucurându-și gura cu toate silabele numelui de pietricică rostogolită. În fiecare noapte, după ce stîngea

lampa, adormea gândindu-se la ochii albaștri ai dimineții.

— Să nu răcești, îi spunea el. Te rog ia șalul.

Și Șalul îmbrăca în fiecare dimineață umerii lui Betty Bub.

CAP. XXIX.

Și la Predeal ședea la plită Betty Bub, dogorindu-și obrazii. Dar vitrinele erau tocmai la București unde n'avea voie să plece. Pe-atunci, prietena ei adorată, Nina, era și spaima ei. La Agapia însă, cu toate că din nou își dogora obrazii la plită, Betty Bub era cuprinsă în vitrina magică. Nina-nu mai era decât Ninoșca. Iar inima de taină a lui Betty Bub era și ea în ninsoarea dulce a vitrinei cu jucării.

Multă vreme Betty Bub știuse numai atât despre bărbați: că-s nebuni. Și-i lăsase să fie. Acum însă Betty Bub vedea un bărbat care nu era decât tânăr — luminos de tânăr — și bolnav. Inima lui Betty Bub avea nevoie de șalul lui Virgil. Și iarăși, parcă se temea de Nina, deși mereu, față de ea, nu era decât Ninoșca. Când se scula disde-dimineată, ca și la Predeal, după ce făcea focul, își punea numai halatul și pleca ușor, să n'o trezească pe Nina.

— Unde te duci? o întreba Nina din pernă.

Betty Bub tresărea ca într'o poveste cu Zmei, și mică, de la ușă, se'ntorcea, spunând în șoaptă:

— Mă duc să fac cafeaua lui Virgil.

— Bine, spunea Nina rămânând cu somnul.

Dar era bine?

Căci toate începeau să fie altfel decât până atunci. Tolea știa că place bărbaților, dar uita. În brațele lor știa și de ce anume le place, dar uita și asta. Trăise printre și cu ei, fără s'o preocupe. Numai Nina o preocupase, legând-o de ea, fără să știe cum, cu un nod care trecuse și prin inima lui Betty Bub lăsând o fundă de mătăasă. La Paris nu se despărțiseră una de alta, Nina obligând-o uneori să-i ție locul — prietenește — în culcușul câteunui bărbat. Ceiace Tolea făcea din devotament pentru Nina, găsind uneori și câteo secundă de plăcere, deîndată alungată de secunde următoare. Se scutura ca vrabia și pleca într'ale ei, pe urmă Ninei. Niciodată bărbații nu aruncaseră o umbră între ele. Nina o certa, îi poruncea, se încrunta la ea, bătea din picior, o uita cu săptămânile, pentru ca abea întoarsă s'o ia din nou în primire, ceiace o făcea pe Tolea să spue:

— Nina, eu nu-s rudă cu tine. Eu pot să plec dela tine...

Dar niciodată din cauza bărbaților care

reprezentau pentru Nina un venit legitim, iar pentru Tolea un impozit firesc.

Și iată că la Agapia, după câteva zile de ninsoare și de lămpi, o umbră parcă apăruse între ele: Virgil. Poate că începuse odată cu umbrele chinezești. Betty Bub zărise din sufragerie, în ziua când se jucaseră de-a Baba-Oarba, pe Virgil rămas cu Nina în umbră antretului, cum îi sărutase mâinile pe rând. Intâia umbră, alta decât cele de pe părete, apăruse pe inima lui Betty Bub. Ușoară, trecătoare, dusă.

— Buna-dimineața, Virgil.

Șalul lui pe umerii ei.

Ședea cu el acolo, singură, în timp ce Nina dormea.

Și iată că altfel de umbră apărea pe inima lui Betty Bub, mai grea, mai apăsătoare, mai statornică. Sporea acolo ca omătul necurățat de lopeți în ogrăzile Mănăstirii.

— Nina, eu vreau să-ți spun ceva...

— Spune.

— Nu știu cum să spun, Ninoșca. Dă-mi tu vorbele, vorbi ea naiv și transparent ca și ochii ei.

— Spune măcar cam despre ce e vorba.

— Virgil...

Nina o privi mirat, din ce în ce mai mirat. De când automobilul depășise Vornicenii, lăsând în urmă banca de la Stejarul Chioaiei, uitase că inima lumii bătea mai

departe. A ei se oprise odată cu banca ninsă din fața munților.

Și iată că bătea!

— Tòlicica!

O sărută pe fiecare pecete roșie a inimii, de pe obraz.

Dar Betty Bub nu pricepea.

— Tu știi, Nina?

— Acuma știu. Ți place Virgil.

— Da, Nina. Vai!

— De ce „vai”?

— Tu! Eu!

— Tu, proasto. Eu?!

— Tu nu?

— Sigur că nu. Il iubesc ca pe un copil al meu. Mi-e și văr.

— Ninoșca!

În vitrina cu fulgi a iernii de la Agapia, Betty Bub intră subț alt clopot de sticlă, pus tot de mâna Ninei, rămânând cu ochi albaștri și obraji de foc printre ninsori de trandafiri.

CAP. XXX.

De câteva zile Nina medita mereu, revenind asupra ei. Trăia din nou, după o oprire de moarte. Știa că se va întoarce la București și că-și va relua activitatea, cu anumite simplificări, nerenunțând nici la viață, nici la lupta pentru ban, adică pur și simplu la luptă. Maicuseamă acum și averea îi apărea ca o formă a luptei, nu ca o oprire leneșă. Aparent, viitorul va repeta trecutul. Era sigură că resortul vital i-a rămas intact. Cele din casa Maicii Sofronia, din acest punct de vedere, nu erau decât o verificare: game pentru degete. Slavă Domnului, mâna era sigură; nu-și pierduse nici elasticitatea, nici autoritatea.

Dar acestea nu erau decât preocupări secundare. Nina simțea că în ea s'a întâmplat o mare prefacere. Trecuse printr'un tunel, și se ivea alta, după ce crezuse c'a devenit întuneric. Hotarul dintre ea și ea era moartea lui Tudor. Intâia moarte — când îl crezuse mort — și a doua moarte, când îl știuse mort pentru ea: la Vorniceni.

Până atunci trăise cu mintea și trupul: „argumentându-și trupul” spusese Tudor. Ea ar fi spus: argumentându-mi biologia. Nu crezuse în nimic alt: nici în Dumnezeu, nici în valorile morale — realitatea vieții le infirma, lăsându-le pe seama bibliotecii — și nici în inimă, faimoasa inimă a Mirunei.

Și iată că tunelul în care intrase o Nină, ieșind alta, era tocmai inima. Incepuse cu speranța dragostii — absurd — și se isprăvisese — crezuse ea — cu renunțarea la dragoste: sfâșietor.

Atunci îi apăruse o mână. Căci atât fusese Virgil în prima noapte. O mână care-i pornise inima din nou spre viață, prin milă. Poate că mila pentru mâna tânărului bolnav o exterioriza și pe-a ei pentru ea însăși, dar oricum, tot spre viață o ducea.

Apoi mâna devenise om: Virgil. Și mila devenise și ea om: pentru Virgil.

Foarte simplu! Tot atât de simplu ca și cuvântul dragoste. Și totuși... Poate că și Dumnezeu — în care nu credea — era tot un cuvânt simplu, uitat în cer.

„Ce vorbe frumoase: cerul, marea. Te uiți la ele și sperii. Speranța e mai mult decât văzul. Dincolo: asta e tot”. Așa-i vorbise „prietenuțelul lucrurilor”.

Poate că și ea va deveni prietena vieții, căci speranța e mai mult decât văzul. Spera. Nu știa exact în ce, dar inima nu mai era

inchisă. Se ducea spre ceva, obligând-o s'o urmeze c'un fel de mândrie de-a servi pe altul.

Nu-l iubea pe Virgil și nici n'avea deprinderea rudelor. Străină de părinți, așa rămasese față de întregul ei neam. Nicio clipă nu văzuse în Virgil bărbatul, dragostea. Soră și mamă: atât. Adică formă a milei, a duioșiei, a ocrotirii. Dorea să-l facă sănătos și să-l redea vieții. Fără de niciun alt scop. Secretul Tolei îi întărise optimismul, dragostea ei pentru Virgil apărându-i ca întâia victorie a lui în viața care-l aștepta.

Asta era preocuparea ei de căpetenie, subordonându-și toate proiectele de viitor, acesteia. Nu numai să-l ajute să devie teafăr, dar să-i redea încrederea în om și'n viață. Să învingă sicriul din el, cu lemnul căruia începuse să se împrietenească.

Știa bine că nu va fi ușor.

Nina judeca realist, nu prin elanuri lirice.

Mândria lui Virgil, destăinuită de frunte și de ochi, dar ascunsă de buzele lui, era un obstacol. Un bărbat de felul lui, resemnat cu prietenia unui șal, nu acceptă să fie întreținut de o femeie. Odaia dăruită oarecum de Nina în casa Maicii Sofronia, era un amănunt temporar, nu o stare. Dar vindecarea lui, refacerea lui pentru viață, implicau timp, îngrijiri, așteptări, cheltueli. Va accepta el obolul ei?

O astfel de întrebare apărută în calea banului dăruit, dovedea într'adevăr o adâncă prefacere a Ninei. Căci înainte vreme, tocmai în numele realismului, nici n'ar fi conceput că un om al vieții, nu al unei pagini literare, poate să-și construiască un obstacol dintr'un astfel de fum: mândria săracului.

Iată însă că mila, în loc să prelungească duios disprețul creierului pentru om, dimpotrivă, îl înlocuia cu un sentiment de stimă, acordând omului — acesta se numea Virgil, dar *spera* că mai sunt și alții —, prin inimă, ceiace-i refuzase mintea în numele căreia trăise.

Nina nu se simțea măgulită de această prefacere care-o înoia în fața vieții, întinerindu-i parcă energia, — fiindcă nu devenise spectatorul ei, gata de aplauze pentru actorul din ea, ci numai încercarea de-a se descifra exact, pentru a porni mai departe cu pasul just și în cadența firească. Adâncindu-se astfel, parcă uitase de ea, deși asupra ei se apleca.

Totuși, o stăpânea și un fel de mândrie, dar neagresivă, mai mult mirată: ca de un dar nebănuit. Crescuse incredințată că e prelungirea în timpul actual a faimoasei crâsmărițe cu ochi verzi, străbunica ei. Și aceia lucidă, sigură de ea, își ducea trupul cu mână de bărbat — ca și crâșma — spre

bărbați, afirmându-și supremația asupra lor. Astfel trăise și astfel murise: singură, ducând o faimă vrednică de legendă. Nina se recunoscuse în ea, convinsă că o va duce mai departe, desăvârșindu-i prin cultură e-lanul frust.

Și iată că acum se despărțise de această certitudine, simțind că răsturnarea ei, prin inimă, înseamnă întâia victorie asupra stră-bunicei. Ea începea altfel, de la hotarul aceleia. Rămas bun...

Zilele din casa Maicii Sofronia, simple ca desenele făcute de copii în recreație, îi dădeau răgazul de-a se duce spre viitor, căutând mijlocul de-a învinge întâiul obstacol ivit: mândria lui Virgil.

CAP. XXXI.

— Tòlicica, lasă-ne singuri.

Betty Bub plecă, dând ascultare Ninei altfel decât Sora Aglaia Maicii ei.

— Vreau să-ți vorbesc, Virgil. Stai, te rog.

El luă de mână, așezându-l lângă zidul umbrelor chinezești, pe divanul de-acolo.

Cu o mișcare de uliu, Nina își întoarse obrazul spre el. Era atâta agerime limpede pe chipul ei încât trăsăturile apăreau neobișnuit de hotărîte, așa cum se întâmplă numai în marile transparente ale primăverii, când munții ascunși ochiului, în depărtarea spațiului, îi răsar, destăinuți cu tot relieful lor.

— Virgil, suntem veri. Amândoi am aflat asta de la Maica Sofronia, fără ca vorba ei să ne lege. Deci, să dăm laoparte dintre noi rudenia. Te'ntreb atunci: ce reprezintă eu pentru tine?

— Un om. Un om bun.

— Dacă ar fi aici o altă vară de-a noastră, Miruna, ar da din cap și ți-ar spune:

Te'nșeli, Virgil. Nina Tomaș e tocmai opusul omului bun.

- Cine-i Miruna?
- Un om bun: într'adevăr.
- Fiecare cu adevărul lui.
- Dar adevărul meu?
- Repet: om bun...

Fața i se acoperi de roșeață.

— ...Nu te cred în stare, Nina, să mai silești să-ți explic de ce pentru mine ești un om bun...

Mâna Ninei se ridică, rămânând așa o clipă; apoi ușor, așa cum degetele lui Virgil desmierdaseră cărlionții Tòlicicăi, trecură peste fruntea lui Virgil.

— Noi doi nu ne putem umili: suntem egali. Înțelege, Virgil?

— Îți mulțumesc. Te-ascult.

— Până la ascultat mai este. Deocamdată vreau să întreb. Accepți?

— Aștept.

— Și-mi vei răspunde ca unui om bun?

— Desigur, Nina. Atât pot să-ți dau: ce e în mine.

— Știi că ești bogat?

— Speram. Acum sunt un om bolnav.

— De unde știi? Iartă-mă că insist, se scuză Nina, luându-i mâna care arătase c'un fel de discreție spre piept; dar socoate-mă, provizor numai, ca pe-un fel de mamă, acordându-mi privilegiul ei.

— Bine, mama Nina.

Zâmbea dulce, cuvântul mamă neputând glumi pe buza lui.

— Repet, Virgil: de unde știi?

— M'a văzut și un doctor?

— Când? Cine?

— Un doctor de la Piatra-Neamț.

— Ce fel de doctor?

— De la un dispensar.

— Radiografie?

— Nu.

— Analiza sputei?

— Da.

— Și?

— Mi-a spus că am nevoie de odihnă absolută, aer curat și supraalimentare.

— Ș'ai venit la Agapia.

— Da. După cum știi.

— Știu-știi! Și te-ai simțit mai rău. Ai luat șalul pe umeri și te-ai împrietenit cu scândura bradului. Ești bărbat, Virgil?

— Nu mai sunt nimic. Aștept.

— Vrasăzică am venit la timp, în locul aceleia pe care-o așteptai.

— Ați venit, Nina. Vă mulțumesc. Și după ce veți pleca, încă o să vă mulțumesc.

— Vom pleca împreună cu tine, Virgil. Nu știi nimic, fiindcă te-ai deprins să nu mai fii nimic. Ai observat că de când suntem aici ai început să te mai rotunjești? Vorbește mama ta.

Mâna lui își pipăi obrazul. Zâmbea.

— Ai observat, continuă Nina, că de când stai într'o cameră omenească, nu mai tușești decât în răstimpuri, cum tușește oricine-i răcit?

— M'ai ascultat? tresări el.

— Da, Virgil. Te-am *pândit* ca o mamă, ca un doctor, dacă vrei. Adevărul e altul: tu ești un om deprimat de boală și de sărăcie. Ți-ai pierdut încrederea în tine, în viață și în om. Ai renunțat de-a mai lupta. Boala nu e numai agresiunea unui microb, e și acceptarea înfrângerii de cel care-ar putea să lupte. Tuberculoza e vindecabilă: pentru cel care vrea.

— Care poate...

— De unde știi că nu poți?

— Uită-te la mine.

— M'am uitat la tine, nu la șalul tău. De asta te'ntreb.

— Nina, de ce să răscolim lucruri cu care m'am deprins, pe care poate că le-am și uitat. Ce importanță are încă un om tânăr într'un timp când datoria tinerilor e să moară.

— Luptând.

— Cel care poate, luptă; betegii rămân acasă.

— Vorbește un bărbat?

— Vorbește un copil cu mama lui.

— Bine, Virgil. Atunci am să-ți devin tată, ca să-mi rămâi tot fiu, dar pentru altecele.

— Adică?

— Pentru buzdugan. Așa spune cronicarul despre Ștefan-cel-Mare: că auzind isprăvile boerilor, foarte s'a mâniat și chemându-i, i-a dezmiertat pre ei: cu buzduganul.

— Nina, nu-mi ești nici mamă, nici tată. Dar te simt soră.

— Ți mulțumesc, Virgil. Soră aspră, care nu renunță la fratele ei. Ai iubit?

— N'am avut timp. Am sperat.

— Ș'acuma?

— Numai cu vorba am rămas prieten.

— Pentru vers?

— Mai adânc: pentru singurătatea inimii.

— Slavă Domnului! respiră Nina. Știi că ești iubit?

Sângele-i năpădi fața. Cercă să zâmbească, dar umbra îl acoperi.

— Virgil, uită-te drept în ochii mei. Știu bine că fiecare dintre noi are vorbe pe care nu le poate auzi în gura altuia. Crede-mă că și eu sufăr. Dar ți le voi spune: vorbele. Vorbele tale. Vorbele noastre. Prietena mea te iubește.

O privi cutremurat, patetic, ca o biserică șubredă pe care bătaia marelui clopot rămas o poate nărui.

— Da, Virgil. Prietena mea te iubește. Mi-a spus. Așa e.

Virgil își acoperi fața cu mâinile slabe, rămânând mult timp așa, orbit.

— Și tu, — urmă glasul Ninei, implacabil.

Virgil își descoperi fața. Broboane de sudoare îi acopereau tâmpilele și fruntea. Nina i le șterse cu batista ei.

— Asta nu merită luptă? vorbi Nina cu mare blândeță?

— Dumnezeu! Dumnezeu! își clătină el capul.

— Inima învinge tot. Și eu am crezut în mintea mea, și am fost învinsă de inimă. Crezi tu că puterea inimii nu poate învinge deprimarea plămânilor?

— Nu știu. Nu mai știu nimic. E îngrozitor, Nina. De ce-ai venit?

— Fiindcă ne așteptai fără să știi. Credeai că aștepți moartea. Dar inima ta spera. Tot ea a avut dreptate. Urmeaz-o, Virgil. Trebuie să crezi în ceva. Iată: inima ta. Îți arată un drum. Ridică-te și du-te. Mai mult nu-ți cer.

CAP. XXXII.

Mult timp tăcură unul lângă altul, cu spinarea la păretele umbrelor chinezești. Nina se ridică, întinzând focul din sobă cu câteva lemne și un braț de cucuruzi. Pocniturile lor în flăcări erau vesele ca ale biciuștelor de sanie.

— Da, Virgil, reîncepu Nina; ceiace începe în inima ta e un viitor care merită efortul de-a te vindeca. Ești deprimat, denutrit, ținut de mătușa noastră în condiții sordide. Dar s'a isprăvit. Trecutul e lichidat. Să ne preocupe numai viitorul. Dintâi trebuie să știi ce ai. Adică să te vadă un specialist, nu un diletant oarecare. Să te examineze riguros și să ne spue ce trebuie să faci. Probabil că vei intra într'un Sanatoriu, fie la Predeal, fie în altă parte, după cum ne va spune doctorul. Acolo vei fi căutat cum trebuie. Dacă vei fi la Predeal, Tòlicica va fi lângă tine: tot în Predeal, unde conduce pensiunea mea. Dacă vei fi în altă parte, te vom vizita săptămânal amândouă, având grijă să nu duci lipsă de nimic. Vezi, Virgil!

Şalul tău s'a transformat în două fiinţe: o soră şi o Tòlicică. Noi două te luăm dintre lucruri.

— Nina, îţi dai seamă că mă chinueşti?

— Inceputul vieţii e chinul; bucuria vine mai pe urmă.

Cu mare şi vizibil efort, Virgil se hotărî:

— Şi cu ce bani?

— Cu banii mei, răspunse ea net. Sunt bogată şi n'am pe nimeni: absolut pe nimeni, apăsă ea solemn.

— Banii tăi, Nina, nu sunt banii mei.

— Sunt sora ta?

— Nu sunt frate cu banii altuia. Nu pot fi. Tu ştii.

— Da, ştiu.

— Atunci?

— Atunci te'ntreb din nou: ce sunt eu pentru tine?

— Un om bun. Dumnezeu există.

— Dacă există Dumnezeu — cum afirmi tu, eu nu ştiu încă — banii mei trebuie să te facă sănătos.

— Nu, Nina. Fiecare cu destinul lui.

— Crezi în Dumnezeu?

— Cred.

— Atunci el este în destinul tău?

— Şi'n rănile lui Iov era.

— Cine l-a vindecat pe Iov?

— Cel care i-a dat şi rănile.

— Și pe tine tot acela te va vindeca. Ascultă, Virgil, mă crezi curată?

— Ești.

— Nu-s.

— De ce te ponegrești?

— Mă desvăluși unui frate.

— Nu merit.

— Meriți să te vindeci cu banul meu bolnav. Și eu la fel. Mă vezi? Uită-te. Nu la ochii mei. La trupul meu. Sunt atrăgătoare?

— Ești frumoasă.

— Știi la ce mi-a servit trupul?

— Ești om. Și eu sunt om.

— Cunoști cuvântul biblic?

Il dădu laoparte cu mâna dintre el și sora lui.

— Asta sunt. Asta am fost până azi. Mi-am vândut trupul.

— Nina, nu merit, cercă el s'o oprească.

Dar Nina ardea ca flacăra.

— Mi-am vândut trupul, îmbogățindu-mă de pe urma lui. Imi mai dai mâna?

Virgil i-o întinse.

— Îți mulțumesc, dar n'o primesc. O singură cale ne mai poate apropia mâinile. Ascultă, Virgil, am făcut o faptă și mai mârșavă decât specularea trupului. Am iubit pe cineva — atunci nu știam cât și cum, dar îl doream, l-am avut, a fost amantul meu. S'a îndepărtat de mine, desgustat de ființa mea de-atunci. Știi ce-am făcut?

Indepărtă din nou cu mâinile lui slabe spovedania.

— Trebuie să-ți spun tot. Am obținut prin șantaj, speculând amintiri rămase de pe urma unei moarte, un milion dela tatăl aceluia tânăr. Banii aceia mă ard. Înțelegi!

— Înțeleg.

— Nu-i mai pot restitui. In casa aceia nimic de la mine nu mai poate intra. Înțelegi?

— Înțeleg.

— Să-i ard? Dumnezeuul tău nu poate primi un astfel de fum sterp. Banii aceia se vor purifica prin tine. Sunt banii vindecării tale. Fumul acestei jertfe va fi primit. Înțelegi?

— Înțeleg.

— Iată mâna mea murdară. O accepți?

Virgil se uită la icoana abea zărită prin inserare, la obrazul Ninei — patetic viu —, și aplecându-se asupra mâinii întinse o sărută cu respect.

PARTEA A III-a

P L O P U L .

CAP. I.

Concesiv pentru multe, față de femei Alec era intransigent. Nu le lua în considerație decât pe cele tinere — sau care păreau —, frumoase, ori măcar grațioase, distinse și elegante. Toate celelalte îi erau străine.

Singura privilegiată era Oana. Desigur, în ochii lui Alec Oana avea toate calitățile, depășindu-le până la un fel de unicitate. Față de Oana, Alec ar fi cedat spontan din absolut, devenind concesiv. Când aflase că Oana e însărcinată, Alec acceptase disgrația legată de ideea maternității în așa măsură încât trecând peste, se hotărise să fie bunic, ceiace-i dădea o melancolică înduioșare. Grație Oanei acceptase la fel și gândul maternității Mirunei.

Dar Oana-și pierduse copiii, cruțându-l pe Alec de condiția prealabilă buniciei. Plecase cu Tudor la Vorniceni, adorabilă ca o logodnică. Și de-atunci Alec revenise pe nesimțite la absolutul inițial, Miruna nemai-beneficiind de privilegiul datorit exclusiv maternității Oanei. Așa că pe măsură ce

Miruna lua proporții, pierzându-și frăgezi-
mea și elasticitatea, Alec avea pentru ea un
fel de compătimire jenată. Nu mai era „fata
bunicilor”, amplificarea trupului dându-i o
majestate disgrațioasă, un mers cam legă-
nat, de barcă prea plină, un vag somnoros
în privire, o îngroșare a buzelor, o tulburare
a tenului. Intr'un cuvânt, Miruna nu mai
era Miruna: pentru Alec. Căci de când se
măritase Oana, devenind o permanență a
lui Tudor și un oaspe temporar la Bucu-
rești, — în casa Dănescu îndulcirea femi-
nină venise dela Miruna.

Amănunt fără de importanță, desigur, dar
ponderabil totuși în sensibilitatea lui Alec.
Interiorul lui își pierduse armonia estetică.

Vasele de care se sătura, sau care-l indis-
puneau prin linia lor, le trimetea în pod,
cumpărând altele. Dar pod în care să-ți
trimiți nora fiindcă-i însărcinată, nu există.
Deci Alec închidea oarecum ochii: să vadă
cât mai puțin, resemnat să plătească și el
vieții, indirect, acest impozit penibil. Re-
pulsia era explicabilă și din alt punct de
vedere. Alec suferise la fel când cu ma-
ternitatea Malvinei. Se înstrăinase treptat
de ea până la repulsie, învinsă aparent în
raporturile cu Malvina, dar în realitate, ob-
sedantă până la suferință. Maternitatea Mi-
runei actualiza și amintirea de-atunci, care
pusese un gol temporar între perechea de

dansatori prin saloane: Malvina-Alec. Parcă reapărea și golul, disociind-o pe Malvina de realitatea ei actuală, atribuindu-i și ei condiția Mirunei.

Oricum, Alec nu se mai simțea bine la el acasă. Mult nu trăise niciodată subt acoperemântul familial. Zilele lui Alec erau exterioare casei și prin activitatea lui profesională — avocat, apoi membru în consilii de administrație — și prin Club și prin unele relații știute numai de garsoniera lui secretă. Dar la dejun, la masă și noaptea, înainte de culcare, Alec trăia cu plăcere între ai lui, mai mult camarad de distracții decât pater familias, participând totuși cu afecțiune, devotament și îngăduință adevzivă la intimitatea grupului.

De-o vreme însă, convergența subiectivă a unei amintiri — maternitatea Malvinei, mama lui Petruș parcă mai mult decât a Oanei — cu o prezență nouă — maternitatea Mirunei, care acoperea grația fetei bunicii — îl îndepărta de ai lui, dându-i dorința de-a fi cât mai puțin acasă. Dacă ar fi fost posibil, fără de drame, ar fi dormit numai, neacordând locului care-l indispunea decât somnul. Evident, nu se putea: din cauza Malvinei, deprinsă să-l aibă mereu alături în sufragerie și etac, de când erau tot mai rar împreună în saloanele cu alt tineret, alte muzici și alte dansuri. Obligația

aceasta însă căpăta caracterul unei silnicii, sporind indispoziția lui Alec la mesele de-acasă. Deveneau corvadă. Alec venea cu cele mai mărinimoase intenții, în fiecare zi cu flori, prăjituri, bomboane și tot felul de surprize pentru Malvina și Miruna. Dar nu intrau și nu rămâneau decât darurile. Alec pleca secundă cu secundă, abea prezent prin deprinderea de-a fi curtenitor cu femeile. Privirea spre ceas devenise un adevărat tic revelator.

CAP. II.

Se vede însă că era într'o pasă proastă. Ca mai toți jucătorii de cărți, Alec avea și superstițiile și terminologia destinului la masa verde, aplicându-le și întâmplărilor exterioare clubului. Căci iată că maternitatea prea vizibilă acasă îl urmărea și la birou.

De patru ani avea aceeași dactilografă: Lucica. Mânuiia clapele cu o virtuozitate pianistică, era punctuală și pe de-asupra și „drăguță”. Nu mai mult, dar de-ajuns. În anexa biroului lui Alec, despărțită de o ușă căptușită, lucra „ceva drăguț”: Lucica, abea cineva.

Alec apăsa pe un buton. Ușa se deschidea. Apărea o păpușă din acelea aduse dela Paris, care spun: Pa-pa, Ma-ma. Și buzele ei și ochii aveau acea expresie: de sticlă și porțelan colorat.

— Imi dictați, Maestre?

— Da, Lucico.

Alec n'o auzise vorbind altfel. Numai vocabularul anex al mașinei de scris. El îi

dicta, ea scria cu țaca-țaca, sonoritatea clăpelor înlocuind-o pe-a buzelor. Nu era nici veselă, nici tristă, nici sănătoasă, nici bolnavă. Permanent aceeași, cum e canarul galben din colivie sau poate și mai mult păpușa-mascotă din unele automobile.

Firește, Alec nu știe absolut nimic despre viața ei. Lucica făcea parte dintr'un fel de categorie abiografică a omului. O vedea ș'atât, neacordându-i nicio prelungire spre întâmplările vieții, cașicum noaptea Lucicăi sau restul timpului exterior biroului rămânea închis într'o cutie ca și mașina de scris.

Dar mai avea un rost Lucica, mecanizat și acela. De cum începea primăvara ea avea grija violetelor care erau o permanență a biroului lui Alec. Ea le cumpăra în fiecare dimineață, aranjându-le în cele două cupe de cristal. La sfârșitul fiecărei săptămâni venea cu socoteala la Alec care-i plătea fără să întrebe, acordându-i totdeauna un supliment pentru florile ei.

Și iată că Lucica era însărcinată! Nimic extraordinar ca o fată tânără să fie însărcinată. Dar Lucica? Aproape cașicum te-ai simți aflând că ceasornicul are migrenă, sau stiloul, sciatică.

Venise primăvara. Violetele erau. Dar Lucica nu mai era. Devenise Purcica, zi cu zi mai disgrațioasă prin parfumul violo-

letelor de ea aduse. Această Lucică putea cel mult sta la o tejghea cu salam, parizer și crenvurști, dar nu interpusă între parful violetelor și ușa de după care răsărea păpușa de porțelan cu rochițe scurte și genunchi puerili.

Linia balonată agresiv a maternității devenea parcă o parodie monstruoasă a monoclului. I se părea lui Alec că viața îl persiflează și acasă și la birou cu acest dinadins hâd.

Și pe stradă parcă se înmulțeau femeile însărcinate. Niciodată nu văzuse atâtea, sau nu le observase ca acum. Se plimbau, încete ca broaștele țestoase, dar vertical, confiscând privirea trecătorilor. Alec le număra. Intr'o zi întâlni 13! Și nu se sfiau câtuși de puțin. Unele chiar mai țineau de mână încă un plod, oarecum nemulțumite numai cu cel inclus. Parcă pe vremea lui femeile își ascundeau peripețiile finale ale maternității, evitând să se arate. Acestea însă circulau vizibile ca afișele circului în turneu.

Și dacă nu-i interziceau cu totul bucuria primăverii, i-o alterau în schimb. Căci pentru Alec abea dacă primăvara exista în sine, ea fiind mai mult un pretext pentru femei. Nimic nu-i revela mai proaspăt femeia — în genere — decât apariția primăverii. Pentru Alec anotimpul florilor era un bulevard cu femei fără de blănuri și șoșoni — pachet

de iarnă —, sprintene în destăinuirea trupului abea îmbrăcat, cuprinse în jocul de transparențe și opacități ondulate ale caselor de mode. Ahea atunci monocul lui Alec sclipea de soare, și florile primăverii—din coșul țigăncilor —, își căpătau rațiunea de-a fi: oferite.

CAP. III.

Primăvara anului 1941 devenise a femeilor însărcinate. Automobilul lui Alec, după ce le lăsa acasă, unde nu era decât una, dar le înmulțea subiectiv prin amintire, le regăsea pe străzile și bulevardele iluminate de soare, numerotându-le, și la birou prin parfumul contrazis al violetelor, sub forma Purcicăi. Diminutivul dovedește numai că și'n iritare Alec nu-și pierdea deprinderea de-a alinta femeia. Diminutivul, așa dar, nu exprima decât atenuat repulsia lui Alec.

N'ar fi îndepărtat-o pe Lucica pentru nimic în lume, căci Alec era bun și drept — prea leneș ca să mai fie și altfel —, iar pe de altă parte, destoinicia Lucicăi era o evidență practică, independentă de evidența inestetică.

Dar pretutindeni, zilele lui Alec se posomorau.

— Maestrul e rău dispus, se informau secretarii unii pe alții.

Așa era. Intrase într'o pasă proastă. Simțea ghinionul în vârful degetelor enervate,

în așa măsură încât iscălitura pe acte, procuri și corespondență profesională devenea ilizibilă, abea schițată, cașicum numele lui i-ar fi dat desgustul de-a-l formula integral.

Așa și'n toate: dorea mai mult să plece, să scape, să scurteze, decât să rămâe, să stea, să prelungească. Nu mai avea optimismul răbdării. Clienții îi păreau „interminabili”, cași romanele „gravide” ale scriitorilor contemporani. Avea nevoie de odihnă. Dar unde s'o caute? Acasă? Nu știa cum să nu fie. În altă localitate? Cum s'ar fi putut duce fără Malvina? Și Malvina nu intra în noțiunea „odihnă”.

A! ar fi fost ceva: străinătatea. Dar războiul i-o luase, dând-o armatelor beligerante. Ah! războiul! Ce mojiție a maselor! Pe toți îi încurca. Unde-i Parisul? Unde-i Nissa? Unde-s Alpii?

Și din Europa se simțea izgonit, pedepsit să stea la București în primăvara femeilor însărcinate. Aceasta e forma — singura — pe care-o lua Europa în ochii lui Alec, restul rămânând ca o virtualitate istorică.

Incepură și ploile care și ele au darul de-a îngreua ritmul străzilor, provincializându-le prin balonarea — înrudită cu altele — a umbrelor.

Dar începu și altăceva, mai activ neplăcut: intrase boala în casă. Dintâi Petruș —

c gripă cu temperatură, pahare, tusă —; de la el o luă Miruna — batistă, strănuturi, tusă, ochi injectați — și de la ei Malvina.

Deci: casa avea gripă.

Etacul mirosea a vată arsă — pahare — oțet aromatic pentru fricțiuni, ulei camforat. Parfumul lui Alec — Patchuly Guerlain — era în exil. Apoi tusă — la ureche —, „dă-mi batista”, comprese, gutapercă, flanele, miros de gaiacol, ulei mentholat... Totul condensat în etac. După o noapte, etacul însuși devenea un iz gripal, gonindu-l pe Alec.

Dar Malvina dorea să fie răsfățata mai ales atunci când era bolnavă: obiectiv. Gripa ei solidară cu-a celorlalți doi lua proporții prometeice.

— Uf! Mă'năduș, Alec!

Trebuia să sară din pat în plină noapte și s'o salveze de la moarte, convingând-o că n'a fost nimic decât o impresie trecătoare.

— Așa ai fost în totdeauna! Niciodată nu m'ai înțeles.

Criza de sufocare era uitată, dar începea drama psihologică într'un crescendo irezistibil, pe care nicio logică nu-l putea împiedeca să-și desăvârșească evoluția firească: a Malvinei. Lungi reproșuri, adunate din toți anii vieții conjugale, un bilanț patetic, persuadarea Malvinei prin chiar vorbele ei că

e „o biată femeie nenorocită”, lacrimi — „lasă-mă” —, tumult de plâns — „nu vreau nimic” —, hohote dramatice — „ne-aud copiii, Malvina, pentru numele lui Dumnezeu!” —, paroxism de desperare — „m’arunc pe fereastră”: fereastră era o adevărată obsesie a Malvinei, cu rădăcini probabile în tradiția dramelor generațiilor precedente —; și apoi abea, foarte cu încetul, regresul spre potolire. La hotarul acesta Alec trebuia s’o aștepte dulce, cald, prevenitor, răsfățând-o ca pe-o fetiță adorabilă. Și avea părul alb! Și avea gripă! Și era anotimpul femeilor gravide! Și ploua!

Și era răsboi!

CAP. IV.

De când plecase Oana nu primise niciun cuvânt de la ea. Nici Oana, nici Tudor nu scriau. Nici Alec n'avea elanuri epistolare. Dar oricum, el era tatăl Oanei, nu ea, mama lui. Numai o nuanță de supărare, căci Oana și'n lipsă rămânea tot Oana. Dar și această nuanță se însuma în celelalte ponderabile și imponderabile, creind în Alec o depri-mare enervată, pe care numai buna lui creș-tere și inaptitudinea stridenței exterioare o ascundeau celorlalți.

Numai mânilor lui ar fi destăinuit unui ob-servator atent starea sufletească. La Club, pe masa verde, vibrau, pline de ticuri, ca ale celor care joacă totul pe-o carte, deși Alec era un jucător cuminte. Acasă, în sufragerie, de câteori Malvina ridica glasul, mânilor lui Alec aveau o crispă repulsivă, deîndată corectată printr'un derivativ: țigara. Iar la birou, când iscălea, literile numelui se con-topeau într'un zig-zag de trăsnet. Dacă s'ar fi ras singur, desigur că s'ar fi tăiat. Dar se

rădea în oraș, mutând de-acasă cât mai mult din timpul amănuntelor de-acolo.

Intr'o dimineată la birou auzi o ciocănitură la ușa care-l despărțea de Lucica. Era atât de obișnuit ca Lucică să nu apară pe ușă decât atunci când apăsa pe butonul soneriei de pe birou, încât nu pricepu decât după enervante repețiri.

— Intră.

Ridică o față încrețită — străpezită parcă — înghețând-o pe Lucica în prag.

— Intră, Lucica, își reveni el, pofțind-o cu mâna.

Lucica se oprise necutezătoare, cu pieptul apăsat de-o respirație tumultoasă, gata să plângă.

— Ce-î cu tine, fetițo?

— Maestre... să nu vă supărați... eu., eu.,

— Hai, fetițo! o îndemnă Alec, cordial dar grăbit.

— ...eu... nasc!

— Hei! tresări Alec, lovit parcă, sărind de pe scaunul ca la strigătul: foc!

Abea după un adevărat interogator, Lucica izbuti să spue ce anume dorea. Trebuie să nască. Alec respiră: crezuse că naște în biroul lui. Și avea nevoie de... un pahar de apă: ca să poată spune restul. Ii dădu un pahar cu apă, o așeză pe scaunul clienților, Lucica își șterse ochii, respiră întretăiat, —

și gata-gata din nou să plângă, continuă:

— V'ați supărat pe mine.

— Nu, fetițo. Dar ce vrei de la mine?

— Un concediu! izbucni Lucica în mare plâns. Sunt așa de nenorocită!

Altă dramă! Bătiștă, consolări, repetarea paharului cu apă. Priviri nedumerite ale secretarilor.

— Îți dau concediu cât vrei.

— Mă dați afară? izbucni Lucica.

— Nu te dau, fetițo. Cum să te dau afară? Nu știi cât te apreciez?

— Ah, Maestre, ce piatră mi-ați luat! Vă mulțumesc...

Dădu să-i sărute mâna, cu o candoare dezarmantă.

— Liniștește-te, fetițo, se apără Alec, bătând-o pe obraz. Ai concediu. Să-ți dau un avans?

— Vai, Maestre!

— Bine. Totul e în regulă, exclamă Alec gata să-i ofere orice, numai să scape de dramă în mai multe acte. Ce mai vrei?

— Maestre, în locul meu...

— Lasă, fetițo, găsesc eu pe cineva să te înlocuiască.

— Vai, Maestre! se tângui ea din nou, suflându-și nasul preventiv; credeți că nu m'am gândit? Nu vreau să-mi ție locul cine știe ce fată...

Alec aproba în tact, de teama altor poticniri.

— V'am găsit eu o fată... Cum să spun? Garantez.

— Bine, fetiço.

— Știe tot: și violetele! exclamă suprem Lucica.

— Bine. Bravo, Lucica!

O ajută să se ridice, oferindu-i de plecare și un buchet de violete. I l-ar fi dat și pe celălalt, numai s'o știe dusă și departe.

— Mâne vine, se întoarce de la ușă Lucica.

— Bine. Cine-ai spus că vine?

— Prietena mea.

— Foarte bine. Du-te cu bine.

Rămas singur, Alec oftă ca într'o piesă de teatru, răsturnându-se în fotoliu. Se simțea ușurat. Câteva clipe respiră în voe.

Dar desperechierea acordului de violete — o cupă rămăsese goală — îi reaminti practic că Lucica va lipsi câtva timp, înlocuită de cine știe ce dactilografă improvizată — fruntea lui Alec se încreți —, iar strigătul „nasc”, bufon, în loc să-l facă să zâmbească — luase vorba de bună, crezând că va naște subț ochii lui —, îi duse din nou gândul la femeii însărcinate, la copii care țipă, la pelinci — și gripele tot c'un fel de pelinci se vindecă — și la alte

orori date omului. Când născuse Malvina întâia oară, Alec se întâlnise astfel cu realitatea:

— Ce-i asta? întrebuse cu fruntea increțită la vederea pachetului cu carne urlătoare.

— E băiat! îl fericise coana Moașă.

Era atât de descumpănit încât lăsându-și lucrul neisprăvit, luă cupa cu violete, își aplecă obrazul asupra florilor, și respiră adânc, închizând ochii.

CAP. V.

Telefonă Vilmei să nu-l aștepte și dejună la Capșa. Acasă toți erau în pat: Petruș și Miruna în etacul lor, Malvina în celălalt, acolo luându-și mesele. În timpul zilei patul Malvinei era înconjurat numai de prietene limbute, c'are n'aveau prejudecata gripei. Alec le evita.

Și masa și-o luă la Club, telefonând din nou Vilmei să nu-l aștepte, sosind acasă pe la douăsprezece, cu speranța că Malvina a dormise după o amiază de taclale. Odată însă cu pașii lui discreți începu o altă criză de-a Malvinei.

— Mă sufoc! Dă-mi ceva.

— Ți se pare!

Privire jupiteriană.

— Ce să-ți dau? cedă Alec.

— Dă-mi orice că mor!

Ii dădu un pahar cu apă. Malvina îl respinse, tragic ofensată. După ce se isprăvi lupta cu moartea, tocmai când Alec tremura că vine viața de-apoi, Malvina căzu pe pernă, într'un fel de răstignire, și tăcu.

Tăcu, tăcu, tăcu, până când tic-tac-ul ceasului deveni de nesuferit.

— Ți-i mai bine, Malvina?

Il privi cu chip de piatră: colorată însă. Căci obrajii Malvinei, ca și ai rodiilor, nu cunoșteau paloarea.

— Ce-i, Malvina?

Dădu din cap, agonic.

— Cred că mă duc.

— Ț! De unde ți-au mai venit astfel de gânduri?

— Inima.

— Ce-i cu inima?

— Pune mâna, îl invită Malvina, testamentar.

O puse.

— Bate.

— *Mai bate*, zâmbi resemnat Malvina. Dar până când?

— Dar ce simți?

— Opriri — tu nu știi! — un fel de leșin... Nu se poate descrie. Mă duc...

— Dragă Malvina, e mai simplu să mă duc eu să-ți aduc un doctor.

— Nu mă crezi? îl măsură Malvina gata să-și reia celălalt gen de dramă.

— Ba te cred. Tocmai de asta mă duc după doctor. Vin imediat.

O chemă pe Vilma, lăsând-o de veghe lângă bolnava de inimă, el plecând după doctor. După multe peripecii și greutăți, iz-

buti să scoale din somn pe un doctor re-putat, specialist în boli de inimă, pe care-l cunoștea de la Club. Era convins că Malvina n'are nimic, ceiace-i dădea o senzație de ridicol mai greu de suportat decât o boală reală. Doctorul o examinează pe Malvina cu toată rigoarea mahmură a pompierului deșteptat din somn de-o falșă alarmă, fără să-i poată da altăceva decât supracontrolul unei cardiografii.

Mai rău decât bolnavă, Malvina se simțea ofensată de alianța celor doi bărbați care n'o luau în serios. Așa că drama începu de la reproșuri până la plâns-saltat. Alec își reluu rolul succesiv de bunic, de soț, de logodnic și amant, cu senzația copleșitoare a ridicolului practicat pe teren.

Abea mai avu răgaz și pentru somn. Dar nu și l-ar fi prelungit chiar cu riscul unei migrene. Porni deci imediat la birou, înainte de-a se duce la Palatul de Justiție. Întră încă stăpânit de întâmplările nopții. Il așteptau mai multe dosare. Il deschise mașinal pe cel dintâi. În secunda când ridică ochii de pe cuprins, ca să-și aprindă țigara, văzu violetele la locul lor, așezate în cele două cupe. Bine așezate. Foarte bine!

A! Plecase Lucica!

Sună.

— Bună-dimineța, Maestre. Eu țin locul Lucicăi. Toate lucrările sunt la curent.

O vedea prin parfumul violetelor, având în sfârșit întâiul acord de primăvară.

— Bună-dimineața, domnișoară.

— Aveți nevoie de mine?

— Nu, mulțumesc, poți să te duci.

Ușa se închise.

Dar Alec privea într'același loc tot ce văzuse prin parfumul violetelor: o fată subțire, înaltă, armonioasă ca Madonele de pe vitraliile bisericilor. Avea oprirea lor plutitoare în lumină. Mâni subțiri, gene lungi, frunte pură și ochi castanii cu ape de aur.

Era într'adevăr dincolo, după ușa Lucicăi?

Alec se ridică de la birou, deschise ușa și o văzu din nou, dar altfel. Aplecată asupra mașinei de scris, copia un act.

— Lasă, domnișoară, îți dictez eu. Merge mai iute.

Ii dictă, plimbându-se. Lăsase ușa despărțitoare deschisă. Ii controlă scrisul, aplecându-se asupra paginei începute.

— Cu ce te parfumezi?

— Nu obișnuiesc.

Ciudat! Ce Guerlain necunoscut venea dinspre părul ei castaniu — prelung buclat — care-i învăluia capul într'o desime lucie?

Continuă dictarea, plimbându-se prin odae.

După ce isprăvi, examinează textul dactilografiat.

— Sunteți mulțumit, Maestre?

Nu-i răspunse. Se duse în birou, luă o cupă cu violete și i-o aduse, punându-i-o lângă mașina de scris.

— Vai, Maestre, de ce v'ați deranjat?

Fără să-i răspundă, Alec închise ușa și-și reluă locul la birou. Acest „Vai, Maestre, de ce v'ați deranjat?” îi zgâriase urechea, făcându-l să regrete ofranda violetelor.

Se așeză la lucru, adnotând primul dosar. Dar cașicum violetele de dincolo le-ar fi chemat pe cele de dincoace, parfumul lor spori, înviorându-se.

Alec ridică ochii spre locul plutirii dintâi, premergătoare vorbelor.

De! Prietena Lucicăi! Dactilografă!...

Oricum, Alec îi era recunoscător. Ușa ei devenise cea dintâi fereastră a primăverii regăsite.

CAP. VI.

În timpul zilei Alec o uită cu totul, ca pe un amănunt secundar înregistrat în trecut. Tocmai noaptea se întâlnește cu amintirea ei, dar altfel de cum s'ar fi așteptat.

Malvina avea niște „dureri nedesluite” în regiunea stomahului. Cam pe-acolo: rinichi, ficat, poate un început de ulcer sau o apendicită. Nu degeaba trecuse prin Sanatoriul doctorului Munteanu.

— Să-ți pun o compresă?

— Mi-am pus. Dacă te-ași aștepta pe tine...

Bine!

— Să-ți dau niște picături Davila?

— Ce-s copil?

— Niște melisă?

— Ce tot spui, Alec! Trebuie să mă vadă un specialist.

— Să-i telefonez doctorului Munteanu.

— Vrei să mă vezi pe masa de operație?

— Dragă Malvina, vreau să te văd sănătoasă.

— Sigur, pentru comoditatea ta!

— Și pentru asta.

— Bine că recunoști măcar.

— Atunci ce vrei?

— Să-mi vorbești fără nervi! suspină Malvina. Când eram logodiți așa-mi vorbeai?

— Dragă Malvina, atunci nu vorbeam despre stomah și doctori.

— Sigur, am ajuns o infirmă! Mulțumesc, Alec. O singură calitate aveai: erai delicat.

— Nu mai sunt?

— Uită-te'n oglindă! Ai o privire de asasin! izbucni Malvina cu lacrimi, acoperindu-și ochii.

Oricând, o astfel de expresie în gura Malvinei ar fi provocat râsul lui Alec, dezarmându-i pe-amândoi. Dar acum Alec avea într'adevăr un cap de asasin: foarte de salon, dar în sfârșit! Așa dar trebui să-și învingă asasinul, alături de patul convulsiv al asasinatei, și să recurgă apoi la toate artificiile oratoriei intime și catifelărilor bărbătești pentru a izbuti, după lungă trudă, să obțină revenirea Malvinei la normal: adică la stomah.

Altă discuție medicală — un fel de interminabil consult cu bolnavul —, după care ajunseră la soluția cărămidei calde: și aceasta era o tradiție păstrată de memoria filială a Malvinei.

Alec porni după cărămidă, găsind abea în garaj una demnă de Doamna lui; stătu la bucătărie cu Vilma și bucătăreasa, aș-

teptând să se încălzească, o înfășară apoi într'un prosop, și o aduse ca pe niște moaște sfinte, depunând-o — oh! vai! frige! mă strivește! — pe locul indicat al Malvinei în sfârșit înduplecată de „devotamentul lui Alec”.

— Vin să te sărut.

Tocmai se așezase pentru somn. Se ridică, veni, Malvina îl sărută, se despărțiră tandru — ca pe un peron de gară — și rămase în sfârșit singur, bine-meritându-și dreptul la somn.

Era umilit și deprimat. Iși simțea sufletul ca un obraz neras și unsuros după o noapte de tren. Perspectiva nopților următoare — era convins că Malvina va deveni antologia bolilor alese — îl demoraliza complect. Ș'abea atunci, în ritmul somnului gutunărit al Malvinei — asta da, avea! — își aminti subit că păstrase în el o bucurie.

Care să fie? Căuta și nu găsea. Dimpotrivă, gândul pornit din casă întâlnea numai primăvara femeilor însărcinate, intrată până și'n biroul lui.

Aa! Exclamă cu glas tare, ca cineva care vorbește prin somn.

Dactilografa!

O revăzu iar prin parfumul violetelor. Plutirea ei de Madonă era într'adevăr o apariție de primăvară. Câtva timp o lăsă

aşa, respirându-i violetele. Imagina era în el, încorporată, devenită amintire.

Dar mai era şi: „Vai, Maestre, de ce v'ăţi deranjat?” Şi parcă încă ceva... O întrebase cu ce se parfumează. „Nu obişnuesc”.

Dactilografă!

Adormi, despărţindu-se de ea cu această vorbă exactă.

Dar violetele nu plecară din el. Somnul le reluă obscur, fără de vis, dându-i la deşteptare o bună dispoziţie în dezacord cu medicamentele, compresele, cărămida şi celelalte ale etacului conjugal.

CAP. VII.

Dimineața și-o petrecu la Palatul de Justiție, pledându-și procesele personale și două de-ale lui Petruș.

După amiază garsoniera lui aștepta o vizită de matasă, intercalată între orele de birou. Aceiași matasă însă îl ostenea foarte repede pe Alec, pornindu-l în căutarea alteia. Garsoniera, deși secretă — adică discretă — n'avea nimic pieziș în conștiința lui Alec, nefiind în fond, ca și tradițiile Malvinei — cărămida, conceptul mamei autoritare și al copiilor ascultători — decât un omagiu adus epocii bărbatului galant, compliment rațional al căminului conjugal. Acolo, Alec nu primea decât femei din lumea bună, cu care se „amuza”. De-o vreme însă, cu tot caracterul ei recreativ, de loc al escapadei, și garsoniera — prin contratimpul permanenței ei — își pierduse parcă spontaneitatea și neprevăzutul, devenind, ca și căminul, un fel de prestație. O respecta, ca și pe celelalte, dar fără de elan, blazat, acordând mai mult decât dând.

După ce-și plăti tributul garsonierei, se duse la birou unde-l aștepta un cârd de clienți. Se resemnă să-i vadă și asculte unul câte unul, cu ochii la ușa despărțitoare. Văzută prin parfumul violetelor îmbinat cu vorbele clienților și fumul țigărilor, căpăta sensul unei ferestre de evadare. După ce scăpă de clienți, cercetă câteva dosare, alese o serie de hârtii și fără să mai apese pe butonul soneriei — acela era al Lucicăi — intră în camera dactilografei.

— Bună-seara, Maestre.

— Bună-seara, domnișoară. Am să-ți dictez.

Ii dictă, plimbându-se până'n birou și de acolo iar în încăperea profilului aplecat peste clape.

Nu se'nșelase, nici nu exagerase. Dactilografa dădea linii și obraz parfumului violetelor. Mânile, sacadate pe clapele mașinei de scris, puteau fi prelungite spre orice harfă. Accidentul mașinei de scris nu le lua caracterul melodic.

Oprindu-se, Alec controlă din nou textul dictat.

De data aceasta dactilografa nu-l mai întrebă nimic.

Alec regăsi parfumul fără nume al părului ei castaniu. Iși reluă dictatul, plimbându-se din nou. Era întâia femeie neparflată pe care-o întâlnea Alec de când era

matur. Toate femeile garsonierei și toate celelalte se parfumau. Alec avea cultul parfumului bun și adecvat. Le cunoștea, natural, pe-ale Franței, tot așa de amănunțit ca și vinurile ei, știind să osebească toate nuanțele Guerlain, Caron, Patou, Chanel, diferențiindu-le de parfumurile Angliei, suave uneori ca versurile lui Shelley, alteori grave până la amar. El nu întrebuița decât „Patchouly”, de care era impregnat în așa măsură încât și o femeie oarbă l-ar fi recunoscut. Dar dăruia mereu parfumuri alese de el și celor de-acasă și celorlalte. Era cel mai bun client al parfumeriilor, consultat uneori pentru comenzi, ca expert.

— Vi-l recomand. Și Maestrul Dănescu...

Adevărat gir: pentru cucoane.

O femeie parfumată strident, sau nepotrivit, sau c'un parfum de rând, se declasa irevocabil față de Alec.

De data aceasta însă, el care știa tot, era surprins. Dactilografa nu se parfuma și totuși dinspre ea venea parfumul... parfumul... Știa. Parfumul acela nu era în sticlele Franței. Il uitase de când era student. Pur și simplu parfumul fetei tinere!

Emoționant!

— Bună-seara, domnișoară.

— Bună-seara Maestre.

Se ridicase în picioare, astfel răspunzându-i. Alec se opri o clipă. Ii venise să-i sărute mâna. Se înclină și plecă.

CAP. VIII.

Evocarea dactilografei deveni pentru Alec în viața de toate zilele echivalentul interior al gestului de a-ți scoate batista, respirând o clipă parfumul ei de tine ales, în tren, de pildă, sau într'o sală de ședință la tribunal. Deci o încorporase în intimitatea sufletească, dându-i caracterul unei permanențe.

Batista și dactilografa! Acordul e burlesc, dar exactitatea duce de multe ori la astfel de efecte.

Nu știa cum o cheamă și evita s'o întrebe, amintindu-și de acel „de ce v'ați deranjat?” Se temea ca numele ei să nu facă parte din aceeași categorie estetică.

La birou i se spunea: domnișoara. Altele decât ea nu erau. Alec, către ceilalți, o desemna prin vorba: dactilografa. Și el însă, față de el, o socotea „domnișoara”. Tocmai de asta îi spunea dactilografa, ca să nu articuleze o vorbă prea intimă. Intr'adevăr, cuvântul domnișoară, prin ea, se valorifica din nou în sensibilitatea lui Alec, — integrându-se în altă epocă: a valsului. De-

atunci Alec pierduse sensul acestui cuvânt devenit pentru el cu încetul numai un substantiv uzual. Doamnă, domnule, domnișoară. Și nu numai atât, căci dacă „domnule” și „doamnă” erau substantive contemporane cu Alec, „domnișoară” aparținea exclusiv epocii „băeșoilor” cu care Alec nu mai era vecin decât în spațiu, fără să mai fie contimporan. Se depărtase în așa măsură de domnișoarele epocii încât substantivul lor devenise o cadru veche fără portret. Brusc, cea cu violetele o umplu, devenind portretul cadrei din altă epocă.

Alec o vedea în fiecare zi, îi dicta, lăsând uneori deschisă ușa despărțitoare, ca să-i poată dicta direct dela biroul lui, singurele vorbe dintre ei fiind cele pentru degetele de pe clape. Restul era tăcere cu parfum de violete. I le punea în fiecare zi în cele două cupe, cu mai multă grație decât Lucica.

Intr'o seară Alec o reținu mai târziu ca de obicei. În clipa când isprăvi de dictat observă gestul ei grăbit de-a-și consulta ceasul.

— Ai întârziat, domnișoară?

— Nu face nimic, Maestre.

— Ba da! Ba da!

Repețirea lui „Ba da” exprima răgazul acordat unei subite impulsioni urmată de o nehotărîre.

— Ia automobilul meu, domnișoară. E

jos. Spune lui Franț să te ducă acasă. Mi-l trimiți imediat.

Spuse și plecă, închizând ușa, de teamă — nemărturisită — să nu audă din nou: De ce vă deranjați? Căci anumite expresii, ca aceasta, sau ca: „Nu serviți?“, „de-o manieră“, „precis“, „matale“ la vocativ, în loc de mata, „am prins mișcarea“, — declasau iremediabil pe-o femeie în ochii lui Alec, ca și parfumul vulgar.

Făcuse domnișoarei o concesie — subtilă — trecând peste „de ce vă deranjați?“, cașicum n'ar fi auzit; dar o a doua concesie era greu să-i mai facă. Poate că tocmai aceasta era a doua concesie — evitarea eventualității ei — dar Alec nu insistă analitic, preferând să pue între violete și etacul conjugal antractul Clubului. Dar urmări involuntar plecarea ei în automobilul lui, făcând un fel de calcul la sosire: al distanței. Nu-l întrebă nimic pe Franț, taciturn de felul lui, deprins să-i execute ordinele fără explicații, dar după estimațiunea lui Alec domnișoara ședea departe, la o periferie a Bucureștilor. Plecă la Club, gândindu-se că „biata domnișoară“ vine la el în fiecare zi și pleacă de-acolo în fiecare amiază și seară în promiscuitatea tramvaiului de dimineață, amiază și sfârșit de zi.

Dezacordul estetic dintre domnișoară și tramvai îl irită.

„De ce v'ați deranjat?”

Și asta îl irita.

Dar dacă n'avea dreptate? Căci expresia putea să exprime și altăceva decât o falsă distincțiune; de pildă, realul ei respect, de față modestă, pentru „Maestrul Dănescu”. „Mulțumesc” pur și simplu, ar fi implicat din partea ei convingerea că violetele i se cuveneau. „De ce v'ați deranjat” nu era decât un corectiv al modestiei.

Căci altfel nu se putea explica absența parfumului. Fetele periferiei se parfumează respingător de tare, amplificându-se strident prin parfum. Domnișoara nu se parfuma. Deci nu aparținea decât topic eventualei periferii.

Dar dacă Lucica...

Intr'adevăr debutul Lucicăi în biroul lui Alec fusese o apă de colonie trăsuitoare. După ce-i verificase vrednicia, Alec o rugase să renunțe la parfum, invocând migrenele lui. De-atunci Lucica nu se mai parfuma. N'o informase oare și pe domnișoara?

Oricum, domnișoara merita mai mult decât un tramvai. Violetele pledau pentru ea.

CAP. IX.

A doua zi, după tribunal, către amiază, veni înadins la birou, trimetând-o acasă cu automobilul. Seara la fel.

În dimineața următoare domnișoara îl aștepta cu veste:

- Știți, Maestre, Lucica a născut.
- Imi pare foarte bine.
- Băiat!
- Bravo!

Reluară lucrul. Iși închipuia că va trebui să boteze băiatul Lucicăi! În sfârșit, cu bani se va putea descurca, fără să participe direct. Căci nu putea suporta gândul că va ține în brațe o grămadă de pelinci cu o „carne urlătoare”. Va delega pe un secretar să-l reprezinte, subvenționând solemnitatea, scăpând astfel cu obraz curat.

Numai că băiatul Lucicăi...

— Cum e Lucica?

— Admirabil! Peste două zile vine la birou. Ahea așteaptă...

Și acasă-l aștepta o veste. Se isprăvisc cu mesele izolate. De câteva zile mâncau din

nou în sufragerie: patru tacâmuri. După masă Petruș îl luă laoparte:

— Papa, doctorul Munteanu a recomandat Mirunei o schimbare de aer. Ași vrea să plec cu ea la Brașov. Ai fi tu drăguț să-mi mai ții locul la tribunal? De altfel, de când cu concentrarea ești mai la curent decât mine cu procesele mele.

— Se mai discută? Ai nevoie de argumente? Foarte natural. O fac din toată inima. Ai nevoie de bani?

— Nu, papa. Ți mulțumesc. Dar așa avea încă o propunere: ce-ar fi dacă am lua-o cu noi și pe mama? E nervoasă, deprimată, crede că-î bolnavă. O schimbare i-ar face bine.

— De acord. Dar Malvina ce spune?

— O convinge Miruna. De asta n'am nicio grijă.

— Vă dau automobilul.

De data aceasta automobilul oferit nu era decât pachetul cu roți al expedierii familiei.

Alec deveni de mătasă și catifea. Miruna o convinge pe Malvina că numai la Brașov, cu ei, își va găsi sănătatea absentă la București. De altfel, o astfel de plecare teatraliza satisfăcător pentru Malvina sănătatea ei insuficient dramatizată de Alec.

— Tot copiii s'au gândit la mine!

— Dragă Malvina, dacă plecăm, sigur că

te luam cu mine. Dar pot eu să mă mișc din București? Bine că poți pleca tu.

— Are să-ți pară rău?

— Mai întrebi!

— Ai să-mi scrii?

— Iți telefonez.

— Alec, spune drept: mă iubești?

— Tu nu știi?

— Știu, dar îmi place să te-aud că-mi spui.

— Bine, Malvina. Te iubesc.

CAP. X.

În dimineața următoare Alec telefonă la birou secretarilor să-i amâne toate procesele pentru motiv de boală, anunțându-i că va veni la birou după-amiază. Își consacră dimineața Malvinei și copiilor. Era atât de contradictorie starea lui încât nici el singur nu se putea lămuri.

Dorea să plece toți cât mai repede? Sau îi părea rău că rămâne casa goală? Greu de răspuns. Mai curând și una și alta, dualitatea antagonistă conciliindu-se, cum se întâmplă de multe ori în republica sufletului.

„Plecarea” pentru Alec nu era decât plecarea de-acasă. Dar și el o dorea: de când! Și iată că plecau într'un fel de vacanță numai ceilalți. Plecările de vacanță însă erau atât de asociate cu Malvina — camarada de plăceri — încât lăsarea lui acasă îl melancoliza realmente, rupând vechimea unei tovarășii legată numai de trecut, nu și de cele recente. Apoi casa fără de copii sublinia absența Oanei, răsfrângând și asupra pluralului, singularul ei privilegiat. Așa că în-

tr'adevăr Alec simțea, pe măsură ce apăreau bagajele, acea învăluire de singurătate care apasă pe cel rămas în casă deșartă.

Pe de altă parte însă Alec dorea să-i vadă plecați odată, scăpând de atmosfera care-l deprimase în ultimul timp, luându-i bucuria primăverii.

Toate acestea îl făcură pe Alec să se ocupe numai de călători, cu aptitudinea lui înăscută de-a fi agreabil. Alergă în oraș, venind încărcat cu pachete dela Capsa, Dragomir și alții, din care nu lipseau nici trufele de șocolată amărue, mult iubite de Oana, dar și de Malvina, nici ultimile noutăți literare pentru Miruna, nici, în sfârșit, câteva crăvăți recente de ale lui Bally, pentru Petruș.

Malvina nu-și mai vedea capul de treabă. Vilma și-l pierduse de-a binelea. Noroc de Miruna care deși convalescentă și copleșită de amploarea maternității, nu-și pierdea nici calmul, nici rânduiala înăscută. Ea hotărî: și numărul valizelor — să poată încăpea în automobilul care n'avea proporții de camion — și conținutul lor: adecvat anotimpului și Brașovului. Fără de ea, Malvina mai c'ar fi luat Brașovul drept un munte al Mediteranei.

— Alec, nu uita să-mi scrii.

Acesta era refrenul.

C'o zi înainte îi răspunsese:

— Am să-ți telefonez, — scrisul apărân-

du-i ca o corvadă insuportabilă, mai ales față de nervozitatea mânilor.

Dar pe pragul plecării, Alec făgădui să-î scrie: sincer. „Scrisoarea” reapărea la orizontul degetelor care simțeau plecarea, despărțirea, casa goală.

— Vilma, să ai grijă de conașul.

Alaltăeri și eri, această recomandare ar fi sunat pentru Alec ca o tutelă trecută de Malvina subalternei ei. Astăzi însă căpăta accentul înduioșător al unei sollicitudini.

Dezmiardă obrazul Malvinei.

— Am să plec mai des! zâmbi Malvina, reținându-i mâna, sărutându-i-o.

În sfârșit totul fu gata. Automobilul porni, cu fluturări de mână, urări și recomandări reciproce, ascultate și de vecini, dela ferestre.

Alec se întoarse în casa goală.

— O să vă fie urât, conașule! îndrăzni Vilma care se gândea mai cu seamă la ea.

— Ce să-i faci! Nu m'aștepta la dejun.

Vilma dădu din cap, oftând: îl înțelegea pe domnul.

CAP. XI.

Alec nu plecă numai din casa melancolic goală, dar și din logica lui de-acolo, disponibil pentru altăceva încă nedeslușit.

Regretă că anunțase pe secretari că nu vine dimineață pe la birou. Nimic nu-l împiedeca să se ducă totuși. Dar nu cedă. Vroia parcă să-și dovedească sieși că e perfect stăpân pe hotărârile lui.

Luă deci un taximetru, ducându-se până la lacuri. Se plimbă pe marginea lor suav albastră, ca un îndrăgostit. Nu se gândea la nimic. Parfumul violetelor nu e gând. Plecarea Malvinei îl predispucea la visătorie romantică. O fată întoarse capul după el, zâmbind domnului distins. Și Alec îi zâmbi ca unui spectator care te-a aplaudat tocmai atunci când te credeai nebăgat în seamă. Fata era tânără și sportivă. Făcea parte din categoria acelor care nu se uită decât la campionii bronzafi. Cu atât mai măgulitor omagiul! E drept însă că Alec se armoniza subtil cu primăvara lacurilor. Griurile hainei și ființei lui, pălăria lui blazat nouă,

monoculul, mănușile, croiala alungită a pantofilor negri, cravata, bastonul, totul îl individualiza altfel decât pe eleganții plimbărilor bucureștene, evocând parcul britanic și rafinamentul sobrietății.

Și domnișoara lui — cea dinspre violete — era din altă epocă. Acolo, pe marginea lacurilor, i-ar fi putut oferi brațul. N'ar fi stricat nici puțintică toamnă, cu foșnet desuet de frunză călcată cu piciorul și de frunză desprinsă de pe creangă cu mișcare de evantaiu.

După cum se vede, un lirism mai mult ornamental. Un domn argintiu care se plimbă cu o domnișoară pe marginea unui lac: nu al lui Lamartine, dar tot de printr'o Franță.

Dejună la Capșa, întâlnind cunoscuți bur-laci, care-aduceau acolo ticuri și manii mai tiranice decât ale celor căsătoriți. Cu aceia mai ales bieții chelneri aveau de furcă.

După ce-și bău filtrul, Alec se gândi o clipă la cei plecați și renunță de-a se mai odihni acasă — camere goale — plecând de-a dreptul la birou. Nu era nimeni.

Decât violetele.

Vrasăzică peste două zile Lucica își relua locul.

Și domnișoara?

Alec aprinse o țigară de foi, cașicum a-roma ei — delicioasă pentru bărbați, dar

detestată de generalitatea femeilor — ar fi putut goni, delicat, gândul ei: al Lucicăi. Celălalt era în el: cu parfumul violetelor respirate.

Mai erau două zile. Altă plecare! Ce Dumnezeu! Toți plecau! Numai el...

— Bună ziua, Maestre. Ați și venit. Scuzați...

— Nu face nimic! Nu face nimic! Te rog.

Ai fi crezut că-i astupă gura cu vorbele lui. Parcă se temea s'o audă vorbind dela cinci vorbe'n sus.

Lucră ca de obicei cu ea, dictându-i motive de recurs și un rezumat de concluzii. Apoi făcu o pauză, primind o serie de clienți, reluându-și lucrul cu domnișoara după plecarea lor. Trebuia neapărat să isprăvească și motivele de recurs și rezumatul de concluzii, urmând să fie depuse la instanțele respective chiar a doua zi. Când se deșteptă din febra muncii era ora zece.

— Zece!

Domnișoara se uita la el, așteptând parcă o deslegare. Madonă care se roagă. Astfel apărea înălțarea bărbiei și a genelor.

— Ieșim împreună, hotări Alec, adunând hârtiile și depunându-le pe masa primului secretar.

Afară începuse să bureze. Bătea un vânt răcoros.

— Să nu răcești, gândi cu glas tare Alec, privindu-i rochia subțire.

Opri un taximetru, urcându-se după ea.

— Unde? întrebă șofeurul.

— Înainte.

Deci automobilul porni, șofeurul știind din experiență că „înainte” înseamnă cursă lungă și bacșiș bun.

Tăceau.

Alec vroia să-i pue o întrebare, dar renunță. Curios: nu se temea de un refuz. Dar n'avea timp să analizeze certitudinea implicită a răspunsului afirmativ, fiindcă se gândea cum să evite formula răspunsului posibil: De ce să vă deranjați?

— Domnișoară, mâncăm împreună. Te rog spune da.

Treceau în dreptul unui bec electric.

— Da.

Dar zâmbetul, neprevăzut, fu atât de încântător — în ochii lui Alec — încât îi lua mâna, sărutându-i-o. Abee din clipa zâmbetului nu mai regretă c'o invitate la masă. Căci invitând-o, se temuse nu numai de întâia reacție verbală, cu inevitabilul deranj, dar și de altele, în timpul mesei, de aceeași natură.

— Șofeur, ne duci la Capșa.

CAP. XII.

Alec era atât de bine cunoscut acolo încât simpla lui apariție cu o femeie tânără declanșă restul dela sine: cameră separată, șampanie frapată și celelalte amănunte ale ritualului dualității tandre.

Domnișoara era intimidată. Nu era — evident — deprinsă să mănânce la Capșa cu un Maestru despre care Lucica vorbea numai cu „ah!”. Tăcea și privea, tânără și decorativă. Nu s'auzea decât gura lui Alec. Lung dialog tehnic cu maître-d'hotel-ul. Apoi Alec recapitulă activitatea juridică a zilei, cașicum ar fi vorbit cu unul dintre secretarii săi. Recursul și rezumatul de concluzii fură supuse unui meticolos examen verbal, pe care domnișoara îl asculta, mâncând onorabil, cu aceeași atenție cu care-i bătuse la mașină textul. Așa că sfârșit, odată cu șampania, Alec evadă din juridic în recreativ, acordând amândorora o destindere. Recurse însă, deocamdată, tot la amintiri profesionale, istorisind peripețiile

unui proces de divorț cu efecte comice, Domnișoara râdea.

Intinse deodată mâna spre scobitori — Alec avu o panică — dar renunță — telepatic? — convertind nevoia de scobitoare într'o floare culeasă la întâmplare. Alec respiră. Cu garoafa în mână era și mai frumoasă. I-adevărat că orice victorie asupra scobitorii e frumoasă. Dar Alec n'avea timp pentru astfel de sarcasme deplasate în fața domnișoarei-cu-garoafa. Dela divorț trecu la mode: se pricepea ca o femeie emerită. Discută lung — el cu el — lămurind unele și altele, cu o volubilitate în care n'ar fi încăput nici acul altuia. Apoi vorbi despre femei și bărbați, ușor, pe înțelesul tuturor, dar grațios și fără de nimic frivol.

Vorbea Maestrul: fără onorariu.

Domnișoara asculta, sorbind câte puțin din șampania cupei mereu umplută de Alec.

— Mulțumesc, Maestre.

Slavă Domnului! Știa și vorba asta simplă. Poate că cealaltă nu era decât un accident.

Dar numai Alec vorbi dela începutul până la sfârșitul mesei, fără ca domnișoara să fi spus nimic decât mulțumesc.

La plecare, Alec se grăbi să-i spue mulțumesc, sărutându-i mâna cu garoafa. Culoarea garoafei, prin șampanie, crescuse și pe obrazii ei.

Taximetrul lăsat afară îi aștepta fără mur-

mur, ca un automobil particular. O luă iar „înainte”, așteptând eventuale indicații. „Înainte” deveni plimbare la Șosea. Până foarte departe unde pot începe și versurile. Dar Alec nu mai vorbea. Băuse multă șampanie pentru humectarea buzelor narrative. Acum se odihnea alături de tăcerea obținută a domnișoarei. Undeva șoferul opri, — întocmai ca muscalii de odinioară, care trebuiau să-și odihnească armăsarii.

— Hai să facem câțiva pași.

O luă de braț, pornind cu ea pe pământul umed încă de ploae. Cerul se limpezise, cu stele proaspete ca fragii de munte. Se ridicau aromele pământului de primăvară, încărcat de seve abea destăinuite.

— Știi să dansezi? o întrebă deodată Alec.

— Ah, cât îmi place!

O cuprinse, valsând cu ea.

Alec regăsi nu numai valsul, dar și tine-reța. Căci nu valsa c'o doamnă, ci c'o domnișoară. Și răsufletul buzelor ei avea aceeași aromă tânără ca și părul. Într'adevăr noapte de primăvară. Fiecare frunză și fiecare picătură de ploae scuturată avea grația lui Verlaine. Nimic nu mai avea pondere. Totul era umbră, stea și vals.

De câteva ori Alec închise ochii, prelungind mai în adânc încântătoarele clipe. Ș'astfel, din plin avânt al valsului se izbiră de un copac. Instinctiv Alec o strânse în

brațe, acoperind-o. O clipă se priviră ochi în ochi. Trupul ei se lipi de-al lui Alec. Se sărutară încleștați, bărbat și femeie. Când Alec deschise brațele, domnișoara era ca un frunziș al lui, gata să se scuture sub cel care îi picura din stele.

Se deslipi, o luă de braț și porniră spre automobil.

Tăceau din nou. După un timp Alec simți mâna ei căutându-i mâna. I-o luă la el în brațe, desmierdându-i-o lung, sărutându-i-o apoi pe față și pe dos, deget cu deget.

— Unde stai?

— La Mandravela.

Chiar la asta nu s'aștepta. Bietul Verlaine! Dar în definitiv ce importanță avea...

Șofeurul auzise. Porni deci într'acolo. Domnișoara îl opri undeva, în dreptul unei case acoperită de noapte și de stele.

— Loc frumos! exclamă Alec.

Ii sărută mâna.

Domnișoara îl privi c'un fel de mirare ambiguă — biata fată! — și plecă.

— Unde mergem? întrebă șofeurul, știind că acuma va căpăta o indicație.

— Inapoi.

CAP. XIII.

— Bună-dimineața, Maestre.

— Bună-dimineața, domnișoară.

Alec o privi o clipă — violetele erau în cupele lor — și-i desmierdă tâmpla. Obrazul ei îi apăsă în treacăt mâna; apoi își reluă locul obișnuit, peste mașina de scris, așteptând drept.

— Nu te-au certat acasă că ai întârziat?

Primejdioasă întrebare, dar Alec era ceva mai distrat ca de obicei.

— Am fost măritată.

Aa!

Se duse în biroul lui să-și verifice dosarele. Așa acum văzu și garoafa din ajun, pusă în scrumelniță.

Măritată!

Alec, cu vârful degetelor, își făcu un ușor masaj pe tâmple, apoi pe ceafă.

Și violetele și garoafa!

Se scutură, luă un teanc de hârtii și începu să dicteze.

Se despărțiră la prânz, fără ca Alec s'o însoțească.

— Te-aștept, îi spuse el.

Il privi: din adâncul ochilor ei ceva năvălea spre el, ca fumul unui incendiu depărtat.

— Și eu.

Dejună singur la Capșa. Timpul trecea încet. Fiindcă sângele aștepta noaptea, nu amiaza. Dintâi veni ră orele amiezii, luându-l dela Capșa, ducându-l pe străzi, aducându-l la birou. Acolo îl aștepta Franț care se înapoiase dela Brașov unde Malvina-l mai reținuse pentru ceva investigații locale. Dar Alec n'avea nevoie nici de Franț, nici de amintiri.

— Ești liber.

Intră în birou, cercând să-și petreacă timpul cu dosarele.

Cum se numea în definitiv?

Domnișoară nu-i mai putea spune.

„Dudue”?

Și Lucica se înapoia mâne!

— Mâne! murmură Alec, bătând cu sticloul și piciorul același tact.

— Bună-ziua, Maestre.

Nu erau decât ei doi la birou.

Dar Alec reluă ca de obicei dictatul.

Apoi veni ră secretarii, clienții, reținându-l până târziu. Când intră din nou în odaia de alături, mașina de scris era acoperită, totul ordonat. Se pregătea de plecare, lăsând în urma ei curat.

Câtva timp, fiecare ascultă tăcerea celuilalt.

— Când vine Lucica? întrebă Alec numai ca să spue ceva.

— Mâne.

— Vrasăzică... Și ce faci?

— Nu știu...

Scăzu glasul, sfios și confesiv, umbrindu-și-l cu genele.

— ...Ași pleca la Brașov...

Ridică genele, uitându-se la el.

— ...la o prietenă.

Aceiași privire, ca fumul unui depărtat incendiu, venea spre el din adâncul femeii.

Alec se apropie încet de ea, o cuprinse și aplecându-se la urechea ei, vorbi cu buzele în ureche:

— Mergem amândoi, dar la Predeal.

— Cu trenul?

— ...! Cu automobilul.

— Oh, cât sunt de fericită. Ce facem diseară?

— Eu mă pregătesc de plecare. Nu faci la fel?

— Cum spui, acceptă ea, învingându-și un oftat. Mă duci acasă?

— Firește.

Se suiră într'un taximetru.

— La Mandravela.

Alec avu certitudinea că face o prostie.
Dar în definitiv...

— Și cum te numești?

— Angela Ionescu.

Va banque!

CAP. XIV.

— Intr'o zi cu soare...

— Ce spui tu, Miruna? o întrebă Petruș.

— Așa îmi vine să spun: într'o zi cu soare...

— Intr'o zi cu soare, repetă Petruș, zâmbind spre Miruna.

Și Malvina zâmbi de copilăria lor, ridicând din umeri.

Și munții zâmbeau, ridicând din umeri.

Totul era într'un mare zâmbet. S'auzeau cloștele cu pui de aur pe iarba nouă.

Miruna ceruse lui Petruș să-i cumpere un băț pentru plimbare.

— De lemn de cireș.

— Numai decât de lemn de cireș?

— Da, numai decât. Miroasă bine.

Ii cumpăraseră ce găsiseră: un băț gros cu vârf de metal, deloc potrivit pentru o femeie, dar de lemn de cireș. De când îl avea, Miruna nu se mai despărțea de el. Unde găsea nisip sau pământ mai moale, se oprea și făcea cu vârful căsuțe, oameni lineari și

alte contururi puerile. Malvina și Petruș priveau cu mare atenție desenele ei.

— Asta ce-i?

— Asta-i casa Caprei cu trei iezi.

— Unde-i capra?

— S'a dus s'aducă drob de sare în spinare.

— Și iezi?

— I-a mâncat lupul.

— Și lupul?

— A păpat și a plecat.

Râdeau. Prostii! Miruna mergea încet, sprijinindu-se în bățul ei. Cum se oprea, iar începea să facă desene. Malvina și Petruș o așteptau să isprăvească, întotdeauna punându-i întrebări.

— Asta ce-i?

— Asta-i o bancă dela Agapia, care-a venit la București.

— De ce-a venit la București? întrebă Malvina.

— După haiabucuri.

— Ce-i asta?

— Știe Petruș! zâmbi Miruna, făcând și un copac alături de bancă, și o lună în vârful copacului.

— Spune, Petruș, îl îndemnă Malvina intrând în joc.

Petruș zâmbea din nou. Intr'adevăr așa se îndrăgostise de Miruna, simplu ca în desenul ei, vorbind cu ea pe o bancă dela

București, care le aducea acolo munții Agapiei. Fata bunicilor...

— Miruna e haiabucul meu!

— Aha!

Semnele Mirunei cu bățul de lemn de cireș dădeau dimineții la munte singurele cuvinte care puteau fi spuse acolo. Răsuna, mai subțire decât al copiilor, glasul rândurilor. Cerul era albastru. Soarele împărțea bani de aur din punga lui împărătească.

— Și asta ce-i?

— Așteaptă să fie! zâmbi Miruna enigmatic, făcând cercului două urechi, un nas și o gură.

— Ochi n'are?

Un fluture albastru se lăsă în soarele cuprins în cercul Mirunei. Pâlpâi de câteva ori și se topi în albăstrimea cerului.

— Poate că va avea ochi albaștri...

Deodată Miruna se opri, sprijinită în băta o Sfânta Vineri.

— Ce-i? Te doare ceva?

Miruna parcă asculta, cu o atenție încordată, ca în poveste, când răsună un glas năzdrăvan din adâncul pământului. Era atât de copleșitoare senzația de miracol încât durerea din ea deveni vorbă de dincolo, numai de ea auzită. Toate se înlănțuiau magic. Înainte de-a pleca dela București vorbise din nou cu doctorul Munteanu care îi spusese între altele: „Miruna, niciodată

nu poți fi sigur. Dacă, știi eu! simți dureri la Brașov, du-te imediat la Sanatoriul Livada Poștei. Spui că ești nepoata mea". Uitate vorbele doctorului, încredințată că va naște la București unde făcuse toate pregătirile. Și iată că fără să-și fi dat anume seamă venise spre el, „într'o zi cu soare", fără ca nimic alt decât o stranie bucurie să-i vestească începutul.

Munții zâmbeau. Cerul era albastru. Puiiau rândunele și pui de aur. Un fluture albastru pâlpaie în cercul de jos. Nicio spaimă, niciun întuneric. Numai lumină și bunătate. Și'n fața ochilor, vorbele doctorului Munteanu o așteptau năzdrăvane, privind-o cu toate ferestrele unei case vesele la poarta căreia era inscripția: Sanatoriul Livada Poștei.

Miruna arătă cu bățul de cireș într'acolo.

Petruș și Malvina se priviră palizi.

Dar Miruna și pornise cu bățul și cu traista vieții spre casa din poveste, unde începea „a fost odată ca niciodată...".

Acolo născu, spre asfințitul soarelui, cu gemăt fericit.

Când femeile albe se apropiară de patul ei, Miruna, cu brațele întinse, văzu.

— Fetiță?

— Fetiță. Să vă trăiască.

— Hai la mama, Oncuța.

Fluturul albastru nu mințise, vestind ochii Oanei în cercul Mirunei.

CAP. XV.

Trei telegrame porniră odată dela Braşov: una pentru Alec, la Bucureşti, alta la Vornicenii şi alta la Târgul-Neamţ, pentru părinţii şi bunicii Mirunei.

Străbunii şi bunicii dela Târgul-Neamţ număraseră cuvintele bucuriei telegrafice, aşa că erau puţine, dar veniră deîndată.

Tot atât de scurtă era şi telegrama Vornicilor — „Să ne trăiască Oncuţa” — dar iscăliturile...

Cu telegrama în mână lângă patul Mirunei care o ţinea în braţe pe Oncuţa, Petruş ridică braţele spre cer. Faţa i se acoperise de zâmbet.

— Ce-ai văzut? îl întrebă Malvina, prezentă şi ea acolo.

— Ascultaţi...

Glaşul lui gros o făcu pe Oncuţa să deschidă prea-albaştrii ochi.

— Andronic, — începu Petruş pomelnicul; Oana, Tudor, Preotul Ilarion Vodă...

— Auzi, Oncuţa? îi şopti Miruna, văzându-o că se uită cu atenţie la buzele lui Petruş.

Și deodată Vornicenii deveniră poveste în mintea Mirunei-mama, deschizându-se ca o mare carte cu poze pentru ochii Oncuței. A fost odată ca niciodată un Impărat cu barbă albă până'n pământ de lungă, Andronic-Impărat. Și avea el fecior tânăr și viteaz, Tudor. Dormi, Oncuța? Și mai avea ș'o fată cu ochi albaștri ca ai Oncuței. Oana se numea, cu păr de aur ca soarele. Da, Oncuța? Haide nani!

— ...Cuviosul Alfeu, Fratele Ciubeică, Lența Panțâr, Calistrat Troia, Tudor Conășelu, Ilie-vezeteul, Ion-pădurarul, Sergent Buzdughină, Ghiță-bucătarul, Samuel Fițig, Asineta, Tomița Ochi-albi, Maria Șindrilaru, Leana lui Maștei, Todirița, Catinca, Măriuca, Frăsânica, Cireșica...

— Zâmbește! exclamă Miruna, Uitați-vă. Intr'o zi cu soare...

Dar dela Alec nimic. Lipseau de cinci zile din București și Malvina nu primise niciun rând dela Alec. Și nici nu-i telefonase. Dar asta n'o privea decât pe ea și pe Alec. Absența răspunsului la telegramă însă, devenea ofensatoare: cu-atât mai inexplicabilă. Fără să-i pue la curent pe copii, Malvina telefonă la București.

— Allo. Da. Eu: conîța. Unde-i domnul?

— Nu-i cu dumneavoastră? se miră spectral glasul Vilmei.

— Vilma! o înșfăca din munți glasul Mal-

vinei; pe ce lume ești? N'ai văzut c'am plecat numai noi?

— Da, coniță, da' și domnul a plecat.

— Unde?

— Eu am crezut că după dumneavoastră: de urât! adaugă Vilma, psihologic.

— Când?

— Stai, coniță, că mă zăpăcesc! Iaca a venit bucătăreasa. Ia spune dumneata, o imploră glasul Vilmei.

— Săru' mâna, Coniță, răsună ostășește glasul oborâncii. 'Neavoastră plecarăți într'o Miercuri. Fu Joi și Vineri. Vineri plecă și domnul.

— Cu Franț?

— Dă unde! Il lăasă acasă cu afurisita lui dă pipă.

— Și unde-a plecat?

— Dă plecat, plecă; mai departe-s tu!

Malvina rămase pe gânduri, îngrijorată, apoi alarmată. N'o fi cumva bolnav? Nici scrisori, nici telegramă...

Ceru din nou Bucureștii, telefonând la biroul lui Alec.

— Maestrul a plecat.

— Unde?

— Nu ne-a spus.

— Era sănătos?

Secretarul ezită o clipă, amintindu-și de amânarea proceselor pentru motiv de boală. Dar oricum, una-i Justiția și alta soția.

— Sănătos, doamnă.

— Și când se întoarce?

— Nu ne-a anunțat.

— Dumneata ce crezi? Il întrebă candid Malvina.

O pauză de-opotrivă de interogativă la ambele capete ale firului. Cel dela București însă rezolvă c'un zâmbet întrebarea.

— Doamnă, eu cred că a plecat cu o afacere.

Malvina nu vedea decât glasul; zâmbetul nu.

— Ce fel de afacere?

Zâmbetul dela București ar fi iluminat Brașovul.

— Un proces, doamnă. În profesia noastră așa e. Ești chemat, trebuie să pleci.

— Bine. Dar cum e posibil să nu vă fi spus nimic? Sunteți colaboratorii lui!

— Stimată doamnă, noi știm afacerile dela București. Celelalte...

CAP. XVI.

Dacă în acea clipă Alec ar fi apărut la Brașov, Malvina i-ar fi făcut, fără poate, o scenă cu prelungire. Dar cum era singură, Malvina-l apără.

— Dragii mei, știam eu. Alec nu e în București. A plecat în provincie cu un proces. Bietul Alec! N'are o clipă de liniște!

Așa că ce era în Malvina. acolo rămase, devenind un secret pentru copii.

Numai că nici Malvina nu știa ce e în ea. Ii pierise pofta de vorbă. Deocamdată atât. Secretul nu era decât o tăcere a buzelor, fără de alt conținut. Malvina era ca o casă goală cu staturile trase: stăpânii au plecat.

Un automobil se opri, fără ca Malvina să-l observe. Din el o doamnă se avântase spre Malvina, bătând din palme a mare mirare.

— Tu ești, Malvina?

— Nu mă recunoști? Am îmbătrânit?

— Nuuu! Dar te credeam la Predeal.

— La Predeal?!

— L-am zărit pe Alec c'o doamnă — din goană — și eram convinsă că ești tu.

— Te-ai înșelat.

— Dragă, sigur că m'am înșelat în privința ta! se ofensă prietena. Dar pe Alec precis că l-am văzut. Eu am ochi buni!

Malvina schimbă vorba, impunându-și chiar o bună dispoziție eroic prelungită și la cofetărie, unde o invită prietena ei. Dar după ce se despărțiră ceru iar Bucureștii.

— Allo. Da. Tot eu.

Glasul Malvinei era calm.

— Franț e acasă? Bine. Cheamă-l... Allo. Tu ești, Franț? Mâne dimineață vii să mă iei dela Brașov. Dacă te'ntreabă aici domnul Petruș, spui că te-a trimis domnul să mă aduci imediat la București. Ai înțeles? Bine. Te-aștept.

Cei aplecați asupra Oncuței nu mai aveau timp și pentru bunica ei. Așa că abea în dimineața următoare aflară că Malvina se întoarce la București, chemată de Alec care-și „sărută nepoata prin mine”. Cu această sărutare Malvina se despărți de copii, plecând la București. Trecu prin Predeal cu ochii în jos.

La București o așteptau: servitoarele. Fără niciun cuvânt, Malvina se duse în etac, își adună în două valize încăpătoare strictul necesar, îl chemă pe Franț, îi spuse să ducă valizele în automobil — Franț nu pu-

nea întrebări — și plecă așa cum venise, fără să spue încotro, după ce dădu Vilmei cheile. Așa după ce ieșiră din alee, indică o adresă lui Franț. Ajunse la casa unei mătușe de-a ei, fată bătrână cu pisici și papagal. Când o văzu pe Malvina urmată de servitoarea care-i aducea valizele, bătrâna de moda veche, cu guleraș înalt de dantelă neagră și bonețică la fel, își puse ochelarii, cercetând-o întrebător.

— Am plecat de-acasă, vorbi calm Malvina, după ce-i sărută mâna cu multe inele.

Bătrâna o privi lung.

— Și copiii?

— Sunt mari.

Papagalul din cușcă începu: Co-coooo! Co-coooo! legănându-se pe trapez, cu capul lui de paiață mefistofelică, lăsat când pe-o parte, când pe alta. Pisicile dormeau încolăcite, ca de fum.

Dela Malvina, ochii bătrânei se îndreptară spre menajeria ei. Dădu din cap, cu foșnet de tafta.

— Tot cu voi e mai bine!

CAP. XVII.

Năvala Bucureștilor îl întâmpină pe Tudor chiar pe peronul gării de nord, ostentindu-l. Toți gesticulau, vociferau și se grăbeau, făcându-și loc cu coatele, certându-se cu tregherii, gata să-și ghiontească vecinii.

Tudor privea în toată părțile, c'un fel de sfială nedumerită de țăran venit întâia oară la târg. Era îmbrăcat în haine civile de lână albă, croite larg, care dădeau și mai mult relief staturii lui înalte. Iși ținea pălăria în mână, îndulcindu-și capul în soarele dimineții de Iunie. Tumultul îl cam ocolea, respectând parcă pe tânărul frumos și puternic, care după culoarea părului ș'a ochilor putea să fie un ofițer german de marină sau aviație, în haine civile. Mergea încet spre peronul exterior, urmat de tregherul care se uita admirativ la umerii lui. Așteptă fără grabă — parcă mereu distrat — să-i vie rândul la un taximetru, se sui și porni spre casă.

Și absența Oanei îl făcea distrat, dându-i

mereu senzație c'a pierdut ceva, că e un gol alături. Soarele dimineții aducea și pe cerul Bucureștilor culoarea părului Oanei, dând ochilor lui Tudor o regăsire și o intimitate visătoare. Mai mult în sus se uita, decât spre case și trecători, cu toate că de patru luni lipsea din București. Când însă automobilul se opri la poarta casei din fundul aleii, Tudor o privi lung, ca un întors cu altă vârstă pe locurile amintirii. Casa, nucul, toate erau la fel. Dar fereastra Oanei era închisă. De altfel toate ferestrele aveau storurile lăsate, prelungind în dimineață chipul somnului.

Ii deschise Vilma. Rămase mută, văzându-l, întâmpinându-l nefiresc, silit.

— Bine te-am găsit, Vilma.

— Bine-ați venit, conașule. Bine că n'ați adus-o pe duduia Oana.

Spuse și regretă deîndată, gata să dea îndărăt.

Tudor însă nu băgă de seamă vorbele ei, interpretându-le distrat dimpotrivă.

— Alec e acasă?

— E plecat...

Tudor nu insistă, dar regretă că măcar Alec nu e acasă. Știa că Malvina e la Brașov cu Miruna, Petruș și... Oncuța! Mereu îl mira numele nou, deșteptându-i în „inima cusută” o ciudată zvâcnire.

Casa dela București îl întrista. Prea era

goală și prea o știuse plină. Și maicuseamă prea tăcută față de glasurile pe care era deprins să le-audă acolo, începând cu al Malvinei și sfârșind cu al lui.

Chiar și Vilma se mira, ascultând muțenia celui mai vesel dintre copiii casei. Dădu din cap și suspină. Se abătuse ceas rău asupra casei stăpânilor ei. Fusesse și la cărturăreasă. Nici cărțile nu spuneau de bine.

— Ce să vă dau, conașule?

— Un ceai și..

Căuta ceva să-i ție tovărășie.

— ...și ziarele.

— Nu le mai luăm.

— De ce?

— Le-aduc îndată, retractă Vilma, fugind de-acolo.

Rămas singur, Tudor porni spre odaia Oanei. Sui scările cu încetul, precaut, să nu se obosească. Exterior era același, dar încetinit, ca un automobil de cursă remorcat de boi.

Intră în odaia „lor” care redevenise odaia Oanei. Se uită, văzu tot dintr’odată, apoi cu de-amănuntul: „Frații Karamazov” jurnalul lui Jules Renard, halatul Oanei lăsat acolo, un șal de-al ei, ochelarii de soare, nucul dela fereastră..

Și oftă.

Probabil că dacă i-ar fi găsit pe ceilalți acasă, intrarea lui ar fi fost alta: interpe-

lări, glume, exprimând însă numai efortul de-a semăna cu el însuși, așa cum îl păstrau acolo. Dar adevărul era acesta: oftatul care dădea cu întârziere replică Vilmei.

Mai ales în odaia Oanei simțea schimbarea din el. Deși venea după patru luni de odihnă, era apatic. În așa măsură încât se întinse pe divan, cu fața în sus și brațele de-a lungul.

Vilma îi aduse acolo ceaiul și ziarele.

— Să vă pregătesc baia?

— Da, mulțumesc.

O muscă rătăcită în odaia cu fereastra închisă — lăsată de Tudor așa cum o găsisese, numai ridicându-i storul — dădea și mai mult vid casei fără glasuri.

Iși bău ceaiul, dar uită de ziare. În fond nici nu-l interesau. Știa ce ceiace vine spre România poate fi deslușit numai cu urechea: atentă. Dar asta era cu totul altăceva, pentru mai târziu.

Acum nu era decât el, Tudor, în odaia Oanei.

CAP. XVIII.

Nedumerirea de la Vorniceni, convertită cu încetul în mirare întristată, se agrava la București în odaia nucului de la fereastră. Se întâmplase ceva cu Oana. Cu câteva zile înainte de împlinirea termenului hotărât de doctorul Munteanu, o anunțase:

— Plecăm la București.

El privise mirată. Și el o privise la fel.

— Ai uitat că trebuie să mă examineze doctorul Munteanu?

— Crezi că mai e nevoie?

— Mi se pare că da. El e doctorul meu.

— A fost. Acuma ești sănătos.

Ilogic, cuvântul „sănătos” îl jignise.

— Vreau să văd negru pe alb.

— Bine. Du-te.

— Și tu nu vii cu mine?

— Nu pot să las casa și moșia.

— Rămâne Tătuța.

— Tătuța e bătrân. Trebuie să-l cruțăm.

Dar această scenă epilogă o latentă.

Odată cu înapoerea de la București observase o schimbare în Oana. La început

o atribuisese „gemenilor”. Oana nu pomenea niciodată despre ei, dar pierderea lor apărea în unele priviri triste, surprinse de Tudor, înspre ferestrele C. D.-ului și în crăparea abea stăpânită a Oanei de câteori venea vorba despre copii. Cu încetul însă își dăduse seamă că Oana se desprinde de el, închinându-se cu pasiune casei. Odată o întrebase, aparent glumeț:

— Oana sau Miruna?

— În fiecare Oană poate apărea și o Mirună. Toți suntem plurali, Tudor. Mai ales tu n'ar trebui să te miri.

Tudor o privise cașicum dinspre ea l-ar fi auzit pe Coca Duduș. Nu putea să-i spue nimic, firește. Nu numai că nu făcea rău, dar activitatea ei venise la timp, umplând un gol primejdios. De la moartea Domniței și casa și moșia erau conduse mai mult de amintirea ei decât de un stăpân efectiv. Andronic nu mai avea putere, și apoi devenise prea îngăduitor. Fostul stăpân intransigent, care-i îngheța pe toți, ajunsese un fel de bunic al tuturor. Iar Tudor, mai mult concentrat decât acasă, devenise oaspe al Vornicenilor, abea la curent cu treburile moșiei. Disciplina se relaxase. Aparent totul era ca pe vremea Domniței, dar realitatea era alta: ceiace sunase plin, acum suna găunos. Incepeau ațele de paianjen, colbul, munca de-a scăpării, risipa. În șalurile și

covoarele grămădite în odaia Domniței apăreau găurile moliilor. Madama Lența vedea, dar închidea ochii. Andronic care trăia mai mult acolo, se mulțumea să pue trandafiri în vasele Domniței, trăind printre amintiri, vecin de foarte departe cu realitatea dealături. Fetele Domniței, lăsate de capul lor, își treceau timpul în așteptarea musafirilor, numai de ochii lor mai punând mâna pe câte o petică. În câteva odăi apăruseră pete de umezeală. Ca un ochi îmbătrânit, care își pierduse sclipirea. Și pământul ostenise, lenevindu-se. Iertați mereu de Andronic, oamenii tăiau lemne din pădure. Pădurarii nu mai știau de ce primesc simbrie. Peștele și racii iazului se duceau în sat. Livada de meri a Domniței devenise un fel de colivă a tuturor.

Și nimeni nu reacționa. Incepea declinul Vornicenilor, după tradiția resemnării moldovenești.

Oana frânase brusc lunecarea pe acest clin. Luase toate cheile de la Madama Lența care venise la Tudor îmbrăcată 'n „mare ținută”.

— Prințișorule, m'o scos la pensie. Mă'n-torc la mine-acasă să'ngrijesc de coșciug. Unde-i Domnița să mă vadă?

Plânsete, cafea neagră, un cadou și Madama Lența renunțase la coșciug, rămânând ca până atunci la Vorniceni, isprăv-

niceasă peste fetele Domniței, dar fără chei: beci, camară, dulapuri, lăzi, pod. Cheile erau în sertarul Oanei. Beciul, camara, dulapurile, lăzile și podul dădură de lucru multe zile fetelor Domniței sub controlul direct al Oanei. Se scula la cinci dimineața, lăsându-l pe Tudor să doarmă mai departe — convalescent — și pornea la treabă. Toată dimineața n'o vedea. Dar nici n'o auzea, ca pe Domnița, fiindcă Oana conducea altfel, abea deschizând gura. Parcă era fata lui Andronic.

— Tace și face! ofta Madama Lența fără de muzica cheilor.

După dejun iar dispărea: pe moșie, la livadă, în sat.

— A venit Domnița.

Nimeni nu-i mai spunea duduia Oana, sau Domnița-Oana. Domnița. Și nimeni nu se mira că mai poate fi încă una la Vorniceni, dincolo de mormântul celeilalte.

Plățile tot ea le făcea, din cerdacul Domniței. Oamenii din sat se perindau prin fața ei, știuți pe nume. Avea pentru ei, ca și Domnița, nu numai socoteala banilor cuveniți, dar și rachiu și leacuri pentru neveste, copii și chiar și pentru vite. Una dintre odăile casei devenise „Spițăria Domniței”: înființată de Oana. Știa tot satul, căci „Spițăria Domniței”, deși la Curte, făcea parte din sat. Tot Domnița mai proiecta

și înființarea unui dispensar: bolniță. Tot „Bolnița Domniței”.

— De unde-ai învățat? o întrebuse într'ozii Tudor, văzând-o că dă leacuri pentru o vacă bolnavă.

— Mi-am adus cărți, îi spusese Oana, fără zâmbet, în treacăt.

Oana venise la Vorniceni: cu Tudor.

Domnița însă apăruse la Vorniceni: alături de Tudor.

Andronic o consulta pentru orice: chiar și pentru trandafirii grădinăriți de Conășelu. În frunte cu Asineta, fetele Domniței îi dădeau orbească ascultare, temându-se de ochii ei albaștri mai mult de cât de vorbele cu șfichi ale răposatei. Căci cealaltă Domniță devenea „răposata”. Dar firesc, fără ca nimeni — nici chiar Andronic și nici Madama Lența — să poată simți o impietate.

Și nimic nu-i scăpa. Verificase singură urmele cutremurului, suindu-se în pod și chiar și pe acoperiș.

— Oncuța! o mustrase Tudor, auzind de la Madama Lența despre isprava ei.

— N'am pățit nimic.

Nu-l mai consulta: făcea. Afla de la alții că Domnița a făcut „ista și ceia” fără ca el să fi știut nimic. Reparase acoperișul, podul, înlocuise un zid în care se infiltraseră

apa desghețului, priveghind direct pe lucrători, ea tocmindu-se cu ei.

— Să nu te'mbolnăvești, Oncuța. Prea mult te frământă.

— Uită-te la mine.

De altă replică nu mai era nevoie, căci sănătatea Oanei era mai evidentă ca niciodată. Caracterul mătăsos, oarecum molatec, al ființei ei, dispăruse, lăsând în loc întruchiparea aceluși „Dreaptă, Oana!” cu care-și începuse lecțiile de călărie. Și în această privință eleva se emancipase. Încăleca neînsoțită de nimeni, ducându-se pe moșie, la pădure sau la livadă.

Tudor nu mai încăleca. Doctorul Munteanu îi recomandase oarecare circumspecție:

— Dacă te simți perfect bine, încălecă. Dar nu te obosi. Înțelege, Tudor? Nu-ți iau calul de care știu că ai nevoie, dar ți-l dau cu lingurița!

CAP. XIX.

Tudor însă nu mai încălecuse deloc. Aștepta să fie perfect sănătos. De când afluase că a fost operat la inimă, ideea „inimii cusute” nu-l mai părăsea. Avea poftă de mâncare, dormea bine — din ce în ce mai mult —, se plimba, fără să simtă nimic la inimă sau la plămâni, dar mereu se controla. De câteori mergea pe jos, după un timp se oprea, respira adânc, atent la fiecare repercusiune a respirației. Cât despre inimă o asculta mereu, pândind-o parcă. Intrase ceva străin în ea — acul, cusutura — și nu mai era sigur de ea. O bănuia, o spiona, cercând s'o surprindă, mereu cu atenția răsfântă asupra lui. Când se trezea noaptea, prima respirație conștientă îi dădea o pauză de panică: bate inima? Bătea. Dar nu bate prea tare?

Nu-i spunea nimic Oanei, dar oarecum ca s'o cruțe, luând apăsarea primejdiei numai asupra lui. Nici Oana nu-l întreba nimic despre sănătate. I-adevărat că nici n'ar fi avut de ce, fiindcă înfățișarea lui era în-

floritoare. Iși recăpătase culorile, nu tușea, nu nădușea noaptea, n'avea temperatură niciodată. Totuși, lipsa de neliniște a Oanei pentru sănătatea lui greu încercată, arăta parcă o altă temperatură lirică. Înainte de cutremur, tot la Vorniceni, Oana tremura pentru orice în legătură cu el, nelăsându-l nicio clipă singur, punându-i zeci de întrebări după o absență de câteva ore, gata parcă să-i telegrafieze din etac că îndată sosește jos, unde el stătea fără de ea. Oana de după rebeliune nu-i mai punea nicio întrebare. El trebuia s'o fie la curent cu cele întâmplate în timpul despărțirii. Dar cum nimic nu i se întâmpla decât exact același lucru — somn până târziu, toaletă înceată, plimbare scurtă, stat la soare pe bancă, sau în cerdac, dacă vremea era umedă, ceva lecturi: luase pe rând toate romanele lui Dumas, recitindu-le ca un pensionar —, n'avea ce-i spune. Așa că tăcea, așteptând vorbele ei. Veneau: dar numai despre casă și moșie, despre sat și țărani. Despre el nimic, cașicum globalitatea Vorniceni conținea implicit și amănuntul Tudor.

Ce putea să-i spue? S'o întrebe femeeste: Mă mai iubești, Oana? La absurdul acesta nu ajunsese. Totuși, tăcerea lui avea structura interogativă a vorbelor nearticulate. Un fel de răsfăț melancolic, dulce într'un fel, dar și apăsător. Firește, nu se îndoia de

dragostea Oanei, nici de devotamentul ei, dar tocmai în faza aceasta de convalescență, când devenise mai sensibil, Oana parcă îl neglija.

Ar fi dorit-o lângă el pe cealaltă Oană, rămasă dincolo de cutremur, care era numai a lui și numai pentru el. Sau chiar pe cea de la București, după criza care-i despărțise dramatic, preludând oarecum apariția celeilalte Oane care era dintâi a Vornice-nilor și abea în timpul liber și a lui Tudor.

Odată-l întrebuse, tot din treacăt, fără să insiste:

— Nu crezi că te deprimă inactivitatea?

— Mi-a prescris-o doctorul Munteanu.

Oana zâmbise.

— Doctorul ți-a recomandat un pic de prudență: se gândea la Tudor.

— Și eu cine sunt?

— Tu stai și te deprimi fără rost.

— Și ce-ai vrea să fac?

— Eu nu vreau să faci decât ce vrei tu.

Dar tocmai asta măntreb: ce vrei?

— Să fiu sănătos.

— Ești.

— S'o spus doctorul.

— Bine! Cum vrei tu.

Și-l lăsase umilit — și iritat — actualizându-i scena de la Sanatoriu cu Sorița Prie: viespea. Nu uitase. Tot ce se lega de

sănătatea lui căpăta un relief invers proporțional cu semnificația în sine.

Nici Oana parcă nu-l mai lua în serios. O bănuia și pe ea, cum își bănuia inima. Le pândea, le comenta, și una și alta căpătând vizibilitatea lucrului de care te-ai îndepărtat un pic, după ce-ai fost deprins numai să-l ai, abea simțindu-l.

Sănătos! E ușor să spui „sănătos” despre altul! Mai fusese rănit în timpul retragerii din Basarabia. Dar nu acordase decât concretul unui pansament acelei răni. Nu-l preocupase de loc. Inima însă e altăceva! Operația inimii n'avea biografie. Incepea cu inima lui, fără ca nimeni să-i poată anticipa evoluția.

Inactivitate? Evident! Un om cu inima cusută nu poate întreprinde nimic până când doctorul nu-i va da garanția științifică a revenirii la normal.

Numai că mintea lui nu vedea nimic în viitor dincolo de verificarea doctorului Munteanu. Ca un om care-ar renunța la orice activitate și la orice proiect, până în ziua tragerii loteriei, condiționându-și dreptul la viitor de această întâmplare. Amâna mereu. Va vedea „atunci”. „Atunci” nu mai era îndemn, ci oprire.

Dintâi să fie sănătos. Se cufunda de-a lungul zilei în lectura romanelor lui Dumas, mulțumit de cantitatea lor impresionantă.

Dar consuma enorm, căci altăceva n'avea de făcut, iar textul acelor romane e o viteză de fapte exterioare, fără de opriri și fecundări. Curiozitate dusă uneori până la frenezie, de-a ști „ce se mai întâmplă”. De gânduri fugea, amânându-le mereu. Așa că nici cantitatea Dumas nu-i putea asigura liniștea zilelor viitoare, până la întrevederea cu doctorul Munteanu. Cum grijitura Oanei dezgropase multe vechituri, descoperise printre ele alte „cantități” cu caracter eroic: Zévaco, Paul Féval, Walter Scott, Sinkiewicz. Atâta cetea, cu fereastra deschisă, îmbrăcat gros, c'un pled pe genunchi.

— Mult mai înveți, prințișorule! Dă-o dracului de carte! Nu-i păcat de-atâta tinereță! Bani ai, moșie ai, Domniță ai, lasă traftoloagele pe sama celor rupți în ceia...

Nu protesta, cașicum aceste lecturi ar fi avut într'adevăr caracterul de învățătură. De Oana le cam ascundea, jenându-se. Căci oricum, prelungirea exclusivă a unor astfel de lecturi nu e prea măgulitoare pentru lector. Iși dădea seamă că în ele mintea se oprește la aceiași oră, pierzându-și deprinderea drumului circomferențial. Dar numai asta-i făcea plăcere. Se antrena copilărește, palpita să știe ce se mai întâmplă, uita de toate celelalte, și timpul trecea. Seara o vedea pe Oana, dar ea nu-l întreba nimic. Așa că prefera nici să nu-i spue. Cu timpul

schimbase locul lecturilor, alegându-și vechea încăpere de lângă sala de scrimă, unde-l prepara pe vremuri Maestrul Troia. Același decor: catedra, banca, tabla și'n fund munții. Acolo Coca Duduș își amplificase noviciatul în pozne, camera destinată de Tătuța „mâinii de fier” — Calistrat Troia — devenind un adevărat adăpost al calului troian.

Acolo Tudor își adunase „cărțile de specialitate”. Cheia odăii o ținea la el. Intr'o tăcere absolută cetea, netulburat de nimeni, mulțumit că timpul trece agreabil, dar fără veselie. Viața plecase din el, lăsându-l s'o caute simplificată eroic în astfel de cărți.

Dacă Oana i-ar fi spus una ca asta, ar fi socotit-o nedreaptă și rea, situând-o iritat tot spre Sorița Prie care personifica față de el un nou raport cu lumea: el cu termometrul și cu panica temperaturii, ea cu lectura temperaturii și cu ironia: Ești sănătos.

Dar Oana nu-l întreba nimic, vorbindu-i numai despre Vorniceni.

CAP. XX.

Se întâmpla în el o evoluție curioasă. Neavând ce să-i reproșeze Oanei, dându-și seamă pe de altă parte că mai ales el e vulnerabil, recursese la un fel de gelozie, astfel botezându-și neliniștile dinspre Oana. Dar nu din cauza unui bărbat, ci din cauza Vornicenilor. Intr'adevăr, starea lui în raport cu Oana căpăta structura unei gelozii. Astfel scăpa de rigoarea unei judecăți obiective, într'un absurd subiectiv. Căci gelozia are o logică atât de specială încât numai anarhia absurdului și capriciul celui mai arbitrar subiectivism o poate defini, integrând-o în zonele de margină ale nebuniei.

Era deci gelos pe Oana din pricina Vorniceniilor. Oana aparținea Vorniceniilor mai mult și mai activ decât lui. Asta explica apatia lui, refugiul lui în lecturi superficial recreative, pe care le ascundea Oanei, pedepsind-o oarecum, și starea lui de vacuitate. Dar așa zisa gelozie datorită înstrăinării Oanei de el, și pe el îl înstrăina de Vorniceni. Nu se mai amesteca în nimic, nici ca

spectator, stând laoparte, cu fața într' aiurea.

Uneori numai se ducea la grajd. Obținuse de la Regiment ca Buzdughină să fie disconcentrat odată cu el. După rebeliune Buzdughină fusese avansat sergent. Când apărea Tudor la grajd sprijinit în băț, Buzdughină lua poziție de drepti, prezentându-i situația cailor de călărie ostășește, cu o vizibilă evlavie pentru Tudor. Iși mângâia caii, pe care nu-i mai încăleca, le dădea zahăr, îi asculta ronțăind, și pleca de acolo reconfortat dar și melancolic. Se simțea „fost călăreț” revenit ca spectator. Amintirile erau măgulitoare, dar tocmai ele făceau și mai vizibilă transformarea lui Tudor.

Uneori apărea și Samuel Fițig, după ce mai întâi trecea pe la Domnița: pentru afaceri. La Tudor venea numai în vizită de agrement. Conu Sami era neschimbat. Evenimentele nu-i micșoraseră nici verva, nici zâmbetul. Tudor îl asculta, dar nu se mai amesteca în vorba lui, fiindcă simțea că nu-i mai poate da replică. Sami însă acorda un credit atât de ilimitat lui Tudor încât și tăcerile și nuanțele expresiei lui Tudor erau considerate ca o replică. Și Tudor trișa, acceptând ca monologul lui Fițig să-i dăruiască iluzia dialogului.

În preajma plecării la București însă, Fițig apăruse îngrijorat. Tot cu zâmbet.

— Coane Tudor, tare nu-i place lui Sami să fie prooroc. Numai leul are dreptul să deschidă gura mare, că are de unde. Mie-mi vine s'o închid. Da' se supără urechile pe mine și-mi spun: Bre Sami, invită pe Cucoana gură să ne spue ce se mai aude, că noi vorbim degeaba cu-așa cucoană nobilă: nu ne mai cunoaște!

— Zi-i, Sami.

— Dacă spune Conu Tudor să-i zic, spun și eu: Vorbește, bre gură-hăi, că ai de-acu de-ajuns aur ca să mai dai și la alții. Ce s'aude? S'aud pompierii, Coane Tudor.

— Unde?

— Pe lângă niște ape...

— Coane Sami, *vorbește*.

— Are dreptate Conu Tudor. Sami e un zgomot cu redingotă. Să vorbesc? Eu vorbesc? Jidanii vorbesc!

— Ce?

— Firma Stalin et Comp. vrea să deschidă sucursală prin părțile Moldovei.

— E aliat cu Germanii.

— Tocmai de asta vrea să deschidă sucursală: ca să scape de tovărășie. Merge pe cont propriu.

— Crezi?

— Cum pot să cred în jidani? zic eu. Da' tot eu zic: cine simte mai bine sucursala decât jidanul?

— S'apropie?

— Vine vara, Coane Tudor. Marfă de sezon. Știu că Domnița — Dumnezeu s'o ție, c'asa Domnița numai în ceruri mai găsești, Dumnezeu s'o ierte —, știu că Domnița are așa părinți nobili la București! Nu-i mai bine la noi la Vorniceni: munte ziua, întu-neric noaptea...

— Crezi că-i mai bine?

— Decât la București, sigur. Te *asfixiezi* acolo, apăsase Fițig, ascuțindu-și privirea prin ochelari.

Seara-i vorbise și Oana.

— Tudor, ar fi bine să ne sfătuim. Ți-a spus Fițig?

— Mi-a făcut aluzii de-ale lui.

— Cu mine-a vorbit deschis. Vom avea rășboi cu Rușii.

Din nou Tudor o privise cu mirare. Calmul cu care Oana articulase astfel de vorbe, depășea înțelegerea lui.

— Crezi în ce spune Fițig?

— N'am încotro. Văd că ne apropiem de evenimente grave. În sat iar au început să vie ordinele de concentrare. Țăranii primesc tot felul de vești. Avioane rusești trec mereu Prutul. Se pare că Rușii masează armate pe toată linia Prutului. Și încă multe altele. Cred că-i mai cuminte să deschidem ochii din vreme și să ne sfătuim între noi. Ce facem cu cei de la București? În caz de rășboi Bucureștii vor fi bombardați ime-

diat. Fițig se teme și de gaze. Tu ce părere ai?

— Să-i invităm pe toți la noi.

— Și eu cred că așa trebuie să facem. Numai să-i convingi.

— Voi încerca.

— Cu autoritate, Tudor.

— Nu mai am?

— Nu te supăra. Vei reuși. Tu când vrei, poți. Oricum, în timpul verii papa poate lipsi de la București. Să presupue că face o vilegiatură rurală. Spune-i din partea mea că am să caut să i-o îndulcesc. Mama vine cu tata. Iar. Miruna... Ii punem la dispoziție căsuța ta: pentru ea și Oncuța. Ce vrei să faci singură la București? Petruș pe front...

— Eu pe front, continuase Tudor.

— Ce putem face, oftase Oana. Trebuie să privim lucrurile în față.

Și acest dialog sporise în preajma plecării complexul de întristări și iritări al lui Tudor. Vrasăzică războiul devenise pentru Oana o certitudine acceptată cu liniște? Femeile la Vorniceni, cu Andronic și Alec, iar băeții pe front! Și totuși el nu era convins de iminența războiului: fiindcă-l incomoda, fiindcă nu-i convenea în acest moment, întocmai ca cel care afirmă că nu vine ploaia, ca să nu-și mai caute umbrela.

Hotărât, Oana se schimbase, odată cu ina-

poerea de la București. Poate că la început obsesia gemenilor, a căror pierdere o rodea, determinase în ea nevoia unei activități intense, care s'o absoarbă. Dar cu încetul se pasionase, evoluând spre o a doua natură. Și tocmai în această fază ascendentului lui asupra Oanei se micșorase într'atât încât devenise inexistent. Căci pentru întâia oară Oana concepea viitorul, fără de el — Tudor pe front, ea la Vorniceni —, cu liniște, cașicum frontul n'ar fi fost decât profesia soțului ei.

Așa că plecarea la București, aparent așteptată ca un termen al supremului examen, după care să aibă dreptul de a fi un om normal, — devenise pentru Tudor o precipitare și o agravare a latențelor de până atunci. Deși la doctorul Munteanu îl aștepta un verdict — vindecat, sau încă rămas în observație —, Oana nu-l însoțea: fiindcă nu putea să lase Vorniceni! Deși convinsă de apropierea inevitabilă a războiului, Oana accepta și despărțirea aceasta care le mai împuțina zilele comune, fără nicio părere de rău.

Tudor plecase de la Vorniceni nedumerit și abătut. Oana nici nu-l condusesese la gară.

— Iartă-mă, Tudor, am convocat la primărie pe fruntașii satului și pe părintele Ilarion, să ne sfătuim în privința bisericii. Se dărâmă. Trebuie reparată. Dacă începe răs-

boiul nu mai avem nici brațe, nici materiale.

Plecase de la curte odată cu el, dar călare, escortându-l până în sat, lăsându-l de acolo să se ducă singur mai departe.

O vedea ș'acum descălecând într'un cerc de țărani bătrâni, care-o primeau descoperiți: Domnița, — în timp ce el, musafirul de la Vorniceni, se ducea la gară cu trăsura.

CAP. XXI.

Maicuseamă la București, în casa pustie și pe divanul din odaia cu nucul de la fereastră, cele patru luni apăreau într'o perspectivă dezolantă.

Oare nu-l disprețuia Oana? Fiindcă la drept vorbind nici el nu se putea stima. Exagerase inexplicabil recomandările doctorului Munteanu, prelungind la Vorniceni convalescența începută la Sanatoriu. Trăise ca un trântor, renunțând c'un fel de voluptate la toate atributele vieții lui de mai nainte. Iși îmbuibase capul cu lecturi superficial recreative, care nu-i lăsau decât o somnolență împajenită. Renunțase de-a se mai gândi la viitor, limitându-și-l la întâlnirea cu doctorul Munteanu, cașicum cu altul, nu cu el, ar fi început viitorul lui. Se înstrăinase de Vorniceni, lăsându-i în grija Domniței, adică Oana cea nouă, care-i dădea un fel de gelozie tocmai din pricina precăderii pe care-o acorda Vornicenilor. Și nu făcuse *ab-so-lut* nimic. Vid ca și odaia

de la București, în care nu s'auzea decât bâzâitul unei muște.

Oare nu-l disprețuia Oana?

Acum, pentru întâiași dată, își punea această întrebare, regăsind abea la Buucurești curajul unei confruntări cu el însuși. Căci, fără îndoială, merita disprețul. Cele patru luni de la Vorniceni puteau fi rezumate astfel: În timp ce Oana devenea Tudor, Tudor devenea Oana. Numai că Oana și înainte de-a deveni Tudor, era ceva, adică foarte mult: Oncuța. Pe câtă vreme Tudor devenit Oana, nu mai însemna nimic: mai ales în ochii Oanei care-l cunoscuse și-l iubise altfel de cum îl vedea acolo.

Ce timp pierdut! Se gândea acum — parcă prea târziu, căci războiul bătea la ușă — ce-ar fi putut să facă din cele patru luni de la Vorniceni...

*„Sania gonește, zările se sparg.
Bine-i cu iubita să te plimbi în larg.*

*Vântul cerne stele pe surâsul lău.
Peste câmp de-a dura fuge-un zurgalău.*

*Prin troene, șargul, uite-l, ca turbat.
Undeva'n poiană joac'un paltin beat.*

*Ne-om opri 'ntrebându-l: Ce-i cu tine,
ce-i?*

Ș'auzind harmonici, vom juca tustrei”.

Își aminti drumul cu sania, numai el și

Oana, când îi spusese versurile lui Essenin. Ce tineri erau atunci! Câtă prospețime și alegreță în dragostea lor! Doi erau, dar ca un singur zurgalău rostogolit peste omături. Și deodată, iată, zurgalăul amuțise și ei deveniseră doi: el cu lecturile, Oana cu Vornicenii; el la București, Oana la Vorniceni; el la război, Oana la Vorniceni; el cine știe unde, Oana rămasă dincolo de el, în necunoscut...

Amar!

În odaia întâei întâlniri cu Oana, în odaia în care nu bâzâia decât o muscă, Tudor oftă din nou.

Trebuia să se ducă la Sanatoriu să-l întâlnească pe doctorul Munteanu, apoi să treacă pe la Regiment, apoi să-l vadă și să-l convingă pe Alec să vie la Vorniceni, apoi să plece la Brașov — dacă doctorul Munteanu nu-i va interzice abuzul de tren — să-și vadă nepoțica, pe Oncuța, și s'o persuadeze pe Miruna să primească ospitalitatea Oanei, apoi...

Se simțea copleșit. Se desvătăse de-a mai face ceva.

— Tudor Ceaur Alcaz!

Iși spuse numele cu glas tare, cum te iscălești uneori automat pe un caet neînceput, ca să-i umpli golul.

Dar după ce-și auzi numele în odaia bâzâitului de muscă, i se păru că a chemat pe altul într'ajutor.

CAP. XII.

— Domnule Doctor, Vorniceni! zâmbi Sorița Prie, prezentând doctorului Munteanu telefonul mobil.

Vorniceni la telefon erau o permanență săptămânală a Sanatoriului. Și Sorița și Stăncuța și Sora Nuți profitau, până-l găseau pe doctor, ținând tovărășie amicală Oanei.

— Allo. Da. Eu. Bună-dimineța, Oana. A plecat? Bine-bine! Trenul n'a deraiat, taximetrul nu s'a ciocnit cu un camion, și Tudor a ajuns indemn!... Nu râd, Oana, glumesc.

— Domnule doctor, ți-am urmat sfatul, dar numai eu știu!

— Sper că nu regreti. Altfel ne-a fost vorba!

— Nu regret, dar nu mai știu pe ce lume sunt! Capul mi-i la București, inima la București... N'a venit încă?

— Il aștept.

— Domnule doctor, îl imploră glasul Oanei; te rog să-l examinezi...

Nu găsea cuvântul cel mai tare, cuvântul definitiv.

— ...cum știi mata, se resemnă Oana. Vreau să-mi iau piatra de pe piept. Să știi că-i deprimat.

— Foarte bine.

— Nici nu l-am dus la gară!

— Foarte bine.

— Doctore! Doctore! Dacă nu mi-ai fi drag, te-ași urî!

— Ascultă, Oana, tu mă ții de vorbă și eu..

— Iartă-mă, doctore, știu, dar fii indulgent. N'am putut aștepta ora unu.

— Bine. Ți sărut mâna. La unu am să te trag de ureche... Stai-stai! Tot nimic?

— Ba da! exclamă glasul de la Vorniceni. Iartă-mă. Uitasem. Nici Tudor nu știe.

— Nu ți-e rușine! se indignă doctorul. Să trăești! Să trăiți! Să vă trăiască! Așa da. Și tot doi. Altfel vă desmoștenesc!

Sorița Prie se luminase.

— E însărcinată?

— În sfârșit da! respiră doctorul, făcându-și cruce. Anunță-mă când vine Tudor.

Veni încărcat de pachete, dar după ce făcu de două ori drumul, căci obsedat de întâlnirea cu doctorul uitase acasă toate pachetele trimise de Oana, trebuind să se întoarcă din drum, să ia pachetele și să pornească din nou, abătându-se și pe la

Capșa de unde mai luă câteo cutie de bomboane pentru Stăncuța Brote și Sorița Prie.

— Bine-ai venit, Tudor! Te-ai făcut copropcar? îl întâmpină doctorul, năstrușnic, ca atunci închegat din argint viu.

Darurile bucură, chemând chiar în omul matur, copilul. Sorița Prie, Stăncuța Brote și Sora Nuți, cu pachetele în brațe — că erau multe și mari — aveau obraz de Crăciun și exclamații de Anul Nou. Impremuit de veselia lor, Tudor intră în cabinetul doctorului.

— Ce vânt te-aduce? Ai vreo treabă la București?

Tudor îl măsură nedumerit.

— Am venit pentru examenul medical. Așa cum mi-ai spus la plecare.

— Ți-am spus eu? se încreși doctorul, cercând să-și amintească. Poate! cedă el. Dar nu măi văd de ce! Simți ceva?

— Nu, ezită Tudor.

— Palpitații?

— Nu.

— Apăsare?

— Nu.

— Jenă la respirație?

— Nu.

— După călărie cum te simți?

— N'am călărit.

— Dar ce-ai făcut?

— Am stat.

- Asta-i! Și n'ai înnebunit?
- M'am deprins! oftă Tudor.
- Du-te și fă imediat un chef cu camarazii la Regiment. Cântă, bea, joacă, îmbată-te, până ce te va ridica poliția. De-acolo să vii la mine.

Tudor zâmbea jenat.

Doctorul îl bătu peste obraz.

- Știi că te-ai îngrășat? Oana ce spune?
- Că-s sănătos.
- Are dreptate, omule!

CAP. XXIII.

— Ești îngrozitor de sănătos! Mă sperii! Ia strânge-mă de mână. Tare! Ai! se strâmbă doctorul. Te-ai antrenat?

— N'am făcut nimic!

— Slavă Domnului! Dacă te mai și antrenei sfarmai și Sanatoriul! Ești un adevărat tank! Ochii limpezi, rumen la față, respirația perfectă. Ia să te văd.

Il ascultă: în glumă.

— Oho! Ai plămâni pentru doi! Inima? I-o ascultă prelung cu stetoscopul.

— Fanfară militară! Pas de defilare! Mars german! Impecabil!

Exclama mereu, c'un fel de săgetări de soare răsărit pe-un lac.

— Limba? Roză. Ia scoate haina. Incaltea să te inventariez. Stomahul? Perfect. Ficatul? Perfect. Splina? Perfect. In fața ta medicina se poate sinucide!

Cuprins de un fel de frenezie îl examinează și cu aparate, în camera de alături, exclamând mereu: Perfect! Impecabil! Admirabil! Extraordinar! Minunat!

- Ieși afară!
- Sunt să-nă-tos?
- Scan-da-los!
- N'am nimic?
- Nu-ți lipsește nimic.
- Pot să fac orice?
- Poți să te lupți și c'un tractor.
- Să beau?
- Un butoi.
- Să încalec?
- O herghelie.
- Să...
- Să ce? Vrei un harem? Iți dau două.
- ...să te sărut?
- Poftim.

Se sărutară.

- Doctore, schimb calendarele!
- Calendarele?
- Numai cu roș. Toate zilele sunt o singură sărbătoare cu un singur Sfânt: doctorul Munteanu.

- Așa da. Incep să te-aud.
- Imi dai voie să telefonez?
- Nu ți-am dat voie să faci orice?

Ceru Vornicenii. Până să-i capete, o descoperi pe Sorița Prie. Dansă cu ea. Apoi cu Stăncuța Brote. Apoi cu orice Soră care apărea.

- Allo, Vornicenii.
- Doctore...
- Oncuța, eu sunt.

— Tu ești, Tudor?

— Eu. Îți vorbesc de la Sanatoriu. Sunt un idiot! Am pierdut patru luni de viață. Te rog în genunchi: bate-mă.

— Te sărut.

— Adevărat, Oncuța?

— Nu-i adevărat.

— Oncuța!

— Tudor!

— Spune-mi ceva...

— Sunt din nou...

— Adevărat?

— Adevărat.

— Oncuța! Oncuța! Dă-mi ceva.

— Ce?

— Orice. O nenorocire. Sunt prea fericit. Am să fac o nebunie.

— Te rog!

— Am să înghit nucul de la fereastra ta.

— Bine.

— Am să-mi las barbă.

— Asta nu.

— Fac orice. Sunt beat. Auzi? Beat! Nu mai pot vorbi. Vreau să dansez. Gol. Pe acoperișul casei de la Vorniceni cu toți costârcii în jurul meu! Mă vezi?

— Te-aud!

— Mă iubești?

— Te iubesc.

— Atunci închide telefonul, că-l înghit.

— Nebun mai ești! exclamă doctorul Munteanu.

— Viața!

— E cel mai frumos nume al nebuniei.
Pe la unu, Vornicenii chemară din nou Sanatoriul, după cum fusese convenit.

— N'ai auzit, Oana?

— Așa e?

— Te mai îndoești?

— Doctore, închide telefonul?

— De ce?

— Și eu îl înghit!

CAP. XXIV.

De la Sanatoriu până la Regiment, Tudor făcu un adevărat marș de infanterie. Era prea plin de viață ca să mai aibă răbdarea să stea într'un taximetru, așteptând s'ajungă. Mergea. Pe picioarele lui. Respirând din adâncul plămânilor.

Trecătorii se uitau la el ca după un îndrăgostit. Zâmbea atât de în nouri că pareă recita versuri, gândindu-se la o fată. Dar nu se gândea la nicio fată. Oana era în bătăile inimii lui regăsite. Pașul milităresc spre cazarmă vitma în el pe nesimțite o convergență de amintiri militare, aducându-i pe buze frânturi de marșuri. Strălucea a trâmbiță de paradă soarele dimineții de Iunie.

De cum intră pe poarta Regimentului, începând cu sentinela care-i dădu onorul deși era îmbrăcat civil, își dădu seamă că nu plecase de-acolo. Era prezent în toți ochii și pe toate buzele, de la soldat până la colonel. Apariția lui deveni murmur, purtându-i numele din sală'n sală și din grajd

în grajd, de la infirmerie până la popotă.
Regimentul se pregătea..

Tudor avea un fel de dilatare a nărilor. Făcu în treacăt, la manej, o observație unui sergent calare, interpelându-l pe nume. Regăsea mereu cât ceva, reluându-și continuitatea. Impărți bani pentru bere și gustări la „oamenii lui”. Inspectă dormitorul, echipamentul cailor și al trupei, verifică elasticitatea și rezistența tălpii noului transport de cizme. Mirosul de furaje și pielărie îi dădea tresărireă aspirantă a celui care prizează tabac.

Dar Regimentul se pregătea. Simțeau plecarea, cum simți vânătoarea când vezi copiii neliniștiți, cu cozile în vânt și ochii spre speranța puștilor.

Altăceva decât războiul: plecarea Regimentului.

Parcă venise la timp, un pic bănuitor, ca cei care descoperă pregătirile pentru un ospăț la care poate n'ar fi fost invitați, dacă nu se întâmpla să nemerească tocmai la rânduiala tacămurilor.

— Te iau, cu o condiție, vorbi Colonelul; să-mi aduci hârtie de la doctor. Teribil doctor! izbucni colonelul, amintindu-și cum nu-l lăsase să intre la Tudor, opunându-i disciplina.

După multe tocmeli conveni cu colonelul să-l concentreze peste zece zile, dându-i ră-

gaz pentru antrenament și aranjarea „chestiunilor familiare”. Obținu de asemeni o păsuire a reconcentrării camaradului Dănescu și a sergentului Buzdughină. Colone-lul le acordă aceiași zi, înmânând lui Tudor trei ordine de concentrare.

— Domnule Colonel, dar în caz de...

— Lasă, mă băiatule, că te chem telegrafic. Doar nu ești copil să te trag pe sfoară!

Plecă de la Regiment întocmai ca de la doctor. Știa că această concentrare nu-i decât pregătire de război, dar nu asta îl preocupa, ci exclusiv bucuria că ceilalți nu pleacă fără de el. Natural, un grup de tineri ofițeri îl întovărășiră. Cu ei recapitulă tot ce se întâmplase în timpul lipsei lui, punându-le sumedenie de întrebări, glumind cu ei, întârziind cu ei la unu-două-trei-patru și încă odată unu-două-trei-patru pahare.

Abea pe la două ajunse acasă, gata să se scuze față de Alec, să guste ceva și să vadă de plecarea la Brașov.

În sufragerie însă, un singur tacâm.

— Alec a mâncat?

— Nu...

— Nu vine-acasă?

— Nu...

— Dar ce s'a întâmplat? Ce-i mutra asta de înmormântare? Vilma, unde-i Vilma?

— Eu, aici, răspunse ea zăpăcită.

— Atunci ia spune-mi ce nu-mi spui. Hai, Vilma!

— Domnul nu e la București.

— Ei și? N'aveai decât să-mi spui.

— Eh! oftă Vilma.

— Haide, Vilma, ce-mi ascunzi?

— A venitconița...

— Malvina?!

— Da. Și...

— Hai, Vilma!

— ...și s'a mutat! suspină Vilma cu lacrimi în ochi.

— S'a mutat? Ce bazaconii? Unde s'a mutat?

— Știe Franț.

— Cheamă-l pe Franț.

Sosiră.

— Unde-i conița?

— Vreți să vă duc? simplifică taciturnul.

— Imediat.

CAP. XXV.

Intunericul verde al brazilor dădea casei necunoscute o înfățișare provincială, c'un accent de cimitir îngrijit.

Sonerie cu mâner.

O servitoare — gen actriță îmbătrânită în roluri de servitoare la casă distinsă — deschise ferestruică de cristal de după gratiile forjate.

— Doamna Malvina Dănescu, enunță Tudor, mai mult afirmativ decât interogativ.

— Să văd.

Inchise ferestruica și dispăru, dând lui Tudor pofta s'o împinteneze c'un „trap-trap”. Reapăru după un adevărat antract.

— Cine întreabă?

— Tudor Ceaur Alcaz.

Alt antract, după care ușa se deschise.

— Așteptați să vă șterg ghetele.

— Să nu le scot?

Indiferentă la glumă ca un gândac, i le șterse amănunțit, dându-i impresia că-l potcovește. Apoi intră într'un vestibul în care moartea se numea: covoare, scaune-stafii

cu huse albe, candelabru de bronz înfășurat în tifon verde. Frica de praf și molii era singura viață a acestui cavou lugubru.

Tudor mergea grăbit după servitoarea înceată. Intr'o astfel de casă și minutarele se mișcau desigur altfel. Sui o scară acoperită cu covor prins cu lăntujel aurit și se opri în fața unei uși ceruite. Bătu. Intră.

Malvina devenise propria ei bunică. Stătea la fereastră, într'un fotoliu, cu vârsta găsită în această casă a morții. Tudor îi sărută mâna, apoi mâinile, apoi o cuprinse în brațe, căci Malvina, în sfârșit, își regăsise lacrimile odată cu apariția „băeților”. Tudor îi aducea acest plural. O liniști, o așeză în fotoliu, el rămânând pe covor, la picioarele ei.

— Știi? șopti Malvina, fără să-l privească.

— Nu știu nimic. Am găsit casa goală: oribil!

Malvina-și acoperi urechile.

— Nu vreau să mai știu nimic!

— Alec?

Malvina oftă, oprindu-și cu încrețirea frunții — la rădăcina sprincenelor — și a buzelor, un nou val de plâns.

— La vârsta lui! Copii mari! Bunic! Rușine...

Dar schimbă vorba, regretând-o pe ultima.

— Ce face Oana?

— Te-așteaptă.

Malvina îl privi c'o licărire intrigată în ochii uzi.

— De ce m'așteaptă?

Tudor ezită o clipă. Dar nu mai era timp de pierdut. Răspunse brutal.

— Fiindcă vine războiul.

Malvina pricepu abea cu încetul cuvântul care intrase în încăperea moartă.

— Războiul?

— Da, Malvina. Trebuie să pleci din București.

— Și ceilalți? întrebă ea timid.

— Li aduc și pe ei.

— Și pe ei, repetă mașinal Malvina, fără să cuteze mai mult. Și casa?

Tudor nu zâmbi.

— Casa rămâne cu Franț și cu servitoarele.

— Cu Vilma?

— Pe Vilma o iei la Vorniceni. Rămâne bucătăreasa.

— Și?...

— Hai, Malvina. Mă ocup eu de toate. Mergi cu mine-acasă...

— Stai să mă dismeticesc...

— Nu-i timp. Eu trebuie să mă duc și la Brașov. Apropo: Unde-i Alec?

Malvina-și călcă peste inimă.

— La Predeal.

— Știi adresa?

— Asta nu.

— Hai, Malvina.

O luă pe sus, abea dându-i răgaz să sărute mâna mătușei care filosofă, privind-o cum se duce, către cel din cușcă:

— Ai văzut, Coco?

Tudor o lăsă pe Malvina acasă, dăruind-o Vilmei, și plecă de-a dreptul la Predeal cu automobilul lui Alec, pe care-l rechiziționase. Intrebă la un hotel, la altul, la o pensiune, la încă una-două, la restaurant, la cofetărie, cercând să dea de urma lui Alec.

— Maestrul Dănescu, avocatul, un domn bine îmbrăcat, cu haine gri, cu păr argintiu, cu monoclu, un domn care dă bacșișuri bune...

Ridicări din umeri. Auziseră de Maestrul Dănescu, dar nu știau să fie la Predeal.

— Caută, băete! exclamă Tudor cu voioșie.

Aerul munților îl înviora încă, grăbindu-l spre Oana care-l aștepta tot în fața unor munți...

CAP. XXVI.

Văzu deodată, recunoscu și avu o scurtă ezitare. Dar imediat salută corect.

Nina Tomaș răspunse la fel, trecând mai departe.

Dar amândoi întoarseră capul.

Nina veni spre el.

— Bine-ai venit, Tudor.

— Bine te-am găsit, Nina.

Se priviră ochi în ochi, adânc.

— Pace nouă, Tudor.

— De ce nu?

— Te rog să mă ierți...

— Nina!

— S'au întâmplat multe schimbări în mine. Am murit și am înviat.

Tudor o privea grav.

— Și eu am înviat.

— Știu. Cred că pot spera într'o viață nouă.

— Ți-o doresc, Nina, din toată inima.

— Nu te-ași fi oprit, urmă Nina, dacă n'ași ști ce ne așteaptă. Vine războiul.

— Poate...

— Nu, Tudor, vine. Poate că e mai bine pentru toți. Viața are nevoie de moarte.

— Crezi?

— Sunt convinsă. Numai moartea ne constrânge să fim oameni. Moartea e prietena vieții, nu omul.

— Și omul.

— Omul e lacom de plăcere. Apoi vine sațul, dezgustul. E bine că ne-am cunoscut. Am fost dușmani. Intr'o zi am putea fi prieteni. Să dea Dumnezeu să ne mai întâlnim: în viață. Rămâi cu bine, Tudor.

— Du-te cu bine, Nina.

Ii sărută mâna și se despărțiră.

Intâlnirea aceasta neașteptată îl răscolise. Uitase de Alec.

— Nina! o strigă el, oprind-o din drum. Il știi cumva pe socrul meu, avocatul Alexandru Dănescu?

Și Nina avu o clipă de ezitare.

— Da. E la Predeal.

— Cu o doamnă?

— Cu un fel de doamnă.

— Știi unde stă?

— Cam laoparte, răspunse Nina, aruncând o privire spre munți, căutând soluția unui itinerariu explicit. N'ai să poți nimeri singur. Te conduc. Imi permiți?

— Cu plăcere.

Porni, călăuzit de Nina.

— Ce bine ar fi fost, Tudor, dacă eram frați.

— Oare?

— Ai dreptate, reveni Nina. Așa cum a fost — și rău a fost —, e bine. Ne-am ajutat unul pe altul să ne definim. Fratele Tudor venea din munți. Se căuta. A găsit-o pe Nina Tomaș pe banca de la Stejarul Chioaei. „Fată cu parfum de portocală”. Probabil că fără de tine eu n'ași fi rămas decât Nina Tomaș.

— O renegi?

— Nu, Tudor. Ii mulțumesc că m'a adus unde sunt. Dar m'am despărțit de ea. Cred că știi ce eram?

— Nina!

— Acum putem vorbi, Frate Tudor, zâmbi ea privind soarele coborît pe crestele munților. Eram „vulgară”. Cuvântul e al tău, aspru, dar realitatea lui e a mea. Imi pare rău că nu-ți pot spune — ar fi penibil — cum am aflat o vorbă de-a ta: „Lampa din urmă arde atât de dulce, că pașii calcă pe umbra inimii”.

— Eu am spus?

— Tu.

— La beție! Nu-i urât.

— E *adevărat*, Tudor. Și tu ai luminat pentru mine, abea când ai rămas în urmă. Numai atunci am văzut că mergeam pe umbra inimii. Iți mulțumesc. Acum nu mai

sunt singură. Sunt numai cu mine, dar sper. Ce cuvânt mare, Tudor! L-am învățat de la un văr al meu, poet ca și tine, dar tuberculos. Acum sper pentru el. Poate că într'o zi voi spera și pentru mine.

— Nina, nu știi ce mare bucurie mi-ai dat! Tu și cu mine — amândoi de-opotrivă — am ucis...

— „De ce-am ucis cântecul”?

— Da, amândoi, repetă Tudor. Tu ești întâia femeie pe care am iubit-o și prin care-am învățat să cred în femeie, s'o stimez. Acum voi crede din nou, cu aceiași putere. Nina!

Tudor se opri deodată, cu o iluminare de flacără izbucnită din adânc.

— Poate că omul e mai bun decât crede!

— Am ajuns. Aici, arată Nina spre o vilă izolată. Rămas bun, Tudor, spuse ea întinzându-i mâna.

Tudor o privi adânc, aducând-o de pe cel mai depărtat hotar al inimii.

— Nu așa.

Și luându-i capul, i-l sărută pe amândoi obraji, frățește.

CAP. XXVII.

— Il caut pe domnul avocat Dănescu.

— Dumneavoastră sunteți domnul Tudor Ceaur Alcaz, afirmă servitoarea.

— Eu! exclamă Tudor, nevenindu-i să creadă.

— V'așteaptă. N'ați venit cu Franț?

— Ba da!

Ce Dumnezeu!

— Poftiți.

— Uf! Bine c'ai venit, Tudor! exclamă Alec, luându-l în brațe.

— Cum? Intr'adevăr m'așteptai?

— Sigur. Nu ți-a telefonat Oana?

— Oana!

Ii jucau mințile'n cap.

— Oana, stărui Alec. Am vorbit cu ea azi dimineață la Vorniceni. Mi-a spus că ești la București: *sănătos*. Felicitări! il sărută Alec încăodată. Atunci am rugat-o pe Oana să-ți comunice la București telefonic să nu te mai duci cu trenul la Brașov, ci să vii cu Franț.

— Știi și de Brașov?

— Sigur.

— De unde?

— Tot de la Oana. Ea mi-a spus că te duci și la Brașov. Dar ce-i cu tine? Nu știi? N'ai vorbit cu Oana?

— De unde!

— Atunci cu ce-ai venit aici?

— Cu Franț.

— Atunci eu nu mai înțeleg nimic. Cine ți-a spus că-s la Predeal?

Tudor zâmbi.

— Malvina.

— Știe Malvina?

— Știe Malvina.

— O-ho-hoo! Atunci se schimbă treaba! oftă Alec.

— Nu-nu-nu! Fii liniștit. Ceva lacrimi, dar am limpezit lucrurile. Malvina pleacă împreună cu mine la Vorniceni.

— Și eu?

— O găsești acolo. V'adun pe toți: poruncă de la Oana.

— Serios?

— Foarte serios. Nu ți-a spus Oana?

— Nimic. Mi-a pomenit numai c'ai să-mi comunici ceva care nu poate fi spus la telefon. Ce?

— Răsboiul.

— Nu!

— Bate la ușă.

— Rușii?

— Da-da...

— Om vedea, amână Alec. Spune-mi un lucru: de unde-a aflat Malvina?

— Asta nu știu! Am găsit-o plecată la mătușa ei: se mutase, după expresia Vilmei.

— Ai-ia-ia! Melodramă în toată regula!

— Alec! îl dojeni Tudor, afectuos.

— Da, mă băiatule, ai dreptate. Sunt realmente atașat de Malvina, dar am oroare de ridicol. Nici ea, nici eu nu mai avem vârsta melodramelor. Ce Dumnezeu! Suntem bunici! Apropo, ard de nerăbdare s'o văd pe Oncuța. Am auzit — pretinde Oana — că are ochii ei. Știi că începe să-mi fie dragă nepoata. N'ași fi crezut să mă intereseze un pachet de carne! Multe surprize mai sunt în noi! Se vede că îmbătrânesc!

— Vrei să plecăm, Alec?

— Păi sigur. Doar de asta am umplut o scrumelniță așteptându-te.

— Mă rog, Alec, îndrăzni Tudor; ești singur?

Alec zâmbi malițios.

— Respiră... Respiră adânc. Mai adânc. Nu simți nimic?

— Vai, Alec! se bătu Tudor cu palma peste obraz. Tu și parfum de tuberoze! Trăsneste!

Alec râdea cu hohote, ca un licean.

— Trăsnește! Intr'adevăr! E parfumul pe care-l respir de când am venit la Predeal! Iertate mi-s toate păcatele! Numai bine până la Predeal îți istorisesc. Iartă-mă, ești ginerele meu, dar e păcat să pierzi o întâmplare ca asta.

CAP. XXVIII.

S'aprindeau stelele de-asupra munților.

Bun rămas, Nina Tomaș...

Alături de Alec — Patchouly, aromă de țigară englezească — interiorul automobilului părea un fragment de Club cu fotolii de piele.

Numai farurile și munții aduceau aminte și de altele.

— Să-ți povestesc întâmplarea mea. Mi se îmbolnăvește dactilografa, Lucica. E înlocuită de-o prietenă de-a ei. O fată „angelică”. Înălțime, ten, ochi, gene, mâni, Madonă curată. Eu, deprins cu alt gen de femei, fac subit, la vârsta mea, o criză de idilism adolescent. Intr'o seară, după o amiază de memorii și rezumate de concluzii, o invit la Capșa. *Champagne aidant*, ajungem cu taximetrul undeva pe la Șosea. Imi vine să fac un tur de vals cu Madona. Acceptă. Dansăm. Ne lovim de un copac, cădem unul în brațele celuilalt, și ne sărutăm substanțial. Bine! Treacă și asta. Conducând-o în

oraș o întreb de adresă. Imi răspunde: La Mandravela.

Tudor zâmbi.

Și Alec, trecându-și batista peste buze.

Are farmec, ticălosul! gândi Tudor, văzându-l cât rămâne de sprinten în păcat.

— Am înțeles, coroborînd subit numele cartierului cu alte observații și intuiții. Uitasem să-ți spun că masa de la Capșa a fost un record de virtuozitate. Am vorbit astfel și atâta încât Madona a fost constrânsă să tacă. Salvasem Madona. După revelația Mandravelei însă, am realizat un al doilea record, depășindu-l pe cel dintâi. O'ntreb a doua zi ce gânduri are. Imi spune — cu ochi de Madonă — că *ar pleca* la Brașov la o prietenă. Gândesc: bravo! Dar spun: Hai să plecăm împreună la Predeal. Ea: „cu trenul?” Eu: „cu automobilul!” Ea: ah! Eu, în mine: vai! O'ntreb cum o cheamă. Angela Ionescu. Ai priceput, amice Tudor. Și eu. Totuși am plecat cu Angela Ionescu la Predeal. La București îmi spunea Maestre. La Ploești: nene Alecule. La Sinaia: Alecuțule. Iar la Predeal: Micule! Totuși am intrat la pensiunea unde m'ai găsit. Rămânem singuri: cu munții în față. Ea, eu. Imi spune: Nu te faci mai lejer? Devin tăcut și rămân la fereastră. Ea se face mai lejeră. Și deodată simt catastrofa. Se pulveriza la subșiori cu parfum de tuberoze:

esență de la droghistul cartierului. Vine lângă mine. Mă ia de gât. Mă privește tandru, închide ochii și începe să cânte: tot cu esență de tuberoze. Ah, Tudor! „Violete pentru fete”. Asta era o aluzie muzicală la violetele de pe biroul meu. Și cântă, și cântă și cântă: în brațele mele. Mâncăm. „Nu servești”: insinuant și vamp. După desert rămâne cu scobitoarea în gură. Cum ar spune Jules Renard: „comme encore liée par le souvenir”. Vine și noaptea. Mă fac lejer, cu un nod în gât și altul în stomah: gen anghină pectorală. O aud desbrăcându-se: cântă mereu cu aluzii. Mă cheamă. Vin. Dar bat toate recordurile de până atunci: noapte întregă simulez o violentă criză de anghină pectorală, renunțând și la țigări. Fantastic! Înainte de-a adormi ce crezi că mi-a spus?

— Hodorogule!

— Nu. Mai subtil. Mi-a spus: *Méchant!*

— Plină de neprevăzut!

— Cum crezi că mi-am petrecut săptămâna de miere?

— Căutând soluția evadării.

— Și asta. Dar fiind bolnav în fiecare seară de altăceva: ba ficat, ba rinichi, ba criză de inimă. O pasișam pe biata Malvina, ca să-mi apăr virtutea. Și nu plecam. Mă gândeam: ce cadou să-i ofer? Un plic cu bancnote? O blană? Biata Angela Io-

nescu! Era mortificată! Mi-a făcut aluzii succesive la sinucidere și la un automobil: văzuse unul nu știu cum la domnișoara nu știu care. Nu m'am putut împiedeca să nu-i atrag atenția că automobilul poate fi rechiziționat.

— Méchant!

— Dar la urma urmei, mă gândeam, trebuie să mă pedepsesc: fie și c'un automobil. Când colo, ieri dimineață, după o noapte petrecută cu pungi de ghiață, ia-o pe Angela de unde nu-i! Uitasem să-ți spun că la începutul crizei m'a privit diabolic.

— Plecase de bună voe.

— C'un tânăr! zâmbi bunicul Oncuței.

— C'un tip, rectifică Tudor.

— Și iată cum, conchise Alec, am rămas pur, cu parfum de tuberoză, *à l'oeil!*

CAP. XXIX.

Sufrageria cu portretele familiei Alcaz își recăpătase de câteva zile sonoritatea de zile mari. Veniră pe rând Tudor cu Malvina, apoi Petruș cu Miruna și Oncuța, aduși în automobil de bunicul de la București. Bunica de la Vorniceni îl primi fără de niciun cuvânt. Alec așteptă cu resemnare ceasul răfuelii. Il vestiră stelele, căci până după masă, Alec, deprins cu recordurile, îl realizează și pe acela de-a nu rămâne o clipă cu Malvina între patru ochi. Ba Oana, ba moșia, ba livada, ba Oncuța: instalată cu părinții ei în casa lui Coca Duduș. Așa ceasul culcării îi adună în aceeași odaie.

Alec se așeză pe pervazul ferestrei deschise, fumând, lăsând-o pe Malvina să se desbrace. Din fundul odăii Malvina îl urmărea prin oglinda la care se pieptăna. Așa cum stătea de profil și cu genunchii aduși spre gură, pe scândura aeriană a pervazului, Alec părea un adevărat licean cu păr alb.

După ce-și isprăvi pieptănatul, Malvina

veni încet spre Alec, suflând în lampă, lăsând numai noaptea de vară. Auzind-o că se apropie, Alec azvârli țigara care luci o clipă printre stele și pieri. Venea de-afară unda cea dintâi a trandafirilor Domniței: Domnița Oana, căci cealaltă nu mai avea trandafiri decât pe mormânt și în portretele rămase. S'auzeau greerii. Mai de departe se bulbuca pătimaș orăcăitul broaștelor.

Malvina puse mâna pe umărul lui Alec și nu spuse nimic. Apoi, într'un târziu:

— Să nu răcești. E răcoare la munte. Alec își ridică gulerul surtucului.

— Oana e din nou însărcinată.

Alec tresări, întorcându-se spre Malvina.

— Biata fetiță! Ea ce spune?

— Se bucură. Oana s'a schimbat. Se ocupă singură de moșie, de gospodărie.

— Da, am văzut. Extraordinară-i fetița noastră!

— A noastră, Alec?

Alec o măsură interogativ, ridicând sprincenele.

— Oare am știut noi să fim părinți? urmă Malvina.

— Am avut copii buni, se strecură Alec.

— Așa sunt ei. Dar nu e meritul nostru. Noi ne-am jucat tare mult! oftă Malvina.

— Am trăit, rectifică Alec.

— Pentru noi, adăugă Malvina.

Alec ridică din umeri; mâna Malvinei, rămasă pe umărul lui, simți.

— Copiii noștri au crescut singuri.

— În casa noastră, sub ochii noștri.

— Sub ochii noștri? transformă Malvina afirmația în întrebare.

— Cred că da. Ii țin minte din leagăn.

— Acum. Dar atunci abea te uitai la ei...

Și eu la fel.

— Și tu?

— Vezi, Alec, nici n'ai băgat de seamă!

— Da. Pentru mine copiii mici erau un zgomot pe care-l evitam. Dar tu!

— Nici eu nu prea băgasem de seamă că sunt mamă.

— Ai devenit.

— Ne înșelam amândoi. Nu știam nimic despre copiii noștri. Când am observat că-s frumoși, am vrut să fie și eleganți. I-am îmbrăcat. Și tu și eu știm să ne îmbrăcăm. Atâta le-am transmis.

— Și afecțiunea noastră pentru ei?

— Afecțiunea *noastră*, da. Pentru ei? Cu ce le-am dovedit-o?

— Răsfățându-i, dându-le tot ce le făcea plăcere, cruțându-i de griji, făcându-i să trăiască fericiți...

— Crezi?

— Sunt convins.

— Te 'nșeli.

— Ești amară, Malvina?

— De loc. In ultimile zile m'am gândit: adică am încercat. Gândul e altăceva decât valsul. Am încercat...

— Și?

— Iți spun, Alec. Nu-ți ascund nimic. Oana nu era fericită la noi.

— Vorbe!

— Ea mi-a spus. M'a văzut... ostenită, și a vorbit cu mine serios. Mi-a spus că a fost la un pas de sinucidere.

— Malvina!

— Vezi, Alec! Niciunul dintre noi n'a bănuțit nimic.

— Și ce-avea?

— Și eu am întrebat-o la fel, crezând c'a avut o dragoste nenorocită. Știi ce mi-a răspuns? „N'aveam nimic”. Nimic care s'o lege de viață.

— Noi nu?

— Noi, Alec, trăiam în casă cu Oana, dar viața ei ne era străină. Sigur că ne iubea, dar asta nu-i umplea viața.

— Dragă Malvina, toate fetele așteaptă dragostea.

— Oana nu mai aștepta nimic. Era desgustată de toate, fără să fi trăit, văzându-i numai pe ceilalți. Mi-a istorisit o scenă îngrozitoare din Dostoiewski. Un călugăr tânăr, care veghează trupul Starețului de curând mort, în care vede un Sfânt. Și în timpul veghii simte că Starețul începe să

miroase. Asta mi-a spus Oana. In casa noastră, în viața noastră, asta simțea.

— E îngrozitor! Biata fetiță! Și astăzi?

— Astăzi e fericită, dar altfel de cât credeam. Oana e un *om*, Alec, nu o păpușă. Și de când e căsătorită cu Tudor s'a frământat.

— Il iubește. De asta sunt convins.

— Il adoră. El, la fel. Tocmai de asta s'a frământat.

— Nu pricep!

— Nici eu n'am priceput ușor. I-am spus. Mi-a arătat că atâta vreme cât s'a mărginit să-l adore pe Tudor și să fie adorată, n'a înțeles ce înseamnă să fii mamă și că abea după ce și-a pierdut copiii a aflat. E ciudat, Alec, nu? să înveți de la copilul tău ce înseamnă să fii mamă! Am plâns. Oana m'a sărutat și mi-a spus că lacrimile sunt mai bune uneori decât veselia care „îmbată numai”, pe când lacrimile hrănesc. Transformarea Oanei vine dinlăuntru. A priceput lucruri care nouă ne scapă.

— Bietii copii! oftă Alec. Ce-i așteaptă? Acuși se vor despărți...

— Iși cunoaște suferința. Știe că vine războiul. Știe că se va despărți de Tudor. Nu-și ascunde nimic. Și totuși e împăcată.

— Nu se poate!

— Exclamăm la fel, Alec. Noi doi suntem dintr'altă vreme. Amândoi am crezut

că și copiii noștri vor căuta în viață numai plăcerea. Căci să fim drepți, Alec, noi mai mult decât plăcerea n'am căutat. Și acuma, când avem părul alb, era cât pe ce să ne despărțim pentru suferință...

Alec aprinse o țigară. Glasul Malvinei era egal, ca și ponderea mâinii ei pe umărul lui.

— ...Ei, continuă Malvina, au înțeles foarte repede că plăcerea nu e „hrană”, cum spune Oana. Și au căutat altăceva.

— Ce-au găsit?

— Îți spun vorbele Oanei: „Moartea e mereu alături de viață. Trebuie să rămâi drept în fața lor”. Ea are o vorbă de la Tudor...

— Știi: Dreaptă, Oana!

— Spune c'a învățat să fie dreaptă.

— Biata fetiță!

— Nu, Alec. Bieții de noi! Noi suntem mai slabi decât ei. În fața războiului care vine — oh! ce oroare! — noi închidem ochii; Oana îl privește în față.

— Și nu-i îngrozită?

— Nu știu ce-o fi în inima ei. Dar mi-a spus liniștit: „Tudor are să lupte. Am să mă rog pentru el la Schit. Eu am să lupt pentru copilul nostru. Vom fi alături orice s'ar întâmpla”.

— Nu pricep!

— Nici eu. Dar îi admir. Și nu sunt vorbe.

Gândește-te numai: au trecut prin cutremur, era să-l piardă pe Tudor, și-a pierdut copiii, vine războiul. Oana a devenit tare.

Alec plângea cu fața întoarsă spre stele.

Mâna Malvinei îi acoperi obrazul.

Veneau unde proaspete dinspre trandafiri.

— Alec, oare n'a sunat ceasul să îmbătrânim și noi? Suntem bunici, Alec!

CAP. XXX.

Căpitanul de rezervă Alexandru Dănescu plecă cel dintâi, chemat cu ordin telegrafic la București.

Apoi veni o altă telegramă: pentru sublocotenenții Alcaz și Dănescu și sergentul Buzdughină.

Lăzile de campanie erau gata mai demult. Nu rămânea decât despărțirea. Fiecare își petrecu ultima noapte de pace la el: Tudor cu Oana, Petruș cu Miruna și Oncuța, Buzdughină în sat.

Andronic rămase în etacul Domniței. Toată noaptea trandafirii văzură lampa ei arzând.

Dimineața luară cu toții ceaiul în sufrageria cu pereții acoperiți de portretele neamului Alcaz. Acolo totul devenea solemn, dar mai ales tăcerea, în vechime de zid boltit și sub priviri de sus.

După ceai, Andronic îl pofti pe Tudor în etacul Domniței, unde lampa ardea încă. Înalt cât și Tudor, dar cu păr și barbă albă, Andronic îi puse mâinile pe umeri.

— Dragă băiatule, toți ne-am adunat aici: strămoșii tăi și mama ta. În numele lor mă învrednicesc să-ți spun: Du-te cu Dumnezeu și luptă pentru țara ta, pentru neamul tău, pentru cinstea noastră. Fii bine-cuvântat.

Il sărută pe frunte, îl însoți până la ușă, o închise după el, și rămase din nou în genunchi la icoana întru care plăcase cel din urmă Alcaz.

Oana era mai albă ca de obicei: într'atâta încât amintea lumina mai mult decât viața.

De la fereastra deschisă a C. D.-ului, Miruna ridică în brațe spre Petruș pe Oncuța cea cu ochi albaștri. Ea nu știa. A fost odată ca niciodată o dimineață și a fost odată ca niciodată un tată...

Cerul era albastru, Munții, mari. S'auzeau lălângi în dimineața limpede.

Cerdacul era plin: bărbați, fete și femei, cu ochii la Tudor Ceur Alcaz. Niciodată Tudor nu fusese atât de frumos. Parcă se pregătea din viață pentru zidul cu portretele străbunilor. Zâmbea cu bunătațe tuturor, luându-și bun-rămas. Oana îl ducea până la gară. În dreptul schitului opri trăsura, rugându-l pe Tudor s'o însoțească până „sus”.

Și schitul și cimitirul tot sus erau.

Dintâi se opriră la mormântul Domniței. Stătură cu capetele plecate lângă trandafirii

mamei din pământ. Apoi intrară în biserică. Oana aprinse două lumânări la icoana Maicii Domnului. Ingenunchiară alături, închinându-se în gând, cu frunțile plecate.

Acolo, în casa lui Dumnezeu, sufletul Oanei își luă rămas bun de la Tudor.

La gară îl sărută pe frunte, îi sărută ochii, făcu semnul crucii asupra lui, asupra lui Petruș și a lui Buzdughină, și se întoarse la Vorniceni, suflată cu argint.

* * *

Incepură alte zile.

Înainte de-a da în aur grâul, satul se goli. Rămâneau numai femeile, copiii și moșnegii. Și cocostârcii care-și făcuseră cuib ca'n fiștecare an pe satul din spre munți, acoperindu-l cu semnele lor albe.

Țara bărbaților curgea spre apa Prutului, delaolaltă cu oștile cu ochi albaștri.

Pluteau pulberi pe toate drumurile: ochii țărâni se deschideau, privind.

Apoi începură clopotele, dând veste tuturilor.

Și curtea și satul se adunară la biserică, învecinându-se.

Preotul Ilarion Vodă, cu mare bătrânețe lui, deschise cărțile sfinte, aducând între oameni vorbele tainei.

Toți erau în genunchi: cei din sat ca și cei de la curte.

Soarele ardea cu toată cununa razelor în albăstrimea cerului.

Ardeau și lumânările în dimineața zilei, amintind văzului de alte lumini.

Multe femei veniseră cu broboade negre, aducând încă de-acasă lacrima. După ce se isprăvi slujba, rămânând numai în de ele, se porniră una după alta la mare plâns.

Cei de la curte plecau în frunte cu Domnița și cu Andronic. Numai Tudor Conășelu auzind că-i bocet ca de'nmormântare, se desprinse, rămânând în urmă și veni încet, cu umbra lui de grădinar. Se opri lângă femei, își scutură luleaua și vorbi astfel:

— Măi femei, vedeți voi plopul...

Turn viu, cu ascuțimi de lance.

— ...Plopul aista o lepădat el multă frunză în fiecare toamnă. Ș'așa numai s'o'nvrednicit să'ntreacă și biserica. Iar eu vă zic: Are să moară Gheorghe, Ion, Florea, Costache, Vasile și mulți alții, Dumnezeu să-i ierte, cât frunza. Și neamul are să crească tot mai sus în cerul lui Dumnezeu.

Sfârșitul volumului patru.

Izvorani, 8 August 1943.

98215

ASOCIAȚIUNEA PENTRU LITERATURA ROMÂNĂ ȘI
CULTURA POPORULUI ROMÂN „ASTRA” - Sibiu

No. 4175

Anul 1943 luna XII ziua 31.

CUPRINSUL

CUPRINSUL

PARTEA ÎNȚEA

Rădăcinile vieții 9

PARTEA A DOUA

Umbra Inimii 172

PARTEA A TREIA

Plopul 331

Apărută în Editura
CARTEA ROMÂNEASCĂ S. A.
în luna Octombrie 1943
Tiparul „Cartea de Aur” S. A. R.
București, Lucaci 35, R. C. 339/935.

Cartea Românească

recomandă următoarele
volume apărute în editura ei:

MĂRIA SA PUIUL PĂDURII

de *Mihail Sadoveanu* . . . Lei 320.—

ȚARA DE DINCOLO DE NEGURĂ

de *Mihail Sadoveanu* . . . „ 540.—

ULIȚA COPILĂRIEI

de *Ionel Teodoreanu* . . . „ 220.—

IUBIM (vol. II)

de *Octav Dessila* . . . „ 800.—

UITĂM PEA REPEDE

de *Octav Dessila* . . . „ 670.—

Se pot cere direct la CARTEA ROMĂNEASCĂ
B-dul Regele Carol I, No. 3,
București I, trimițând costul prin
mandat poștal.

LEI 700.—

